

OVERSIKT OVER ANTATT EØS RELEVANTE FORSLAG TIL EF-RETTSAKTER DESEMBER 2006

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold	8
Kapittel I Veterinære forhold	8
KOM (2004) 326 Forslag til rådsdirektiv om fastsettelse av Fellesskapets minimumskrav for kontroll med visse sykdommer hos toskallede bløtdyr	8
KOM (2005) 221 Forslag til rådsdirektiv som fastsetter minimumsregler for beskyttelse av kyllinger som holdes for kjøttproduksjon.....	8
Kapittel II Fôrvarer	11
Forslag til kommisjonsforordning om endring av vedlegg IV til forordning (EF) nr. 183/2005 om krav til fôrhygiene	11
Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering	11
Kapittel I Kjøretøyer	11
KOM (2005) 683 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om typegodkjenning av motorkjøretøy når det gjelder avgassutslipp og tilgang til reparasjonsinformasjon, og endring av direktiv 72/306/EØF og direktiv .././EF	12
Kapittel IX Måleinstrumenter	12
KOM (2004) 708 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om innføring av bestemmelser om nominelle mengder for ferdigpakke produkter.....	12
Kapittel X Elektrisk utstyr	14
KOM (XXXX) XXXX Forslag til endring av direktiv 73/23/EØF om elektrisk utstyr for bruk innenfor visse spenningsgrenser (lavspenningsdirektivet)	14
Kapittel XII Næringsmidler.....	15
Forslag til endring av kommisjonsdirektiv 96/4/EF om endring av kommisjonsdirektiv 91/321/EØF om morsmelkerstatning og tilskuddsblandinger	15
KOM (2003) 424 Forslag til europaparlamentets- og rådsforordning om ernærings- og helsepåstander for næringsmidler	16
KOM (2003) 467 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om ekstraksjonsmidler anvendt ved fremstilling av næringsmidler og næringsmiddelingsredienser.....	17
KOM (2003) 671 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om tilsetning av næringsstoffer til næringsmidler	18
KOM (2004) 290 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om næringsmidler bestemt til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov.....	20
KOM (2005) 637 Grønnbok om "Fremming av sunne kostvaner og fysisk aktivitet - En europeisk dimensjon i forebyggelsen av overvekt, fedme og kroniske sykdommer"	20
KOM (2005) 671 Forslag til rådsforordning om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter (2005/0278 (CNS)) og	21
Forslag til rådsforordning om endring av forordning (EØF) nr. 2092/91 om økologisk produksjon av landbruksprodukter og slik angivelse på landbruksprodukter og næringsmidler (2005/0279 (CNS))	21

Kapittel XIII Legemidler	23
KOM (2005) 577 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om legemidler til barn	23
KOM (2005) 567 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om produkter til avansert terapi og endring av direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004	24
Forslag til kommisjonsdirektiv om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/23/EF hva angår krav til sporing, melding og alvorlige uønskede hendelser og bivirkninger og visse tekniske krav til koding, prosessering, konservering, oppbevaring og distribusjon av humane celler og vev	26
Kapittel XV Farlige stoffer.....	27
KOM(2003)644 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om registrering, evaluering, autorisering og restriksjoner av kjemikalier (REACH), etablering av et europeisk kjemikaliebyrå og endring av direktiv 1999/45/EF.....	28
KOM(2005) 618 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv ombegrensninger på omsetning og bruk av perfluoroktanylsulfonat (PFOS) og om endring av rådsdirektiv 76/769/EØF	29
Forslag til 11. tekniske tilpasning til rådsdirektiv 76/769/EØF om begrensninger på omsetning og bruk av farlige stoffer og produkter.....	30
Forslag til 30. tekniske tilpasning til rådsdirektiv 67/548/EØF om klassifisering og merking av farlige stoffer.....	31
Kapittel XXII Personlig verneutstyr.....	31
Forslag til endring av rådsdirektiv 89/686/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om personlig verneutstyr	31
Kapittel XXIII Leketøy	32
KOM (XXXX) Forslag til direktiv om endring av direktiv 88/378/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om sikkerhetskrav til leketøy	32
Kapittel XIX Generelle bestemmelser innen området tekniske handelshindringer.....	33
Forslag til revisjon av regelverket om den nye metode	33
Forslag til direktiv om utvidelse av direktiv 98/34/EF til å omfatte ytterligere tjenester	35
Kapittel XXIV Maskiner.....	35
KOM (2003) 0048 endrer KOM(2000) 0899 om forslag til endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/37/EF om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF	35
Kapittel XXIX Eksplosive varer til sivil bruk	36
KOM (2005) 457 Forslag til direktiv om markedsføring av pyrotekniske artikler.....	36
KOM (XXXX) Forslag til direktiv om merking og sporbarhet av eksplosiver til sivil bruk	38
Kapittel XXVII Alkoholsterke drikker	38
KOM (2005) 125 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om definisjon, betegnelse, presentasjon og merking av alkoholsterke drikker	38
Kapittel XXX Medisinsk utstyr.....	40
KOM(2005) 681 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 90/385/EØF og 93/42/EØF hva angår revidering av direktivene om medisinsk utstyr	40
Vedlegg IV Energi	41
XXXX Forslag til kommisjonsdirektiv om energimerking av varmtvannsberedere.....	41

Vedlegg VI Trygd	42
KOM(2001)344 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og rådsforordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71 til fordel for assistenter til medlemmer av Europaparlamentet.....	42
KOM(2002)405 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71.43	
KOM(2005)676 Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om endring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71.44	
KOM(2006)7 Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om endring av forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger og fastlegging av innholdet i vedlegg XI ...47	
Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om fastsetting av regler om gjennomføring av forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger - KOM(2006)16 endelig utgave av 31.01.2006 (2006/0006 (COD))	49
Vedlegg VIII Etableringsrett.....	51
KOM (2004) 2 endelig / 3 forslag til direktiv om tjenester i det indre marked	51
Vedlegg IX Finansielle tjenester.....	53
Kapittel II Banker og andre kredittinstitusjoner	53
KOM (2005) 343 endelig Kommisjonens forslag til forordning som krever at visse typer informasjon skal vedlegges betalingstransaksjoner.....	53
KOM (2005) 483 revidert forslag til direktiv om harmonisering av medlemsstatenes lover og forskrifter om forbrukerkreditt	54
KOM (2005) 603 endelig Kommisjonens forslag til direktiv om betalingstjenester i det indre marked	56
Vedlegg X Audiovisuelle tjenester.....	57
KOM(2005) 646 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av rådsdirektiv 89/552/EØF om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (nytt og utvidet TV-direktiv)	57
Vedlegg XI Telekommunikasjonstjenester	59
Kommisjonens regelverksforslag vedrørende internasjonal "roaming"	59
KOM(2006) 594 Forslag til direktiv om endring av rådsdirektiv 97/67/EF om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet	60
Vedlegg XIII Transport	60
Kapittel I Innlandstransport.....	60
KOM (2005) 634 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om å fremme mer miljøvennlige kjøretøy for veitransport.....	60
KOM (2005)391 Forslag til forordning om kollektivtransport med jernbane og på vei	61

KOM (2006) 79 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om bedre sikring av forsyningskjeden	67
KOM (XXXX) Forslag til nytt direktiv om transport av farlig gods på vei	67
KOM (XXXX) Forslag til nytt direktiv om transport av farlig gods med jernbane	68
Kapittel II Veitransport	69
KOM (2003)621 Forslag til tredje direktiv om førerkort	69
KOM (2004) 478 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om etablering av et nytt Marco Polo-program om finansiell støtte fra Fellesskapet for å fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem (Marco Polo II)	72
Kapittel III Transport med jernbane	76
KOM (2004) 139 Forslag til direktiv om endring av direktiv 91/440/EØF om utviklingen av Fellesskapets jernbaner.....	76
KOM (2004) 142 Forslag til direktiv om sertifisering av lokførere og ombordpersonale på Fellesskapets jernbanenett	77
KOM (2004) 143 Forslag til forordning om passasjerers rettigheter og plikter ved internasjonal jernbanetransport	79
KOM (2004) 144 Forslag til forordning om kompensasjonsordninger ved kontraktsbrudd i godstransport med jernbane.....	82
KOM (2004) 232 Forslag til direktiv om lisensiering av jernbaneforetak, kodifisering av direktiv 95/18/EF	84
KOM (2005)190 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EF) nr. 881/2004 om opprettelse av et europeisk jernbanebyrå.....	84
Kapittel V Sjøtransport.....	85
KOM (2000) 802 Forslag til forordning om opprettelse av et fond for erstatning ved oljeforurensning i europeisk farvann og beslektede tiltak	85
KOM (2005) 593 Forslag til direktiv om erstatningsansvar og krav til finansiell sikkerhet for skipseiere	85
KOM (2005) 589 Forslag til endring av direktiv om etablering av et felles europeisk trafikkovervåkings- og informasjonssystem.....	88
KOM (2005) 590 Forslag til direktiv om etterforskning av sjøulykker.....	90
KOM (2005)000 Forslag til forordning om ansvaret for passasjerer ved ulykker til sjøs og på innlands vannveier	91
KOM (2005)190 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 1406/2002 om ansettelsesvilkår for ledelsen i EMSA.....	93
KOM (2005)190 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 1321/2004 om om ansettelsesvilkår for ledelsen i de europeiske satellittbaserte navigasjonsprogrammene (GNSS)	93
KOM (2005) 210 Forslag til forordning om flerårig budsjettforslag for tiltak i EMSA om oljevernberedskap som endrer forordning (EF) nr. 1406/2002	94
KOM (2005) 586 Forslag til direktiv om korrekt gjennomføring av flaggstatskrav	95
KOM (2005) 587 om felles regler og standarder for classeselskap og inspeksjon av skip og om relevante aktiviteter i sjøfartsadministrasjoner	95
KOM (2005) 588 Forslag til nytt europaparlaments- og rådsdirektiv om havnestatskontroll...	96

KOM (2006) 111 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 417/2002 om fremskyndet innfasing av dobbelt-skrog	97
Kapittel VI Sivil luftfart	98
KOM (2003) 524 Forslag til direktiv om regulering av bruk av luftfartøy som samsvarer med del II, kapittel 3, bind 1 av vedlegg 16 til konvensjonen om internasjonal luftfart, annen utgave (1988).....	98
KOM (2004) 73 Endret forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart	98
KOM (2005) 429 Forslag til forordning om felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart	99
XXXXX Forslag til kommisjonsforordning om felles avgiftsregelverk flysikringstjenesten ("Single European Sky").....	101
KOM (2005) 602 Forslag til rådsforordning om opprettelse av et såkalt "Joint Undertaking" som styringsorgan for SESAR-prosjektet	102
KOM (2005) 579 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning 1592/2002 om felles regler på for sivil luftfart og om opprettelse av et europeisk byrå for flysikkerhet (EASA)	103
KOM (2005) 190 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning nr. 1592/2002 vedrørende "terms of office" for ledende personell i EASA	106
Forslag til forordning om overføringsprotokoller som skal brukes i meldingsutveksling mellom enheter i lufttrafikkjenesten.....	107
Vedlegg XV Statsstøtte	108
Forslag til endringer i kommisjonsforordning (EF) nr. 69/2001 av 12. januar 2001 om anvendelse av EF-traktatens art 87 og 88 på bagatellmessig støtte.....	109
Forslag til endring av rådsforordning (EF) nr. 994/98 om anvendelsen av artikkel 92 og 93 i traktaten på visse former for horisontal offentlig støtte	111
Forslag til forordning om forlengelse av anvendelsesperioden for eksisterende gruppeunntak.....	112
Vedlegg XVII Opphavsrett.....	113
KOM (2004) 582 endelig – Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 1998/71/EF om beskyttelse av design	113
Vedlegg XVIII Helse og sikkerhet på arbeidsplassen, arbeidsrett og lik behandling av kvinner og menn	114
KOM (2004) 279 endelig - Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om iverksettelsen av prinsippet om like muligheter for og likebehandling av kvinner og menn i arbeidsliv og yrke	114
KOM(2005) 246 Forslag til endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/88/EF om visse aspekter ved organisering av arbeidstiden (arbeidstidsdirektivet)	114
Vedlegg XIX Forbrukervern	116
KOM (2001) 398, KOM(2003) 68, KOM(2004) 651 og KOM (2005) 456 EUs arbeid med utvikling av kontraktsretten.....	116
Vedlegg XX Miljø.....	118
Kapittel I Generelt.....	118

KOM(2004)516 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Fellesskapet (INSPIRE).....	118
KOM (2006) 0636 Forordning om forbud mot eksport av kvikksølv og krav til lagring av overskuddskvikksølv	119
Kapittel II Vann.....	120
KOM(2005)505 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av en ramme for Fellesskapets tiltak innenfor havmiljøpolitikken.....	120
KOM(2003)550 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om beskyttelse av grunnvann mot forurensning	121
KOM/2006) 397 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om miljøkvalitetskrav innen vannpolitikken og endring av direktiv 2000/60/EF	123
Kapittel III Luft.....	124
KOM(2005)447 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om luftkvalitet og renere luft for Europa.....	124
KOM(2005)459 Begrensning av klimaeffektene fra luftfartssektoren	126
Kapittel V Avfall	128
KOM(2005)667 Forslag til nytt rammedirektiv for avfall	128
Vedlegg XXI Statistikk.....	129
KOM (2005) 88 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om fellesskapets statistikk om struktur og aktivitet knyttet til foretak med utenlandske eierinteresser	129
KOM (2005) 112 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om etablering av et felles rammeverk for bedriftsregister for statistiske formål og opphevelse av rådsforordning (EØF) nr. 2186/93	130
KOM (2005) 375 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om Fellesskapets statistikk om migrasjon og internasjonalt vern.....	131
KOM (2005) 366 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om statistikk om varetransport på innlands vannveier	132
KOM (2005) 566 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om ilandføring av fiskeprodukter i medlemsstatene	132
KOM (2005) 625 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om produksjon og utvikling av statistikk om utdanning og livslang læring	133
KOM (2005) 653 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) som endrer rådsforordning (EF) nr. 2223/96 når det gjelder overføring av tall fra nasjonalregnskapet	136
KOM (2006) 11 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om det europeiske systemet for integrert statistikk om sosial omsorg.....	137
KOM (2006) 39 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) som etablerer den statistiske klassifiseringen av økonomiske aktiviteter NACE Rev. 2 og endrer rådsforordning (EØF) nr. 3037/90 og visse EF forordninger på spesifikke områder	138
KOM (2006) 66 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om strukturstatistikk for næringslivet	138
KOM (2006) 135 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning for etablering av felles regler for å fremskaffe basisinformasjon om kjøpekraftspariteter og for beregning og formidling av disse.....	139

KOM (2006) 565 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning for endring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftsundersøkelse i Fellesskapet	140
Vedlegg XXII Selskapsrett	140
KOM (2003) 730 Forslag til endringer i 2. selskapsdirektiv om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 58 annet ledd for å verne selskapsdeltakernes og tredjemanns interesser når det gjelder stiftelsen av åpne aksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital, med det formål å gjøre slike garantier likeverdige (77/91/EØF)	140
Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om overføring av selskapers registreringssted – nytt 14. selskapsdirektiv	141
KOM 2005(685) Forslag til direktiv om aksjonærers utøvelse av stemmeretten i selskaper som er registrert i en medlemsstat og hvis aksjer omsettes i et regulert marked og om endring av direktiv 2004/109/EF	142
Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter	144
KOM (2004)477 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om utviklings- og driftsfasen av et europeisk program om satellittradionavigasjon	144
KOM (2005) 119 endelig Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om Det syvende rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling	145
KOM(2006) 234 Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om etablering av EUs andre folkehelseprogram 2007-2013	145
KOM(2006) 235 Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om et fellesskapsprogram for forbrukerpolitikk (2007-2013).....	146
KOM (2006) 261 Forslag til rådsforordning om endring av rådsforordning 1321/2004 om etablering av styringsstrukturer for de europeiske satellittbaserte radionavigasjonsprogrammene	147
KOM (2006) 351 Forslag til rådsforordning om endring av statuttene til Galileo Joint Undertaking – tillegg til rådsforordning 876/2002.....	148
KOM (2006) 479 Forslag til anbefaling fra Kommisjonen til Parlamentet og Rådet om innføringen av Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (EQF)	149

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

KOM (2004) 326 Forslag til rådsdirektiv om fastsettelse av Fellesskapets minimumskrav for kontroll med visse sykdommer hos toskallede bløtdyr

Sammendrag av innhold

Forslaget er en samling av alle bestemmelsene om bekjempelse av visse sykdommer hos toskallede bløtdyr som er gitt i rådsdirektiv 95/70/EF. Det understrekes i forslaget at det ikke er gjort noen endringer i innholdet i bestemmelsene. De er samlet, og det er gjort bare de formelle endringene som er nødvendige av hensyn til sammenfatningen. Begrunnelsen for forslaget er at fellesskapsregelverket skal gjøre det klarere og enklere for borgerne i medlemsstatene. Bestemmelsene når det gjelder sykdommer hos toskallede bløtdyr er endret en rekke ganger, slik at det er vanskelig å ha oversikt over hva som gjelder. Kommisjonen har tidligere bestemt at senest når det er gjort 10 endringer i bestemmelsene på et område, skal de sammenfattes.

Merknader

Forslaget vil gjøre EU-regelverket lettere tilgjengelig og krever ikke i seg selv endringer i norsk regelverk.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet.

KOM (2005) 221 Forslag til rådsdirektiv som fastsetter minimumsregler for beskyttelse av kyllinger som holdes for kjøttproduksjon

Sammendrag av innhold

Forslaget er fremmet etter at Scientific Steering Committee i en rapport i mars 2000 pekte på at det er en rekke dyrevernmessige problemer i slaktekyllingholdet. Det er bl.a. stoffskifteforstyrrelser som gir beinproblemer, væskeansamling i buken, plutselig død-syndromet og andre helseproblemer. Slaktekyllingproduksjon er en viktig del av landbruket i EU. I de 15 medlemsstatene frem til 1. mai 2004 blir det produsert mer enn 4 milliarder kyllinger årlig. Tallet steg med ca. 18 % ved utvidelsen i 2004.

Det er ingen særskilt dyrevernlovgivning for slaktekyllinger, bare de generelle kravene i direktiv 98/58/EF om beskyttelse av dyr i landbruket. Det er en rekke nasjonale bestemmelser i medlemsstatene og forskjellige frivillige kvalitetssikringsordninger som omfatter visse dyrevernrelaterte aspekter. Slike bestemmelser kan virke konkurransevidende og slik at den felles markedsordningen ikke fungerer hensiktsmessig. Forbrukerne er også blitt mer opptatt av dyrenes velferd. Kommisjonen ser det derfor nødvendig å forbedre forholdene for slaktekyllinger. Forslaget gir minimumsbestemmelser, og det kan lages strengere nasjonale bestemmelser. Det er valgt å lage det som direktiv i stedet for forordning for å gi medlemsstatene mulighet til å ta hensyn til særlige nasjonale forhold. Forslaget gjelder bare kyllinger av arten høne (*Gallus gallus*), ikke andre arter som for eksempel kalkun. Det gjelder ikke for virksomheter med mindre enn 100 kyllinger og heller ikke for kyllinger til avl og rugerier. Det foreslås følgende krav:

- Høyst 30 kg levende vekt per m² fritt areal. Dette kan økes til 38 kg på spesielle vilkår
- Medlemsstatene må sørge for opplæring av de som eier/bruker/steller dyrene eller deltar i arbeidet med å fange dem inn og lesse opp for slakt
- Det skal være adgang til fôr til høyst 12 timer før slakting. Vannkopper/-nipler må ikke søle. Det skal være permanent adgang til strø som er tørt og løst i overflaten

- Det skal være tilstrekkelig ventilasjon slik at for høy temperatur unngås og fuktighet fjernes, om nødvendig kombinert med oppvarming
- Støynivået skal være så lavt som mulig
- Det skal være en lysstyrke på minst 20 lux i dyrenes øyehøyde, og hele golvarealet skal være opplyst. Lyset skal følge en døgnrytme med mørkeperiode på minst 8 timer samlet, og av det én uavbrutt periode på minst 4 timer
- Det skal være tilsyn minst to ganger daglig. Alle kyllingene skal ved tilsynet passerer på høyst 3 m avstand. Dyr med tegn på dårlig helsetilstand (eks. bevegesproblemer, vannansamling i buken, misdannelser) som sannsynligvis lider, skal behandles eller avlives
- Hus og utstyr skal rengjøres og desinfiseres før nytt innsett
- Eieren/brukeren skal føre fortegnelse over hvert innsett med opplysninger om antall kyllinger som er satt inn, deres opprinnelse, opplysninger om fôr som er brukt, medisiner og behandling, dødelighet, temperatur i huset per dag (maksimum og minimum) gjennomsnittsvekt når kyllingene sendes til slakt, antall kyllinger som sendes til slakt og hvor mange som er døde ved ankomst slakteriet. Registeret skal oppbevares i 3 år
- Operative inngrep utenom nødvendig behandling av sykdom er forbudt. Nebbtrimming er likevel tillatt for å unngå kannibalisme (er forbudt i Norge og det kan ikke dispenseres fra forbudet). Hanekyllinger kan kastreres på visse vilkår (også forbudt i Norge)
- På slakteri skal minst 200 kyllinger fra hvert innsett undersøkes for tredeputedermititt og det gis poeng etter en skala. Tredeputedermititt og dødelighet gir god indikasjon på de dyrevernmessige forholdene i besetningen
- Det er satt krav til den undervisningen som eiere, brukere og andre som skal delta i stell og håndtering av kyllinger skal ha, og som hver enkelt medlemsstat er pliktig til å sørge for at de får
- Det er krav til kompetent myndighet når det gjelder tilsyn og rapportering

Det er forslag om utvidede krav til både eier og kompetent myndighet (tilsynsapparatet) når det gjelder besetninger med belegningsgrad høyere enn 30 kg levendevekt per m² friareal:

- Melding til kompetent myndighet. Oversikt over ekstra dokumentasjon som kreves ved høy belegningsgrad. Attesteres av besetningens veterinær
- Dokumentasjon med beskrivelse av produksjonssystemene (tekniske detaljer, produksjonsmål, ledelse, ansatte, fôrleverandører, veterinærtilknytning, daglig drift, inspeksjon og vedlikehold av utstyr, tømning av hus, rengjøring og desinfeksjon, beredskap ved strømstans). Dokumentasjon fremvises ved forespørsel fra kompetent myndighet. Melding til kompetent myndighet ved vesentlige endringer i disse forholdene
- Krav til maksimumskonsentrasjoner av NH₃ og CO₂
- Krav til temperatur og luftfuktighet
- Krav til løpende overvåking av temperatur, luftfuktighet, dyrenes vannforbruk. Skal registreres og oppbevares i tre år. Stilles til rådighet for kompetent myndighet ved forespørsel
- Krav til tilsyn fra kompetent myndighet. En skal særlig føre tilsyn med besetninger der man mistenker mangler ut fra registreringer i kjøttkontrollen. Prosedyre ved manglende oppfyllelse av krav. Eventuelt vedtak om å redusere belegningsgrad

Merknader

Forslaget vil kreve endring i:

- Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern
- Forskrift 12. desember 2001 nr. 1494 om hold av høns og kalkun
- Forskrift 21. desember 2002 om helseovervåking i fjørfebesetninger
- Forskrift 28. august 1995 om dyrevern i slakterier
- Forskrift 2. april 2001 nr. 384 om transport av levende dyr

Sakkyndige instansers merknader

Mattilsynet har i sin vurdering bemerket at forslaget innebærer en detaljert styring av forholdene ved produksjon av slaktekylling. Generelt medfører forslaget økte krav til styring og kontroll med driften for produsenter som driver svært intensivt, med høy belegningsgrad. Mange av betingelsene for å kunne drive med høy belegningsgrad er allerede oppfylt i Norge, som følge av krav i holdforskriften og KSL (Kvalitetssystem i landbruket).

Mattilsynet sier videre at forslaget medfører et større ansvar for kompetent myndighet i arbeidet med å sikre kompetente dyreeiere, i og med at ansvar for å sikre at det gjennomføres kurs, og at disse er av god kvalitet (godkjente kurs) legges til kompetent myndighet. Denne skal også utføre en kontroll av kursene. Forslaget beskriver hva et kursopplegg må omfatte. Fjørfebransjen har utarbeidet flere kursopplegg for sine produsenter. Innholdet i disse samsvarer generelt bra med det som kreves i forslaget, men må revideres noe for også å omfatte nye spesifikke krav som kommer som følge av forslaget.

Når det gjelder kravene ved høy belegningsgrad vil forslaget medføre økte krav til overvåking og registrering av miljøparametere ved driften, og også dokumentasjon på dette. Det kreves også i større grad dokumentasjon på en rekke andre forhold i virksomheten (eks personell, kompetanse, prosedyrer for håndtering av dyr mm). Oppfyllelse av disse kravene vil kreve et godt system, og gode kunnskaper og bevisste holdninger hos produsentene. Høy belegningsgrad krever mer av miljøet og driften for å sikre velferden for dyrene, og det er derfor positivt at det kreves omfattende registreringer og gode systemer i slike besetninger. Kompetent myndighet skal foreta inspeksjoner for å verifisere om utstyret på og ledelsen i virksomheten er egnet til å sikre et akseptabelt velferdsnivå, om flokkstørrelser og dødelighetsprosent er sannsynlige og om kravene til driften er overholdt. Kjøttkontrollens registreringer og meldinger ved tegn på dårlig velferd, skal være en del av utgangspunktet for prioritering av tilsynet med besetningene. Tilsynsveterinæren på slakteri skal også foreta vurdering av dødelighetsprosent i besetningen (hos produsenten), og dødelighet under transport, i tillegg til generell vurdering av dyrene ved inspeksjon etter slakting (post mortem kontroll), for å avdekke tegn på dårlig velferd i besetningen. Tegn på dårlig velferd skal rapporteres.

Kravene til tilsyn fra den kompetente myndighets side vil kreve betydelig økt innsats og ressursbruk i forhold til dagens nivå. Kjøttkontrollen er "mottaker" av store mengder dyr, og det er slik sett en naturlig og gunstig plass å plassere ansvar for kontroll med tilstanden på dyrene. Selv om dyrene ikke kan inspiseres nøye før slakting, vil en kunne gjøre en vurdering av dyrevelferdsmessige forhold i besetningen ut fra funn ved post mortem-kontrollen som gjennomføres på samtlige dyr. Tilsvarende som for utøvende tilsyn i besetningene, vil dette kreve ekstra ressursbruk i kjøttkontrollen.

Forslaget har vært vurdert av Spesialutvalget for matproduksjon (tidligere landbruk), der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert. Spesialutvalget fant forslaget relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kapittel II Fôrvarer

Forslag til kommisjonsforordning om endring av vedlegg IV til forordning (EF) nr. 183/2005 om krav til fôrhygiene

Sammenheng av innhold

Forslaget (dokument nr. SANCO/614/2005) omhandler endring av vedlegg IV til forordning (EF) nr. 183/2005 om krav til fôrhygiene (fôrhygieneforordningen). Vedlegg IV til fôrhygieneforordningen setter, sammen med artikkel 10, krav til hvilke virksomheter som skal godkjennes ut fra bruk av tilsetningsstoffer i fôr. Etter endringen vil virksomheter som produserer koksidiostatika og histomonostatika, samt fôr og premikser som inneholder slike tilsetningsstoffer, være godkjenningspliktige. I tillegg er systematikken i vedlegg IV endret for å få samsvar med systematikken for inndeling av tilsetningsstoffer i kategorier i forordning (EF) nr. 1831/2003 om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer.

Merknader

Forslaget medfører behov for endringer i forskrift 7. november 2002 nr. 1290 om fôrvarer (fôrvareforskriften). Det pågår nå arbeid med å oppdatere fôrvareregelverket som følge av fôrhygieneforordningen og utkast til endringsforordning er inkludert i dette arbeidet. Saken ble sendt på høring 14. juli 2005 med høringsfrist 13. oktober 2005.

Administrative konsekvenser:

Virksomhetene som produserer tilsetningsstoffene som omhandlet i vedlegg IV, samt virksomheter som bruker disse tilsetningsstoffer i fôr må godkjennes. Det følger av artikkel 18 i fôrhygieneforordningen at det er en overgangsordning for godkjenning frem til 2008, noe som gir litt tid til å foreta nygodkjenninger.

Økonomiske konsekvenser:

Da det i dag er godkjenningsplikt for virksomheter som tilvirker koksidiostatika antas det at forordningen ikke medfører økte økonomiske utgifter for virksomhetene ut over det som vil følge av fôrhygieneforordningen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er sendt til orientering til Spesialutvalget for landbruk, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering

Kapittel I Kjøretøyer

KOM (2005) 683 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om typegodkjenning av motorkjøretøy når det gjelder avgassutslipp og tilgang til reparasjonsinformasjon, og endring av direktiv 72/306/EØF og direktiv .././EF

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning inneholder forslag til neste trinn (euro 5) for grenseverdier for avgassutslipp fra lette biler. Forordningen vil erstatte dagens direktiv for avgassutslipp fra lette biler, direktiv 70/220/EØF med endringer. Videre vil forordningen inneholde bestemmelser for måling av, og opplysninger om, drivstofforbruk og CO₂-utslipp, og erstatter dermed direktiv 80/1268/EØF med endringer. Forordningen inneholder også krav til røykutslipp fra lette dieselbiler, og erstatter direktiv 72/306/EØF med endringer. Forslaget innebærer 80-90% lavere grenseverdi for partikkelutslipp fra dieselmotorkjøretøy, avhengig av vektklasse. I praksis betyr dette at dieselmotorkjøretøy må ha partikkelfilter. Videre innebærer det en 20% reduksjon i NO_x fra dieselmotorkjøretøy og 25% reduksjon i NO_x fra bensinmotorkjøretøy i forhold til euro 4-kravene. Videre reduseres utslippet av hydrokarboner (HC) med 25% for bensinmotorkjøretøy. I tillegg innføres krav til partikkelutslipp fra biler med magermotor (bensinmotor som helt eller delvis går med et magert blandingsforhold mellom bensin og luft). Dagens ordning med at tyngre personbiler har lavere krav enn lettere personbiler, fjernes. Holdbarhetskravet til avgassrensningssystem på biler utvides fra 80.000km til 160.000km. Det er foreslått en ikrafttreden for euro 5 som innebærer at kravet innføres mellom 2008 og 2010. Videre inneholder forslaget krav om at kjøretøyprodusentene må gi ut nødvendig informasjon for reparasjon av kjøretøyene, til uavhengige verksteder og bilbergingsfirma med flere.

Merknader

Forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) kap. 25 inneholder bestemmelser om avgassutslipp fra kjøretøy. Kjøretøyforskriften kapittel 49 inneholder bestemmelser om drivstofforbruk og CO₂-utslipp. Disse kapitlene må endres for å gjennomføre forordningen.

Flere medlemsstater mener grenseverdiene som er foreslått er for lave. Dette gjelder særlig grenseverdien for NO_x-utslipp fra dieselbiler. Kommisjonen ønsker imidlertid ikke å innføre krav som medfører at bilprodusentene må ta i bruk avansert teknologi for NO_x-rensing på dette stadiet, da dette ifølge Kommisjonens beregninger vil gi et dårligere kost/nytteforhold enn det som nå er foreslått. Videre er det også et ønske fra flere stater at forordningen skal angi neste trinn (euro 6) med grenseverdier for avgassutslipp. Norge har ikke tatt endelig stilling til disse spørsmålene.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kapittel IX Måleinstrumenter

KOM (2004) 708 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om innføring av bestemmelser om nominelle mengder for ferdigpakke produkter

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget regulerer hvilke pakningsstørrelser visse ferdigpakke produkter kan selges i, dvs. bestemmelser om at produktene bare kan selges i bestemte vekt- eller volumstørrelser. Direktivet skal erstatte rådsdirektiv 75/106/EØF og 80/232/EØF, samt endre rådsdirektiv 76/211/EØF.

Kommisjonens forslag går ut på å videreføre krav til bestemte pakningsstørrelser for de produktene hvor det etter dagens direktiver er eller har vært obligatorisk for medlemsstatene å innføre slike krav; altså for sprit, vin, hvitt sukker og oppløselig kaffe (kaffe- og sikoriekstrakter). Dagens obligatoriske krav til vekten på garnnøster er imidlertid ikke foreslått videreført.

Etter dagens direktiver kan det enkelte medlemsland stille krav til at andre produkter enn de produktene som er underlagt obligatoriske størrelseskrav, kun skal selges i bestemte pakningsstørrelser. Kommisjonens forslag i det nye direktivet er å ikke lenger tillate slike nasjonale særordninger og at krav til pakningsstørrelser kun skal være tillatt og obligatorisk for produktene nevnt ovenfor. Parlamentet ønsker imidlertid å innføre krav til obligatoriske pakningsstørrelser også for følgende ferdigpakkede produkter: melk, smør, kaffe, tørket pasta, ris og brunt sukker. Dette er produkter som det i dag er frivillig for det enkelte land å innføre krav til eller ikke.

Det er kun pakningsstørrelser innenfor avgrensede størrelsesområder som er omfattet av direktivet. For f.eks. vin/sprit vil kun pakningsstørrelser på mellom 100 - 2000 ml falle inn under direktivet. De størrelsesområdene som omfattes av det nye direktivet, er betydelig mindre omfattende enn de som er regulert etter dagens direktiv.

I tillegg til krav til de produktene som er nevnt ovenfor, foreslås det å videreføre regler om pakningsstørrelser for produkter solgt i aerosoler dvs. spraybokser. Det er imidlertid forutsatt at behovet for krav til mengdeinnholdet i aerosoler skal vurderes sammen med gjennomgang av direktiv 75/324/EØF om aerosolbeholdere.

Merknader

Norge har kun innført krav til pakningsstørrelser der dette er obligatorisk i henhold til de gjeldende direktivene. Krav til sprit, vin og garn er regulert i forskrift 8. juni 1995 nr. 553 om obligatoriske vekt- og volumstørrelser for visse produkter.

Bestemmelsene i det nye direktivet må innarbeides i forskrift 8. juni 1995 nr. 553 om obligatoriske vekt- og volumstørrelser for visse produkter.

Dette direktivet antas ikke å ha nevneverdige konsekvenser for de produktene hvor det er krav allerede i dag. Når det gjelder hvilke konsekvenser obligatoriske størrelseskrav til nye produkter vil ha for norsk næringsliv, må dette undersøkes nærmere med de berørte bransjene. Det er ikke undersøkt om produsenter av ferdigpakninger av hvitt sukker og oppløselig kaffe har endret på sine pakningsstørrelser etter at kravene ble midlertidig fjernet. Det antas ikke å være problematisk for norske produsenter av strikkegarn at kravene til størrelsen på garnnøster oppheves.

Sakkyndige instanser merknader

Justervesenet er med i en arbeidsgruppe i det europeiske samarbeidet om lovregulert måling, WELMEC, hvor alle EU- og EFTA-land er medlemmer. Direktivet om pakningstørrelser er blitt diskutert i arbeidsgruppen og en representant for Kommisjonen er ofte til stede på møtene i gruppen. Norske synspunkter og spørsmål kan tas opp i gruppen. Justervesenets inntrykk er at det er et skille mellom Nord- og Syd-Europa når det gjelder synet på behovet for krav til pakningstørrelser. Det kan se ut som om enhetsprismerkingen fungerer bedre i Nord-Europa, noe som reduserer behovet for obligatoriske pakningsstørrelser.

I Norge antas enhetsprismerkingen å fungere tilfredsstillende. Fra norsk side er det ikke ønskelig å innføre obligatoriske størrelseskrav til nye produkter. Det er på det nåværende tidspunkt heller ikke noe som tyder på noe nasjonalt behov for å gjeninnføre obligatoriske størrelseskrav for oppløselig kaffe og hvitt sukker.

Status

Direktivet behandles etter medbestemmelsesprosedyren, jf. art. 251. Direktivet ble behandlet av Parlamentet første gang 2. februar 2006. Direktivet er nå sendt tilbake til Kommisjonen for videre behandling.

Kapittel X Elektrisk utstyr

KOM (XXXX) XXXX Forslag til endring av direktiv 73/23/EØF om elektrisk utstyr for bruk innenfor visse spenningsgrenser (lavspenningsdirektivet)

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 73/23/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (lavspenningsdirektivet) trådte i kraft 19. februar 1973. Direktivet skal sikre at elektrisk utstyr som omsettes på det europeiske markedet er sikkert. Med elektrisk utstyr menes her utstyr bestemt til bruk ved en merkespenning på mellom 50 og 1000 V for vekselstrøm og 75 og 1500 V for likestrøm (lavspenningsutstyr). Vedlegg I til direktivet angir sikkerhetskrav, blant annet til utførelse og merking, som utstyret må oppfylle før det kan plasseres på markedet. Som dokumentasjon på at sikkerhetskravene er oppfylt skal det utarbeides en samsvarserklæring med bakgrunn i teknisk underlagsdokumentasjon samt påføres CE-merke. Erklæringen utarbeides av ansvarlig fabrikant eller dennes ansvarlige representant. Oppfyller utstyret relevante harmoniserte standarder på området antas det at sikkerhetskravene i direktivet er oppfylt. Direktivet pålegger medlemslandene å iverksette alle nødvendige tiltak for å sikre at kravene i direktivet blir oppfylt.

Blant annet på bakgrunn av behovet for å samsvare direktivet med Kommisjonens retningslinjer om "den nye metode", jf rådsresolusjon av 7. mai 1985 om en ny metode i forbindelse med teknisk harmonisering og standarder er det igangsatt et arbeid for å revidere lavspenningsdirektivet. Det foreslås også visse materielle endringer i direktivet, se pkt. 3. Norge har blant annet foreslått å utvide direktivets virkeområde ved å fjerne spenningsgrensen for elektriske komponenter som omfattes av direktivet og foreta en risikovurdering av utstyr under 50 V (lavvoltsutstyr).

På oppfordring fra Kommisjonen har landene og fabrikantorganisasjonene kommet med innspill til endret direktivtekst. Link til [siste arbeidsutkast](#). De viktigste endringsforslagene er å:

- Fjerne spenningsgrensen

Det har vist seg at også utstyr under 50 V, som er dagens spenningsgrense, kan være brannfarlig. Man ønsker imidlertid en risikovurdering av slikt utstyr, slik at man får holdt utenfor utstyr det ikke er knyttet noe fare til, blant annet batteridrevne klokke.

- Bedre sporbarheten

I sporbarhet ligger muligheten til å finne tilbake til den som er ansvarlig for markedsføringen av utstyret. Dette er viktig med blant annet tanke på tilbaketrekking av farlige produkter fra markedet.

- Innføre helse-, miljø- og ergonomikrav overfor produsentene basert på sikkerhet for forbrukerne innen de nevnte områder.

Det er uklart når frist for gjennomføring i medlemslandene blir. Arbeidet med revisjon av direktivet har av ulike grunner foreløpig stanset.

Merknader

Rådsdirektiv 73/23/EØF er gjennomført i norsk rett ved forskrift om elektrisk utstyr (FEU) av 10. august 1995, hjemlet i lov av 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (tilsynsloven) § 10, § 11 og § 13, jf. fullmakt fra Kommunal- og arbeidsdepartementet av 10.

august 1995. Direktivets sikkerhetskrav er implementert kap. II "Generelle bestemmelser". Forskriften håndheves av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. FEU går imidlertid lenger enn direktivet på dette området. Mens direktivet i dag er begrenset til å omfatte elektrisk utstyr over 50 V gjelder FEU for alt elektrisk utstyr, jf. FEU § 1. I tillegg er det spesielle bestemmelser som kun gjelder for lavspenningsutstyr (utstyr mellom 50 V og 1000 V for vekselstrøm og 75 V og 1500 V for likestrøm) i kap. III. Det er i Norges interesse å få direktiv med et større anvendelsesområde og bedre sporbarhet. Dette for å få direktivet på linje med dagens FEU som dekker alt elektrisk utstyr, mens LVD i dag kun omfatter lavspenningsutstyr (se ovenfor).

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XII Næringsmidler

Forslag til endring av kommisjonsdirektiv 96/4/EF om endring av kommisjonsdirektiv 91/321/EØF om morsmelkerstatning og tilskuddsblandinger

Sammendrag av innhold

Rettsakten gir krav til innhold av ulike næringsstoffer i morsmelkerstatningsprodukter og tilskuddsblandinger, spesielle merkeregler og grenser for innhold av plantevernmidler.

Definisjonen av morsmelkerstatning er modifisert. Istedenfor å spesifisere at morsmelkerstatning alene skal dekke spedbarns ernæringsmessige behov i deres første fire til seks levemåneder, er det foreslått å endre definisjonen til at morsmelkerstatning alene skal dekke spedbarns ernæringsmessige behov i de første månedene i livet og frem til introduksjonen av fast føde. Definisjonen av tilskuddsblandinger er foreslått modifisert tilsvarende.

Krav til introduksjon av ingredienser, som ikke tidligere har vært brukt i morsmelkerstatninger, er omtalt. Det legges opp til en meldepliktsordning hvor produktene meldes i det landet hvor de først frambyes. Forslaget inneholder en nærmere spesifisering av hvilke kriterier som skal inkluderes i en slik prosess.

Forslaget inkluderer mange av punktene i WHO's *International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes* (WHO-koden). Det vil følgelig ikke være tillatt å reklamere for morsmelkerstatninger eller gjøre andre fremstøt for å fremme salget av denne typen produkter. Tilskuddsblandinger er imidlertid ikke inkludert.

Videre setter forslaget maksimumsgrenser for innholdet av vitaminer og mineraler i morsmelkerstatning og tilskuddsblandinger.

Den øvre grensen for innhold av energi i morsmelkerstatning og tilskuddsblandinger er redusert fra henholdsvis 75 kcal/100 ml til 70 kcal/100 ml og 80 kcal/100 ml til 70 kcal/100 ml.

For morsmelkerstatning er det gitt minimums- og maksimumsgrenser for innhold av protein for erstatninger basert på kumelk, hydrolysater, soya, samt en kombinasjon av kumelk og soya. Tilsvarende minimums- og maksimumsgrenser er foreslått for tilskuddsblandinger..

Maksimumskravet til totalt fettinnhold i morsmelkerstatning er endret fra 6,5 til 6,0 g/100 kcal (minimumsinnhold foreslått uendret). For tilskuddsblandinger er minimumsgrensen foreslått endret fra 3,3 til 4,0 g/100 kcal og maksimumsgrensen fra 6,5 til 6,0 g/100 kcal.

Når det gjelder karbohydrater er det gitt begrensninger i forhold til tilsetning av sakkarose og

glukose i morsmelkerstatninger. Fruktose er ikke tillatt tilsatt. Minimumsgrensen for laktose er foreslått endret fra 3,5 til 4,5 g/100 kcal. For tilskuddsblandinger er minimumsgrensen for totalt innhold av karbohydrater foreslått endret fra 7 til 9 g/100 kcal.

Det er foreslått å stryke beta-karoten og L-arginin og dets hydroklorider i listen over forbindelser som er tillatt å tilsette.

Referanseverdier for næringsdeklarasjon er endret. Dette gjelder også for innholdet av essensielle og semi-essensielle aminosyrer i morsmelk.

Påstandslisten er revidert og det er inkludert en artikkel som i detalj beskriver hvordan nye påstander skal vurderes for å få innpass på listen.

Merknader

Gjeldende forskrifter på området er Forskrift 11. okt. 2001 nr. 1163 om morsmelkerstatning og tilskuddsblandinger og Forskrift 21.des.1993 nr. 1388 om rester av plantevernmidler mv i næringsmidler.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget vurderes av Spesialutvalget for næringsmidler, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

KOM (2003) 424 Forslag til europaparlamentets- og rådsforordning om ernærings- og helsepåstander for næringsmidler

Sammendrag av innhold

Forslaget omhandler ernærings- og helsepåstander brukt i merking av matvarer. Området har ikke vært harmonisert tidligere i EØS. Merking skal ikke villedende forbruker. Forslaget inkluderer definisjoner, kriterier for bruk av påstander, dokumentasjonskrav og prosedyrer for godkjenningsordninger.

Det foreslås hvilke påstander som skal forbys, og hvilken ernæringsprofil på produkter som skal få tillatelse til å merke med påstander.

Hensikten med forslaget ifølge dokumentets innledende tekst er å

- sikre forbruker sann informasjon gjennom frivillig merking, i tillegg til merking som er pålagt i gjeldende regelverk
- bedre fri flyt av varer i EØS-området
- øke den rettslige sikkerhet ved økonomisk investering
- sikre rettferdig konkurranse på matområdet
- fremme og beskytte nyskaping på matområdet

Merknader

Norge har tidligere ikke hatt spesielle retningslinjer for bruk av helsepåstander på matvarer, men har vurdert påstander ved hjelp av merkeforskriftens bestemmelser (unngå villedning og forbud mot medisinske påstander), samt Statens legemiddelverks retningslinjer for hva de anser som medisinske påstander. Høsten 2003 kom "Syse"-utvalget med forslag til revisjon av Statens legemiddelverks(SLV) liste. Denne er nå fulgt opp i sin helhet, og det etableres ny praksis både i SLV og i Mattilsynet.

Guidelines for Use of Health and Nutrition Claims, som har vært diskutert i CCFL (Codex merkekomite) i flere år, ble vedtatt på Codex Kommisjonens møte i juli 2004. Arbeidet med krav til dokumentasjon for helsepåstander er startet i CCNFSDU (Codex arbeidsgruppe for næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov). Resultatet av dette arbeidet skal inkluderes i Codex' Guidelines for Use of Health and Nutrition Claims.

Norge ser det som positivt at det blir en harmonisering av bruk av helsepåstander på matvarer i EU. Norges holdning er at forbruker ikke skal villedes, med andre ord må påstandene som tillates brukt kunne dokumenteres. Man må sikre seg at forbruker gjør sine valg basert på egne behov. Forbrukerrådet mener at vi vet altfor lite om hva og hvordan forbrukerne forstår merking på matvarer, og at det må gjøres flere undersøkelser før helsepåstander på matvarer tillates. Industrien (Næringsmiddelbedriftenes landsforening) er generelt positive til utkastet, men har påpekt at den foreslåtte godkjenningprosessen tar altfor lang tid. Industrien er ikke positiv til at man skal vurdere de aktuelle produkters ernæringsprofil.

Sverige har i mange år hatt to stegsprinsippet for generiske påstander, som er regulert av industrien selv, og har nylig utarbeidet retningslinjer for produktspesifikke påstander. Svenske myndigheter fremmer to stegs prinsippet internasjonalt. Finland har ikke særlige motforestillinger til bruk av helsepåstander på matvarer. Danmark er skeptisk, er veldig opptatt av at forbruker ikke skal villedes, vil ha strenge krav til hva som skal være tillatt, og strenge krav til dokumentasjon. Det er stor uenighet innen EU om innholdet i forslaget, spesielt gjelder dette produktets ernæringsprofil og påstander som ikke skal være tillatte, jf. artikkel 4 og 11.

Rettsaken vil kreve ny norsk forskrift. Det må trolig foretas en avklaring i forhold til Statens legemiddelverk av grensen mellom påstander som sier noe om "reduert risiko for..." (vil bli tillatt i henhold til forslaget) og medisinske påstander (ikke tillatt i henhold til merkeforskriften og legemiddeloven).

Kravet til dokumentasjon legges på produsenten.

Dersom forslaget om generiske og produktspesifikke helsepåstander opprettholdes, vil det sannsynligvis bli en liste over tillatte generiske påstander. Om en slik liste også vil inneholde hvilke typer matvarer som skal få tillatelse til å bruke generiske påstander, er uklart. Dette vil i så fall måtte vurderes av myndighetene i relasjon til norsk ernæringspolitikk.

Slik forslaget er utformet, vil de produktspesifikke påstandene med dokumentasjon bli sendt til Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) for vurdering. De nasjonale myndigheter vil ha ansvar for saksbehandlingen i forkant og etterkant av en slik vurdering. Forslaget vil derfor kreve betydelig merarbeid av nasjonale myndigheter. Dokumentasjonsvurderingen vil kreve ekspertise og være tidkrevende. Dette kan kompenseres ved at denne type søknader blir avgiftsbelagt.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget vurderes av Spesialutvalget for næringsmidler, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2003) 467 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om ekstraksjonsmidler anvendt ved fremstilling av næringsmidler og næringsmiddelredienser

Sammendrag av innhold

Forslaget foreslår å konsolidere europaparlaments- og rådsdirektiv 88/344/EØF om ekstraksjonsmidler til fremstilling av næringsmidler og dets tre endringsdirektiver 92/115/EØF, 94/52/EF og 97/60/EF. Konsolideringen medfører at direktiv 88/344/EØF med endringsdirektiver oppheves.

Forslaget inneholder ingen materielle endringer i forhold til dagens direktiver, og vil derfor gjennomgå en hurtigprosedyre i forhold til godkjenning.

Merknader

Forslaget krever endring i forskrift 21. desember 1993 nr. 1380 om ekstraksjonsmidler til fremstilling av næringsmidler.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget vurderes av Spesialutvalget for næringsmidler, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2003) 671 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om tilsetning av næringsstoffer til næringsmidler

Sammendrag av innhold

Forslaget gjelder tilsetning av vitaminer og mineraler og enkelte andre stoffer til næringsmidler.

Forslaget omfatter:

1. Gjenoppretting; det vil si tilbakeføring av næringsstoffer som har gått tapt under produksjonsprosessen.
2. Tilsetning av vitaminer og mineraler til erstatningsprodukter slik at disse blir ernæringsmessig ekvivalent med matvarene de er ment å erstatte; for eksempel tilsetning av vitaminer til margarin opp til naturlig nivå i smør.
3. Berikning; som i forslaget er definert som tilsetning av vitaminer og mineraler til næringsmidler for å ta hensyn til:
 - a) en dokumentert mangel på vitaminer eller mineraler i befolkningen eller grupper av befolkningen, eller
 - b) mulige mangler på næringsstoffer i kosten på grunn av endrede kostvaner, eller
 - c) utviklingen når det gjelder generelt akseptert vitenskapelig kunnskap om vitaminenes og mineralenes betydning for helsen.

Det vil bli innført maksimums- og minimumsgrenser for tilsetning. Ved etablering av maksimumsgrenser skal det tas hensyn til:

- Øvre trygg grense for vitaminer og mineraler, og inntak fra kosten.
- For de vitaminer og mineraler som har liten margin mellom anbefalt daglig inntak (reference intake) og upper safe level (øvre trygg grense), skal det om nødvendig tas hensyn til behovet for berikning, enkeltproduktets andel av kostholdet og produktets ernæringsprofil.

Ved berikning skal det som et minimum tilsettes det som anses som en "betydelig mengde" som angitt i vedlegg 1 i forskrift 21. desember 1993 nr 1386 om deklarasjon av næringsinnhold. Pr. i dag er det definert som 15 %.

Maksimums- og minimumsgrenser skal fastsettes senere i henhold til prosedyre beskrevet i forslagets artikkel 16 (2), som innebærer at dette legges til Kommisjonen (se nedenfor). Det er foreslått en uttømmende positivliste for hvilke vitaminer/ mineraler og forbindelser av disse som

kan benyttes ved tilsetning. Eventuelle endringer i denne positivlisten skal også gjøres av Kommisjonen. Det er foreslått en syv års overgangsordning for hvilke vitaminer og mineraler, samt vitamin- og mineralforbindelser som kan tilsettes.

Det er ikke tillatt å tilsette vitaminer eller mineraler til friske, ikke-bearbeidede produkter, for eksempel frukt, grønnsaker, kjøtt eller fisk eller drikker med mer enn 1,2 volum% alkohol.

Hvilke andre stoffer enn vitaminer og mineraler som skal omfattes av forslaget er ikke spesifisert, men det er foreslått å etablere 3 ulike kategorier lister i vedlegg III - A) Forbudte stoffer, B) Stoffer som kan tilsettes under bestemte begrensninger og C) Stoffer som er under granskning/overvåkning.

Det er gitt mulighet til å innføre meldeplikt for produkter som er tilsatt vitaminer, mineraler og andre stoffer, jf. artikkel 17.

Det skal opprettes et offentlig EU-register som en følge av forslaget. Registeret skal blant annet inkludere lister over hvilke vitaminer og mineraler som kan tilsettes, tillatte vitamin- og mineralforbindelser, maksimum- og minimumsgrenser, informasjon om påbudt berikning og informasjon om andre stoffer (jf. vedlegg II)

Artikkel 16 inneholder prosedyrebestemmelser for hvordan utfyllende/supplerende bestemmelser skal utarbeides, med henvisning til vedtak 99/468/EF, som inneholder ytterligere bestemmelser vedrørende prosedyre. I henhold til prosedyrebeskrivelsene skal utfyllende bestemmelser fastsettes av Kommisjonen.

Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) skal konsulteres i beslutninger som kan ha helsemessige konsekvenser.

Forslaget omfatter ikke næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov, det vil si barnemat, slankeprodukter etc., eller kosttilskudd.

Merknader

I henhold til forslaget skal det fastsettes maksimumsgrenser for tilsetning basert på såkalt upper safe levels (øvre trygge grenser) for en rekke av de ulike vitaminene og mineralene.

Vitenskapskomiteer for næringsmidler har fastsatt øvre trygge grenser for nesten alle vitaminene og mineralene, og dette arbeidet er videreført i EFSA (European Food Safety Authority). Ut fra tilgjengelige opplysninger er det ikke mulig å anslå hvordan man har tenkt å håndtere dette i EU, eller hvilke konsekvenser en slik regulering vil få. I utkastets artikkel 7.4.c er det riktignok foreslått at det ved fastsettelse av maksimumsgrenser for enkelte vitaminer og mineraler skal tas hensyn til produktenes ernæringsprofil. Dette gjelder kun for vitaminer og mineraler som har et snevert intervall mellom anbefalt daglig inntak, og såkalte øvre trygge grenser. Det er ikke nærmere definert hva som anses å være et snevert intervall. Generelt kan det sies at en tilsetning som tar utgangspunkt i anbefalt inntak for næringsstoffer, vil gi et mer balansert inntak av næringsstoffer, og gi mindre risiko for negative helseeffekter.

Nesten likelydende forslag til direktiv ble sendt ut for kommentarer til et begrenset utvalg av industri og andre organisasjoner i 2000. I korthet støttet industrien utkastet, mens Forbrukerrådet støttet norske myndigheters holdning.

De nordiske land inkludert Norge forholder seg til dommene i EU-domstolen, hvor det i flere saker er fastslått at det enkelte medlemsland ikke kan nekte omsetning av berikede matvarer dersom det ikke kan dokumenteres at produktet kan utgjøre en risiko for helsefare, jf. prinsippet om fri flyt av varer. Det må foretas en konkret risikovurdering i hvert enkelt tilfelle for å kunne nekte berikning. Sverige, Island og Finland har i flere år gitt mange tillatelser. Danmark har i løpet av det siste året gjort det samme, fordi myndighetene ikke har kunne påvise noen risiko for helsefare ut fra gjeldende vitenskapelig kunnskap.

Avhengig av hva som blir endelig vedtatt, må det vurderes om det vil bli behov for tilpasningstekst. Norske innspill på kommisjonsnivå er ikke tatt hensyn til.

Generell forskrift 8. juli 1983 nr 1252 for produksjon og frambud av næringsmidler vil måtte endres.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget vurderes av Spesialutvalget for næringsmidler, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2004) 290 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om næringsmidler bestemt til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 89/398/EØF har vært endret flere ganger. Kommisjonen fremmer forslaget for å rydde opp i alle endringene av ovennevnte direktiv. Formålet er å få en samlet, logisk oppbygging av regelverket og samle noe informasjon i vedlegg.

Merknader

Det er ikke behov for regelverksendring.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget vurderes av Spesialutvalget for næringsmidler, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 637 Grønnbok om "Fremming av sunne kostvaner og fysisk aktivitet - En europeisk dimensjon i forebyggelsen av overvekt, fedme og kroniske sykdommer"

Sammendrag av innhold

Grønnboken analyserer omfanget av fedme og overvekt i de europeiske landene og peker på helsekostnadene av økt fedme. Den danner også grunnlaget for videre arbeid med en felles europeisk strategi mot fedme.

Merknader

Fedme er et økende problem i hele Europa, også i Norge. Det er enighet om at sunnere kosthold og mer fysisk aktivitet er nøkkelen til å bekjempe overvekt og fedme. Plattformen må sees som en del av Kommisjonens gjennomgang av politikken i EU for å bekjempe fedme. Målet er å utvikle en overordnet strategi for å fremme fysisk aktivitet og sunn livsstil, og presentere en grønnbok med en skisse til en mer effektiv politikk på dette feltet i forkant av rådsmøtet for EUs helseministere i desember 2006.

Norsk St. meld nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge, fremhevd bl.a. den betydning kosthold og fysisk aktivitet har for folkehelsen. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009 lagt fram som en oppfølging, og en handlingsplan for et bedre kosthold er under utarbeidelse. Handlingsplanen for bedre kosthold vil bli ferdig i løpet av 2006.

De nordiske ministrene for fiskeri- og havbruk, jordbruk, næringsmidler og skogbruk, og ministrene for sosial- og helsepolitikk vedtok i juli 2006 "Nordisk handlingsplan for bedre helse og livskvalitet gjennom mat og fysisk aktivitet". Verdens helseorganisasjoner (WHO) har også lansert en global strategi for kosthold, fysisk aktivitet og helse.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er til behandling i Spesialutvalget for næringsmidler, der helse- og omsorgsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 671 Forslag til rådsforordning om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter (2005/0278 (CNS)) og Forslag til rådsforordning om endring av forordning (EØF) nr. 2092/91 om økologisk produksjon av landbruksprodukter og slik angivelse på landbruksprodukter og næringsmidler (2005/0279 (CNS))

Sammendrag av innhold

Da den europeiske handlingsplanen for økologisk mat og produksjon (European Action Plan for Organic Food and Farming (EAP)) ble vedtatt i oktober 2004, ble Kommisjonen av Rådet invitert til å følge opp tiltaket som slo fast at det skulle gjennomføres en revisjon av regelverket for økologisk produksjon og merking av økologiske produkter. Kommisjonen la derfor fram forslag til ny hovedforordning 21. desember 2005. Samtidig ble det lagt fram forslag til mindre endringer i gjeldende forordning.

Forslaget er delt i to, en del (2005/0278 (CNS)) som er forslag til ny rådsforordning om økologisk produksjon og en mindre del (2005/0279 (CNS)) som er forslag til endring av gjeldende økologiforordning. Omtalen av de to forslagene blir da også delt.

2005/0278 (CNS)

Noe av bakgrunnen for ønsket om å revidere forordningen er å gjøre regelverket mer oversiktlig og sammenhengende. I den forbindelse er det også uttalt at antallet overgangsordninger og unntaksmuligheter skal reduseres. Et annet formål for revisjonen er å samordne regelverket for kontroll av økologisk produksjon og merking med kontrollforordningen, forordning (EF) nr. 882/2004.

Enkelte hovedpunkter i Kommisjonenes forslag til ny økologiforordning:

- Målsetninger og prinsipper for økologisk produksjon foreslås inkludert i utkastet, jf. utkastet kapittel II
- Detaljerte produksjonsregler foreslås fastsatt av Kommisjonen, jf. utkastet artikkel 32
- Nye regelverksområder som akvakultur og vinproduksjon foreslås tatt inn i forordningen, jf. blant annet utkastet artikkel 1 nr. 2 bokstav c). Det foreslås videre presisert at storhusholdninger (cateringvirksomhet, kantiner, restauranter m.v.) ikke er omfattet av utkastet, jf. artikkel 1 nr. 3 annet ledd

- Det foreslås i større grad åpnet for regional fleksibilitet, jf. utkastet til artikkel 16
- Det foreslås fortsatt forbud mot bruk av GMO/GM-materiale i økologisk landbruk, jf. utkastet til blant annet artiklene 4 bokstav c), 7 nr. 2, 13 nr. 4 og 14 nr. 3. Det følger imidlertid forutsetningsvis av utkastet til artikkel 17 nr. 3 og forarbeidene til utkastet punkt 23 at terskelverdiene for utilsiktet og teknisk uunngåelig innblanding av GMO/GM-materiale i produkter som er fastsatt i øvrig EU-regelverk, også skal gjelde for økologiske produkter med unntak for økologiske frø, hvor det kan fastsettes egne terskelverdier. Det fremgår imidlertid uttrykkelig at et produkt ikke kan omsettes og merkes som økologisk dersom det må merkes med at det inneholder GMO/GM-materiale
- I utkastet til artikkel 22 er det presisert at kontrollforordningen (forordning (EF) nr. 882/2004) med enkelte mindre tilpasninger skal gjelde på økologiområdet
- Det foreslås obligatorisk merking med EU-logoen for økologiske produkter eller merking av produktet med teksten "EU-ØKOLOGISK", jf. utkastet artikkel 18 og 19
- Det er også foreslått å forby merking og markedsføring som henviser til at et privat merke er knyttet til et regelverk som er "bedre" eller "mer økologisk" enn EU-regelverket, jf. utkastet artikkel 20 nr. 1
- Adgangen til å henvise til økologiske ingredienser på et produkt dersom mindre enn 95 % av produktets ingredienser av landbruksopprinnelse er økologiske, foreslås opphevet, jf. forutsetningsvis utkastet artikkel 14 nr. 1 bokstav a)
- Det foreslås innført permanente importregler basert på direkte adgang for produkter som er i overensstemmelse med EU-reglene eller i retningslinjer gitt i Codex Alimentarius, jf. utkastet artikkel 27
- Vedtaksprosessen foreslås endret ved at den faste komiteen for økologisk landbruksproduksjon i utkastet til artikkel 31 er endret fra en "Regulatory Committee" til en "Management Committee"

2005/0279 (CNS)

Det foreslås å endre artikkel 10 nr. 1 bokstav b og gi en helt ny artikkel 11 i gjeldende økologiforordning, forordning (EØF) nr. 2092/91, slik at bestemmelsene gir oversikt over vilkårene for henholdsvis å kunne merke et importert produkt med EU-logoen og kunne importere et produkt fra et tredjeland og markedsføre dette i EU som økologisk.

Det fremgår for det første av utkastet til ny artikkel 11 nr. 1 og 2 at et produkt kan importeres fra et tredjeland og markedsføres i EU som økologisk dersom det er produsert etter bestemmelsene i økologiforordningen og virksomheten i tredjelandet har latt sin virksomhet være underlagt kontroll av en kontrollmyndighet eller et kontrollorgan i et EU-land eller av et kontrollorgan i tredjelandet som er godkjent av Kommisjonen og oppført på en liste etter utlagt til ny artikkel 11 nr. 5, jf. nedenfor.

En annen mulighet er at produktet er importert fra et tredjeland der Kommisjonen har vurdert produksjonsstandardene og kontrollregimene til å være ekvivalente med økologiforordningen eller retningslinjene i Codex Alimentarius, jf. utkastet til ny artikkel 11 nr. 3 bokstav a og b. Dette kan enten skje ved at Kommisjonen har vurdert og ført opp landet som sådan på en liste over godkjente tredjeland etter utkastet til artikkel 11 nr. 4 eller, dersom landet som sådan ikke er godkjent, ved at Kommisjonen etter utkastet til ny artikkel 11 nr. 5 har vurdert og godkjent et kontrollorgan i det aktuelle tredjelandet. Videre fremgår det av utkastet til ny artikkel 11 nr. 3 bokstav c at virksomheten i tredjelandet faktisk må ha latt sine aktiviteter underlegges et kontrollsystem godkjent etter utkastet til ny artikkel 11 nr. 4 eller et kontrollorgan godkjent etter utkastet til ny artikkel 11 nr. 5. Dessuten fremgår det av utkastet til ny artikkel 11 nr. 3 bokstav d

at produktet må være omfattet av et sertifikat utstedt av kontrollmyndighetene eller kontrollorganet i et godkjent tredjeland (utkastet til ny artikkel 11 nr. 4) eller av et godkjent kontrollorgan i det aktuelle tredjelandet (utkastet til ny artikkel 11 nr. 5). Sertifikatet skal vise at produktet er produsert i samsvar med bestemmelsene.

Som en overgangsordning fremgår det av utkastet til ny artikkel 11 nr. 6 at det fortsatt på visse vilkår skal være mulig for en medlemsstat å tillate import fra tredjeland som ikke står på listen over godkjente tredjeland, dersom det kan godtgjøres at kravene i utkastet til artikkel 11 nr. 3 bokstav a og b er oppfylt. Det aktuelle produktet må i så fall følges av et sertifikat utstedt av importstaten som viser at produktet oppfyller disse vilkårene. Slike tillatelser må notifiseres til de andre medlemsstatene og Kommisjonen som i sin tur kan iverksette ytterligere undersøkelser om sakene.

I medhold av utkastet til ny artikkel 11 nr. 7 fremgår det at Kommisjonen etter fremgangsmåten i artikkel 14 nr. 2 kan fastsette mer detaljerte gjennomføringsbestemmelser om nye artikkel 11 og da spesielt i forhold til kriterier for godkjenning av henholdsvis tredjeland (utkastet til ny artikkel 11 nr. 4) og kontrollorganer i tredjeland (utkastet til ny artikkel 11 nr. 5), de offisielle listene om dette og sertifikatene som nevnt i utkastet til ny artikkel 11 nr. 3 bokstav d og nr. 6.

Merknader

Forslaget i 2005/0278 (CNS) vil erstatte hovedforordningen på økologiområdet, rådsforordning (EØF) 2092/91, og forslaget i 2005/0279 (CNS) endrer forordningen. Begge forslagene vil kreve endring i forskrift 4. oktober 2005 nr. 1103 om økologisk produksjon og merking av økologiske landbruksprodukter og næringsmidler (økologiforskriften).

Sakkyndige instansers merknader

Forslagene vil bli lagt fram for Spesialutvalget for matproduksjon, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslagene er til behandling i Rådet.

Kapittel XIII Legemidler

KOM (2005) 577 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om legemidler til barn

Sammendrag av innhold

Mer enn 50 % av de legemidler som brukes på barn, er ikke utprøvd på barn. Barn kan reagere annerledes på legemidler enn voksne. Utprøving på barn er derfor viktig for å bevare barns helse og livskvalitet.

Det foreslås å opprette et pediatrik utvalg som skal vurdere å godkjenne de aktuelle forskningsprogrammer. Utvalget skal være et ekspertorgan og derved kunne ivareta barnas interesser. Utvalget skal overveie de mulige betydelige terapeutiske fordeler av undersøkelser på barn, herunder behovet for å unngå unødvendige undersøkelser. Undersøkelser skal kun gjennomføres dersom de innebærer en potensiell terapeutisk fordel for barn, og kravene til utprøving på barn bør ikke forsinke godkjenningen av legemidler til andre befolkningsgrupper.

Ved søknad om markedsføringstillatelse skal resultatene av utprøvingen fremlegges. Ikke alle legemidler som utvikles, er imidlertid egnet til bruk på barn eller nødvendig for å behandle barn. I slike tilfelle bør utprøving unngås. Det foreslås derfor at utvalget får kompetanse til å gi dispensasjon fra kravene om utprøving.

For å fremme viktig utprøving på barn, er det foreslått en rekke incentiver. Blant annet vil immaterialrettslike regler endres slik at innehaveren får et særlig vern mot generisk konkurranse. Dette innebærer at legemidlet, som legemiddel til barn, vil være beskyttet mot generisk konkurranse i et lengre tidsperspektiv enn det som følger av dagens regelverk.

Merknader

Forslaget vil medføre behov for endringer både i legemiddellovgivningen og i patentlovgivningen. Behovet for endringer i patentlovgivningen skyldes at det foreslås endringer i reglene om supplerende beskyttelsessertifikat for legemidler.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten behandles i Spesialutvalget for handelsforenkling, der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Post- og teletilsynet og Vegdirektoratet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 567 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om produkter til avansert terapi og endring av direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004

Sammendrag av innhold

Forskning og utvikling innen biologi, bioteknologi og medisin har resultert i at vi har fått gen- og cellebasert produkter som kan benyttes til forebygging og behandling av sykdommer og kroppslige dysfunksjoner hos mennesker. Innen bioteknologien er dessuten et nytt område utviklet, vevsteknologi, som kombinerer vitenskapen om cellebiologi, molekylær biologi, materialvitenskap og materialteknologi. Hensikten med vevsteknologi er å regenerere, reparere eller erstatte humant vev. For tiden benyttes vevsteknologi ved behandling av sykdommer og skader på hud, brusk og ben. Mer komplekse produkter er allerede under utvikling og kan komme ut på fellesskapsmarkedet om ikke lenge.

Genterapi, somatisk celleterapi og vevsteknologi er tre former for såkalt avansert terapi. Disse avanserte terapiene forventes å få vesentlig innflytelse på folkehelsen, ved å endre medisinsk praksis og forbedre pasientenes livskvalitet.

Terapiene har flere vitenskapelige, reguleringsmessige og økonomiske fellestrekk:

- De er basert på komplekse og innovative fremstillingsprosesser.
- Tilgangen til vitenskapelig og juridisk ekspertise som kan vurdere terapiene er begrenset. Det er derfor viktig å samle denne ekspertisen på fellesskapsnivå, blant annet for å sikre et høyt nivå på beskyttelsen av folkehelsen.
- Sporbarhet fra donor til pasient, langsiktig pasientoppfølging og en effektiv strategi for håndtering av risiko etter at produktet er godkjent, er svært viktig for alle tre former for avansert terapi.
- Produkter til avansert terapi utvikles vanligvis av små og mellomstore bedrifter, av spesialiserte avdelinger hos større aktører, av sykehus eller vevsbanker.

Virksomhetene gjennomgår rask og oftest radikal innovasjon.

Regelverket som gjelder for produktene er fragmentert og til dels ufullstendig. Produkter til genterapi og somatisk celleterapi er klassifisert som legemidler og omfattes av fellesskapslovgivningen. Vevsteknologiske produkter er ikke klassifisert som legemiddel og er ikke omfattet av fellesskapslovgivningen. Dette innebærer at det anvendes ulike nasjonale fremgangsmåter med hensyn til klassifisering og godkjenning, noe som hindrer "fri flyt" av produktene til avansert terapi. Det er derfor hensiktsmessig at produkter til avansert terapi blir underlagt en felles regulering som tar hensyn til produktenes vitenskaplige og tekniske egenskaper og de særlige forhold som gjør seg gjeldende for berørte økonomiske aktører.

Formålet med forordningen er:

- Å sikre et høyt beskyttelsesnivå av pasientenes helse.
- Å harmonisere markedsadgangen og få det indre markedet til å fungere bedre ved å etablere et skreddersydd og fullstendig regelverk for godkjenning og overvåkning (etter godkjenning) av produkter til avansert terapi.
- Å styrke konkurranseevnen for europeiske virksomheter som arbeider på dette området.
- Å skape klarhet i rettsstilstanden samtidig som det sikres tilstrekkelig fleksibilitet på det tekniske plan.

Forordningens virkeområde foreslås å være produkter til genterapi, somatisk celleterapi og vevsteknologi og som enten er fremstilt industrielt eller under anvendelse av en industriell prosess (det vil si faller inn under det generelle anvendelsesområdet for fellesskapets lovgivning). Produkter til avansert terapi som fremstilles og anvendes på sykehus, på bakgrunn av at legen har bestemt at pasienten skal få slik behandling, vil derimot ikke omfattes av forordningen.

Nåværende krav til produkter til genterapi og somatisk celleterapi berøres ikke av forslaget. Den vesentlige endringen i forhold til disse produktene er at det opprettes ett nytt utvalg (se under) som skal høres i forbindelse med søknad om markedsføringstillatelse.

De viktigste bestemmelsene i forordningen er:

1. Definisjon av hva som regnes som produkter til avansert terapi, jf. artikkel 2

Produkter til avansert terapi regnes som legemidler dersom de enten:

- er legemidler til genterapi som definert i bilag I til direktiv 2001/83/EF eller
- er legemidler til somatisk celleterapi som definert i bilag I til direktiv 2001/83/EF eller
- er vevsteknologiske produkter som definert i forslaget. I henhold til forordningens artikkel 2 nr. 1 (b) er et vevsteknologisk produkt et produkt som inneholder bearbejdede celler eller vev og som fremstår som om det har egenskaper til å kunne regenerere, reparere eller erstatte humant vev. Vedlegg I til forordningen beskriver nærmere hva som er å anse som et vevsteknologisk produkt.

2. Prosedyre for søknad om markedsføringstillatelse, jf. kapittel 3.

Det foreslås en obligatorisk sentralisert markedsføringstillatelse på fellesskapsplan for alle legemidler til avansert terapi, herunder vevsteknologiske produkter.

På grunn av at vurderingen av legemidler til avansert terapi ofte krever spesiell kunnskap foreslås det at EMEA oppretter en komité for avanserte terapier (CAT). CAT sin hovedoppgave skal være å gi vitenskapelige råd om data i tilknytning til produkter til avansert terapi (se nærmere i forordningens kapittel 7 om sammensetning av og oppgavene til komiteen). CHMP skal konferere med CAT i forbindelse med vurdering av søknad om markedsføringstillatelse for produkter til avansert terapi.

3. Tekniske krav, jf. artikkel 7 og 8.

Det stilles spesifikke tekniske krav til produktene til avansert terapi. Når det gjelder produkter til genterapi og somatisk celleterapi går de tekniske kravene frem av vedlegg I til direktiv

2001/83/EF og supplerende retningslinjer. Det foreslås å følge samme fremgangsmåte for vevsteknologiske produkter. Det vil si at spesifikke tekniske krav også for slike produkter skal gå frem av vedlegg I til direktiv 2001/83 og supplerende retningslinjer.

4. Overvåkning etter godkjenningen, sporbarhet m.v., jf. kapittel 15.

Fordi produkter til avansert terapi kan forbli i menneskekroppen lenger enn (konvensjonelle) legemidler, stiller forordningen krav om langsiktig pasientoppfølging og overvåkning. Det stilles også krav til at det skal være mulig å spore både pasienten, produktet og det opprinnelige materialet.

Etiske aspekter:

På bakgrunn av uenighet mellom medlemsstatene når det gjelder spørsmålet om anvendelse av fosterstamceller, omfattes dette ikke av forordningen. Forbud mot eller adgang til anvendelse av slike produkter reguleres derfor på nasjonalt plan. Dersom det gis adgang bruk nasjonalt, må produktene reguleres i henhold til denne forordningen.

I henhold til artikkel 3 bør produkter basert på humane celler og vev bør, som det går frem av direktiv 2004/23/EF, baseres på frivillig og vederlagsfri donasjon, at donor og mottager er anonyme m.v. Direktiv 2004/23/EF er gjennomført i Norge ved forskrift 7. april 2006 nr. 391 om krav til kvalitet og sikkerhet ved håndtering av humane celler og vev.

Merknader

- Forordningen grenser mot områdene bioteknologi, legemidler, medisinsk utstyr, biobanker og transplantasjon.
- Det antas mest hensiktsmessig å gjennomføre forordningen i legemiddelforskriften.
- Det må vurderes om det er nødvendig med endringer i regelverk på områdene som nevnt over.
- Dersom Norge skal delta i komiteen for avanserte terapier (CAT) vil det kunne påføre norsk legemiddelmyndighet utgifter. Det må vurderes om det er nødvendig med en tilpasningstekst for å sikre norsk deltakelse i CAT.

Sakkyndige instansers merknader

Det er opprettet en arbeidsgruppe bestående av eksperter fra Statens legemiddelverk. Sosial- og helsedirektoratet, Miljøverndepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet som vurderer hvilke konsekvenser gjennomføringen av forordningen får for norsk rett. Rettsakten behandles i Spesialutvalget for helse der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

Forslag til kommisjonsdirektiv om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/23/EF hva angår krav til sporing, melding og alvorlige uønskede hendelser og bivirkninger og visse tekniske krav til koding, prosessering, konservering, oppbevaring og distribusjon av humane celler og vev

Sammendrag av innhold

Forslaget til kommisjonsdirektiv inneholder tekniske regler som skal støtte implementeringen av direktiv 2004/23/EF. I kommisjonsdirektivet foreslås det bl.a. standarder som må følges når det gjelder koding, prosessering, konservering, oppbevaring og distribusjon av humane celler og vev som er ment å skulle anvendes på mennesker, samt produkter som er basert på humane celler og vev, i den utstrekning de ikke dekkes av andre direktiv. Det foreslås også regler for melding

om alvorlige hendelser og bivirkninger, samt årlige rapporter. Videre har direktivet syv vedlegg (Annexes) som stiller nærmere krav i forbindelse med akkreditering, bemyndigelse, autorisasjon eller lisensiering av vevsentre, og krav til autorisasjon av prosesser for klargjøring av celler og vev ved vevsentre som referert til i artikkel 4. Vedleggene inneholder også forslag til nærmere bestemmelser om melding om alvorlig uønskede hendelser og bivirkninger, samt et formular for årlig melding. Det foreslås også regler om minstekrav til data om donor.

Merknader

Det tas sikte på å gjennomføre direktivet ved endringer i forskriften som gjennomfører direktiv 2004/23/EF, samt ved vedlegg til denne forskriften. Pr. i dag er dette forskrift 7. april 2006 nr 391 om krav til kvalitet og sikkerhet ved håndtering av humane celler og vev. Departementet har imidlertid utarbeidet et forslag til ny forskrift på dette området, som antas å tre i kraft fra årsskiftet. Det vil bli aktuelt å endre denne forskriften når direktivet er vedtatt.

Sakkyndige instansers merknader

Et utkast til direktivet har vært på høring i forbindelse med arbeidet med forskrift om krav til kvalitet og sikkerhet ved håndtering av humane celler og vev. Her har også ikke-statlige aktører fått anledning til å uttale seg om dette tilleggsdirektivet, en mulighet som har vært brukt i begrenset grad. Norsk Forening for Assistert Befruktning (NOFAB) bemerker at når Annex I krever personale i "sufficient number" og at det foreligger "suitable facilities", så er dette meningsløse begreper som må spesifiseres.

Vedlegg I, kap. D, pkt. 3 krever i utgangspunktet luftkvalitet A i miljøer hvor celler og vev skal behandles. Det kan stilles mindre strenge luftkrav til miljøet dersom det kan dokumenteres at nødvendig mikrobiologisk kvalitet kan oppnås med lavere grad av luftkvalitet, dersom kvaliteten av cellene/vevet blir påvirket av at grad A appliseres, hvis det er teknisk umulig å applisere grad A, eller dersom det benyttes validerte dekontaminerings-/steriliseringsprosedyrer. I alle fall skal luftkvaliteten som benyttes spesifiseres, monitoreres og kontrolleres.

Sakkyndige, herunder Sosial- og helsedirektoratet, har gitt uttrykk for at det for assistert befruktning ikke er mulig å applisere luftkvalitet A, men åpner for å applisere kvalitet D. Uansett vil kravet om at luftkvaliteten skal spesifiseres, monitoreres og kontrolleres resultere i behov for ombygginger og dermed medføre kostnader.

Sosial- og helsedirektoratet har etter anmodning fra departementet uttalt seg om de økonomiske og administrative konsekvenser ved forslaget til rettsakt. De gir imidlertid uttrykk for at de ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi tilbakemelding til departementene annet enn i form av grove anslag, ettersom de kun har fått tilbakemelding fra ett helseforetak. Det kan synes som om de samlede kostnader for helseforetakene ved forskriften vil kunne beløpe seg til i underkant av 25 millioner kr, og at det er vanskelig å skille kostnadene som er lagt til hoveddirektivet fra kostnadene i tilleggsdirektivet. Det gis imidlertid uttrykk for at konsekvensene av direktivkravene først og fremst vil komme til uttrykk i de krav til lokaler og luftkvalitet som dette tilleggsdirektiv fastsetter.

Rettsakten vil bli behandlet i Spesialutvalget for helse, der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Fornyrings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

Kapittel XV Farlige stoffer

KOM(2003)644 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om registrering, evaluering, autorisering og restriksjoner av kjemikalier (REACH), etablering av et europeisk kjemikaliebyrå og endring av direktiv 1999/45/EF

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la i februar 2001 frem en ny kjemikaliestrategi (hvitbok) der det foreslås et helt nytt system for kjemikalieforvaltning. Forslaget inneholder følgende hovedelementer:

1. Registrering av stoffer med informasjon om helse- og miljøegenskaper, forventede bruksområder samt enkel risikovurdering - dette skal utføres av næringslivet selv.
2. Evaluering av stoffer som benyttes i store mengder - der myndighetene vurderer videre testing.
3. Autorisasjon - en godkjenningsordning for de farligste stoffene hvor myndighetene må gi tillatelse før et stoff kan benyttes til et bestemt formål. Både de mest helseskadelige og mest miljøskadelige er omfattet av ordningen.
4. Restriksjoner - etter mønster av dagens system - som sikkerhet i systemet.
5. Etablering av et nytt uavhengig kjemikaliebyrå, som er besluttet lagt til Helsinki.

Merknader

Gjeldende norsk rett:

- Forskrift om klassifisering, merking, m.v. av farlige kjemikalier av 16. juni 2002.
- Forskrift om forhåndsmelding av nye kjemiske stoffer av 1. juli 1996.
- Forskrift om vurdering og kontroll av risikoer ved eksisterende stoffer av 4. mai 1995.
- Forskrift om begrensninger i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) av 1. juni 2004.

Norge vil bli direkte berørt av et nytt regelverk på kjemikalieområdet gjennom EØS-avtalen. Norge har i høring av et tidligere utkast gitt generell støtte til forslaget, men understreket at det var viktig med fokus på håndtering av de farligste kjemikaliene. I tillegg er det viktig for Norge med deltakelse i det nye kjemikaliebyrået. Forslaget vil etter all sannsynlighet styrke beskyttelsesnivået for helse og miljøet i Norge. Dersom deler av regelverket skulle bli vesentlig dårligere vil behov for tilpasningstekster vurderes.

I Soria Moria-erklæringen påpekes det behovet for å endre kjemikalierregelverket i Norge og i EØS-området ved at industrien gis bevisbyrden for å vise at produktene sine er trygge. Myndighetene verken skal eller bør ha dette ansvaret. EUs forslag til nytt regelverk er i utgangspunktet en utvikling i riktig retning. Det gir industrien ansvaret for å dokumentere at kjemikaliene er trygge i bruk, ellers vil de ikke kunne markedsføres. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til om dette ansvaret blir tilstrekkelig bra nok for stoffer som omsettes i lavt volum. REACH legger samtidig opp til at de aller farligste stoffene - miljøgifter og kreftfremkallende stoffer - ikke blir tillatt uten at det søkes om spesiell tillatelse der industrien må dokumentere at dette ikke utgjør noen risiko.

Sakkyndige instansers merknader

Endelig konklusjon med hensyn til rettsaktens relevans og akseptabilitet avventes til vedtatt rettsakt foreligger.

Rammenotat for REACH har tidligere vært oppe i Spesialutvalget for handelsforenkling (og tidligere Spesialutvalget for tekniske handelshindringer) 2. februar 2005, 31. januar 2002 og 5. april 2001.

Norge har gjennom EFTA flere ganger levert kommentarer til Kommisjonen. Norge sendte inn mer detaljerte kommentarer til internethøringen som Kommisjonen gjennomførte (juli 2003). I forkant av denne høringen ble det bl.a. avholdt møte med sentrale organisasjoner innenfor industri, miljøvern, arbeidsgiver og arbeidstaker. MD sendte ut brev til alle departementer pluss en rekke organisasjoner hvor forslaget ble vedlagt for merknader.

I forbindelse med Kommisjonens forslag som ble fremlagt i oktober 2003 ble det avholdt flere møter med berørte departementer og organisasjoner fra industri-/næringsliv, LO, forbrukersiden og

miljøvernorganisasjoner. MD utarbeidet deretter i samarbeid med NHD og AID (ASD) posisjonsnotat som ble distribuert til aktuelle mottakere. Det er jevnlig kontakt mellom myndigheter og berørte parter i forbindelse med REACH og behandlingen av forslaget.

Første høring i Europaparlamentet ble fullført høsten 2005 uten at det ble enighet mellom Rådet og EU-parlamentet, og annen pågått høsten 2006. Endelig vedtak kan antakelig skje våren 2007.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet

KOM(2005) 618 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv ombegrensninger på omsetning og bruk av perfluoroktanylsulfonat (PFOS) og om endring av rådsdirektiv 76/769/EØF

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 76/769/EØF gir regler om begrensninger på omsetning og bruk av visse farlige stoffer og produkter (begrensningsdirektivet).

PFOS (perfluoroktanylsulfonat) tilhører en stor gruppe kjemiske stoffer som med en fellesbetegnelse kalles perfluoralkylstoffer (PFAS). Totalt finnes det flere hundre enkeltstoffer av PFAS.

EU begrunner sitt forslag til regulering av PFOS ut i fra at visse bruksområder for stoffet ikke kan kontrolleres, slik at beskyttelse for mennesker og miljø kun kan sikres ved å forby bruk av PFOS i disse spesifikke bruksområdene. Kommisjonen mener at direktivforslaget vil dekke hoveddelen av eksponeringsrisikoen gjennom et forbud mot å bruke PFOS i tepper, tekstiler, polstring, lær, klær, papir og emballasje og andre formål. Det påpekes at forslaget skal medføre få problemer for industri og handel siden bruk av PFOS er i ferd med å fases ut i de berørte bruksområdene og alternativer er allerede utviklet.

Det foreslås følgende bestemmelser for PFOS:

1. PFOS skal ikke omsettes eller brukes som et stoff eller bestanddel i stoffblandinger (preparations) i en konsentrasjon som er lik eller høyere enn 0,1 vektprosent.
2. PFOS skal ikke omsettes i produkter (products) eller deler av disse i en konsentrasjon som er lik eller høyere enn 0,1 vektprosent.
3. Gjennom unntak fra forbudet skal punktene 1 og 2 ikke gjelde for:
 - fotoresister eller antirefleksbelegg til fotolitografiske prosesser,
 - industriell fotografisk belegg til film, papir eller trykksaker,
 - midler for å forhindre skumdannelse til bruk ved forkromming,
 - hydrauliske væsker til luftfartsindustrien,
 - brannslukningsskum,
 - kontrollerte lukkede systemer hvor konsentrasjonen av PFOS som går ut i miljøet er mindre enn 1µ/kg og hvor utslippene er mindre enn 0,1 vektprosent av det PFOS som brukes i systemet.

Merknader

Bestemmelsene i EUs begrensningsdirektiv er i all hovedsak implementert i forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).

En eventuell implementering vil sannsynligvis skje ved endring i produktforskriften.

Sakkyndige instansers merknader

Forslag til rettsakt har vært oppe i Spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Forslag til 11. tekniske tilpasning til rådsdirektiv 76/769/EØF om begrensninger på omsetning og bruk av farlige stoffer og produkter

Sammendrag av innhold

Forslag til restriksjoner for kadmium - 11. tekniske tilpasning til direktiv 76/769/EØF:

Det har vært diskutert forslag til en teknisk tilpasning til direktiv 76/769/EØF med sikte på å utvide reguleringen til å omfatte PVC-plast. Videre arbeid forventes om det må identifiseres produktgrupper som må unntas fra en ev regulering samt å vurdere innsamlingsmål for slike produktgrupper. Belgia har sluttført risikovurdering og påbegynt en risikoreduksjonsstrategi for kadmium og kadmiumoksider.

Arbeidsdokument for forslag til en endring av direktiv 76/769/EØF vedr. stoffene DEGBE, DEGME og DCM:

DEGBE - 2-(2-butoxyethoxy) ethanol:

Kommisjonen har lagt frem et utkast til regulering av DEGBE i produkter eller stoffblandinger i konsentrasjoner lik eller høyere enn 5 % i sprayfarger som omsettes til vanlige forbrukere.

DEGME - 2-(2-methoxyethoxy) ethanol:

Kommisjonen har lagt frem et forslag til regulering av DEGME i produkter eller stoffblandinger i konsentrasjoner lik eller høyere enn 1 % for farger eller fargefjerningsmidler som omsettes til vanlige forbrukere. Videre arbeid med DEGBE og DEGME ligger på vent.

DCM - diklormetan:

Det har vært diskusjon på møter i arbeidsgruppen for direktiv 76/769/EØF. Det har vært avholdt møte i forum for "Paint stripping agents". Det var ulike meninger om hvorvidt det er nødvendig med restriksjoner for bruk av diklormetan til malingsfjerning. Det foreligger ingen mer informasjon om ev videre arbeid med dette.

Akrylamid:

Forslag om reduksjon av bruken av akrylamid til tetting i vannlekkasjer har vært diskutert. Det har også vært arrangert en workshop for å belyse behovet for fortsatt bruk av akrylamid. Norge deltok med ekspert. Det ble konkludert med at bruk av akrylamid kan erstattes med andre tettemidler til storskalabruk (tilsvarende den norske forskriften), men at det fortsatt var behov for bruk av akrylamid til småskalabruk på noen enkelte områder. I hht. opplysninger fra norsk bransje (produsenter, importører, brukere og Produktregisteret) benyttes ikke akrylamid til tetting av vannlekkasje til noen formål i Norge idag.

Arsen:

Fra septembeber 2006 vil bruk av arsen som bærer biocider bli regulert av biocidregelverket. Det vil derfor bli foreslått en endring i direktiv 76/769/EØF for at det ikke skal komme i konflikt med biocidbestemmelsene.

Merknader

Forskrift 1. juni 2004 nr 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).

Myndighetene deltar aktivt i arbeidsgruppen for begrensningsdirektivet. Myndighetene er i kontakt med berørte parter.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Forslag til 30. tekniske tilpasning til rådsdirektiv 67/548/EØF om klassifisering og merking av farlige stoffer

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 1967/548/EØF gir regler om klassifisering, merking og emballering av farlige kjemiske stoffer.

Regelverket om klassifisering og merking av kjemikalier er et viktig verktøy for å redusere og forebygge helse- og miljøskader forårsaket av kjemikalier. Det stilles krav til hvordan kjemiske stoff skal klassifiseres og hvordan et kjemisk stoff skal merkes. Klassifiseringen og merkingen av et stoff kan bl.a. få betydning for omsetningen. Stoff som merkes "giftig" eller "meget giftig" kan i praksis ikke selges til vanlige forbrukere. Merking kombinert med sikkerhetssetninger (eks. "oppbevares utilgjengelig for barn") og risikosetninger (eks. "farlig ved svelging") på emballasjen. Systemet skal sikre at brukere, både arbeidstakere og vanlige forbrukere, skal få informasjon om kjemikaliers farlige egenskaper og mulige skadevirkninger slik at de kan ta nødvendige forhåndsregler.

Forslag til 30. tekniske tilpasning til direktiv 1967/548/EØF omfatter klassifisering av en del stoffer som tidligere ikke er klassifisert, i tillegg til reklassifisering av stoffer på grunn av ny kunnskap. Forslaget inneholder ny eller endret klassifisering for ca 900 stoffer. Omlag halvparten av disse er nye stoffer, resterende skal reklassifiseres.

Merknader

Forskrift 16. juli 2002 om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier med senere endringer. En implementering vil medføre endringer i denne forskriften.

Sakkyndige instansers merknader

Forslag til rettsakt har vært behandlet i Spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XXII Personlig verneutstyr

Forslag til endring av rådsdirektiv 89/686/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om personlig verneutstyr

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 89/686/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om personlig verneutstyr ble vedtatt 21. desember 1989. Før direktivet trådte i kraft var det forskjellig lovgivning i de forskjellige medlemsstatene når det gjaldt kravene til personlig verneutstyr. Da det gradvis skulle opprettes et indre marked meldte det seg behov for felles regulering av kravene til personlig verneutstyr for å unngå tekniske handelshindringer og sikre fri flyt av disse produkter.

Med personlig verneutstyr menes "enhver anordning, bestemt til å bæres eller holdes av brukeren med henblikk på å beskytte mot en eller flere risikoer som kan true dennes helse og sikkerhet". Alt personlig verneutstyr som omsettes på det europeiske markedet skal være CE merket. Direktivet pålegger medlemsstatene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at produkter på det norske markedet tilfredsstiller de tekniske kravene i direktivet. Markedskontroll anses som en viktig del av de plikter som er pålagt medlemsstatene.

Kommisjonen har innsett at det er behov for endringer i direktivet, og har derfor oppfordret medlemsstatene å komme med endringsforslag til direktivet. Hele direktivet, unntatt vedlegg II, er gjenstand for endringer. Vedlegg II omhandler de funksjonelle krav til personlig verneutstyr som tilbys på det europeiske markedet.

Disse endringsforslagene blir gjennomgått og diskutert på ekspertgruppemøter hvor Norge deltar. Disse diskusjonene er ikke avsluttet. Revideringen av direktivet er utsatt i påvente av arbeidet med New Global Approach som er horisontal tilpasningen av direktivene mellom de forskjellige DG i Kommisjonen.

Merknader

Direktivet er implementert i norsk rett ved *forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr* med hjemmel i produktkontrollloven av 1976 og arbeidsmiljøloven av 1977. Forskriften håndheves av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap innenfor produktkontrollens virkeområde og av Direktoratet for arbeidstilsynet innenfor arbeidsmiljølovens virkeområde.

Eventuelle konsekvenser er derfor vanskelig å anslå, men foreslåtte endringer vil gi et klarere og enklere direktiv. Direktivet vil også bli enklere for myndighetene å håndheve. Endringene vil enten kreve forskriftsendring eller ny forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr.

Status

Utkastet er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XXIII Leketøy

KOM (XXXX) Forslag til direktiv om endring av direktiv 88/378/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om sikkerhetskrav til leketøy

Sammendrag av innhold

Revisjonen av direktiv 88/378/EØF om sikkerhetskrav til leketøy (LTD) er igangsatt på bakgrunn av medlemsstatenes beretning til Kommisjonen om direktivets anvendelse, jf. direktivets art. 12 nr. 2. Innspill diskuteres i myndighets-/ekspertgruppemøter for leketøy. Per dato diskuteres utkast nr. 6 til forslag til direktivtekst. Det er et mål at ferdig forslag til direktivtekst er klart for utsendelse på høring i løpet av 2006.

LTD skal sikre at leketøy som omsettes på det europeiske markedet, er sikkert. Med "leketøy" menes ethvert produkt eller materiale som er konstruert for, eller klart er ment for, å skulle brukes i lek av barn under 14 år. Vedlegg II til direktivet angir grunnleggende sikkerhetskrav til leketøy, bl.a. krav til fysiske og mekaniske egenskaper, brennbarhet, kjemiske egenskaper, elektriske egenskaper, hygiene og radioaktivitet. Lketøy skal være CE-merket. LTD pålegger medlemsstatene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at det blir gjennomført markedskontroll av leketøy som finnes på markedet, for å kontrollere om det er i samsvar med kravene i direktivet.

Forslag til nytt direktiv skal sikre økt brukervennlighet og sikkerhet. Det er behov for nærmere definering av virkeområdet, og for presiseringer, blant annet for å rydde opp i gråsoner-/grenseproblematikk. Dagens utkast til direktiv omfatter også leketøy med funksjoner underlagt andre direktivområder. For å avgjøre om et produkt er sikkert eller ikke, bør den forutsigbare bruk tas i betraktning og det diskuteres hvilken aktsomhetsnorm som skal legges til grunn ("foreseeable misuse" eller "normal behavior"). Det foreslås videre regler om varighet for oppbevaring av teknisk dokumentasjon. Behovet for en styrket tillit til CE-merket tilsier også en presisering av kravene til samsvarsvurdering.

Det vurderes innført et modulbasert system for vurdering av om leketøyet er i samsvar med direktivets krav jf. 93/465/EØF: *Rådsbeslutning 94/465/EØF om modulene for de forskjellige fasene i rutinene for samsvarsvurdering og reglene for påføring og bruk av CE-samsvarsmerking til bruk i direktivene om teknisk harmonisering*. Gjeldende direktiv har ingen direkte henvisning til dette systemet og det har vært diskutert hvilket nivå innenfor disse modulene som skal anses tilstrekkelig.

Det er enighet om at eksisterende regelverk ikke i tilstrekkelig grad fanger opp risikoen ved bruk av kjemikalier i leketøy. Det pågår et eget arbeid med vurdering av grunnlaget for fastsettelse av spesifikke grenseverdier tilknyttet bruk av og eksponering for kjemikalier i leketøy. Likeledes skal det vurderes om grenseverdier bør fastsettes direkte i vedlegg til direktivet, i eget direktiv eller ved standarder under direktivet. Arbeidet forventes ferdigstilt oktober 2006 den etablerte styringsgruppen holder ekspertgruppen for leketøy oppdatert. Statens forurensningstilsyn følger arbeidet med forholdet til kjemikalier som fagmyndighet.

Merknader

Direktiv 88/378/EØF er gjennomført i norsk rett ved forskrift av 4. januar 1996 nr. 7 om sikkerhet ved leketøy (leketøysforskriften), hjemlet i lov av 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Forskriften håndheves av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) når det gjelder de fysiske, mekaniske, termiske og brannmessige egenskapene. Når det gjelder de kjemiske egenskapene og støy, håndheves dette av Statens forurensningstilsyn (SFT).

Endringen som er forslått vil enten medføre behov for endringer i gjeldende forskrift eller utarbeidelse av ny forskrift om sikkerhet ved leketøy.

Status

6. utkast til forslag til direktivtekst er til behandling i ekspertgruppen under direktiv 88/378/EØF.

Kapittel XIX Generelle bestemmelser innen området tekniske handelshindringer

Forslag til revisjon av regelverket om den nye metode

Sammendrag av innhold

Prinsippet om fri flyt av varer er en av de sentrale reglene i EØS-avtalen. For å gjennomføre dette prinsippet finnes det mange regler som tar sikte på å fjerne tekniske handelshindringer, dvs. hindringer som skyldes at EØS-landene stiller ulike nasjonale minstekrav til produkter. Ved å harmonisere produktkrav i EØS minsker man risikoen for nye handelshindringer. EØS-avtalen inneholder en rekke produktregler, disse er særlig å finne i vedlegg II om tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering.

Den nye metode er en stadig vanligere måte å harmonisere produktkrav på. Metoden innebærer at kun vesentlige krav som berører helse, miljø- og/eller sikkerhetsaspekter ved et produkt nedfelles i direktiver. Direktivene henviser så til europeiske standarder som utarbeides av europeiske standardiseringsorganisasjoner på oppdrag fra EU og EFTA. Dersom et produkt er i samsvar med standardene, oppfylles kravene. Produkter som oppfyller kravene, påføres et CE-merke. Dette merket sikrer fri sirkulasjon i hele EØS.

Ulik håndheving av fellesreglene om markedskontroll, utpeking av tekniske kontrollorgan, bruk av akkreditering, osv. har medført usikkerhet for økonomiske aktører, myndighetene og forbrukerne. CE-merket har heller ikke den nødvendige tillit hos de ulike aktørene i markedet og bedrifter møter bl.a. krav om tilleggtesting- og merking. Europakommisjonen (Kommisjonen) ønsker på denne bakgrunn å styrke tilliten til CE-merket ved å revidere ulike elementer i den nye metode.

Grunnlag for revideringsarbeidet

De viktigste dokumentene i revideringsarbeidet er Kommisjonens meddelelse 7. mai 2003 om en bedre anvendelse av nye metode og rådets resolusjon 10. november 2003 om Kommisjonens meddelelse.

I tillegg har Kommisjonen utarbeidet en rekke såkalte Certif-dokumenter som behandler ulike elementer i den nye metode. Innholdet i disse dokumentene og diskusjonene i SOGS er oppsummert i Certif 2005-16 "Overordnet felles rammeverk for den nye metode". EØS-notatet tar utgangspunkt i dette dokumentet.

Et overordnet felles rammeverk for den nye metode foreslås å inneholde:

1. Overordnende helse, miljø og sikkerhetsprinsipper for produktregelverket.
2. Juridisk grunnlag for en rekke elementer som i dag ikke har hjemmel på fellesskapsnivå (for eksempel akkreditering og markedskontroll).
3. Vesentlige krav som er felles for sektorregelverket, f.eks. definisjoner, krav for utarbeidelse av europeiske standarder, krav til tekniske kontrollorgan og utpekende myndigheter, krav til organisering av akkreditering nasjonalt og nasjonale myndigheters rolle, samsvarsmerking, markedskontrollsystemer, juridisk grunnlag for et informasjonssystem for markedskontroll som RAPEX, bestemmelser om administrativt samarbeid og bestemmelser om beskyttelsesprosedyrer.

Sektorregelverket kan begrenses til å fastsette vesentlige krav til helse, miljø og sikkerhetsbestemmelser for den enkelte sektor og valg av samsvarsvurderingsprosedyrer for den enkelte sektor.

Merknader

Norge er en liten, åpen økonomi, og vår verdiskaping er generelt tjent med lavest mulig handelsbarrierer slik at vi kan utnytte våre relative konkurransefortrinn. Det er særlig viktig for en liten økonomi som vår å handle i et marked som har felles regler som etterleves. Fra NHDs side sees derfor Kommisjonens forslag som positive, og vi har stort sett støttet opp om disse i våre høringsuttalelser. For norsk næringsliv er det viktig at alle land i det indre markedet etterlever like krav til de ulike produkter, og til testing og merking. Særlig for små og mellomstore bedrifter vil det være viktig å unngå unødvendig belastende kostnader til tilleggtesting og –merking, i tillegg til belastningen ved tiden og resursene som går med til dette.

Enkelte av forslagene kan medføre behov for endringer av norsk regelverk. Dette avhenger bl.a. av i hvilken form EU vedtar regelverket. Særlig gjennomføringen av forslaget om en styrket europeisk akkrediteringsstruktur må vurderes. Det kan være hensiktsmessig å samle felles krav til akkreditering både nasjonalt og europeisk, krav til utpekende myndigheter og tekniske kontrollorgan samt markedskontrollmyndighetene i ett dokument, for eksempel som en forskrift under lov om tekniske kontrollorgan.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget, med beskrivelse av økonomiske og administrative konsekvenser for Norge, ble sendt på høring i desember 2005. Høringsinstansene støtter, med forslag til enkelte mindre justeringer, forslagene. På bakgrunn av bl.a. høringsinstansenes merknader, ble det i april 2006 gitt et EFTA-innspill til forslaget.

Status

NHD deltar i Kommisjonens arbeid med å revidere den nye metode. Revideringsdokumentene er fortløpende sendt på høring til nasjonal referansegruppe for handlesforenkling, der departementene, direktoratene, arbeidslivets parter, standardiseringsorganisasjonene, mv. er representert. Det er gitt EFTA-innspill til de viktigste dokumentene i prosessen. Både myndigheter, næringsliv og forbrukere har underveis i prosessen hovedsakelig støttet revideringsforslagene.

Kommisjonen planlegger å legge frem et COM-forslag til Rådet og Europaparlamentet etter sommeren 2006. Det ser ut til at forslaget vil presenteres i form av en forordning.

Forslaget blir fortløpende behandlet i spesialutvalget for handlesforenkling.

Forslag til direktiv om utvidelse av direktiv 98/34/EF til å omfatte ytterligere tjenester

Sammendrag av innhold

Direktiv 98/34/EF, som endret ved 98/48/EF, om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter og regler om informasjonssamfunnstjenester, vurderes utvidet. I henhold til direktiv 98/34/EF må alle EØS-statene sende forslag til nasjonale tekniske regler og regler om informasjonssamfunnstjenester på høring til ESA, Europakommisjonen (Kommisjonen), EØS-statene og Sveits før de kan vedtas. Formålet med direktivet er å forhindre at det vedtas ulovlige hindringer for fri bevegelse av varer eller for fri bevegelse av eller hindringer for etableringsadgangen for informasjonssamfunnstjenester på det indre marked. Kommisjonen har på møter i komiteen for tekniske regler og standarder (98/34-komiteen) i flere år snakket om en utvidelse av direktiv 98/34/EF til flere tjenester. Det er på tjenesteområdet liten grad av harmonisering av regelverket og derfor stor grad av nasjonal regulering.

Merknader

Ordningen med EØS-høring av forslag til tekniske regler og regler om informasjonssamfunnstjenester er viktig for å forhindre nye ulovlige hindringer for vare- og tjenestehandelen. Norge er en liten, åpen økonomi, og vår verdiskaping er generelt tjent med lavest mulig handelsbarrierer slik at vi kan utnytte våre relative konkurransefortrinn.

Sakkyndige instansers merknader

NHD sendte en e-post 25.10.2001 til alle berørte departementer og underliggende etater med spørsmål om hvorvidt en utvidelse av EØS-høringen burde omfatte flere tjenester. Tilbakemeldingene gikk for det meste ut på at det var bra å inkludere flere tjenester i prosedyren for å minske handelsbarrierer på området.

Status

Kommisjonen har foretatt en undersøkelse blant EØS-landene. Ingen av disse uttrykt seg negativt til en utvidelse. En studie har også vært gjennomført hvor alle EØS-land kunne gi tilbakemelding på hva som eksisterte av nasjonale regler på alle typer tjenester. Kommisjonen vil ta hensyn til studien når den kommer med sitt forslag. Vi er ikke kjent med at det er gitt innspill fra Norge i denne forbindelse.

Norge er representert i 98/34-komiteen som ledes av Kommisjonen, og følger utviklingen av forslaget om utvidet virkeområde.

Kommisjonen avventer utfallet av et vedtatt tjenstedirektiv før en ytterligere vurdering av hvilke tjenesteområder som kan omfattes av direktiv 98/34/EF foretas.

Kapittel XXIV Maskiner

KOM (2003) 0048 endrer KOM(2000) 0899 om forslag til endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/37/EF om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF

Sammendrag av innhold

KOM (2003) 0048 ble vedtatt av Kommisjonen 11. februar 2003. KOM (2000) 0899 ble fremsatt som en omarbeidelse av direktiv 98/37/EF av 22. juni 1998 om tilnærming av medlemsstatenes

lovgivning om maskiner. Direktiv 98/37/EF er en konsolidering (sammenskriving) av det opprinnelig maskindirektivet (89/392/EØF) med senere endringer og ble inntatt i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 94/99 av 16. juli 1994).

Maskindirektivet sikrer fri omsetning av maskiner som omfattes av direktivet og som oppfyller de krav til helse, sikkerhet og forbrukervern som er definert i direktivet. Direktivet er basert på den nye metode som innebærer at de generelle produktkravene fastsettes i direktivet mens EU og EFTA gir oppdrag til de europeiske standardiseringsorganisasjoner (CEN, CENELEC og ETSI) å utarbeide utfyllende tekniske standarder.

De viktigste endringene i KOM (2003) 0043 er bl. a forslagene om å utvide direktivets virkeområde til å omfatte personførende og person-/godsførende byggeplassheiser og bærbart utstyr med eksplosiv ladning som ikke innvirker direkte på emnet (f. eks. sømpistoler, slaktepistoler og merkepistoler).

Andre forslag går ut på forbedret sikkerhetsnivå for byggeplassheiser, forenkling av bruk av CE-merking og en beskrivelse av de ulike faser i et produkts "livsyklus". Dessuten foreligger en rekke endringsforslag fra Europaparlamentet som Kommisjonen har akseptert i prinsippet eller delvis, herunder forslag til presisering av hvilke maskiner som omfattes av direktivet: "maskiner, utskiftbart utstyr, sikkerhetskomponenter, løfteredskap, avtagbare mekaniske kraftoverføringer og maskiner som ikke kan fungere selvstendig som maskin".

Merknader

Forslagene vil, dersom de blir vedtatt som direktiv, kreve endringer i forskrift om maskiner (19. august 1994 nr 820).

Forslaget vil ikke ha betydelige økonomiske konsekvenser for virksomhetene. Det antas at virksomhetenes konkurranseevne vil bli noe forbedret som følge av et forenklet direktiv som vil gi færre muligheter for avvikende fortolkninger.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget behandles av Spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling under forlikprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet. Revidert forslag er sendt Rådet og Europaparlamentet til 2. gangs behandling 11. februar 2003. Siden den gang har det vært møtevirksomhet, blant annet i Rådskomiteen, uten at det har skjedd noe gjennombrudd så langt.

Kapittel XXIX Eksplosive varer til sivil bruk

KOM (2005) 457 Forslag til direktiv om markedsføring av pyrotekniske artikler

Sammendrag av innhold

I direktiv 93/15/EØFs betraktninger (direktivet om eksplosiver til sivil bruk) tilkjennegis det behov for ytterligere regulering av området pyrotekniske artikler. Kommisjonen har siden 2003 arbeidet aktivt med problemstillinger knyttet til markedsføring og bruk av pyrotekniske artikler, spesielt fyrverkeri. På bakgrunn av en undersøkelse innen EØS-området av omfanget av ulykker med pyrotekniske artikler, fremmet Kommisjonen i 2003 forslag til nærmere regulering av området, både for å få ned antall ulykker som har utgangspunkt i feil bruk av produktet, men også for å redusere antall ulykker som følge av at produktet har funksjonsfeil. I starten av arbeidet ble det diskutert om rettsakten skulle fastsettes som et direktiv eller en forordning; konklusjonen var

at et direktiv var mest hensiktsmessig. Den 11. oktober 2003 fremmet Kommisjonen utkast til direktiv om markedsføring og bruk av pyrotekniske artikler.

Utkastet til direktiv gir de grunnleggende sikkerhetskrav for hvordan pyrotekniske artikler skal utformes, framstilles og leveres slik at de utgjør minst mulig fare for menneskers liv og helse, og for skade på eiendom og miljø.

Utkastet omfatter nødpyroteknikk til kjøretøyer, slik som airbags og beltestrammere. Direktivet unntar pyrotekniske artikler som er beregnet på Forsvaret og politiet. Unntatt er også sivile eksplosiver omfattet av direktiv 93/15/EØF, pyrotekniske artikler i fly artikler som er omfattet av direktiv 96/98/EF om utstyr på skip og pyrotekniske artikler som er omfattet av direktiv 88/378/EØF om sikkerhetskrav til leketøy.

Det presiseres at direktivet setter minimumssikkerhetskrav, og at myndighetene har rett til å fastsette strammere restriksjoner dersom de finner det nødvendig (nærhetsprinsippet og proporsjonalitetsprinsippet).

Direktivutkastet skiller mellom fyrverkeri og andre pyrotekniske artikler. For begge typer presiseres det at visse artikler kun skal være tilgjengelige for profesjonelle brukere (fyrverkeri i kategori 4 og kategori 2 for de andre artiklene). For private er det satt minste aldersgrenser for kjøp og bruk av fyrverkerier knyttet opp til de ulike klassene: nærmere bestemt minst 12 år for klasse 1-varer, som er de minste artiklene, minst 16 år for klasse 2 og minst 18 år for klasse 3-artikler. For andre pyrotekniske artikler har utkastet en aldersgrense på 18 år.

Direktivet viser til at det skal utarbeides harmoniserte standarder for fyrverkeri. Det er allerede utviklet en Europeisk standardserie (EN) som i stor grad dekker klasse 1, 2 og 3. Det vil imidlertid bli gitt oppdrag om å utvikle standarder for kategori 4-artikler, samt at det må vurderes nærmere hvilke artikler som faller inn under kategori 1.

Direktivets artikkel 9 beskriver hvilken overensstemmelsesvurderingsprosedyre som produsenten må følge for å få første gangs tilgang til markedet i fellesskapet. Myndighetene skal utpeke et bemyndiget organ som skal foreta overensstemmelsesvurderingen i artikkel 9. I etterkant av denne vurderingen skal produsenten sette et CE-merke på den pyrotekniske artikkelen, og alt etter hvilken kategori artikkelen er klassifisert i, skal det påføres forskjellige standardiserte formuleringer om bruken.

Direktivets artikkel 15 inneholder en beskyttelsesklausul for de tilfeller det avdekkes pyrotekniske artikler som ikke oppfyller direktivets minstesikkerhetskrav.

Merknader

Forskrift av 26. juni 2002 nr. 922 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff, regulerer godkjenning og håndtering av eksplosive varer, herunder fyrverkeri. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) forvalter forskriften, og har inngått avtale med Sintef/nbl as om at de foretar testene som er knyttet til om produktet oppfyller dagens regelverk.

Nødpyroteknikk i kjøretøyer anses per i dag godkjent iht. § 2-6 siste ledd i eksplosivforskriften, når kjøretøyet oppfyller de relevante tekniske krav i direktiv 70/156/EØF, som senest endret ved direktiv 2004/3/EF, eller et særdirektiv oppført på den fullstendige liste i vedlegg IV eller XI i nevnte direktiv.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært til behandling i Spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (XXXX) Forslag til direktiv om merking og sporbarhet av eksplosiver til sivil bruk

Sammendrag av innhold

Direktiv 93/15 EØF av 5.april 1993 om harmonisering av bestemmelsene om markedsføring og kontroll med eksplosive varer til sivil bruk, gir de grunnleggende sikkerhetskrav for hvordan hver eksplosiv vare skal utformes, framstilles og leveres slik at det utgjør en minst mulig fare for menneskers liv og helse, og at skade på eiendom og miljø unngås.

I et arbeidsgruppemøte 18. oktober la Kommisjonen frem et arbeidsutkast om merking og sporing av eksplosiver til sivil bruk. Hensikten er å sikre innbyggerne gjennom å redusere og forebygge mulighetene av misbruk av eksplosiver. Gjennom merking av eksplosivene vil tyveri og tap bli raskere oppdaget, samt at det vil gjøre politiets arbeid med å spore eksplosivenes opphav enklere. Et harmonisert europeisk merkesystem vil gjøre det lettere å identifisere dem som innehar eksplosiver på lovlig vis.

Enkelte typer av eksplosiver er foreløpig unntatt. Dette gjelder bl.a for ammunisjon og eksplosiver som kun er ment for eksport til land utenfor EØS-området.

Merknader

Krav til eksplosiver reguleres i Norge gjennom *forskrift av 26. juni 2002 nr. 922 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff*, som også gjennomfører bestemmelsene i direktiv 93/15 EØF om markedsføring og kontroll med eksplosiv vare til sivil bruk. Det vil være naturlig at et nytt direktiv om merking og sporbarhet gjennomføres i denne forskriften. Det kan bemerkes at det har kommet positive signaler fra eksplosivbransjen knyttet til innføringen av et slikt system

Sakkyndige instansers merknader

Saken har vært behandlet i Spesialutvalget for handelsforenkling. Utkastet slik det foreligger, er relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XXVII Alkoholsterke drikker

KOM (2005) 125 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om definisjon, betegnelse, presentasjon og merking av alkoholsterke drikker

Sammendrag av innhold

Hensikten med forslaget til en ny forordning om alkoholsterke drikker er å gjøre forordningen mer anvendelig, lettere leselig og klarere på grunnlag av de gjeldende definisjoner for alkoholsterke drikker. Videre vil bestemmelsene i de gjeldende forordningene for alkoholsterke drikker (forordning (EØF) nr. 1576/89 og forordning (EØF) nr. 1014/90) bli samlet i en forordning.

Det nye forslaget til forordning er tilpasset nye tekniske krav og til WTO-reglene, og inneholder også kriterier for anerkjennelse av nye geografiske betegnelser.

For å gjøre reglene for alkoholsterke drikker mer systematiske, foreslås alkoholsterke drikker klassifisert i tre kategorier med utgangspunkt i gjeldende produktdefinisjoner. Ved forordningen fastsettes det et sammenhengende system basert på tradisjonelle metoder og de fastsatte kategorier. Formålet er å gi forbrukerne klar informasjon om produktene. Det åpnes for at merkingskravene, innen EU og det enkelte medlemsland, kan være strengere enn de generelle merkingsbestemmelsene.

Forordningen omfatter regler for geografiske betegnelser for alkoholsterke drikker.

Kapittel I inneholder definisjoner og en helt ny klassifisering av alkoholsterke drikker. Kategori A (alkoholsterke drikker) er alkoholsterke drikker som ikke kan tilsettes landbruksalkohol, og ikke kan inneholde andre aromastoffer enn naturlige aromastoffer og preparater. I kategori B (særskilte alkoholsterke drikker) kan landbruksalkohol tilsettes. Naturlige eller naturidentiske aromastoffer og preparater kan brukes, men i begrenset omfang. Kategori C (andre alkoholsterke drikker) er en åpen gruppe for andre alkoholsterke drikker.

Det foreslås å videreføre dagens øvre alkoholgrense på 80 % i artikkel 1 c i forslaget til rettsakt. I EØS-avtalen har EFTA-landene en tilpasningstekst for å kunne forby omsetning av sprit med alkoholgrense over 60 % for direkte humant konsum. Behovet for en eventuell videreføring av denne tilpasningen må avklares nærmere på samme måte som for de andre tilpasningene som er gitt med hensyn til gjeldende forordningene for alkoholsterke drikker.

Kapittel II inneholder bestemmelser om betegnelser på, presentasjon og merking av alkoholsterke utover generelle merkingskrav gitt i direktiv 2000/13/EF.

Gjeldende forordning (EØS) nr. 1576/89 art 1 bokstav q) har en svært generell definisjon av vodka. Norge og Island har en tilpasning i EØS-avtalen som sier at vi kan forby markedsføring av vodka produsert av råmateriale annet enn korn og poteter. Norge mener at vodka bør defineres med samme detaljeringsgrad som andre alkoholsterke drikker og at det bør tas inn et krav i rettsakten om at vodka kun skal kunne fremstilles av korn og poteter.

Kapittel III inneholder bestemmelser om geografiske betegnelser. Norge har pr i dag tilpasninger for beskyttelse av betegnelsene "Norsk vodka" og "Norsk akevitt". Det er ønskelig å videreføre disse tilpasningene.

Kapittel IV inneholder administrative bestemmelser.

Vedlegg I inneholder tekniske definisjoner og krav for fremstilling av alkoholsterke drikker, i vedlegg II finnes en oversikt over de ulike alkoholsterke drikkene, og deres klassifisering, og i vedlegg III er det en oversikt over de beskyttede geografiske betegnelsene.

Merknader

Rettsakten krever endring i forskrift 11. oktober 2006 nr. 1148 om alkoholsterke og aromatiserte drikker.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget til forordning er sendt bransjeorganisasjonen Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF), Vinmonopolet og Arcus. Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF) og Vinmonopolet tar forslaget til etterretning. Arcus ønsker et krav om at vodka bare kan produseres av poteter og korn.

Forslaget er under vurdering av Spesialutvalget for næringsmidler, der Helse- og omsorgsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kapittel XXX Medisinsk utstyr

KOM(2005) 681 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 90/385/EØF og 93/42/EØF hva angår revidering av direktivene om medisinsk utstyr

Sammendrag av innhold

KOM(2005)681 foreslår en revidering av direktiv 93/42/EØF basert på utvikling og erfaringer som er høstet siden direktivet ble vedtatt i 1993. Forslaget tydeliggjør eksisterende krav og skaper rettsgrunnlag for planlagte initiativer. Forslaget foreslår også en oppdatering av direktiv 90/385/EØF, slik at dette direktivet stemmer overens med direktiv 93/42/EØF om medisinsk utstyr, direktiv 98/79/EF om medisinsk utstyr til *in vitro*-diagnostikk og direktiv 2000/70/EF om medisinsk utstyr inneholdende derivater fra humant blod eller plasma.

Direktiv 93/42/EØF og direktiv 90/385/EØF er del av EØS-avtalen, og er i EØS-avtalen gjennomført i vedlegg II kapittel X og XXX.

De viktigste forslagene fra Kommisjonen er:

- Klargjøring av samsvarsvurderingen – særlig med tanke på klare regler for tekniske kontrollorganer i forbindelse med konstruksjonsundersøkelser.
- Tilstrekkelige og utfyllende kliniske data for alle klasser av medisinsk utstyr
- Markedsovervåkning etter at utstyret er plassert på markedet – en bedre koordinering av aktiviteter på dette området
- Klargjøring av kompetansen til tekniske kontrollorgan.
- Individuelt tilpasset utstyr – innføring av eksplisitte krav om system for markedsovervåkning etter markedsføring og krav til forbedret pasientinformasjon.
- Oppdatering i forhold til Kommisjonens forslag til forordning KOM(2005) 567 om legemidler til avansert terapi.
- Tydeliggjøring av bestemmelsene om legemidler og medisinsk utstyr.

Merknader

Forslaget har sin EF-rettslige hjemmel i EF-traktatens art. 95.

Direktiv 93/42/EØF og direktiv 90/385/EØF er gjennomført i norsk rett i forskrift av 15. desember 2005 nr. 1690 om medisinsk utstyr. Forslaget til revidering av disse to direktivene vil føre til enkelte endringer i forskrift om medisinsk utstyr. Forslaget inneholder også en endring i direktiv 98/8/EF om markedsføringen av biocidholdige produkter. Dette medfører imidlertid ikke behov for endring i forskrift av 18. desember 2003 nr. 1848 om godkjenning av biocider og biocidprodukter (biocidforskriften), da denne allerede er i samsvar med den foreslåtte endringen.

Forslaget innebærer en tydeliggjøring fremfor en endring av reglene, og endringene forventes ikke å ha større økonomiske virkninger. For enkelte produsenter vil det være en skjerping av kravene. Dersom produsentene allerede i dag følger regelverket, antas det imidlertid at dette ikke vil føre til en større økonomisk byrde.

Sakkyndige instansers merknader

Sosial- og helsedirektoratet har fulgt prosessen frem til forslaget som nå er sendt til Europa-parlamentet og Rådet. Et konkret forslag fra Sosial- og helsedirektoratet er tatt inn i Kommisjonens endelige forslag. Det nevnes ellers at det i tråd med synspunkter fra Norsk tannteknikerforbund, er inntatt et forslag om at erklæringen som skal utarbeides for individuelt tilpasset utstyr skal overleveres til pasienten som mottar utstyret.

Saken behandles i Spesialutvalget for handelsforenklinger der alle departementer, Post- og teletilsynet og Vegdirektoratet er representert.

Status

Forslaget ble lagt frem 22. desember 2005. Det skal vedtas av Europaparlamentet og Rådet etter prosedyren i EF-traktatens art 251. Det østerrikske formannskapet har uttrykt at det ønsker at den første høringen skal være utført i midten av 2006. Det er trolig at andre høring vil skje tidlig i 2007 og at forslaget kan tre i kraft våren 2007.

Vedlegg IV Energi

XXXX Forslag til kommisjonsdirektiv om energimerking av varmtvannsberedere

Sammendrag av innhold

Rådsdirektiv 92/75/EØF (energimerkedirektivet), som er en del av EØS-avtalen (jf. Særskilt vedlegg nr. 2 til St. prp. nr. 40 (1993-94) bind 3A), fastlegger krav om obligatoriske vareopplysninger om husholdningsapparaters energiforbruk og støynivå. Direktivet er en serie av flere gjennomføringsdirektiv om merking av husholdningsapparater. Energimerkeordningen i dag omfatter kjøleskap, fryser og kombinasjoner av disse, vaskemaskiner, tørketromler og kombinasjoner av slike, klimaanlegg, oppvaskmaskiner og lysstoffrør. Formålet med merkeordningen er at forbrukerne skal kunne velge mer energieffektive husholdningsapparater og dermed energieffektivisering.

Det er utarbeidet et utkast til gjennomføringsdirektiv for varmtvannsberedere. Merking av varmtvannsberedere blir trolig delt inn i tre forskjellige direktiver, henholdsvis gass varmtvannsberedere, elektriske varmtvannsberedere og varmtvannsberedere med solfanger. Utkastet er under behandling i den regelverkskomitéen opprettet under direktiv 92/75/EØF (komitéen som utarbeider forslag til direktiv). Når komitéen har gitt sin tilslutning til forslaget, blir det oversendt Kommisjonen som vedtar direktivet.

Merknader

Gjennomføringsdirektivet åpner for merking av varmtvannsberedere.

Forslag til direktiv vil gi felles regler for merking av produkter som omsettes i EØS-området og således bidra til å tilrettelegge for like betingelser for de varer som omsettes på EØS-markedet. Det er også i Norges interesse å gjennomføre et eventuelt vedtatt direktiv for å unngå å bli dumpingplass for mindre effektive produkter.

Direktivet vil bli sendt ut på høring i Norge etter at det eventuelt er vedtatt av Kommisjonen. Direktivet vil kunne gjennomføres i norsk rett ved forskrifter om energimerking gitt i medhold av lov om merking av forbruksvarer (lov av 18. desember 1991 nr. 90). En innlemmelse av direktivet vil bidra til å fremme større energieffektivitet i hele EØS-området og sikre økt informasjon til forbrukerne.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg VI Trygd

KOM(2001)344 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og rådsforordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71 til fordel for assistenter til medlemmer av Europaparlamentet

Sammendrag av innhold

Rådsforordningene (EØF) nr. 1408/71 og 574/72 er en del av EØS-avtalen (jf. Særskilt vedlegg 2 til St.prp. nr. 100 (1991-92), bind 11, s. 25 og 132). Forordningene inneholder bestemmelser som tar sikte på å koordinere medlemslandenes trygdeordninger. Koordineringen består bl.a. i å gi lovvalgsregler, dvs. regler som fastsetter hvilket lands lovgivning på det trygdemessige område som får anvendelse i de konkrete tilfeller. Arbeidstakere er således i utgangspunktet underlagt trygdelovgivningen i den medlemsstat hvor de arbeider (artikkel 13 nr. 2 bokstav a). Det finnes særlige regler når en arbeidstaker vanligvis har lønnet arbeid på to eller flere medlemsstaters område (artikkel 14 nr. 2). I slike tilfeller er arbeidstakeren eksempelvis underlagt lovgivningen i den medlemsstaten hvor vedkommende bor, forutsatt at han utøver en del av sin ervervsmessige beskjeftigelse der, eller har flere arbeidsgivere i forskjellige medlemsland (artikkel 14 bokstav b nr. 2 i)).

Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen med hjemmel i Traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap artikkel 42 og 308, og er fremmet i lys av Europaparlamentets gjentatte anmodninger om behov for en alternativ lovvalgsregel for personlige assistenter til medlemmer av Europaparlamentet. Denne gruppen er i dag omfattet av de ordinære lovvalgsreglene i forordningens artikkel 13 og 14. Forslaget går ut på å utvide valgadgangen etter rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 artikkel 16 med hensyn på den lovgivning som skal få anvendelse til fordel for assistenter til ett eller flere medlemmer av Europaparlamentet (MEP), dvs. personer som har en eller evt. flere MEP som arbeidsgiver. Endringen vil gi assistenter til medlemmer av Europaparlamentet en rett til at velge hvilken trygdeordning som skal gjelde for dem, i likhet med den mulighet som hjelpepersonale ansatt ved EUs institusjoner allerede har, jf. rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 artikkel 16 nr. 3. Retten til å velge kan bare utøves én gang, og får virkning fra tidspunktet for tiltredelsen av tjenesten. For assistenter som allerede er ansatt, er det foreslått overgangsbestemmelser som innebærer at valgretten kan utøves innenfor en frist på tre måneder etter ikrafttredelsen av endringsforordningen. Forslaget gjelder bare arbeidstakere i vedkommende europaparlamentarikeres tjeneste og ikke tjenesteytere, dvs. personer som kun yter de nevnte MEP en tjeneste av tidsbegrenset (punktuell) karakter.

Forslaget vil gi assistenter til medlemmer av Europaparlamentet rett til å velge mellom:

Lovgivningen i arbeidslandet i henhold til artikkel 13 nr. 2 bokstav a) eller evt. bostedslandet i henhold til artikkel 14 nr. 2 bokstav b) i), når vedkommende vanligvis utfører lønnet arbeid i to eller flere medlemsstater, herunder i bostedslandet, eller har flere arbeidsgivere i forskjellige medlemsland, eller evt. arbeidsgiverens hjemland eller bostedsland i henhold til artikkel 14 nr. 2 bokstav b) ii), hvis assistenten ikke bor i noen av de medlemsland hvor han eller hun arbeider.

Lovgivningen vedkommende sist var omfattet av.

Lovgivningen i den medlemsstat hvor vedkommende er statsborger.

I motsetning til hva som gjelder for EUs hjelpepersonale etter artikkel 16 nr. 3 i forordningen, er det meningen at assistentens rett til at velge skal gjelde alle områder av trygden som er omfattet

av forordning (EØF) nr. 1408/71, herunder familieytelser, hvor det gjelder særlige regler for EUs hjelpepersonale.

Det foreslås videre nærmere bestemmelser i forordning (EØF) nr. 574/72 artikkel 14 om hvordan retten til å velge skal anvendes. De berørte medlemmer av Europaparlamentet skal herunder underrette den kompetente institusjon om forholdet, og vedkommende institusjon utsteder lovvalgsblankett som attest på at assistenten er omfattet av lovgivningen i det pågjeldende land med kopi til institusjonene i de øvrige berørte land. Disse institusjoner skal gi den kompetente institusjon de opplysninger som er nødvendige med henblikk på å fastsette de avgifter som arbeidsgiveren/-giverne og/eller assistenten skal betale i henhold til denne lovgivning. De særlige bestemmelser i artikkel 14 nr. 4 i forordning (EØF) nr. 574/72 som får anvendelse når tysk lovgivning er valgt, skal etter forslaget også gjelde for assistenter til medlemmer av Europaparlamentet på samme måte som for EUs hjelpepersonale.

Merknader

Endringsforslaget vil ikke medføre behov for endringer i forhold til norsk rett. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser for Norge.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er vurdert av relevante organer på departements- og direktoratsnivå og i spesialutvalg uten at det har fremkommet merknader.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2002)405 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71

Sammendrag av innhold

KOM(2002) 405 endelig utgave av 16.07.2002 inneholder forslag om en mindre revisjon av Kommisjonens forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor fellesskapet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71 til fordel for assistenter til medlemmer av Europaparlamentet.

Det opprinnelige forslaget, som ble fremlagt av Kommisjonen 25.06.2001 (KOM(2001) 344 endelig utgave) går ut på å utvide valgadgangen etter rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 artikkel 16 med hensyn på den lovgivning som skal få anvendelse til fordel for assistenter til ett eller flere medlemmer av Europaparlamentet (MEP), dvs. personer som har en eller evt. flere MEP som arbeidsgiver.

Europaparlamentet (EP) vedtok i plenum 11.06.2002 en rapport inneholdende fem endringsforslag til Kommisjonens forslag KOM(2001) 344 endelig utgave av 25.06.2001. Av de fem forslag til endringer av endringsforslaget går Kommisjonen kun med på å ta inn én av endringene i sitt endringsforslag. Det gjelder forslag 3 om en tilføyelse i fjerde betraktning i preambelen med referanse til muligheten av at én assistent kan være ansatt av flere MEP. Presiseringen kan ifølge Kommisjonen være klargjørende.

De øvrige fire endringsforslag fra EP (forslag 1, 2, 4 og 5) kan den derimot ikke gå med på. Det gjelder:

Omformulering av "MEP assistenter"(til "assistenter til MEP"). Avvist med begrunnelse: Overflødig i lys av forslaget til definisjon i artikkel 1(1).

Tilføyelse av en betraktning 3a inneholdende en ytterligere begrunnelse for valgdgangen, in casu finansiell kilde (felleskapsbudsjett). Avvist med begrunnelse: Valgretten er begrunnet i den spesifikke karakter av den direkte og underordnende forbindelse mellom MEP og assistent, og ikke av opphavet for lønn og avgiftsinnbetaling.

Presisering i artikkel 1 w) av at assistenten kan ha ansettelsesavtale for et kortere tidsrom enn perioden vedkommende MEP er valgt for. Avvist med begrunnelse: Overflødig i lys av ordlyden i Kommisjonens tekst. En har her brukt "i løpet av mandatperioden" ("*during their term of office*"), ikke "for mandatperiodens varighet" ("*for the duration of their term of office*").

Forslag om en tilføyelse i artikkel 14(4) i forordning (EØF) nr. 574/72 om at assistenter til medlemmer av Europaparlamentet som har valgt tysk lovgivning, fortsatt skal ha mulighet til å være omfattet av ordningen i det Land (delstat) hvor de senest var bosatt. Avvist med begrunnelse: Unødvendig for å sikre korrekt anvendelse av valgretten i den tyske ordningen. Kommisjonen har vist til den tyske regjering, hvilket ifølge den synes å garantere fullstendig sosial beskyttelse.

Merknader

Endringsforslaget vil ikke medføre behov for endringer i forhold til norsk rett. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser for Norge.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er vurdert av relevante organer på departements- og direktoratsnivå og i spesialutvalg uten at det har fremkommet merknader.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2005)676 Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om endring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføringen av forordning (EØF) nr. 1408/71

Sammendrag av innhold

Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 og Rådsforordning (EØF) nr. 574/72 som senere endret, er en del av EØS-avtalen (avtalens vedlegg VI nr. 1 og 2, jf. Særskilt vedlegg 2 til St.prp. nr. 100 (1991-92), bind 11, s. 25 og 132).

Forordning 1408/71 og forordning 574/72 inneholder bestemmelser som tar sikte på å koordinere medlemslandenes trygdeordninger. Med andre ord tar de sikte på å sørge for at personer som benytter seg av den frie bevegelse og flytter fra et land til et annet kan beholde de rettigheter som de har opptjent (pensjonsrettigheter m.v.) og gis adgang til trygdeordninger i tilflyttingslandet slik at man er sikret kontinuitet i opptjening og dekning for risiki. Enkelte særlige, ikke-avgiftsbaserte kontantytelser av blandet art er koordinert på en slik måte at de skal gis i bostedslandet, etter lovgivningen der. Det samme gjelder naturalytelser ved sykdom, graviditet og

fødsel. Det finnes egne bestemmelser om rett til medisinsk behandling under midlertidig opphold i andre medlemsland.

Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen 21. desember 2005 (KOM(2005)676 endelig utgave) med hjemmel i Traktaten om opprettelse av det Europeiske fellesskap artikkel 42 og 308. Det kreves kodesisjon og enstemmighet.

Forslagets innhold og formål

Forslagets innhold og formål

Forslaget inneholder de sedvanlige årlige justeringer for 2005 av mer praktisk og formell art som følge av endringer i medlemsstatenes nasjonale lovgivning og behov for presisering av enkelte bestemmelser. Formålet er å oppdatere og ajourføre Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71, nærmere bestemt dets vedlegg, for å ta hensyn til de nevnte endringer, især endringer som har funnet sted i lovgivningen i de nye medlemsstatene etter tiltredelsen og de større pensjonsreformene som er gjennomført i Finland og Sverige og helsetrygdreformen i Nederland. Forslaget bygger på drøftingene på møter i Den administrative kommisjonen for trygd i løpet av fjoråret og videre med representanter fra de medlemsstater det gjelder.

Forslagets artikkel 1 - Endring av Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71:

Endringene gjelder kun vedleggene til forordning nr. 1408/71, nærmere bestemt:

Vedlegg I, IIa, III, IV og VI. Det vises til vedlegget til endringsforordningen. De viktigste endringene her gjelder Vedlegg IIa og VI.

Endringer i vedlegg I del I

I vedlegg I del I er det gitt definisjoner av begrepene "arbeidstaker" og "selvstendig næringsdrivende" når dette ikke kan utledes av nasjonal lovgivning. Under X. Sverige foreslås å oppføre en ny definisjon av "selvstendig næringsdrivende" som følge av ny nasjonal lovgivning (Socialförsäkringsbalken 1999:799).

Endringer i vedlegg I del II

I vedlegg I del II er det gitt definisjoner av begrepet "familiemedlem" når det nasjonalt ikke er mulig å skille dem fra andre medlemmer (trygdede). Under Q. Nederland foreslås å oppføre en ny definisjon som følge av ny nasjonal lovgivning (Health Care Insurance (Reform) Act) som trer i kraft med virkning fra 1. januar 2006. Den nye definisjonen omfatter ektefelle, registrert partner og barn under 18 år.

Endringer i vedlegg IIa

Vedlegget gjelder oppføring av særlige ikke-avgiftsbaserte ordninger som er unntatt fra eksport etter Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 artikkel 10a, og som bare kommer til utbetaling i det land hvor vedkommende er bosatt.

Opptegnelse under M. Litauen og V. Slovakia foreslås endret som følge av ny nasjonal lovgivning. Opptegnelsen gjelder sosialhjelpspensjoner og særlige ikke-avgiftsbaserte understøttelsesordninger av blandet art (dvs. i grenselandet mellom trygd og sosialhjelp).

Endringer i vedlegg III A

Vedlegget gjelder bestemmelser i bilaterale og andre avtaler som var i kraft før forordningen fikk anvendelse for vedkommende medlemsstater og som fortsatt skal gjelde, til tross for suspensjonsbestemmelsen i artikkel 6 i Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71.

Her foreslås punkt 187. Italia- Nederland strøket (utbetaling i tredjeland).

Bakgrunnen er avgjørelser og rettspraksis som har gjort denne type oppføringer overflødig.

Endringer i vedlegg IV

For øvrig foreslås visse endringer i vedlegg IV, del A (Type A-pensjoner, dvs. ordninger hvor størrelsen på uførepensjon er uavhengig av trygdetidens lengde - endringen gjelder oppføring av pensjon til fødte/unge uføre i V. Slovakia), i del B (særordninger for selvstendig næringsdrivende - G. Spania) og del C (ordninger hvor beregningen iht artikkel 46 nr. 1 alltid gir minst like mye som beregningen iht artikkel 46 nr. 2), og hvor sistnevnte følgelig kan unnlates - V. Slovakia og X. Sverige) og del D (ytelser (punkt 1 og 2) og avtaler (punkt 3) som nevnt i artikkel 46b nr. 2. Endringene i del D punkt 1 og 2 gjelder X. Sverige, idet de nåværende opptegnelser må endres som følge av den nye innskuddsbaserte svenske pensjonsordningen. Dessuten må inntektsbaserte sykepenges og aktivitetsstønads tilføyes i 1(i). Endringene i punkt 3 (avtaler) gjelder oppføring av den nye nordiske konvensjon om trygd av 18. august 2003 (endring av punkt 3(a)) og trygdeavtalen av 10. november 2000 mellom Finland og Luxembourg (tilføyelse av et nytt punkt 3(c)).

Endringer i vedlegg VI

Vedlegg VI gjelder presiseringer vedrørende anvendelsen av nasjonal lovgivning. Endringene gjelder følgende:

E. Estland: Utfyllende regler om beregning av foreldreytelser til vandrearbeidere.

Q. Nederland: Nye regler som følge av ny nasjonal lovgivning (Health Care Insurance (Reform) Act) fra 1. januar 2006 (personkrets, kompetent institusjon, avgiftsplikt, registrering og konsekvensene av forsinket registrering m.v. jf. punkt 1 a) til g).

W. Finland: Endringer som følge av reformene i den arbeidsbaserte finske pensjonslovgivningen.

X. Sverige: Endringer som følge av bl.a. nye regler om foreldreytelser (föräldrapenning) og den svenske pensjonsreformen.

Forslagets artikkel 2 – Ikrafttreden

Forordningen skal tre i kraft tredje dagen etter at den er offentliggjort i EF-tidende. Endringene i vedlegg I og VI for Nederland gjelder fra 1. januar 2006.

Merknader

Forslagene fremstår som lite kontroversielle, og vil ikke medføre behov for endringer i forhold til norsk rett. Det dreier seg vesentlig om justeringer av teknisk art som ikke er problematiske sett fra et norsk synspunkt.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er til vurdering i relevante organer på departements- og direktoratsnivå og i spesialutvalg for trygd.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2006)7 Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om endring av forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger og fastlegging av innholdet i vedlegg XI

Sammendrag av innhold

Forslaget gjelder endringer og tilføyelser til forordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 om koordinering av trygdeordninger som skal erstatte forordning 1408/71. Formålet med denne nye forordningen er å gjøre regelverket enklere og mer brukervennlig. Fremstillingen er gjort lettere tilgjengelig for den vanlige bruker og mer håndterlig for dem som skal administrere den.

Forordning 1408/71 og forordning 574/72 som senere endret, utgjør en del av EØS-avtalen, jfr. avtalens vedlegg VI nr. 1 og 2. Forordningene er inkorporert i norsk rett ved forskrift av 1. desember 2000 nr. 1204 med hjemmel i en rekke lover, herunder folketrygdloven §§ 1-3 og 25-15. Forordningene inneholder bestemmelser som tar sikte på å koordinere medlemslandenes trygdeordninger. Med andre ord tar de sikte på å sørge for at personer som benytter seg av den frie bevegelighet og flytter fra et land til et annet kan beholde de rettigheter som de har opptjent (pensjonsrettigheter m.v.) og gis adgang til trygdeordninger i tilflyttingslandet slik at man er sikret kontinuitet i opptjening og dekning for risiki. Enkelte særlige, ikke-avgiftsbaserte kontantytelser av blandet art er koordinert på en slik måte at de kun skal gis i bostedslandet. Det samme gjelder naturalytelser ved sykdom, graviditet og fødsel. Dessuten finnes det bestemmelser som gir rettigheter til medisinsk behandling under midlertidig opphold i andre medlemsland.

Den nye og moderniserte forordningen nr. 883/2004 trådte i kraft i mai 2004, men vil først få virkning fra tidspunktet for den nye gjennomføringsforordningens ikrafttreden (artikkel 91). Dessuten må alle vedleggene på plass (vedlegg II, X og XI er ikke klare). Forslaget som er fremmet av kommisjonen gjelder vedlegg XI samt enkelte bestemmelser (artikler) i forordningen.

Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen 24. januar 2006 (KOM(2006)7 endelig utgave) med hjemmel i Traktaten om opprettelse av det Europeiske fellesskap artikkel 42 og 308. Det kreves kodesisjon og enstemmighet.

Forslagets innhold og formål

Forslagets hovedsakelige formål er å få på plass vedlegg XI til den nye forordningen, jf forordning nr. 883/2004 artikkel 83 som fastsetter at innholdet i vedlegget må være bestemt før den kommer til anvendelse. Vedlegget inneholder særlige bestemmelser om anvendelsen av medlemsstatenes lovgivning, dvs. nærmere presiseringer om hvordan de enkelte medlemslands ordninger og ytelser skal koordineres.

Vedlegget tilsvarer og erstatter vedlegg VI i forordning nr. 1408/71. Visse regionale ytelser for Tyskland og Østerrike som var med i et tidligere forslag, er likevel tatt ut som følge av senere utvikling av rettspraksis fra EF-domstolen.¹ I samsvar med det overordnede formål bak

¹ Se bl.a. dom av 21. februar 2006 og generaladvokat Kokotts uttalelse av 20. oktober 2005 i sak C-286/03 Silvia Hosse mot Land Salzburg.

moderniseringen og forenklingen, inneholder vedlegg XI vesentlig færre opptegnelser enn det nåværende vedlegg VI (44 mot tidligere 132). Det vises til nedenstående tabell.

Oppføringer i aktuelle vedlegg	Nåværende vedlegg VI ²	Forslag vedlegg XI
Belgia	12	0
Tsjekiske republikk	0	0
Danmark	10	5
Tyskland	18	6
Estland	0	1
Hellas	10	0
Spania	9	4
Frankrike	9	2
Irland	9	2
Italia	0	0
Kypros	1	1
Latvia	0	0
Litauen	0	0
Luxembourg	8	0
Ungarn	0	0
Malta	0	0
Nederland	7	5
Østerrike	7	5
Polen	1	0
Portugal	1	0
Slovenia	0	0
Slovakia	0	0
Finland	5	3
Sverige	5	4
UK	20	6

I tillegg er det foretatt tilpasninger i Vedlegg I.II (definisjon av familiemedlemmer for Frankrike) og VIII (tilfeller hvor man kan se bort fra pro rata-beregningen etter forordningen; dette gjelder nærmere bestemt ordninger i Tyskland, Danmark, Nederland, Østerrike, Polen og UK).

Det er dessuten gjort enkelte tekniske tilpasninger i forordning (EØF) nr. 883/2004. Det gjelder artikkel 14 nr. 4 (frivillig trygd), artikkel 51 nr. 3 (referansen til vedlegg XI erstattes av ordene "om

² Tidligere opphevede merknader som er blitt stående som "åpne punkter", er holdt utenfor.

nødvendig”), 52 nr.4 (ny bokstav b), som presiserer at man også kan se bort fra pro rata-beregningen etter forordningen når det gjelder innskuddsbaserte pensjonsordninger) og artikkel 56 nr. 1 bokstav c) (referansen til vedlegg XI erstattes av ordene ”om nødvendig”).

Forordningen vil tre i kraft dagen etter at den er offentliggjort i EF-tidende og får anvendelse fra datoen for gjennomføringsforordningens ikrafttreden, jf artikkel 2 i forslaget.

Merknader

Endringene fremstår som lite kontroversielle, og vil ikke medføre behov for endringer i forhold til norsk rett. Det dreier seg vesentlig om justeringer av teknisk art som ikke er problematiske sett fra et norsk synspunkt. En må imidlertid påregne en tilsvarende oppmerksomhet om saneringsbehovet og hva som skal oppføres i vedlegg XI for EFTA-landenes vedkommende i forbindelse med innlemmelsen av rettsakten i EØS-avtalen. Dette gjelder i forhold til de eksisterende opptegnelser i vedlegg VI til Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 med krav om at antallet opptegnelser reduseres og at ordninger som ikke lenger fyller kriteriene tas ut. Island har i dag 3 vedlegg VI-opptegnelser, Liechtenstein har 2 og Norge har 4. For vårt vedkommende dreier det seg om presiseringer vedrørende bestemmelser i folketrygdloven om hhv overkompensasjon, omsorgspoengopptjening, beregning av uføre- og etterlattepensjon i spesielle tilfeller og tryggedekning for studenter med lån eller stipend fra Statens lånekasse.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er til vurdering i relevante organer på departements- og direktoratsnivå og i spesialutvalg for trygd.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Forslag til parlaments- og rådsforordning (EF) om fastsetting av regler om gjennomføring av forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger - KOM(2006)16 endelig utgave av 31.01.2006 (2006/0006 (COD))

Sammendrag av innhold

Forslaget gjelder regler om gjennomføring av forordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 om koordinering av trygdeordninger som skal erstatte forordning (EØF) 1408/71. Den nye og moderniserte forordningen nr. 883/2004 trådte i kraft i mai 2004, men vil først få virkning fra tidspunktet for den nye gjennomføringsforordningens ikrafttreden (jf. artikkel 91). Dessuten må alle vedleggene på plass (vedlegg II, X og XI er ikke klare).

Hensikten med denne nye forordningen er å gjøre regelverket enklere og mer brukervennlig. Fremstillingen er gjort lettere tilgjengelig og mer håndterlig for de enkelte personer og institusjoner som skal administrere den. Forslaget gjelder i hovedsak administrative gjennomføringsbestemmelser, herunder regler om saksbehandling og elektronisk utveksling av opplysninger mellom institusjonene og lagring av informasjon. Den foreslåtte gjennomføringsforordning er følgelig ment å erstatte den nåværende forordning (EØF) 574/72.

Forordning 1408/71 og forordning 574/72 som senere endret, utgjør en del av EØS-avtalen, jfr. avtalens vedlegg VI nr. 1 og 2. Forordningene er inkorporert i norsk rett ved forskrift av 1. desember 2000 nr. 1204 med hjemmel i en rekke lover, herunder folketrygdloven §§ 1-3 og 25-15. Forordningene inneholder bestemmelser som tar sikte på å koordinere medlemslandenes trygdeordninger. Med andre ord tar de sikte på å sørge for at personer som benytter seg av den frie bevegelighet og flytter fra et land til et annet kan beholde de rettigheter som de har opptjent

(pensjonsrettigheter m.v.) og gis adgang til trygdeordninger i tilflyttingslandet slik at man er sikret kontinuitet i opptjening og dekning for risiki. Enkelte særlige, ikke-avgiftsbaserte kontantytelser av blandet art er koordinert på en slik måte at de kun skal gis i bostedslandet. Det samme gjelder naturalytelser ved sykdom, graviditet og fødsel. Dessuten finnes det bestemmelser som gir rettigheter til medisinsk behandling under midlertidig opphold i andre medlemsland.

Forslaget til ny gjennomføringsforordning ble fremlagt av Kommisjonen 31. januar 2006 (KOM(2006)16 endelig utgave) med hjemmel i Traktaten om opprettelse av det europeiske fellesskap artikkel 42 og 308 samt forordning nr. 883/2004 artikkel 89. Det kreves kodesisjon og enstemmighet.

Forslagets hovedsakelige formål er å få på plass de nødvendige regler for den praktiske gjennomføring av forordningen. Bestemmelsene er strukturert etter kapittelinnstillingen i grunnforordningen i likhet med forordning nr. 574/72 i dag. Forskjellen er vesentlig at forslaget har til formål å forenkle og modernisere bestemmelsene saklig, språklig og fremstillingsmessig og å forbedre og effektivisere utvekslingen av opplysninger mellom institusjonene ved elektroniske midler. Dette innebærer helt klare og entydige regler om hvor en person som har opptjent rettigheter i to eller flere medlemsstater, skal henvende seg, hvilken institusjon eller institusjoner det er som har ansvaret for at han får sine ytelser, at de er beregnet korrekt og at det skjer til rett tid. Det er således fastsatt frister for behandling og responstider for å fullføre administrative trinn i saksbehandlingen på de ulike områder (jf s. 5 5. avsnitt). Etter artikkel 17 nr. 3 skal avgjørelse om lovvalg etter artikkel 13 i forordning nr. 883/2004 (arbeid i to eller flere medlemsstater) finne sted innen én måned etter at vedkommende arbeidstaker har oversendt opplysningene om forholdet til den utpekte institusjonen i bostedslandet. Etter artikkel 26 nr. 2 skal den kompetente institusjon besvare anmodning om tillatelse til planlagt behandling fra institusjonen på bostedet innen 15 dager. I mangel av svar på slik henvendelse, skal tillatelse anses gitt.

Artikkel 6 fastlegger at institusjonen i bostedslandet, evt. institusjonen vedkommende først var i berøring med, midlertidig skal ha det foreløpige ansvar som kompetent institusjon inntil kompetanseforholdet er endelig avklart.

Artikkel 29 gjelder trygdeavgifter for pensjonister til dekning av utgifter i forbindelse med sykebehandling/helsetjenester etter forordningen (helsedelen) og fastsetter at man ved avgiftsberegningen, i samsvar med artikkel 30 i forordning nr. 883/2004, kan legge til grunn vedkommendes samlede pensjonsinntekter, inkludert pensjon opptjent i henhold til en eller flere andre medlemsstaters lovgivning³. Dette er i samsvar med EF-domstolens dom i sak C-50/05 Nikula. Det presiseres at det ved fastsettelsen av beregningsgrunnlaget for avgiften kun er de faktisk utbetalte pensjonsbeløp som skal tas i betraktning.

Kapittel III, artiklene 70 til 81 gjelder bestemmelser om gjennomføring og gjensidig bistand ved tilbakekreving av feilutbetalinger, motregning og innkreving av utestående fordringer, herunder ubetalte avgifter. Fristen for stadfesting av dokument om eksekvering av eksigible krav er 3 måneder (artikkel 76).

Antallet vedlegg er etter forslaget redusert fra 10 til 4.

Vedlegg 1 omfatter bestemmelser i bilaterale administrasjonsavtaler som forblir i kraft samt nye gjennomføringsbestemmelser som avtales bilateralt, jf. artikkel 8 nr. 1 og 9 nr. 2. Dette tilsvarer dagens vedlegg 5 og omfatter bl.a. oppgjørsavtaler og ikke-refusjonsavtaler. Ved innlemmingen i EØS-avtalen tas følgende inn de avtaler som er anført der.

³ Bestemmelsene gjelder forhold som i dag er regulert i Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 artikkel 33 nr. 1.

Vedlegg 2 gjelder oppføring av særlige ordninger for tjenestemenn iht artikkel 31 og 41. Dette gjelder nærmere bestemt Spania og Tyskland.

Vedlegg 3 gjelder rundsumsoppgjør for utgifter til helsetjenester. Hovedregelen for oppgjør mellom de berørte institusjoner er refusjon av de faktiske utgifter, jf artikkel 61, men med mulighet for å få utgiftene refundert i form av rundsumsoppgjør der hvor forholdene tilsier det. De aktuelle medlemsstater skal oppføres i dette vedlegget.

Vedlegg 4 gjelder oversikt over kompetente myndigheter og institusjoner, utpekte organer og kontaktorganer. Slike oversikter skal iht. artikkel 83 nr. 4 samles i offentlig tilgjengelige databaser, opprettet til dette formål. Adressen til basene skal angis i vedlegg 4.

Gjennomføringsforordningen vil etter forslaget tre i kraft seks måneder etter at den er offentliggjort i EF-tidende og får i alle deler direkte anvendelse i medlemsstatene, jf artikkel 91 i forslaget.

Merknader

Forslaget er til vurdering i EFTA/EØS-landene. Det vil ikke medføre behov for endringer i forhold til norsk rett.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er til vurdering i relevante organer på departements- og direktoratsnivå og i spesialutvalg for trygd.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Vedlegg VIII Etableringsrett

KOM (2004) 2 endelig / 3 forslag til direktiv om tjenester i det indre marked

Sammendrag av innhold

Proessen i EU og Norge

Europakommisjonen (Kommisjonen) la 13. januar 2004 fram et forslag til et rammedirektiv for tjenester i det indre marked, KOM(2004) 2 Final. Direktivforslaget er hjemlet i EF-traktaten artiklene 47 (2), 55, 71 og 80 (2). Forslaget ble 5. februar 2004 sendt på en bred og grundig høring blant departementene, underliggende etater og interesseorganisasjoner, med høringsfrist 19. mars 2004. Det har gjennom hele prosessen vært arrangert flere møter med partene i arbeidslivet

Norge sendte 29. november 2004 kommentarer til forslaget til det nederlandske EU-formannskapet. Kommisjonens forslag ble behandlet av fagkomiteen i Europaparlamentet (IMCO) 22. november 2005. Den 19. desember 2005 ble tjenstedirektivet drøftet i Spesialutvalget for handelsforenkling. Norge sendte nye kommentarer til EU 2. februar 2006. Parlamentet behandlet forslaget i plenum 14.–16. februar 2006. Kommisjonen la på grunnlag Parlamentets forslag frem et nytt utkast 4. april 2006. Det nye forslaget ble sendt på høring i Norge med frist for svar 9. mai 2006. Norge sendte kommentarer til Rådet og Parlamentet 24. mai 2006.

Formål og virkeområde

Formålet med det foreslåtte tjenstedirektivet er å bidra til at det indre marked for tjenester fungerer som forutsatt i EØS-avtalen, ved å fjerne uberettigede barrierer som hindrer fri bevegelse av tjenester og å sikre fri etablering for tjenesteytere.

Direktivet gjelder i utgangspunktet alle kommersielle tjenester. Direktivet gjelder kun tjenester som er konkurranseutsatte, og pålegger ikke medlemsstatene å liberalisere tjenester. Det er opp til statene selv å definere hvilke tjenester som faller inn under begrepet tjenester av allmenn interesse, og som dermed faller utenfor direktivets virkeområde, og hvilke som defineres som tjenester av allmenn økonomisk interesse, som er unntatt fra deler av direktivet. Tjenstedirektivet påvirker ikke medlemslandenes arbeidsrett, mulighet for å anvende kollektive avtaler, strafferett eller skatteregler. Tjenester som er regulert av sektordirektiver, eller sider av tjenester som berøres av sektordirektiver, omfattes ikke av tjenstedirektivet. Finansielle tjenester, elektronisk kommunikasjon og de fleste transporttjenester er derfor ikke omfattet. Etter parlamentsbehandlingen er det også gjort unntak for en rekke tjenester som ikke var unntatt i Kommisjonens utkast av 2004. Dette gjelder f.eks. helsetjenester, spilletjenester, audiovisuelle tjenester (bl.a. radio, tv og kino), vikarbyråttjenester, havnetjenester, juridiske tjenester som ikke er regulert av andre EU-regler, sosiale tjenester og sikkerhetstjenester.

Rett til etablering

Tjenesteyters rett til etablering i andre land i det indre marked enn i hjemstaten presiseres. Tjenesteytere må forholde seg til reglene i det landet de ønsker å etablere seg i. Autorisasjon kan kreves dersom: Kravene ikke er diskriminerende, behovet for autorisasjon kan begrunnes i "...overriding reasons..." jf. definisjon i art. 4, mindre restriktive tiltak ikke er hensiktsmessig, tiltaket er proporsjonalt dvs. tiltaket skal ikke gå lenger enn nødvendig for å oppnå målet med tiltaket, kravene er klare, presise og objektive og offentliggjort, og sammenlignbare krav ikke allerede er oppfylt av tjenesteyteren i en annen EU/EØS-stat. Det kan ikke stilles krav om at man skal ha en viss nasjonalitet, eller være bosatt i det landet man ønsker å etablere seg i. Det kan heller ikke stilles krav om at man kun skal kunne være etablert i én medlemsstat. Medlemsstatene skal vurdere om nasjonalt regelverk er i tråd med direktivet, og endre regler som eventuelt ikke er det.

Midlertidig tjenesteyting

Hovedregelen etter parlamentsbehandlingen er fremdeles at man fritt skal kunne yte midlertidige tjenester i andre land. Det ser imidlertid ut til at det nå går klarere fram at vertslandet kan anvende sine regler så lenge de er rettferdiggjort ut fra hensynet til offentlig politikk, helse, miljø og sikkerhet. I tillegg må reglene være nødvendige, proporsjonale og ikke-diskriminerende. Vertslandet skal ikke kunne kreve at tjenesteyteren må etablere seg i vertslandet. Forslaget ser imidlertid ut til å mangle forbudet fra IMCOs innstilling om at vertslandet ikke kan kreve at tjenesteyter må ha en adresse eller en stedlig representant som representerer tjenesteyteren i vertslandet.

Både hjemstaten og vertslandet har ansvar for kontrollen med tjenesteyteren og dens tjenester. Myndighetene i hjemstaten og vertslandet har plikt til å samarbeide om tilsynet. Det foreslås flere unntak fra prinsippet, blant annet for posttjenester, og tjenester knyttet til distribusjon av elektrisitet, gass og vann. Forslaget åpner for at medlemslandene kan få individuelle unntak fra prinsippet av hensyn til offentlig orden, sikkerhet, helse og miljø. For arbeidstakere som arbeider midlertidig i et annet land enn hjemstaten, er lønns- og arbeidsvilkår unntatt fra opprinnelseslandsprinsippet. Dette reguleres av det såkalte utsendingsdirektivet (96/71/EF) som er innlemmet i EØS-avtalen og medfører at det er lovregulerte/allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår i Norge som skal anvendes. Det er videre presisert at bestemmelser om arbeidsforhold og helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen ikke blir berørt av bestemmelsene i tjenstedirektivet.

Administrativt samarbeid

Medlemsstatene skal verifisere og hvis mulig forenkle prosedyrer tjenesteytere må gjennomgå for å få tilgang til markedet og for å utøve tjenester. Der det er hensiktsmessig skal det benyttes standardiserte skjema som skal være likeverdige med sertifikater, attester og lignende som viser at krav i forbindelse med etablering i hjemstaten er oppfylt. Det skal opprettes kontaktpunkt i hver medlemsstat og ett kontaktpunkt i Kommisjonen.

Status

Tjenestedirektivet ble behandlet av Rådet på det uformelle konkurranseevnerådsmøtet 29. og 30. mai 2006. Kun mindre tekniske endringer ble gjort i forhold til Kommisjonens forslag. Rådet kom til formell enighet om tjenestedirektivet 24. juli 2006. Tjenestedirektivet ble sendt til Parlamentet i september 2006. Avstemning i IMCO ble holdt 23. oktober 2006, 26 stemte for, 4 mot. Det ble ikke gjort noen endringer i direktivet i forhold til Rådets posisjon. Ingen av de 42 endringsforslagene fikk flertall i plenumsstemningen i Parlamentet 15. november 2006. Tjenestedirektivet ble vedtatt av Rådet 11. desember 2006.

Vedlegg IX Finansielle tjenester

Kapittel II Banker og andre kredittinstitusjoner

KOM (2005) 343 endelig Kommisjonens forslag til forordning som krever at visse typer informasjon skal vedlegges betalingstransaksjoner.

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 26. juli 2005 frem forslag til en forordning som krever at visse typer informasjon skal vedlegges betalingstransaksjoner (KOM(2005) 343 endelig).

Som en del av de siste årenes kamp mot terrorisme har EU vedtatt en rekke regler for å hindre hvitvasking og terrorfinansiering. Mange av reglene er gjennomføring av anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF), som er en internasjonal organisasjon opprettet av G-7 landene i 1989. Forslaget til forordning bygger på FATFs spesialanbefaling VII om tiltak mot terrorfinansiering.

Generelt

Formålet med forslaget er å gjøre det vanskeligere å hvitvaske penger og finansiere terrorvirksomhet gjennom å sikre sporbarheten til betalingstransaksjoner. Etter forslaget kreves at informasjon om betaler (avsender) skal følge betalingstransaksjoner formidlet av betalingsformidlere etablert i EØS-området. Normalt skjer betalingsformidling gjennom minst to separate formidlere – en som representerer betaleren og en som representerer mottakeren. Informasjonens innhold beror på om en eller begge av disse holder til i EØS-området.

Informasjonsplikten til betalerens formidler

Dersom bare en av betalingsformidlerne er etablert i EØS-området, skal transaksjonen vedlegges "fullstendig informasjon" om betaleren. Med slik informasjon menes opplysninger om betalerens navn, adresse og kontonummer. Adressen kan erstattes med fødselsdag- og sted, personnummer eller kundeidentifikasjonsnummer. Før transaksjonen gjennomføres skal formidleren kontrollere at opplysningene stemmer på bakgrunn av informasjon hentet til veie fra en troverdig og uavhengig kilde. Når det gjelder transaksjoner til mottakere utenfor EØS-området som ikke er på mer enn 1000 euro, kan imidlertid formidleren selv bestemme om og i hvilken grad en slik kontroll skal gjennomføres ut fra en vurdering av om transaksjonen innebærer noen reell fare for hvitvasking eller terrorfinansiering.

Hvis begge betalingsformidlerne holder til i EØS-området, er det tilstrekkelig å vedlegge betalerens kontonummer eller annen unik identifikasjon som gjør det mulig å spore transaksjonen tilbake til betaleren. Imidlertid kan mottakerens betalingsformidler kreve at det gis fullstendig informasjon også i disse tilfellene. Slik informasjon skal i så fall gis innen tre arbeidsdager etter at forespørselen ble mottatt.

Betalerens formidler plikter å oppbevare de ovennevnte informasjon i minst fem år etter at transaksjonen er gjennomført.

Kontrollplikten til mottakerens formidler

Mottakerens betalingsformidler er pålagt å ha effektive prosedyrer for å kunne kontrollere om det foreligger tilstrekkelig informasjon om betaler, jf. ovenfor. Dersom informasjonen mangler eller er ufullstendig, kan formidleren enten avvise transaksjonen eller be om fullstendig informasjon. I de sistnevnte tilfellene kan han velge om pengene skal utbetales umiddelbart eller om de skal holdes tilbake til informasjonen er mottatt. Dersom det gjentatte ganger ikke gis tilfredsstillende informasjon, skal formidleren enten avvise transaksjonen eller avbryte samarbeidsforholdet med formidlingsmotparten, samt melde fra om situasjonen til de relevante tilsynsmyndighetene.

Formidleren plikter å bevare opplysningene han har mottatt om betaleren i minst fem år.

Plikten andre formidlere har til å videreføre informasjon

I enkelte tilfeller står det en eller flere betalingsformidlere mellom betalerens og mottakerens formidlere. Disse plikter å videreføre informasjonen de mottar til den neste formidleren i betalingskjeden.

Merknader

Finansdepartementet har kompetanse til ved forskrift å fastsette regler om hvilke opplysninger om avsender som skal følge en betalingstransaksjon, jf. hvitvaskingsloven § 18 nr. 3. Forordningen vil derfor sannsynligvis kunne gjennomføres i norsk rett ved forskrift.

Sakkyndige instansers merknader

Norge deltar i det internasjonale arbeidet for å motarbeide hvitvasking og terrorfinansiering bl.a. gjennom medlemskap i Financial Action Task Force (FATF) og som observatør i EU-kommisjonens hvitvaskingskomité. Aktuelle instanser involvert er Finansdepartementet, Justisdepartementet og Kredittilsynet.

Status

Kommisjonens forslag ble behandlet i EU-parlamentet sommeren 2006. Parlamentets merknader er til vurdering i Rådet.

KOM (2005) 483 revidert forslag til direktiv om harmonisering av medlemsstatenes lover og forskrifter om forbrukerkreditt

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 11. september 2002 frem forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om harmonisering av medlemsstatenes lover og administrative bestemmelser om forbrukerkreditt, KOM (2002) 443. På bakgrunn av til dels omfattende endringsforlag fra Europaparlamentet har Kommisjonen nå satt frem et revidert direktivforslag.

Direktivforslaget tar sikte på å erstatte eksisterende direktiv om forbrukerkreditt (87/102/EØF).

Direktivet skal gjelde for alle kredittavtaler, jf. artikkel 2 nr. 1, med mindre det er gjort uttrykkelig unntak. Ifølge artikkel 2 nr. 2 skal direktivet blant annet ikke gjelde for:

- kredittavtaler som er sikret ved pant i fast eiendom eller en sikkerhetsstillelse som er vanlig brukt til dette formål i medlemsstaten
- kredittavtaler hvor lånebeløpet overstiger EUR 50 000 (om lag NOK 400 000) og
- leiekontrakter som utelukker overdragelse av eiendomsretten til leieren og dennes fordringhaver

For en del typer kredittavtaler – blant annet kassakreditter og kredittavtaler der lånebeløpet ikke overstiger EUR 300 (om lag NOK 2 400) – gis direktivet bare begrenset anvendelse.

I kapittel II foreslås det regler om markedsføring av kreditt samt om informasjon og praksis forut for inngåelse av avtalen. Det fastsettes også regler om rådgivningsplikt for kredittyter.

I kapittel III foreslås det regler om at statene må sikre at kreditorer fra andre medlemsland gis samme tilgang til nasjonale kredittopplysningsbaser som nasjonale kreditorer har.

Kapittel IV inneholder forslag til nærmere bestemmelser om utforming av kredittavtaler, herunder hvilken informasjon som må tas med i kredittavtalen. Det foreslås videre at forbrukeren skal ha rett til å gå fra avtalen innen en frist på 14 dager (angrerett). Det foreslås også nærmere regulering av rett til førtidig tilbakebetaling.

I kapittel V foreslås det bestemmelser om beregning av årlige omkostninger i prosent (effektiv rente).

Kapittel VI inneholder forslag om at medlemsstatene skal sørge for at kredittformidlere er underlagt tilsyn eller regulering samt at det må påses at kredittformidlere i sin markedsføring gir visse særskilte opplysninger.

Kapittel VII har bestemmelser om gjennomføringen. Her fremgår blant annet at direktivet i utgangspunktet er et fullharmoniseringsdirektiv, jf. artikkel 21 nr. 1. På nærmere bestemte områder suppleres imidlertid totalharmoniseringsprinsippet med et prinsipp om gjensidig anerkjennelse av utenlandske tjenestetilbydere, jf. artikkel 21 nr. 2. Sistnevnte innebærer at innenfor disse områdene skal tjenestetilbydere som tilbyr kreditt i en annen medlemsstat enn hjemstaten, kunne forholde seg til de nasjonale regler som gjennomfører direktivet i hjemstaten, og ikke i vertsstaten.

Statene pålegges også å fastsette egnede sanksjoner overfor dem som bryter bestemmelser som er fastsatt til gjennomføring av direktivet. Slike sanksjonsbestemmelser skal være effektive, forholdsmessige og virke avskrekkende.

Det fastsettes at direktivet ikke har virkning for allerede etablerte kredittavtaler, med unntak for tidsubegrensede kredittavtaler hvor det oppstilles en særlig overgangsordning.

Merknader

Dersom direktivforslaget blir vedtatt slik det nå foreligger, vil enkelte lover og forskrifter trolig måtte endres. I hovedsak gjelder dette kredittkjøpsloven med forskrifter og finansavtaleloven med forskrifter.

Direktivet ser ikke ut til å medføre særlige økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Sakkyndige instansers merknader

Justisdepartementet deltok på et høringsmøte Kommisjonen arrangerte i juli 2001 og ga i etterkant av dette skriftlige merknader til Kommisjonen. Det opprinnelige direktivforslaget ble sendt på høring i midten av oktober 2002. På bakgrunn av høringen ble det gitt innspill til Kommisjonen i juli 2003. Det reviderte direktivforslaget ble sendt på høring i oktober 2005. På bakgrunn av en gjennomgang av det reviderte forslaget og høringssvarene til dette, ble det avholdt nordiske diskusjonsmøter i Oslo i juni 2006 og i Helsingfors i august 2006. Under disse møtene ble spørsmål som er av felles interesse i de nordiske land, identifisert og diskutert. Felles nordiske synspunkter har etter dette dannet utgangspunkt for innspill i behandlingen av direktivet i Rådet, og vil også kunne danne grunnlag for innspill under parlamentsbehandlingen.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 603 endelig Kommisjonens forslag til direktiv om betalingstjenester i det indre marked

Sammendrag av innhold

Kommisjonens opprinnelige forslag til direktiv er et fullharmoniseringsdirektiv, se artikkel 78.

Direktivet regulerer tre hovedområder:

- a) Harmonisering av markedsadgangen for betalingsformidlere som ikke er kredittinstitusjoner
- b) Åpenhet om vilkår og regler for betalingsformidlingen og informasjonskrav til tilbyderne av tjenestene
- c) Rettigheter og forpliktelser for brukere og tilbydere av betalingstjenester

Ad a) Betalingsformidlere - Kapittel II

Kapittel II fastsetter krav om konsesjon for, og krav til, foretak som skal tilby betalingstjenester og som ikke er kredittinstitusjoner, e-penge institusjoner eller postgiroinstitusjoner. Definisjoner og avgrensningen av virksomhetsområdet for direktivet er fastsatt i Kapittel I.

Det er krav om at foretakene skal være underlagt tilsyn, men ikke at de skal være pålagt kapitalkrav. Foretak som oppfyller vilkårene i EU-konformt nasjonalt regelverk har rett til å etablere virksomhet i andre EU-stater og å yte grenseoverskridende virksomhet basert på tillatelse og tilsyn i hjemlandet.

Ad b) Åpenhet om vilkår for betalingsformidling – Kapittel III

Kapittel III fastsetter bl.a. minimumsvilkår for tjenesteyterens opplysningsplikt og hvordan informasjon skal gis til betaleren og betalingsmottakeren. Reglene skiller mellom enkeltstående betalingsoppdrag og rammekontrakter for betalingsoppdrag.

Ad c) Rettigheter og forpliktelser – Kapittel IV

Kapittel IV fastsetter bl.a. reglene for autorisasjon av betalingsoppdrag, utførelse av betalingsoppdrag, maksimum tid et betalingsoppdrag kan ta, betalingsformidlerens ansvar for transaksjonen og midlene, betalers ansvar for tap ved uautoriserte betalingstransaksjoner, straff og utenomrettslige klageordninger.

Merknader

Direktivet vil kreve endringer i norsk regelverk.

Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven). Kapittel 4a regulerer foretak som har tillatelse til å drive valutavirksomhet, herunder betalingsformidling med utlandet. Disse foretak må ha konsesjon som finansieringsforetak etter lovens § 3-3. Slike foretak vil bl.a. være underlagt regelverket om ansvarlig kapital.

Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven). Loven regulerer i kapittel 2 innskudd og betalingsoppdrag. En rekke bestemmelser må endres i samsvar med direktivets krav.

Lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. Loven regulerer bl.a. systemer for betalingstjenester basert på standardvilkår for overføring av penger fra eller mellom kundekonti i banker og finansieringsforetak når overføringene bygger på bruk av betalingskort, tallkoder eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon utstedt til en ubestemt krets. Det må vurderes om

lovens virksomhetsområde skal utvides til å omfatte de rene betalingsformidlingsforetakene og om regelverket må endres i samsvar med betalingstjenestedirektivet.

Sakkyndige instansers merknader

Aktuelle instanser som har vært involvert under prosessen er Finansdepartementet, Justisdepartementet og Kredittilsynet. Kredittilsynet har i sine kommentarer til direktivforslaget stilt spørsmål ved om det norske betalingssystemet vil kunne miste enkelte av sine fordeler ved gjennomføring av direktivforslaget. Det vises til at den infrastruktur som er etablert og videreutviklet i Norge har vist seg å være svært robust og driftssikker. Mangel på enhetlig infrastrukturenløsning vil på sikt kunne gi ulemper ut fra en forbrukersynsvinkel. Videre er Kredittilsynet av den oppfatning at direktivforslaget kan innebære et ikke-ubetydelig samfunnsmessig effektivitetstap ved å tillate ulike tilbydere av betalingssystemer å operere under forskjellige rammebetingelser.

Norges Bank peker i sin høringsuttalelse på at det kan være et spørsmål om Norge kan opprettholde sitt "null-float" regime, slik Kommisjonenens direktivforslag nå er utformet. Finansdepartementet og Norges Bank har etter at Kommisjonen fremla sitt forslag, søkt å avklare hvorvidt det norske null-float regimet kan opprettholdes. Under henvisning til forslagens punkt 27 er Finansdepartementet av den oppfatning at norske regler vedrørende null-float kan opprettholdes ved rent nasjonale betalingstransaksjoner. Finansdepartementet er gjennom EFTA-sekretariatet blitt informert om at komiteen for økonomiske og finansielle saker i Europaparlamentet er av tilsvarende oppfatning.

Barne- og likestillingsdepartementet peker i sin høringsuttalelse på at dagens forbrukervern ved misbruk av kredittkort vil bli vesentlig svekket dersom Kommisjonenens forslag til direktiv blir vedtatt, herunder reglene om maksimalt ansvar ved tap som følge av grov uaktsomhet fra kortholders side, og bevisbyrderregler.

Finansdepartementet er blitt gjort kjent med et arbeidsdokument fra 16. november 2006 som inneholder et kompromissforslag mellom Rådet og Europaparlamentet vedrørende kortholders ansvar ved misbruk av kort. Foreliggende kompromisstekst tillater at medlemslandene kan redusere ansvaret for kortholder dersom denne ikke har opptrådt svindelaktig eller på annet vis med forsett (intent). Dersom dette blir den endelige teksten i direktivet, vil Norge etter Finansdepartementets oppfatning fortsatt kunne ha nasjonale regler som begrenser kortholders ansvar for misbruk som skyldes kortholders uaktsomhet.

Et annet spørsmål har vært hvorvidt nasjonale regler om bevisbedømmelse og bevisbyrde kunne opprettholdes som en følge av Kommisjonenens forslag. Kompromissforslaget mellom Europaparlamentet og Rådet legger etter Finansdepartementets oppfatning opp til at slike regler skal fastsettes i henhold til nasjonal rett i det enkelte medlemsland.

Status

Kommisjonenens forslag er til behandling i Rådet og i EU-parlamentet.

Vedlegg X Audiovisuelle tjenester

KOM(2005) 646 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av rådsdirektiv 89/552/EØF om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (nytt og utvidet TV-direktiv)

Sammendrag av innhold

Nåværende direktiv er en del av EØS-avtalen og har som formål å sikre uendret videresending av

fjernsynssendinger innenfor EU/EØS-området. Sendingene må være i samsvar med visse minimumskrav til bl.a. omfang av og innhold i reklame, sponning i sendingene og beskyttelse av mindreårige mot programmer som inneholder pornografi eller vold i strid med nasjonale regler. Direktivet inneholder også kvotebestemmelser som skal sikre produksjon og distribusjon av europeiske program, samt en bestemmelse som skal sikre at en betydelig del av befolkningen får tilgang til viktige begivenheter. Det enkelte medlemsland kan fastsette mer detaljerte eller strengere regler for de kringkastingsselskap som hører under deres jurisdiksjon.

Kommisjonen fremla 13. desember 2005 (KOM (2005) 646) et forslag til et revidert tv-direktiv. Viktigste endringer i forhold til gjeldende direktiv er:

- Utvide virkeområdet til alle typer audiovisuelle medietjenester uansett hvilken plattform de leveres fra. Det skal være en gradert regulering basert på en sonndring mellom lineære (for eksempel tradisjonell kringkasting) og ikke-lineære tjenester (for eksempel on-demand-tjenester).
- Et sett av minimumsregler som skal gjelde for alle typer audiovisuelle medietjenester. Disse vil omfatte kjerneområder i gjeldende tv-direktiv som beskyttelse av mindreårige og den menneskelige verdighet, identifikasjon av medietjenestetilbyderen, identifikasjon av kommersielle budskap og kvalitative restriksjoner for kommersielle budskap.
- Rett for tilbydere av lineære tjenester til å sende korte nyhetsreportasjer om viktige begivenheter.
- Et mer liberalt reklameregelverk i form av bl.a. mer fleksibelt regelverk for reklameavbrudd og legalisering av produktplassering.
- Krav om at de nasjonale tilsynsmyndighetene skal være uavhengige.

Merknader

Lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting med tilhørende forskrifter gjennomfører gjeldende direktiv. På enkelte områder har Norge benyttet muligheten til å ha strengere regler enn direktivet, for eksempel ved forbud mot alkoholreklame og reklame særlig rettet mot barn.

Hvis et nytt direktiv innlemmes i EØS-avtalen vil dette kreve endringer i kringkastingsloven med forskrifter. Dersom forslaget om å utvide direktivets virkeområde til å omfatte også ikke-lineære tjenester følges opp, kan dette få konsekvenser også for annen lovgivning, bl.a. ehandelsloven.

De norske interessene i forbindelse med revisjonen av tv-direktivet har vært fremmet ved flere anledninger, bl.a. i tre EFTA-uttalelser som Norge har tatt initiativet til.

EFTA-uttalelsen i 2003 inneholdt bl.a. følgende hovedpunkter:

- Viktig at direktivet fortsatt blir et minimumsdirektiv, dvs. at medlemslandene har adgang til å ha strengere nasjonal regulering.
- Bestemmelsene om beskyttelse av mindreårige må ikke svekkes.
- Reguleringen av reklame og sponning bør i stor utstrekning beholdes.

EFTA-uttalelsen i 2005 inneholdt bl.a. følgende hovedpunkter:

- Positiv til et nytt regelverk for ikke-lineære tjenester som inneholder de viktigste prinsippene fra tv-direktivet, særlig beskyttelse av mindreårige. Forholdet til andre EU-regelverk samt virkemidler og tilsyn ift. til de ulike tjenestene må utredes nærmere.
- Det må tas hensyn til bekymringene mange medlemsland har uttrykt om sendinger fra et medlemsland rettet mot seerne i et annet, såkalte rettede sendinger.
- Eksisterende regulering for reklame knyttet til alkohol, tobakk, legemidler og beskyttelse av mindreårige bør beholdes og utvides til ikke-lineære tjenester. Skepsis til en legalisering av produktplassering.

EFTA-uttalelsen fra juli 2006 inneholdt følgende uttalelser i tillegg til de som fremgår av tidligere uttalelser:

- Pengespill bør unntas direktivets virkeområde.
- Det er nødvendig å finne en egnet løsning for rettede sendinger. En mulig løsning kan være en tilsvarende bestemmelse som finnes i Europarådets fjernsynskonvensjon om at slike

rettede sendinger skal følge mottakerlandets reklameregelverk.

- Presisere at medlemsland har adgang til å ha strengere regulering enn minimumsreglene i direktivet selv på områder som også reguleres av direktivet om urimelig handelspraksis (UCP-direktivet 2005/29/EC).

Sakkyndige instanser merknader

Kultur- og kirkedepartementet har behandlet forslaget til revisjon av TV-direktivet i samarbeid med berørte departementer. Det er arrangert to offentlige høringer. I 2005 ble et høringsmøte om fremlagte temanotater arrangert, og det ble innhentet skriftlige høringsuttalelser fra berørte parter. I 2006 har direktivforslaget til EU-Kommisjonen vært på høring med høringsfrist 10. mars. Det har innkommet en rekke høringsuttalelser bl.a. fra markedsaktører, medieforskere og berørte departementet og underliggende etater. Høringsuttalelsene har vært sprikende. Disse har blitt vurdert i forbindelse med utarbeidelse av EFTA-uttalelser. Siste EFTA-uttalelse ble også forelagt berørte departementer før den ble sendt ut. Revisjonsprosessen har også vært diskutert i spesialutvalg for kommunikasjoner 10. juni 2005 og 31. mars 2006.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Vedlegg XI Telekommunikasjonstjenester

Kommisjonens regelverksforslag vedrørende internasjonal "roaming"

Sammendrag av innhold

Kommisjonen varslet i februar i år at den vil legge frem et forslag til ny regulering vedr. internasjonal roaming.

Med internasjonal roaming menes når et lands mobilnettverksoperatør ("den besøkte mobiloperatør") tilbyr bruk av mobiltjenester til en utenlandsk mobilnettverksoperatør ("hjemlandet mobiloperatør") slik at hjemlandet mobiloperatør kan tilby en abonnent å foreta og ta imot telefonsamtaler og andre mobiltjenester (SMS, data mv.) i det besøkte mobilnettverket.

Bakgrunnen for Kommisjonens initiativ er at mobilbrukere pr. i dag opplever urimelig høye priser på internasjonal roaming. Høsten 2005 lanserte Kommisjonen en webside som sammenlikner internasjonale roamingpriser for sluttbrukere i medlemslandene. Websiden har imidlertid ikke hatt den ønskede effekt på prisene. Det er også en betydelig prisvariasjon i de ulike medlemslandene.

Kommisjonen mener det ikke er hensiktsmessig å løse problemet med høye roamingpriser på nasjonalt nivå, og vil nå foreslå regulering på EU-nivå. Sannsynligvis vil Kommisjonen foreslå en forordning, noe som innebærer at reguleringen får direkte virkning i medlemsstatene. En eventuell forordning vil være EØS-relevant, og må vurderes for innlemmelse i EØS-avtalen.

Signaler fra Kommisjonen tyder på hovedpunkter i forslaget vil bli:

- det legges opp til en regulering på grossistnivå, med en mulig regulering på sluttbrukernivå som et "ris bak speilet", slik at det sikres at prisreduksjonen kommer forbrukerne til gode
- operatører skal ikke kunne ta betalt av utenlandske operatører utover de faktiske kostnadene
- alle roaming-avgifter vil kunne bli fjernet for de samtaler en mobilbruker mottar når han reiser utenlands innen EU
- når en mobilbruker reiser utenlands innen EU skal hans oppringte samtaler prises på samme måte som i hjemlandet, dvs. at det ikke skal være dyrere å ringe fra mobiltelefonen i utlandet enn i hjemlandet ("home pricing principle").

KOM(2006) 594 Forslag til direktiv om endring av rådsdirektiv 97/67/EF om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet

Sammendrag av innhold

Formålet med direktivet er å oppnå et indre postmarked for EU-land. Utkast til direktiv foreslår full markedsliberalisering av posttjenester fra 1. januar 2009. Dette skal gjennomføres ved å lage harmoniserte prinsipper for reguleringen i et åpent marked, samtidig som et visst nivå av posttjenester skal sikres i alle EU-land (de universelle tjenestene).

Direktivutkastet legger opp til store valgmuligheter for medlemslandene ved implementering av direktivet. Direktivutkastet inneholder regler som skal sikre posttilbudet. Noen av disse er begrunnet i regulatoriske forhold, og andre er mer markedsbaserte. Hovedmålsettingen er at reglene skal sikre markedsåpning i alle EU-land. Medlemsland gis stor fleksibilitet med hensyn til hva som vil være den mest effektive og passende mekanismen for å åpne markedet, samtidig som prinsippene om objektivitet, gjennomsiktighet, ikke-diskriminering, proporsjonalitet og minst mulig markedsvridning må respekteres.

De viktigste forslagene til endringer er:

- Avvikling av alle sær- og eneretter. Dette er på grunnlag av en ny artikkel 7, punkt 1.
- Ny artikkel 11a som omhandler tilgang til infrastruktur. Konkurrenter skal få tilgang til postbokser og postkasser, postnummersystem og adressedatabaser. Det foreslås ingen endringer i reguleringen av tilgang nedstrøms til sortering og levering.
- USO videreføres, og det vil fremdeles være opp til hvert medlemsland hvordan dette skal organiseres og finansieres. Offentlig finansiering, statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester eller andre metoder for å fordele nettokostnadene mellom operatørene kan anvendes, jf artikkel 4 og 3 (3).
- Post skal leveres og samles inn minst fem ganger i uka, og bestemmelsene om overkommelig pris videreføres.
- Det er fortsatt adgang til å ha enhetsporto på enkeltsendinger, men bruken bør begrenses og kun anvendes der hvor konkurransen vil være begrenset etter liberaliseringen. Definisjonen av enhetsporto følger av i artikkel 2 punkt 20.
- Endringer i artikkel 22 skal sikre et stabilt skille av funksjonene til ulike regulatoriske myndigheter, samarbeid mellom nasjonale regulatører, rett til å klage på vedtak fra regulatørene og samarbeid mellom regulatørene. Videre skal det introduseres en ny artikkel 22a som gir regulatørene mulighet til å innhente informasjon fra markedsaktører når det er forholdsmessig og rettferdiggjort, eller av statistiske behov.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg XIII Transport

Kapittel I Innlandstransport

KOM (2005) 634 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om å fremme mer miljøvennlige kjøretøy for veitransport

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget angir at medlemsstatene skal sikre at 25% av tunge kjøretøy (tillatt totalvekt over 3.500kg), som i løpet av et år blir kjøpt eller leaset av offentlige etater, skal være miljøvennlige kjøretøy som tilfredsstiller kravene til EEV-kjøretøy. Dette omfatter også operatører som tilbyr transporttjenester på vegne av et offentlig organ. EEV (enhanced environmentally friendly

vehicle)-standarden er angitt i direktiv 2005/55/EF om utslipp fra kjøretøy med diesel- eller gassmotor. Denne standarden, som er teknologinøytral, innebærer betydelig lavere utslipp av HC, NOx og partikler enn det som er gjeldende grenseverdi for slike utslipp fra kjøretøy. Forslaget sier at medlemsstatene må innrapportere statistikk over EEV-kjøretøy innkjøpt eller leaset av offentlige etater, årlig til kommisjonen. Medlemsstatene må gjennomføre nødvendige lov- og forskriftsendringer og administrative foranstaltninger senest 12 måneder etter at direktivet har trådt i kraft.

Merknader

Det antas at EEV-kjøretøy er ca 1000 - 2000 euro dyrere i innkjøp enn vanlige euro 4-kjøretøy. I EU står offentlige innkjøp for av 6 % av lastebilmarkedet og 1/3 av bussmarkedet. I følge direktivforslaget skal 25 % av disse kjøretøyene være miljøvennlige kjøretøy (EEV-kjøretøy). Forslaget medfører konsekvenser for offentlige etater når de skal anskaffe de beskrevne kjøretøyene. Norge som stat må innføre kravene i lov eller forskrifts form.

I praksis må kravene inntas i konkurransegrunnlagene når etatene skal foreta anskaffelser.

Ved innkjøp kan oppdragsgiver enten oppfordre til levering av EEV-kjøretøy eller eksplisitt stille krav om dette. Forskjellen på disse to alternativene er at man honorerer EEV-kjøretøy i tildelingsvurderingen, mens det andre alternativet medfører en avvisning av tilbud som ikke er EEV-kjøretøy. Uansett alternativ må det fremgå av kravspesifikasjonen at kjøretøyene enten skal eller bør tilfredsstille EEV-standard.

Dersom oppdragsgiver velger oppfordringsmetoden vil det ved manglende tilbud om dette, måtte inntas et krav i senere konkurranser, slik at man totalt sett for året tilfredsstiller kravet til 25 %.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005)391 Forslag til forordning om kollektivtransport med jernbane og på vei

Sammendrag av innhold

Hovedformålet med forslaget er å regulere konkurransen slik at kontrakter om offentlig tjeneste i kollektiv transport på vei og med bane blir inngått og gjennomført på en oversiktlig måte. Forslaget fastsetter hvordan kompetente myndigheter, innenfor rammene av EØS-retten, kan gripe inn i kollektivtransporten for å sikre levering av tjenester av allmenn interesse, som er hyppigere, sikrere, bedre eller billigere, enn hva som kan oppnås gjennom markedskreftene alene. Med dette for øye slår forordningen fast på hvilken måte kompetente myndigheter kan tildele offentlig støtte og/eller eneretter til operatører innen buss- og banesektoren i forbindelse med oppfyllelse av forpliktelser til offentlig tjeneste, jf. artikkel 1.

Forslaget skal sikre effektive transporttjenester gjennom regulert konkurranse. Det vil si at det innføres plikt til konkurranse om markedet. Når slik konkurranse er gjennomført er det ikke ytterligere plikt til konkurranse i markedet.

Forslaget inneholder regler om når konkurranseutsetting kreves, og minimumsregler for hva kontrakt om plikt til offentlig tjeneste skal innholde. Videre er det regler om offentliggjøring, og regler om overgangsregler i forhold til når forslaget skal gjelde fullt ut for alle kontrakter innen sektoren. Forslaget overlater til kompetente myndigheter å fastsette ønsket transportstandard, og inneholder ikke detaljerte regler om prosessen for tildeling av kontrakter.

Tildeling av støtte eller enerett skal etter forslaget skje ved inngåelse av kontrakt om offentlig tjeneste. Vilkår om maksimaltakster kan imidlertid fastsettes i generelle bestemmelser (for eksempel i vedtak med hjemmel i lov), jf. artikkel 3. Kontraktstiden er maksimalt 8 år for buss, og 15 år for jernbane. Perioden kan forlenges med opp til 50 prosent av tiden i tilfelle hvor dette kan begrunnes særlig ut fra behov for nedskrivning av materiell, jf. artikkel 4 (5) og (6).

Forutsatt at ikke oppdragsgiver selv eller en intern operatør driver transporttjenesten på den aktuelle strekningen, er hovedregelen at kontrakt om offentlig tjenesteytelse tildeles etter konkurranseutsetting. Unntak fra dette gjelder (1) for regionale og langdistansetjenester med jernbane, (2) hvis den årlige kontraktsverdien er på under 1 million euro, (3) hvor operatøren utfører mindre enn 300 000 kilometer transporttjenester årlig, og (4) i nødssituasjoner. Jf. artikkel 5.

Avgjørende for om forslaget kommer til anvendelse på transport som ivaretas av interne operatører vil være at selskapet er en juridisk selvstendig enhet som er under den kompetente myndighetens fullstendige kontroll i likhet med dens egne tjenestegrener, jf. artikkel 2 (j). Moment i vurderingen er representasjon i styre og lignende, bestemmelser om dette i vedtektene, eierforhold samt effektiv innflytelse på kontroll over strategiske og driftsmessige beslutninger. Videre er det en forutsetning at den interne operatøren kun driver transportvirksomhet innenfor den kompetente myndighetens geografiske område og ikke deltar i anbudskonkurranser utenfor dette område, jf. Artikkel 5 (2). Bestemmelsen om drift i egen regi gjelder kun for lokale kompetente myndigheter. Dette omfatter alle kompetente myndigheter som ikke har et kompetanseområde som dekker hele nasjonalstaten.

Minimumsregler for hva kontrakten skal inneholde følger av artikkel 4 (1) – (4). Det skal klart defineres hva som er innholdet i forpliktelsen til offentlig tjeneste, og oppdragsgiver skal på forhånd angi hvilke parametere tilskudd skal beregnes ut fra. Parametrene må fastlegges slik at tilskuddet ikke innebærer overkompensasjon. Videre skal det fastlegges hvordan omkostningene til utførelsen av forpliktelsen til offentlig tjeneste skal ivaretas og hvordan inntektsfordelingen mellom oppdragsgiver, og operatør skal være.

Oppdragsgiver kan i kontrakten bestemme at den operatøren som tildeles kontrakten må overta ansatte fra tidligere operatør på samme måte som om det hadde dreid seg om en virksomhetsovertakelse, jf. artikkel 4 (7).

Videre foreslås det at alle kompetente myndigheter årlig skal offentliggjøre en detaljert oversikt over alle forpliktelser til offentlig transport som den myndigheten er ansvarlig for. Kompetent myndighet vil også bli forpliktet til å offentliggjøre informasjon om intensjonen om tildeling av kontrakt til offentlig tjeneste ett år forut for anbudsinvasjonen eller den direkte tildelingen av kontrakten, jf. artikkel 7.

For buss gjelder at halvparten av alle kontrakter om offentlige tjenester skal oppfylle kravene i forordningen innen 4 år. Forordningen vil gjelde for alle kontrakter innen bussektoren 8 år etter at den trer i kraft. For jernbane gjelder at halvparten av alle kontrakter om offentlige tjenester skal oppfylle kravene i forordningen innen 5 år. Forordningen vil gjelde for alle kontrakter innen jernbanesektoren 10 år etter at den trer i kraft, jf. artikkel 8.

For kontrakter som faller inn under regelverket om offentlige anskaffelser gjelder ikke reglene i artikkel 5 om hvordan kontrakten skal inngås og artikkel 8 om overgangsregler. De øvrige reglene i forslaget, for eksempel reglene i artikkel 4 om obligatorisk innhold i kontraktene og reglene i artikkel 7 om offentliggjøring, er ment å gjelde også for kontrakter som faller inn under regelverket om offentlige anskaffelser. Utgangspunktet er at bruttokontrakter faller inn under regelverket om offentlige anskaffelser, mens nettokontrakter (tjenestekonsesjoner) fullt ut vil komme inn under forslaget til forordning.

Reglene i forslaget om innhold i kontraktene, herunder varighet og arbeidstakerrettigheter,

offentliggjøring og overgangsbestemmelser gjelder også for kontrakter som etter forslaget ikke kreves konkurranseutsatt. Når det gjelder tilskudd som tildeles i kontrakter som ikke konkurranseutsettes, skal tildelingen følge bestemmelsene i vedlegget til forordningen. Vedlegget oppstiller regler med tanke på å unngå at tilskudd innebærer en overkompensasjon, og skal sikre gjennomsliktighet i tildelingsprosessen.

Det vises imidlertid til at Rådet i Rådsmøte den 9.juni 2006 har lagt frem et kompromissforslag som vil bli oversendt til Parlamentet for andregangs lesning.

Rådsforslaget som er utarbeidet er ment som et kompromiss mellom de ulike interessene i EU-landene. Det er på den ene side tatt hensyn til introduksjonen av regulert konkurranse i kollektivtransportsektoren, og på den annen side kompetente myndigheters behov for å kunne organisere kollektivtransporten i samsvar med nasjonale og lokale særegenheter. Generelt går kompromissforslaget langt i retning av de norske posisjonene som har vært fremmet på området.

For det første er adgangen til direkte tildeling utvidet, slik at all jernbanetransport, unntatt trikk og metro (t-bane) kan unntas fra konkurranseutsetting. For det andre er den øvre beløps og produksjonsgrensen for når kontrakter til små og mellomstore bedrifter (bedrifter som har mindre enn 20 kjøretøy) kan tildeles direkte hevet fra henholdsvis 1 til 1,7 millioner euro, og fra 100 000 til 500 000 km. per år.

På den annen side er det foreslått tiltak for å balansere innskrenkingen av konkurranseprinsippet. For det første begrenses den maksimale lengden for direkte tildeling til jernbane til 10 år (ikke 15 år, med mulighet for forlengelse i inntil 50 prosent av kontraktstiden som etter den generelle regelen). For det andre innføres transparenstiltak som krever at myndighetene informerer om intensjonen om å inngå kontrakt av tjenester, samt begrunner intensjonen, når tjenestekjøpet gjøres ved direkte tildeling.

I tillegg til det som er nevnt ovenfor er det gjort endringer i overgangsreglene. Det viktigste er at forordningen trer i kraft 3 år, og ikke 2 år etter, kunngjøringen i EU's Official Journal. Dessuten forlenges den totale overgangsperioden til 12 år.

Kompromissforslaget tar også høyde for at arbeidstakeres rettigheter i konkurranseutsettingsprosesser kan sikres i tråd med krav i nasjonal rett.

Merknader

Forslaget er fremmet med henvisning til artikkel 71 og 89 i EF-traktaten.

Norsk rett på området:

Innen veitransportsektoren er det i Norge fylkeskommunenes kjøp av busstjenester og tildeling av eneretter som vil komme inn under reglene i forslaget. I 2006 var 26 prosent av den lokale ruteproduksjonen, målt i rutekm., konkurranseutsatt. Målt i antall passasjerer var imidlertid 40 prosent konkurranseutsatt. Det synes dermed som ruter med stort belegg har blitt konkurranseutsatt først. Fylkeskommunene synes dessuten i stor grad å benytte bruttokontrakter ved anbud.

Når det gjelder langdistansetransport med buss (ekspressbusser) er dette markedet åpnet for konkurranse. Disse rutene mottar ikke tilskudd eller eneretter, slik at dette markedet ikke vil bli berørt av forslaget. Det følger av yrkestransportloven av 21. juni 2002 nr. 45 (ytl.) § 18 at bruk av anbud er frivillig ved tildeling av løyve for persontransport med motorvogn i rute.

Innen skinnegående transport er kun enkelte persontransportstrekninger åpnet for konkurranse.

Særlig om EØS-retten på området:

Kollektivtransport på jernbane og vei kan karakteriseres som tjenester av allmenn økonomisk betydning. Operatørene mottar driftstilskudd for utførelse av disse tjenestene. Ved tildeling av

tilskudd må det vurderes om tildelingen er i samsvar med EØS-reglene om statsstøtte.

EØS-avtalen del III kapittel 6 har egne regler om transport. EØS-avtalen artikkel 49 inneholder bestemmelser om støtte til transportsektoren (vei og bane). Denne bestemmelsen er uttømmende gjennomført ved rådsforordning nr. 1191/69 om medlemsstatenes forpliktelser i forbindelse med forpliktelser som har sammenheng med begrepet offentlig tjenesteytelse innen transport med jernbane, på vei og innenlands vannvei og rådsforordning nr. 1107/70 om støtte til transport med jernbane, vei og innenlands vannvei. Rådsforordning nr. 1191/69 og nr. 1107/70 er implementert i norsk rett ved forskrift av 11. august 1995 nr. 716 om gjennomføring av fellesregler om innenlands transport i EØS-avtalen § 1 nr. 4 og nr. 7. EØS-avtalens generelle regler om statsstøtte, jf. del IV kapittel 2, kommer ikke til anvendelse for transport på vei og med jernbane. I utgangspunktet vil tilskudd være forenlig med EØS-avtalen hvis det er tildelt i tråd med bestemmelsene i rfo. 1191/69.

Rådsforordning 1191/69 har ikke bestemmelser om hvordan kontrakter om offentlig tjeneste skal inngås. Forordningen inneholder imidlertid generelle rammer for forpliktelse til offentlig persontransport og metoder for beregning av hva som er rimelig kompensasjon.

Problemet med forordningen er at den ikke lenger er i tråd med de faktiske økonomiske forhold i sektoren. Det har utviklet seg ulik praksis i EØS-landene, og den rettslige situasjonen på området er uklar. En avklaring av rettssituasjonen er særlig viktig med tanke på å fjerne tvilen om at tilskudd til landtransportsektoren innebærer ulovlig statsstøtte.

For støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning innen andre sektorer har det utviklet seg regler gjennom rettspraksis, blant annet i sak C-280/00, Altmark-dommen. Disse reglene er siden blitt vedtatt gjennom retningslinjer fastsatt av Kommisjonen, og forventes å bli vedtatt av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) etter at de er tatt inn i EØS-avtalen. De samme prinsippene som følger av rettspraksis og de nevnte retningslinjene gjelder også for transportsektoren i land som har valgt å unnta lokal- og regionaltransport for reglene i rfo. 1191/69.

Forslaget til forordning legger opp til å tilpasse reglene i transportsektoren til de øvrige sektorene, med de modifikasjoner som er nødvendige.

Norsk politikk på området - konsekvenser:

I regjeringserklæringen står det at regjeringen vil vurdere å gå i dialog med fylkeskommunene om å avvente videre bruk av anbud til man har skaffet seg bedre kunnskap om effektene av anbud i kollektivtransporten. Videre står det at regjeringen ikke vil bruke anbud for flere strekninger for persontransport med jernbane. Arbeidstakere skal sikres de samme rettighetene som ved virksomhetsoverdragelse.

Når det gjelder veitransport vil plikten til å konkurranseutsette kollektivtransporten bli videre enn det som følger av dagens regler.

Når det gjelder skinnegående transport vil forslaget føre til plikt til konkurranseutsetting på lokale strekninger. Forslaget legger opp til stor frihet for nasjonale myndigheter til å fastsette hva som faller innenfor begrepet lokaltransport. Dette gir norske myndigheter stor fleksibilitet med tanke på å bestemme hva som skal konkurranseutsettes. Det antas at enkelte av NSBs lokaltogtjenester vil måtte konkurranseutsettes. Her må det foretas en nærmere vurdering av hva som skal anses som lokaltogtjenester. Den største delen av norsk jernbanetransport vil imidlertid ikke måtte konkurranseutsettes som følge av forslaget. T-bane og sporvognstjenester vil klart falle innenfor området lokal transport. Det kan imidlertid settes spørsmålstegn ved om t-bane- og trikketransporten, som hovedsakelig gjelder Oslo, kan unntas fra plikten til konkurranseutsetting fordi de selskap som ivaretar denne transporten (underselskap av AS Oslo Sporveier) kommer inn under unntaket for 'intern operatør', jf. artikkel 5 (2) sammenholdt med artikkel 2 (j). Ettersom unntaket kun gjelder for lokale kompetente myndigheter anses det ikke aktuelt å vurdere spørsmålet i forhold til NSB, ettersom det er staten som er ansvarlig for kjøp av

jernbanetjenester.

Når det gjelder arbeidstakeres rettigheter lar forslaget det være opp til kompetente myndigheter å vurdere hvorvidt det skal stilles krav om at ansatte sikres samme rettigheter som ved virksomhetsovertakelse. Dette er i samsvar med nærhetsprinsippet; prinsippet om at beslutninger skal tas på så lavt nivå som hensiktsmessig med tanke på at beslutningsprosessen skal være nær sluttbruker. Dette kan begrense nasjonale myndigheters mulighet til å sette dette som et generelt krav ved konkurranseutsetting, og er noe avvikende fra det som er nevnt i regjeringserklæringen.

Behov for endringer i regelverk:

Forslaget vil kreve endringer i yrkestransportloven og jernbaneloven med tilhørende forskrifter, samt i forskrift om gjennomføring av fellesregler om innenlands transport i EØS-avtalen § 1 nr. 4 og nr. 7.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Forslaget vil få konsekvenser for kompetente myndigheters kjøp av tjenester innen kollektivtransport ved at konkurranseutsetting vil måtte brukes i større grad enn det som er praksis i dag. På sikt antas det at myndighetene vil spare penger og/eller styrke kollektivtilbudet ved å konkurranseutsette tjenester på områder med virksom konkurranse. I områder hvor det ikke er konkurranse i markedet kan det være mer tvilsomt hvilke økonomiske og kvalitative utslag plikten til konkurranseutsetting vil medføre.

Fylkeskommunene bruker allerede per i dag anbud i et visst omfang. Konkurranseutsetting vil derfor ikke være en ukjent arbeidsmåte for disse myndighetene. Direkte kjøp krever også en viss ressursbruk, blant annet i forbindelse med forhandlinger. De administrative konsekvensene av forslaget bør ikke overdrives.

Det bemerkes at kravet om å gjøre intensjonen om å inngå kontrakt om kollektivtjenester skal kunngjøres på forhånd, og kravet om årlig rapportering om kontrakter, vil medføre noe administrativt merarbeide.

Sakkyndige instansers merknader:

Forslaget til forordning ble sendt på høring høsten 2005. Høringsfristen var 27. januar 2006.

Flere av høringsinstansene peker på viktigheten av at det kommer klare regler på området.

FAD og Konkurransetilsynet stiller seg positive til at forslaget som hovedregel legger opp til bruk av konkurranse. Konkurransetilsynet viser til at konkurranseutsetting av offentlige transportoppdrag er et sentralt virkemiddel for å styrke kollektivsektoren ved at den blir mer effektiv. Det pekes på at konkurranseutsetting vil gi økte gevinster i form av lavere kostnader, bedre tjenester, større andel av kollektivbrukere og positive miljøeffekter. Enkelte høringsinstanser mener valg av kontraktsform bør være frivillig, og at tvungne regler om dette er et brudd på nærhetsprinsippet. Det vises i denne sammenheng til EUs hvitebok om tjenester av allmenn økonomisk betydning som fastslår at nærhetsprinsippet skal respekteres, og at de enkelte medlemsland selv skal bestemme hvilke tjenester som er av allmenn økonomisk betydning.

Når det gjelder beløps- og produksjonsgrensene for når konkurranse skal benyttes er høringsuttalelsene sprikende, likevel med en overvekt som peker på at grensene burde vært høyere. Også når det gjelder krav til offentliggjøring av intensjon om kontraktsinngåelse og oversikt over kontrakter er høringsinstansene sprikende i synet på om dette vil medføre nevneverdig merarbeid. Flere høringsinstanser viser til at forslaget vil medføre mer administrativt arbeid, men at det samtidig vil føre til effektiviseringsgevinster.

Enkelte høringsinstanser har vist til at dokumentasjonskravet for kostnader i en kontrakt er for

strengt. Det er nevnt at en slik oppdeling som kreves vil være naturlig ved direkte kjøp, men ikke ved bruk av anbud.

Når det gjelder skinnegående transport peker flere høringsinstanser på at de ikke mener det er nødvendig å unnta transport med regional- og langdistansetog fra konkurranseutsetting. NSB viser imidlertid til at de ikke mener at Norge har togstrekninger som vil falle inn under begrepet lokaltransport, og dermed være underlagt konkurranseutsetting etter forslaget. Oslo Sporveier mener transport med trikk og t-bane vil være unntatt konkurranseutsetting fordi dette drives ved intern operatør for Oslo kommune. Det vises også til at kravet i vedlegget for kontrakter som ikke konkurranseutsettes, om å sannsynliggjøre normalkostnadene i bransjen, vil være vanskelig å oppfylle for skinnegående transport fordi det ikke er sammenlignbar transport i markedet.

Spørsmålet om arbeidstakerrettigheter har engasjert mange høringsinstanser. AID bemerker at forslaget ved å åpne for at arbeidstakere kan gis samme rettigheter som ved virksomhetsoverdragelse, stiller arbeidstakerne i en bedre situasjon enn de ellers ville vært i. Med henvisning til regjeringserklæringen vurderes dette som positivt. AID mener imidlertid forslaget, med tanke på forutberegnelighet, burde gi nærmere retningslinjer for kompetente myndigheters skjønn.

Norsk transportarbeiderforbund er i mot bruk av anbud i kollektivtransporten, og viser til at bruk av anbud har vært en katastrofe for arbeidstakerne når det gjelder arbeidsforhold og arbeidsmiljø. Subsidiært er forbundet positiv til at den maksimale kontraktstiden er forlenget. Hvis forslaget går igjennom mener transportarbeiderforbundet at reglene som sikrer arbeidstakere samme rettigheter som ved virksomhetsoverdragelse må inn i yrkestransportloven for å sikre at de kommer til anvendelse på ethvert anbud og gir de ansatt lovfestet rett til ansettelse hos ny operatør. Yrkestrafikkforbundet uttaler seg i samme retning som transportarbeiderforbundet, men mener reglen om at anbud skal behandles som virksomhetsoverdragelse må slås fast som en tvingende regel i forslaget.

Landsorganisasjonen, Norsk Lokomotivmannsforbund, Norsk Jernbaneforbund og Fagforbundet ber om at forslaget avvises. Dette begrunnes med at forslaget ensidig fokuserer på konkurranseutsetting basert på laveste pris og ikke kvalitet i kollektivtilbudet. Forbundene mener det ikke er tilstrekkelig at beslutningen om hvorvidt reglene om virksomhetsoverdragelse skal følges overlates til kompetente myndigheter. Det kreves at de ansatte ved skifte av operatør som følge av anbud skal ha beskyttelse for lønn, pensjon, faglige kollektivavtaler og arbeidsforhold for øvrig.

Status

Kommisjonsforslaget til forordning om kollektivtransport med jernbane og på vei ble lagt fram i juli 2005. Forslaget er en videreføring av tidligere forslag til forordning om krav til kollektivtransport på jernbane, veg og innenlands vannvei ved inngåelse av offentlige kontrakter, som ble lagt frem i 2000.

Forslaget fra 2000, med de revideringene som ble gjort i 2002, har etter 5 år ennå ikke fått gjennomslag i EU-systemet. Det er på denne bakgrunn Kommisjonen har fremmet et nytt, og noe forenklet forslag på området.

Det bemerkes at forslaget er tilpasset utviklingen i EU-domstolens praksis, senest i sak C-280/00 av 24. juli 2003, Altmark-dommen.

Forslaget er oversendt Rådet og Parlamentet. Det ble diskutert på rådsmøtet i oktober 2005. Det er forventet at forslaget vil bli diskutert ytterligere på rådsmøter første halvår 2006. Det vil ikke bli ny første lesning av forslaget i Parlamentet, fordi forslaget, på tross av store endringer, anses som en videreføring av de tidligere forslagene. Parlamentet vil dermed gå rett på andre lesning. Dette kan indikere at det ikke er forventet store kontroverser om saken.

Etter at forslaget ble drøftet i Rådet flere ganger første halvdel av 2006, ble man i Rådsmøtet 9. juni 2006 enige om tekst til et kompromissforslag som skal oversendes Parlamentet for andre gangs lesing.

Det er ventet at Parlamentet i større grad en Rådet er for prinsippet om konkurranseutsetting, og det er derfor usikkert hvordan de vil reagere på Rådets kompromissforslag. Det er vanskelig å si noe om hvor lang tid det vil ta før forslaget blir vedtatt.

KOM (2006) 79 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om bedre sikring av forsyningskjeden

Sammendrag av innhold

Utkast til forslag om europaparlaments- og rådsforordning om bedre sikring av forsyningskjeden, KOM (2006) 79, ble fremmet av kommisjonen 27. februar 2006.

Formålet med den foreslåtte forordningen er å bedre sikkerheten i forsyningskjeden, for i høyere grad å beskytte den samlede europeiske godstransporten mot eventuelle terrorangrep. Forslaget supplerer allerede iverksatte sikkerhetsregelverk innen luftfart og maritim sektor.

Forslaget innebærer en forpliktelse for medlemsstatene til å etablere innbyrdes compatible, nasjonale ordninger for å bedre sikkerheten i forsyningskjeden. Det foreslås opprettet en frivillig ramme av minstekrav, som fire utpekte kategorier av forsyningskjeden skal oppfylle for å kunne oppnå status som "sikker operatør". "Sikre operatører" bør få fordeler gjennom raskere behandling i sikkerhets- og tollkontroller, samt økt anseelse i markedet.

Forslaget innebærer at medlemsstatene utpeker en kompetent myndighet for sikring av forsyningskjeden, med henblikk på tildeling av status som "sikker operatør". Medlemsstatene skal i henhold til forslaget også utnevne et nasjonalt kontaktpunkt for å ivareta nødvendig kommunikasjon mot andre medlemsstater og mot EU-kommisjonen. Forslaget innebærer videre at status som "sikker operatør" som er tildelt av en medlemsstat, anerkjennes av de øvrige medlemsstaters myndigheter.

Merknader

Det er ikke EU-regler eller særlige norske regler om sikring av forsyningskjeden på landtransportområdet. Forslaget supplerer allerede iverksatte sikkerhetsregelverk innen luftfart og maritim sektor.

Sakkyndige instansers merknader

Spesialutvalget for transport har blitt orientert om forslaget til forordning, men har foreløpig ikke behandlet forslaget. Forslaget har vært drøftet i Samferdselsdepartementets Rådgivende forum for sivil transportberedskap, der etater, virksomheter og næringen er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet

KOM (XXXX) Forslag til nytt direktiv om transport av farlig gods på vei

Sammendrag av innhold

Utkast til direktiv 2006/NN/EF vedrørende tekniske justering av direktiv 94/55/EF om medlemsstatenes tilpasning av nasjonale regelverk for transport av farlig gods på veg foreligger for behandling i Kommisjonens arbeidsgruppe for transport av farlig gods.

Direktiv 94/55/EF om transport av farlig gods på veg trådte i kraft 1. januar 1997. (EØS-avtalens vedlegg XIII), og innebar at bestemmelsene om transport av farlig gods slik de fremkommer i bilag A og B til den europeiske avtale om internasjonal vegtransport av farlig gods (ADR – avtalen), også ble gjort gjeldende for transport av farlig gods innen eller mellom landene i EØS-området.

Det internasjonale regelverket for transport av farlig gods er under kontinuerlig utvikling, og nye utgaver av vedleggene til ADR – avtalen kommer annethvert år.

Utkast til direktiv 2006/NN endrer vedlegget til direktiv 94/55 slik at dette samsvarer med de tekniske bestemmelsene som er vedtatt i ADR og som vil være gjeldende fra 1. januar 2007.

Merknader

I Norge reguleres vegtransport av farlig gods gjennom forskrift av 11. november 2002 om transport av farlig gods på veg og jernbane (landtransportforskriften). Gjennom forskriftens § 1-2 fremkommer det at vegtransport av farlig gods skal skje i samsvar med den til enhver tid gjeldende utgave av ADR-avtalen og dens vedlegg.

For å oppnå samsvar med anbefalingene fra FNs ekspertkomité og med den generelle tekniske utviklingen på området, så er vedleggene til ADR – avtalen under fortløpende utvikling. Reviderte utgaver foreligger derfor normalt hvert annet år. Neste reviderte utgave av vedleggene til ADR – avtalen skal tre i kraft 1. januar 2007.

Gjennom ADR – avtalen er Norge forpliktet til å gjøre bestemmelsene i ADR gjeldende for den internasjonale transporten som har sitt utgangspunkt i Norge, mens vi igjennom EØS-avtalen og direktiv 94/55 er forpliktet til å la ADR også gjelde for nasjonal transport av farlig gods.

Norge har ingen spesielle interesser å ivareta i forhold til dette direktivet.

Kravene i ADR er basert på anbefalinger fra FNs ekspertkomité for transport av farlig gods. Norge er sterkt representert i de internasjonale fora som vedtar disse kravene. I den grad det er behov vil derfor Norge jobbe for å få endret bestemmelsene i ADR gjennom disse fora (WP 15 – arbeidsgruppe under FNs Economic Commission for Europe).

Direktivutkastet 2006/NN endrer det materielle innholdet i vedleggene til direktiv 94/55 slik at dette samsvarer med den utgaven av ADR som er gjeldende fra 1. januar 2007.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært til foreløpig behandling i Spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

KOM (XXXX) Forslag til nytt direktiv om transport av farlig gods med jernbane

Sammendrag av innhold

Utkast til direktiv 2006/NN/EF vedrørende teknisk justering av direktiv 96/49/EF om medlemsstatenes tilpasning av nasjonale regelverk for transport av farlig gods på jernbane foreligger til behandling i Kommisjonens arbeidsgruppe for farlig gods.

Direktiv 96/49/EF om transport av farlig gods med jernbane trådte i kraft 23. juli 1996. (EØS-avtalens vedlegg XIII), og innebar at bestemmelsene om transport av farlig gods på jernbane slik

de fremkommer i Annex 1 til Vedlegg B i COTIF (RID), også ble gjort gjeldende for transport av farlig gods innen eller mellom landene i EØS-området.

Det internasjonale regelverket for transport av farlig gods er under kontinuerlig utvikling, og nye utgaver av RID kommer annethvert år.

Direktiv 2006/NN/EF endrer vedlegget til direktiv 96/49 slik at dette samsvarer med de tekniske bestemmelsene som er vedtatt i RID og som vil gjelde fra 1. januar 2007.

Merknader

I Norge reguleres jernbanetransport av farlig gods gjennom forskrift av 11. november 2002 om transport av farlig gods på veg og jernbane (landtransportforskriften). Gjennom forskriftens § 1-2 fremkommer det at jernbanetransport av farlig gods skal skje i samsvar med den til enhver tid gjeldende utgave av RID.

For å oppnå samsvar med anbefalingene fra FNs ekspertkomité og med den generelle tekniske utviklingen på området, så er RID under fortløpende utvikling. Reviderte utgaver foreligger derfor normalt hvert annet år. Neste reviderte utgave av RID skal tre i kraft 1. januar 2007.

Gjennom COTIF er Norge forpliktet til å gjøre bestemmelsene i RID gjeldende for den internasjonale transporten som har sitt utgangspunkt i Norge, mens vi igjennom EØS-avtalen og direktiv 96/49 er forpliktet til å la RID også gjelde for transport av farlig gods i Norge.

Kravene i RID er basert på anbefalinger fra FNs ekspertkomité for transport av farlig gods. Norge er sterkt representert i de internasjonale fora som vedtar disse kravene. I den grad det er behov vil derfor Norge jobbe for å få endret bestemmelsene i RID gjennom disse fora (Fellesmøtet mellom RIDs ekspertgruppe for farlig gods og WP 15 – arbeidsgruppe under FNs Economic Commission for Europe).

Direktivutkast 2006/NN/EF endrer det materielle innholdet i vedleggene til direktiv 96/49 slik at dette samsvarer med den utgaven av RID som er gjeldende fra 1. januar 2007.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel II Veitransport

KOM (2003)621 Forslag til tredje direktiv om førerkort

Sammendrag av innhold

Bakgrunn: Første førerkortdirektiv (Rdir 80/1263/EØF) ble opphevet 1. juli 1996 ved ikrafttredelsen av annet førerkortdirektiv (Rdir 91/439/EØF), som er gjeldende rett i dag. Siden er det foretatt bare mindre endringer i sistnevnte direktiv. Kommisjonens forslag i KOM (2003) 621 er imidlertid så omfattende at man foreslår et nytt tredje førerkortdirektiv som vil oppheve Rdir 91/439/EØF. Tredje førerkortdirektiv foreslås iverksatt to år etter fristen for gjennomføring, som er to år etter at direktivet er vedtatt. Informasjon fra EU tyder imidlertid på at dette vil bli foreslått endret til tilsammen 6 år.

Forslaget til nytt direktiv er delt i tre hovedområder:

- a) Reduksjon av muligheter for forfalskning av førerkort

b) Fri bevegelse for EØS-borgerne

c) Forbedret trafiksikkerhet

a) Reduksjon av muligheter for forfalskning av førerkort

Kommisjonen påpeker at i mange medlemsland gir et førerkort ikke bare adgang til å føre kjøretøy, men fungerer også som legitimasjon ved f.eks. åpning av bankkonto eller bestilling av flybilletter. Landene i EØS-området kan for tiden selv avgjøre om de nasjonale førerkort etter EØS-modellen skal utstedes i papirformat eller i plast. Kommisjonen foreslår at man skal utstede kun plastførerkort i kredittkortstørrelse. Europaparlamentet og Rådet har sluttet seg til dette.

For de landene som ønsker det, gis det mulighet for å bruke en mikrochip på førerkortet. Kun informasjon som kan leses på førerkortblanketten, kan lagres i chipen.

Videre foreslås at de nye plastførerkortene gis administrativ gyldighet, som betyr at førerkortblanketten må fornyes med visse mellomrom uten at dette nødvendigvis berører føreretten direkte. Eksisterende falske førerkort blir dermed foreldet, samtidig som man sikrer at førerkort får et mer oppdatert bilde av innehaveren. Europaparlamentet har gått inn for at gamle førerkort må byttes inn innenfor en periode på 20 år, 10 år for papirkort og 20 år for plastkort. Rådet har sluttet seg til dette. Sammen med gjennomføringsfristene gir dette ifølge informasjon fra EU en overgangsperiode for utskifting på opptil 26 år.

b) Fri bevegelse for EØS-borgerne

Rdir 91/439/EØF innførte prinsippet om gjensidig anerkjennelse av førerkort utstedt i EØS. Tok man fast bopel i et annet EØS-land, kunne man velge mellom å beholde sitt nasjonale førerkort eller bytte til førerkort utstedt av det nye bopelslandet. Før utvidelsen av EU 1. mai 2004 fantes det om lag 80 ulike nasjonale førerkort fra 18 land som var gyldige i hele EØS, og det er antatt at omlag 60 % av befolkningen (200 millioner personer) har førerkort. Etter den siste utvidelsen av EU har man nå over 110 ulike nasjonale førerkort, og antallet personer med førerkort har økt til om lag 270 millioner. Førerkortenes gyldighetstid og kravet om jevnlig legeundersøkelse for yrkessjåfører, varierer fra land til land da disse regler ikke er harmonisert. Velger man å beholde sitt nasjonale førerkort etter flyttingen, kan man ikke vite hvor lenge førerkortet er gyldig uten å kontakte myndighetene i det nye bopelslandet. Mange lot være å ta slik kontakt, da man anser det som unødvendig siden førerkortet er gjensidig anerkjent i hele EØS. Resultatet er blitt økt rettslig usikkerhet for personer som tar fast bopel i et annet EØS-land, noe som i sin tur hindrer fri bevegelse for innbyggerne.

Introduksjonen av harmoniserte regler om administrativ gyldighet for de nye plastførerkortene, vil øke den frie bevegelsen for EØS-borgerne.

c) Forbedret trafiksikkerhet

Reduksjonen av antallet falske førerkort, har betydning for trafiksikkerheten i den utstrekning dette medfører mindre kjøring med motorvogn av inkompetente personer og personer uten førerett.

Det foreslås innført egen førerkortklasse for moped (AM), som omfatter alle mopeder, inklusive den såkalte mopedbilen.

Etter gjeldende rett er det valgfritt om man vil ha underkategorier til førerkortklassene som egne førerkortklasser, dvs. klasse A1 (lett motorsykkel), klasse C1 (lett lastebil) og D1 (minibuss). Kommisjonen foreslår nå at underkategoriene (unntatt B1) gjøres til obligatoriske førerkortklasser.

I dagens definisjoner av tunge førerkortklasser viser man til antallet sitteplasser i stedet for å vise til antallet passasjerer. Dette blir nå endret.

Chassis til lastebil under 6000 kg har generelt samme design som minibuss, og dette tilsier at innehaver av klasse C1 bør kunne kjøre D1 og vice versa, forutsatt at alderskravene er oppfylt. Dette ble foreslått av Kommisjonen, sammen med en ny grense på 6000 kg tillatt totalvekt for begge klasser, men dette er forkastet av Europaparlamentet.. I definisjon av klasse D1 foreslås tilføyet en maksimal lengde på 7 meter. Europaparlamentet og Ministerrådet har forslått denne økt til 8 meter.

For motorsykel foreslår man at klassen lett motorsykel benevnes A1 som tidligere, klassen for mellomtung motorsykel (som i dag bare fremkommer som et alderskrav for ubegrenset klasse A) får navnet A2 og tung motorsykel klasse A som før. Minstealderen for direkte adgang til klasse A foreslås økt fra 21 til 24 år

Definisjonen av førerkortklasse B foreslås endret ved å fjerne retten til å trekke tilhenger med tillatt totalvekt over 750 kg (og samlet tillatt totalvekt ikke over 3500 kg). Det innføres imidlertid et eget kurs eller egen prøve for å kunne trekke tilhenger når samlet tillatt totalvekt ikke overstiger 4250 kg.

Til samme tidspunkt som førerkortene fornyes administrativt, kan medlemsstatene innføre krav om legeundersøkelse eller andre trafikksikkerhetstiltak. Det foreslås ikke obligatorisk legeundersøkelse for lette førerkortklasser. Krav om obligatorisk legeundersøkelse er allerede innført for tunge førerkortklasser, men det er ikke spesifisert hvor ofte legeundersøkelse må foretas. I praksis krever de fleste land legeundersøkelse hvert femte år. Man vil harmonisere tidspunktet for legeundersøkelser med tidspunktet for administrativ fornyelse av førerkortene.

Mens man i EØS i stor utstrekning har gjensidig anerkjennelse og harmoniserte regler for førerkort, så har man ingen felles regler for sensor ved førerprøven. Sensor spiller en vital rolle i førerkortsammenheng og har en funksjon som er nærmest identisk i alle medlemslandene. Det foreslås derfor at det fastsettes minstekrav til sensors grunnleggende kvalifikasjoner og obligatorisk opplæring. Sensor må ha gyldig førerkort for de klasser han/hun eksaminerer i. Videre må sensor tilbys oppfriskningskurs og muligheter for å vedlikeholde sine ferdigheter og kjøreefaring. Nevnte tiltak tar sikte på å gjøre den praktiske førerprøve mer ensartet i EØS.

Personer som får sin førerrett tilbakekalt pga. alvorlige trafikkforseelser, kan i dag i praksis oppsøke eller flytte til et annet EØS-land og få utstedt nytt førerkort. Dette er i strid med artikkel 7 i Rdir 91/439/EØF, som sier at ingen må inneha førerkort fra mer enn en medlemsstat. Forslaget angir at medlemsstatene ikke kan utstede nytt førerkort til person som har førerkort tilbakekalt i annen medlemsstat.

Merknader

a) Reduksjon av muligheter for forfalskning av førerkort.

Produksjon av førerkort etter EØS-modell i plast ble igangsatt januar 1998. Kravet i det nye førerkortdirektivet er således allerede gjennomført.

Mikrochip på førerkort anses ikke nødvendig, da vi så langt ikke har registrert nevneverdige forsøk på forfalskning av plastførerkortet. Skulle situasjonen endre seg, vil spørsmålet vurderes på ny.

Norge har ingen regler om administrativ fornyelse av førerkort. Har man overskredet utløpsdato for en førerkortklasse med mer enn ett år, anses førerretten som bortfalt. Men førerretten kan fornyes ved praktisk prøve. Lovendring (vegtrafikkloven) antas nødvendig for å gjennomføre administrativ gyldighet.

b) Fri bevegelighet for EØS-borgerne

I Norge har vi i dag tre ulike modeller gyldige førerkort. Førerkort med grønt omslag produsert før april 1979, laminert rosa papirførerkort produsert i perioden 1979-97 og plastførerkort produsert

etter 1997. Alle modellene er gyldig i EØS, men vi anbefaler folk å bytte til plastførerkort hvis man skal kjøre i utlandet. Plastførerkort har vært produsert i over 8 år, og vi anslår at mer enn 2/3 av norske førerkort nå er av plast.

c) Forbedret trafiksikkerhet

Fra 1. januar 2003 ble det innført eget førerkort (klasse M 147) for tre- og firehjuls moped for personer som ikke hadde noe annet førerkort fra før. Etter et obligatorisk kurs på 20 timer, må søkeren bestå teoretisk førerprøve før førerkort kan utstedes. I 1986 ble det for føring av tohjuls moped innført obligatorisk opplæring og utstedelse av eget mopedførerbevis for personer i aldersgruppen 16-20 år. Fra 1. januar 2005 ble det innført eget førerkort også for tohjuls moped etter fullført obligatorisk opplæring og bestått teori-prøve (klasse M 146). Introduksjonen av førerkortklasse AM innebærer at førerrettigheter for M 146 og M 147 må slås sammen. Dette blir en utfordring når det gjelder læreplaner, overgangsrettigheter og den praktisk omleggingen av førerkortregisteret.

De norske definisjonene av førerkortklassene for motorsykel er i tråd med gjeldende direktiv, og det samme antas å ville gjelde når tredje førerkortdirektiv iverksettes. Men vi må altså innføre en ny klasse, A2.

Den foreslåtte maksimal lengde for klasse D1 (minibuss) er satt til 8 meter. I dagens førerkortforskrift er lengden 7,5 m, noe som tilsier endring av de norske reglene. I og med at den nye begrensningen er større, antas ikke dette å by på problemer.

Formalisering av sensorutdanningen og harmonisering av kravene ønskes velkommen, da dette er et felt som tidligere synes å ha blitt forsømt.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget har vært til førstegangsbehandling i Europaparlamentet. Det er der forslått til dels betydelige endringer. Forslaget er nå til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet. Lenge så det ut til å være vanskelig å finne enighet i Rådet, men 27. mars 2006 ble Rådet enig om å godta prinsippene i Europaparlamentets forslag. Konkret utkast vil ifølge pressemelding fra EU bli oversendt Europaparlamentet for 2. høring og ventes vedtatt i løpet av året. Ifølge pressemeldingen skal det nye direktivet anvendes senest fra 2012.

KOM (2004) 478 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om etablering av et nytt Marco Polo-program om finansiell støtte fra Fellesskapet for å fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem (Marco Polo II)

Sammendrag av innhold

Siden midten av 2004 har Norge deltatt i det såkalte Marco Polo-programmet (MP I) etter at Europaparlaments- og Rådsforordning 1382/2003 om tildeling av økonomisk støtte fra Fellesskapet for å fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem, ble innlemmet i EØS-avtalen. Programmets hovedmålsetting er å gi finansiell oppstartsstøtte til kommersielle transportløsninger som bidrar til overføring av godstransport fra veg til sjø, bane og indre vannveier. Programmet startet i 2003 og løper til utgangen av 2006.

Det har vært meget stor interesse for programmet fra europeisk næringsliv. Hittil har i alt 25 prosjekter fått støtte. Den fjerde og siste prosjektutlysningen har søknadsfrist i oktober. Ettersom EØS-landene ikke tiltrådte ordningen før medio 2004, har norske interessenter bare kunnet delta ved utlysningene i 2004 og 2005. Pr i dag er norske interessenter med i ett konsortium som er blitt tildelt midler fra MP I.

Den 14.juli i 2004 fremmet EU-kommisjonen forslag til Europaparlaments- og Rådsforordning (KOM/2004/478) om et nytt, utvidet Marco Polo-program - heretter omtalt som MP II. Dette programmet vil gå fra 2007 til utgangen av 2013. Forslaget er hjemlet i Romatraktatens Artikkel 71, pkt. 1 og Art. 80, pkt.2. På forsommeren ble det enighet mellom Rådet, Europaparlamentet og Kommisjonen om programmets innhold og budsjett. Forordningen forventes å bli formelt vedtatt ved utgangen av september. Første utlysning av søknader forventes i januar 2007.

Et foreløpig EØS-notat ble godkjent i Spesialutvalget for transport 17.februar i år.

Generelt om Marco Polo programmet

Programmet har en kvantifisert målsetting om å overføre den årlige veksten i grensekryssende europeiske godstransporter (anslått til 12 mrd tonnkm.) fra veg til jernbane, nærskipfart og indre vannveger. Basert på anslag fra de prosjekter som så langt er tildelt midler synes overføringene å bli større enn forventet. Kommisjonen anslår for øvrig at hver € 1 i MP-tilskudd vil generere € 6 i samfunnsmessige og miljømessige gevinster.

Slik overføring av transport, som regel fra direkte transport dør-dør med lastebil til kombinerte transporter hvor sjøtransport eller jernbanetransport utgjør hovedetappen, medfører en økt økonomisk risiko for foretakene. Det er i første rekke denne risikoen, samt andre kostnader forbundet med opprettelse av nye transportruter programmet skal støtte. FoU-prosjekter støttes ikke av programmet. Det kan i enkelte tilfeller ytes mindre tilskudd til såkalt "supplerende infrastruktur", men forbedringer av infrastrukturen skal i hovedsak dekkes gjennom andre programmer (TEN-T).

Programmet har en klar internasjonal dimensjon ved at det kun gjelder grensekryssende transport. Det kreves samarbeid mellom deltakere fra minst to EU-medlemstater, eller mellom foretak i minst ett medlemsland og et tredje land, for eksempel EFTA/EØS-land. For at søkere fra tredjeland skal kunne motta finansiell støtte, er det en forutsetning at landet er tilsluttet programmet. Forordningen forutsetter at prosjekter ikke fører til konkurransevridning i de relevante markeder.

For å kunne bli støtteberettiget legges det stor vekt på prosjektets (søknadens) levedyktighet på lengre sikt, utover den begrensede støtteperioden. Søkere må dokumentere dette i en gjennomarbeidet "business"-plan. Det legges også stor vekt på planer for formidling av resultater fra prosjektene slik at man kan nå bredest mulig ut i europeisk næringsliv med eksempler på best praksis.

Nærmere om MP II 2007-2013

MP II-programmet bygger videre på MP I, men innebærer en vesentlig utvidelse. For det første økes den økonomiske rammen vesentlig; for det andre vil virkeområdet bli utvidet med to nye tiltaksområder. Det geografiske virkeområdet opprettholdes slik at EØS/EFTA-land, kandidatland og andre nære naboland kan slutte seg til programmet.

Den økonomiske rammen er fastsatt til 400 millioner euro i perioden 2007-2013 med et årlig gjennomsnitt på 57 millioner euro. Dette er en vesentlig økning fra MP I hvor den årlige økonomiske rammen er 25 millioner euro (ekskl bidraget fra EFTA/EØS landene på 1,9 millioner euro). I tillegg kommer eventuelle avtaler med tredjeland om deltakelse i programmet.

MP II- programmet vil ha i alt fem tiltaksområder. Disse er:

Trafikloverføringsprosjekter - støtte til nye transportløsninger som ikke går på veg

Nye transportopplegg som under rådende markedsvilkår medfører direkte og umiddelbar overføring fra veg til mer miljøvennlige transportformer (sjø, bane, indre vannveier) går inn under denne kategorien.

Tilskuddsandelen til slike prosjekter er inntil 35 pst. av kostnadene. Støtteperioden er max 3 år. Minimum kontraktsstørrelse for å oppnå støtte er 250 millioner tonnkm eller tilsvarende i volumkm overført trafikk, eller 500 000 basert på € 1 i støtte pr 500 tonnkm overført trafikk.

Katalysatorprosjekter - tiltak som kan redusere markeds- og konkurransemessige hindringer for intermodale løsninger

Ulike markedsbarrierer og strukturelle hindringer i godstransportmarkedet kan føre til at nærsjøfart og jernbanetransport ikke fungerer effektivt i en transportkjede. Programmet kan støtte prosjekter som kan virke som katalysatorer for nødvendige strukturelle endringer i markedet. Hovedformålet med slike tiltak er i seg selv ikke å påvirke transportmiddelfordelingen umiddelbart, men å overvinne markedshindre som på sikt kan føre til overføring fra veg til andre transportformer. Tilskuddsandelen til denne type prosjekter er inntil 35 pst. av kostnadene. Støtteperioden er max 5 år. Minimumsterskelen for støtteberettighet katalysator-prosjekt er satt til € 2 000 000.

Felles læringsprosjekter – stimulering av samarbeid i godslogistikkmarkedet

Felles læringsprosjekter er aktiviteter som har til hensikt å fremme effektive arbeidsmetoder og prosedyrer i transportkjeden gjennom økt samarbeid mellom ulike aktører i godstransportmarkedet. Dette kan være nye samarbeidsmodeller mellom transportformer, seminarprogrammer, utarbeidelse av manualer, håndbøker med mer. Programmet gir også støtte til formidling av oppnådde resultater. Tilskuddsandelen for denne type prosjekter er inntil 50 pst. av kostnadene. Støtteperioden er max 2 år. Minimumsterskelen for støtteberettiget prosjekt er € 250 000.

"Motorways of the Seas (MoS)" (nytt)

MoS-tiltak gjelder kommersielle prosjekter (nye transporttilbud) som innebærer direkte overføring av frakt fra veg til nærsjøfart eller en kombinasjon av nærsjøfart med andre transportmidler hvor veitransportelementet er minimalisert. Modifisering eller etablering av supplerende infrastruktur kan også være støtteberettiget som del av prosjektet. Tilskuddsandelen til denne type prosjekter er inntil 35 pst. av kostnadene. Støtteperioden er max 5 år. Minimumsstørrelse på prosjektet er satt til en overført trafikk på 1,25 milliarder tonnkm, eller tilsvarende i volumkm, eller et støttebeløp på € 2 500 000 basert på en støtte på € 1 for hver 500 tonnkm/volumkm overført trafikk.

Støtte til større, og mer langsiktige infrastrukturforbedringer forutsettes ivare tatt gjennom TEN-T-programmet. Finansieringsmekanismene for MoS i MP II og TEN-programmet er utformet slik at de til sammen skal gi optimal virkning; støtte til MoS-prosjekter fra TEN-T skal relateres til kostnader knyttet til større investeringer i infrastruktur og utstyr, mens støtte fra MP II – programmet primært skal være knyttet til etablering av transporttilbud/service og driftskostnader i en oppstartsfase. Et og samme prosjekt kan ikke få støtte både fra TEN-T og MP II samtidig. MoS-prosjekter innenfor TEN-T-programmet med norsk deltakelse, er ikke støtteberettiget for kostnader på norsk territorium, siden Norge ikke deltar med økonomiske midler i TEN-programmet.

Transportforebyggende tiltak (nytt)

Prosjekter i denne kategorien gjelder en best mulig integrasjon av transporten i produksjons- og distribusjonslogistikken med sikte på å redusere en betydelig del av veitransporten. Tiltak som kan bidra til kortere transportdistanse, bedre utnyttelse av eksisterende lastekapasitet, mindre tomkjøring eller andre tiltak som kan medvirke til en signifikant reduksjon i godstransport på veg vil kunne oppnå støtte. Tilskuddsandelen i denne kategorien er inntil 35 pst. av kostnadene. Støtteperioden er max fem år. Minimums kontraktsstørrelse for å være støtteberettighet er satt til et redusert transportbehov på 500 millioner tonnkm eller 25 millioner kjøretøykm, eller et støttebeløp på € 1 000 000 basert på € 1 i støtte pr 500 tonnkm redusert (vei-)transport. Gjeldende norsk rett på området

Deltakelsen i Marco Polo-programmet er hjemlet i EØS-komiteens vedtak den 26. april 2004 om å endre EØS-avtalens Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter, til også å omfatte

Europaparlaments- og Rådsforordning 1382/2003 av 22. juli 2003 om tildeling av økonomisk støtte fra Fellesskapet for å fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem.

I EØS-avtalen inngår fra tidligere to rettsakter med betydning for kombinerte transporter. Det gjelder for det første rådsdirektiv 92/106 om innføring av felles regler for visse typer kombinert transport av gods mellom medlemsstater, og for det andre Rådsforordning 3578/92 om støtte til transport med jernbane, på vei og innlands vannvei. Begge rettsaktene har som mål å stimulere til økt bruk av kombinert transport.

Rådsdirektiv 92/106 legger bl. a. opp til å redusere beskatningen på bruk eller eie av nyttekjøretøy i den utstrekning de transporteres med jernbane. Direktivet gir hjemmel for økonomisk støtte til kombinerte transporter og støttetiltakene som omtales er en avgiftsreduksjonsordning som tilgodeser slike transporter. Under denne ordningen skal medlemslandene gi avgiftsfritak eller avgiftsrefusjon til kjøretøyer som blir fraktet på tog. Fritak eller refusjon vil imidlertid bare kunne kreves for den delstrekning hvor lastebil, trekkbil, tilhenger eller semitrailer fraktes med tog. Denne transportformen krever spesielt utstyr, f.eks. spesialjernbanevogner. I Stortingets vedtak om vektårsavgift fremgår det at det kan gis avgiftsfritak for kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane.

Rådsforordning 3578/92 gir adgang til å støtte investeringer i infrastruktur, omlastingsutstyr og transportutstyr som er spesielt tilpasset kombinerte transporter. Det har også vært adgang til å gi støtte til driftskostnader i forbindelse med kombinert transport i transitt gjennom Østerrike, Sveits eller statene i det tidligere Jugoslavia.

Økonomiske konsekvenser

Programmet får en økonomisk ramme på i alt € 400 millioner for perioden 2007-2013, eller ca. € 57 millioner i årlig gjennomsnitt. Selv om dette er vesentlig lavere enn Kommisjonens forslag er det betydelig høyere enn MP I, som har et årlig gjennomsnitt på € 25 mill. ekskl. EFTA/EØS-bidraget.

Ved eventuell inkorporering av forordningen om MP II i EØS-avtalen vil de økonomiske forpliktelsene for EFTA-landene bli beregnet på grunnlag av fordelingsnøkkelen i EØS-avtalens Art. 82.1(a), som grovt anslått utgjør ca. 2 pst. av programmets totale budsjett. Dette vil anslagsvis utgjøre € 8 millioner for perioden under ett, eller ca € 1,14 millioner pr år.

Sakkyndige instansers merknader

Da Kommisjonen fremmet forordningen om MP I i 2004, kom det en rekke positive reaksjoner fra næringslivet på programmet, med sterk oppfordring til norsk deltakelse. Transportbrukernes Fellesorganisasjon, Maritimt Forum, Norges Rederiforbund, Norsk Havneforbund, Rederienes Landsforening og Norges Forskningsråd sluttet alle opp om programmet i sine høringsuttalelser. Næringslivets interesse kom ytterligere til uttrykk gjennom god oppslutning på et informasjonsseminar om programmet som Samferdselsdepartementet arrangerte i juni 2004.

Siden norske interesser er blitt tildelt midler i MP I, og MP II er en videreføring, er det liten grunn til å regne med at det er mindre positive holdninger i næringslivet nå. Programmet har heller ingen ulemper for næringslivet. Det er derfor ingen grunn til høring. På den annen side bør det overveies å invitere til nytt informasjonsmøte dersom Norge velger å slutte seg til programmet.

Status

Kommisjonen, Rådet og Europaparlamentet ble våren 2006 enige om MP II-programmet. Den viktigste endringen i forhold til Kommisjonens opprinnelige forslag er en vesentlig reduksjon i programmets budsjett. Kompromisset innebærer også en reduksjon av tersklene for at prosjektene skal kunne oppnå støtte. Dette ble særlig gjort for å styrke mulighetene for deltakelse fra SMB-bedrifter. For å sikre en reell overføring av transport fra vei, understrekes dessuten betydningen av å unngå uheldige konkurransevriddinger innen og mellom alternative transportmidler til veitransport.

Kapittel III Transport med jernbane

KOM (2004) 139 Forslag til direktiv om endring av direktiv 91/440/EØF om utviklingen av Fellesskapets jernbaner

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la den 3. mars 2004 frem et forslag til direktiv som endrer direktiv 91/440/EEC om utvikling av Fellesskapets jernbaner COM (2004) 139, 2004/0047 (COD). Forslaget innebærer liberalisering av internasjonal passasjertransport med jernbane, inkludert kabotasje, fra 2010. Et jernbaneforetak som skal utføre internasjonal passasjer-transport må ha lisens fra det land det er etablert og fått utstedet sikkerhetssertifikat fra de landene der transporten skal utføres.

Forslaget er hjemlet i Romtraktaten, Artikkel 71. Forslaget skal vedtas etter medbestemmelsesprosedyren, jf. Romtraktaten, Artikkel 251.

Bakgrunnen for Kommisjonens forslag er ønsket om få økt andelen transporter med jernbane i Europa, herunder få en mer effektiv jernbanetransport. Liberalisering av passasjertransport må også sees i sammenheng med utarbeidelse av felles krav til sikkerhetsregler og til passasjerrettigheter. Videre har EU-parlamentet gitt klart uttrykk for at man ønsker å liberalisere denne type transport.

På passasjerområdet er det i dag i EØS-regelverket kun åpnet opp for at internasjonale sammenslutninger (sammen-slutninger av minst to jernbaneforetak etablert i ulike EØS-stater) kan utføre internasjonal passasjertransport under forutsetning av at disse har lisens for den jernbanevirksomheten som skal utføres, samt sikkerhetssertifikat.

Av forslag til endringer i direktiv 91/440/EØF, artikkel 10, paragraf 3 (a), fremgår det at medlemslandene senest 1. januar 2010 skal åpne opp jernbanenettet for internasjonal passasjertransport, inkludert kabotasje.

Av artikkel 10 paragraf 3 (b) fremgår det at medlemsstatene kan begrense tilgangen til nettet på en strekning som inngår i offentlig kjøp av persontransporttjenester under forutsetning av at slike kjøp er i overensstemmelse med gjeldende EU-regelverk [\[1\]](#) om offentlig kjøp av persontransporttjenester.

En slik begrensning kan imidlertid kun gjøres når det er strengt nødvendig for å opprettholde den økonomiske balansen (grunnlaget) for kjøpsavtalen, og at begrensningen av konkurransen har blitt godkjent av "regulatory body" i h.h.t. direktiv 2001/14/EF artikkel 30.

Alle henvisninger til internasjonale sammenslutninger av jernbaneforetak er strøket i endringsdirektivet.

[\[1\]](#) Rådsforordning nr. 1191/69 (EØF) av 26. juni 1969 om medlemsstatenes tiltak i forbindelse med forpliktelser som har sammenheng med begrepet offentlig tjenesteytelse innen transport med jernbane, på vei og innlands vannvei

Merknader

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) § 8 kan Kongen (delegert til Samferdselsdepartementet, jf.

kgi. res 22. november 1996 nr. 1076) bestemme at den som har tillatelse til å drive trafikkvirksomhet, kan få tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet, herunder gi nærmere bestemmelser om omfanget og vilkårene for slik tillatelse. En slik åpning for konkurranse som foreslås, vil kreve endring i forskrifter som fastsettes av Samferdselsdepartementet.

"Regulatory body"-myndighet i h.h.t. artikkel 30 i direktiv 2001/14/EF er i Norge lagt til Statens jernbanetilsyn, jf. fordelingsforskriften. Den godkjenningsordning som ligger i forslaget, er ikke tillagt "regulatory body"-funksjonen som Statens jernbanetilsyn har i dag, og en slik utvidelse av denne må i tilfelle nedfelles i regelverket.

Det er uvisst i hvor stor grad forslaget vil påvirke utgiftene for statlig kjøp av persontransporttjenester. Dette er imidlertid avhengig av om det norske markedet anses å være interessant for internasjonal transport, inkludert kabotasje, for internasjonale operatører.

Forslaget kan være et ledd i økt jernbanetransport over landegrensene.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært sendt på høring til berørte myndigheter og organisasjoner i Norge. Høringsinstansene har i hovedsak uttalt seg positivt til forslaget. Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2004) 142 Forslag til direktiv om sertifisering av lokførere og ombordpersonale på Fellesskapets jernbanenett

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la den 3. mars 2004 frem et forslag til direktiv om sertifisering av lokførere og ombordpersonale på fellesskapets jernbanenett, COM(2004) 142, 2004/0048(COD). Forslaget innebærer innføring av sertifikat for lokførere og annet ombordpersonale med sikkerhetsansvar på fellesskapets jernbanenett.

Forslaget er hjemlet i Romatraktaten, Artikkel 71. Forslaget skal vedtas etter medbestemmelsesprosedyren, jf. Romatraktaten, Artikkel 251.

Bakgrunnen for Kommisjonens forslag er et ønske om å fjerne de tekniske hindringene for grenseoverskridende trafikk i et felles europeisk jernbanemarked og innføring av krav til interoperabilitet samt ytterligere å øke sikkerheten på jernbaneområdet.

Det foreslås en gradvis gjennomføring av direktivet. I første fase fra 2006-2008 skal medlemslandene implementere direktivet i nasjonal rett, samt etablere et register for lisenser. Under fase 2 fra 2008-2010 skal lokførere i grense-overskridende trafikk sertifiseres og i siste fase fra 2010-2015 andre lokførere og ombordpersonale. Et sertifikat vil bli delt inn i to deler: ett individuelt sertifikat (lisens) som stiller krav til kvalifikasjoner, alder, helse, både fysisk og psykisk, m.v., og som vil gjelde i hele fellesskapet, samt et kompletterende sertifikat som er knyttet opp til jernbanevirksomheten (foretaket eller infrastrukturforvalteren) der vedkommende er ansatt, og som vil inneholde spesifikke krav som er nødvendige for å kjøre på den aktuelle infrastrukturen og som er tilpasset det rullende materiellet som skal brukes. Det individuelle sertifikatet skal utstedes av et medlemslands jernbanesikkerhetsmyndighet (denne oppgaven kan av sikkerhetsmyndigheten under visse forutsetninger delegeres videre til akkrediterte personer eller organer). Det sertifikat som er knyttet opp mot virksomheten, skal utstedes av jernbaneforetaket eller av infrastrukturforvalteren.

Forslaget setter også krav til opplæringsprogram, herunder opplæringsmetoder, eksamen og kunnskaper om rullende materiell og infrastruktur, samt språk (i h.h.t tekniske spesifikasjoner i interoperabilitetsdirektivene, slik at lokførere i sikkerhetskritiske situasjoner kan kommunisere med infrastrukturforvalter).

Den kompetente myndigheten skal offentliggjøre prosedyrene for å få utstedt en lisens. En lisens skal utstedes på språket i det landet der lisensen er utstedt, senest tre uker fra det tidspunktet alle relevante dokumenter er mottatt. En lisens må fornyes hvert femte år.

Lisensholder skal med jevne mellomrom gjennomgå medisinske tester samt teste kunnskaper om strekninger og rullende materiell. Det stilles krav til at jernbaneforetak/ infrastrukturforvaltere skal etablere et system for å kontrollere at lisensholder overholder kravene som er satt til lisens og sertifikat. Det kompletterende sertifikatet opphører hvis ansettelsen i foretaket opphører. Foretaket skal informere den kompetente myndigheten om dette.

En beslutning fra den kompetente myndigheten skal kunne påklages.

Kompetent myndighet skal opprette register over alle utstedte lisenser, herunder endrede og inndratte lisenser. Myndigheten skal samarbeide med European Rail Agency og skal påse at samtrafikkevnen også er ivarettatt. Jernbaneforetak skal ha register på de kompletterende sertifikatene. Register skal i h.t. forslaget etableres i perioden 2006-2008.

Tilgang til opplæring må skje på ikke-diskriminerende grunnlag i h.h.t. forslaget til sikkerhetsdirektiv (jernbanepakke II).

Hvert femte år skal medlemslandene evaluere prosessene vedrørende sertifikatutstedelse m.v., herunder vurdere de krav til kunnskap og kompetanse etc. som stilles.

Direktivforslaget foreslår også at det skal utstedes sertifikat for annet personale enn lokførere. Slike krav vil enten stilles i relevante tekniske spesifikasjoner, utarbeides av European Rail Agency og fastsettes av Kommisjonen, eller om slike ikke finnes, skal minimumskrav utarbeides av kompetent myndighet i hvert enkelt land.

Kompetent myndighet i hvert medlemsland skal påse at kravene i h.h.t. direktivet er oppfylt, bl.a. gjennom inspeksjoner. Medlemslandene skal påse at det finnes et sanksjonssystem i tilfelle brudd på regelverket som implementerer direktivet.

Tunnelbane og trikk kan unntas fra direktivet. Det samme gjelder nett som er atskilt fra det øvrige jernbanenettet, og som bare transporterer passasjerer lokalt, samt privat infrastruktur som kun transporterer egen godstransport.

Merknader

Forskrift 18. desember 2002 nr. 1678 om krav til helse for personell med arbeidsoppgaver av betydning for trafikksikkerheten ved jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (helsekravforskriften) setter minimumskrav til helse i jernbanevirksomhet, og retter seg kun til den enkelte virksomhet som pliktsubjekt. Forskrift 18. desember 2002 nr. 1679 om opplæring av personell med arbeidsoppgaver av betydning for trafikksikkerheten ved jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (opplæringsforskriften) retter seg mot den enkelte virksomhet som pliktsubjekt, og inneholder kun minimumskrav til opplæring i jernbanevirksomhet.

Forslaget krever forskriftsendring, men også behovet for lovhjemmel må vurderes nærmere.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært på høring til relevante myndigheter og organisasjoner i Norge, og høringsinstansene er i hovedsak positive til forslaget. Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2004) 143 Forslag til forordning om passasjerers rettigheter og plikter ved internasjonal jernbanetransport

Sammenheng av innhold

Kommisjonen la den 3. mars 2004 frem forslag til forordning om passasjerers rettigheter og plikter ved internasjonal jernbanetransport, COM(2004) 143, 2004/0049 (COD).

Forslaget er hjemlet i Romatraktaten, Artikkel 71 (1). Forslaget skal vedtas etter medbestemmelsesprosedyren, jf. Romatraktaten, Artikkel 251.

Bakgrunnen for forslaget er bl.a. ønsket om å styrke rettighetene for passasjerer på internasjonale jernbanetransporter. Forslaget setter minimumskrav til informasjon som skal gis til de reisende før, på og etter reisen, avtalevilkår, jernbaneforetaks erstatningsansvar ved ulykker, forsinkelser og innstilte tog, krav om assistanse for funksjonshemmede, krav om samarbeid mellom jernbaneforetak samt stiller krav om etablering av et klageorgan.

Virkeområde

Forslaget innfører rettigheter og plikter for passasjerer i internasjonal jernbanetransport. Disse internasjonale transporter må utføres av jernbaneforetak som har lisens i h.h.t direktiv 95/18/EC, for at forordningen kommer til anvendelse. Forordningen gjelder også for tredjeland som EU har avtale med. Forslaget kommer til anvendelse på elektronisk informasjon og reservasjonssystemer for jernbane (CRST) som omfatter informasjon om internasjonale jernbanereiser, salg av billetter og reservasjon av slike reiser. Forordningen foreslås også å gjelde for turoperatører som selger jernbanereiser.

Informasjon og billetter

Minimumskrav til informasjon før reisen gjelder bl.a. rutetider og betingelser for raskeste reise og for laveste pris, tilgjengelighet for funksjonshemmede, tilgjengelighet for sykler, tilgang til plasser for røykere/ikke-røyker, første og andre klasse, herunder sovevogner, service om bord og opplysninger om pågående aktiviteter som kan forsinke reisen mv. Opplysninger skal også omfatte andre jernbaneforetak som inngår i den aktuelle transporten.

Under reisen skal det gis informasjon om følgende:

- service ombord
- neste stasjon
- forsinkelser
- korresponderende tog m.v.
- sikkerhet og "security"

Informasjonen skal som et minimum gis på det språk der reisen foregår.

Etter reisen skal det gis informasjon om følgende:

- prosedyrer og steder for mistet bagasje
- prosedyrer for å fremlegge klager

Billetten skal som et minimum inneholde informasjon om hvilket jernbaneforetak som utfører transporten, gyldighet, betingelser for å bruke billetten, billettpris, inkludert skatter og avgifter.

En systemleverandør som tilbyr billetter må ikke diskriminere jernbaneforetak som vil delta i edb-baserte reservasjonssystemer.

Jernbaneforetak/turoperatører skal tilby billetter for internasjonale jernbanetransporter i alle tilfeller til hovedstasjoner og foretakene må samarbeide for å kunne tilby billetter for internasjonale reiser. Det er satt krav om at man skal tilby billetter som gjelder hele strekningen, og om hvordan disse kan bestilles, for eksempel på hovedstasjoner, via telefon/internett uten ekstra kostnad og i visse tilfeller også ombord på togene.

Erstatningsansvar for jernbaneforetak

Jernbaneforetaket er ansvarlig for død og skade på passasjerer når ulykken inntraffet på toget eller i forbindelse med på- og avstigning. Jernbaneforetaket er også i slike tilfeller ansvarlig for passasjerers personlige effekter, inkludert håndbagasje, som blir skadet eller gått tapt. I øvrige tilfeller er jernbaneforetaket kun ansvarlig for bagasje som går tapt eller blir skadet om dette kan skyldes selskapet (opp til 1 800 EUR). Annen bagasje som jernbaneforetaket har tatt ansvaret for, vil de være erstatningsansvarlig for opp til 1 300 EUR.

Jernbaneforetak plikter å ha forsikring i h.h.t. direktiv 95/18/EC, og det foreslås et minimum forsikringsbeløp på 310 000 EUR pr. passasjerer.

Jernbaneforetaks erstatningsansvar ved død eller skade er ubegrenset. For skade som ikke overstiger 220 000 EUR skal jernbaneforetak ikke kunne fraskrive eller begrense sitt ansvar. Utover dette beløpet skal jernbaneforetaket ikke være ansvarlig hvis det kan bevise at det ikke har opptrådt uaktsomt eller med forsett. Ved død eller skade skal jernbaneforetak innen 15 dager forskuttes en utbetaling på minst 21 000 EUR for å dekke akutte økonomiske behov.

Jernbaneforetak er ansvarlig for forsinkelser, herunder forsinkelser som innebærer tapt korrespondanse og/eller innstilt internasjonal transport, herunder indirekte tap dersom forsinkelsen overstiger en time. Dette gjelder imidlertid ikke om årsaken alene skyldes eksepsjonelle omstendigheter, f. eks naturkatastrofer, terror eller krig.

F eks. vil reisende ved internasjonal togreise på opp til 4 timers lengde og med en forsinkelse på over 120 minutter få 100 % kompensasjon. Ved tapt korrespondanse eller innstilt tog skal passasjerer kunne velge mellom å få tilbake pengene for billetten og om det er relevant, en retur billett, eller få endret billetten til bestemmelsesstedet med sammenlignbar transport. Passasjerer har også rett til å få informasjon om forsinkelser m.v. så snart som mulig og maksimalt 10 minutter etter den opprinnelige avgangstiden. Samtidig skal passasjerer, avhengig av ventetider m.v., få mat og drikke, hotellovernatting, transport til overnattingsstedet og lignende.

Erstatningsreglene vil også gjelde i tilfelle deler av jernbanetransporten foretas med ferje, om ikke erstatningsbestemmelsene med den maritime transporten er mer fordelaktig for passasjerene. Innstilles jernbanetransporten og reisen isteden må foretas med annet transportmiddel vil likevel reglene i denne forordning komme til anvendelse.

Utføres transporten av flere jernbaneforetak vil disse være solidarisk ansvarlige i tilfelle skade m.v. Jernbaneforetakenes ansvar omfatter også feil begått av eget personale og andre personer som brukes for å utføre transporten, for eksempel ansatte hos infrastrukturen.

Krav på grunnlag av jernbaneforetaks ansvar for passasjerers død eller skade bortfaller tre år fra ulykken eller hos andre berettigede tre år fra passasjerers død, maksimum fem år fra da ulykken inntraff.

Forordningen inneholder videre bestemmelser om regress mot infrastrukturforvalter og bestemmelser om at reglene i forordningen ikke kan begrenses i kontrakt.

Funksjonshemmede

Den som er ansvarlig for jernbanestasjoner skal tilby funksjonshemmede assistanse ved av- og påstigning samt i forbindelse med korresponderende tog. Krav til assistanse må fremsettes minst 24 timer i forveien av jernbaneforetak eller turoperatør. Jernbaneforetak og/eller turoperatør skal tilby funksjonshemmede assistanse ombord på toget samt ved av- og påstigning. Også her skal slike krav fremsette minst 24 timer i forveien.

Stasjonsansvarlig skal opprette plasser, på og utenfor stasjonen, hvor funksjonshemmede kan opplyse om sin ankomst til stasjonen og be om assistanse.

Kvalitet og "security"

Jernbaneforetak skal treffe adekvate tiltak for å sørge for et høyt "security"-nivå på stasjoner og på tog.

Jernbaneforetak skal utarbeide kvalitetskrav for internasjonale jernbanereiser, som bl.a. skal gjelde informasjon, prinsipper om håndtering av forstyrrelser, renhold, hvordan håndtere klager og assistanse som tilbys til funksjonshemmede. Det stilles også krav til at jernbaneforetak hvert år skal offentliggjøre, sammen med årsrapporten, sine kvalitetskrav og hvordan disse følges opp.

Klager

Jernbaneforetak som utfører internasjonale jernbanetjenester skal etablere en klageordning. Klager kan fremmes på de språk som brukes i de land hvor reisen foregikk, på det språk hvor billetten ble kjøpt, eller på engelsk, fransk eller tysk. Det skal svares på det språk som klagen er fremsatt på. Som hovedregel skal en klage besvares innen 20 arbeidsdager etter mottagelsen.

Håndhevelse

Medlemslandene skal utpeke et organ ansvarlig for håndhevelse av forordningen. Når det er hensiktsmessig skal organet treffe nødvendige tiltak for å sikre at passasjerrettighetene i h.h.t. forordningen respekteres. Organet skal være uavhengig av infrastrukturforvalter, avgiftsorgan, fordelingsorgan eller jernbaneforetak. Slike organer skal samarbeide over landegrensene bl.a. slik at de samme prinsippene for beslutninger blir lagt til grunn i de ulike landene. Passasjerer kan klage til disse organer eller andre klageorgan som er opprettet i medlemsstaten, om et påstått brudd på reglene i forordningen.

Medlemslandene skal påse at det blir ilagt straff for overtredelser i forordningen. Kommisjonen skal bistå av en komité i h.h.t. direktiv 91/440/EC.

Passasjerers forpliktelser

Jernbaneforetak kan kreve at passasjerer:- uten gyldig billett skal, i tillegg til transportprisen, betale et tilleggsgebyr som ikke overstiger 100 % av transportprisen

- som nekter å betale transportprisen eller tilleggsgebyret, skal avbryte reisen.

For øvrig skal jernbaneforetakene kreve at passasjerer som representerer en sikkerhets- eller "security"-risiko, eller for øvrig er til bry, avslutter reisen uten kompensasjon.

Merknader

I Norge finnes ikke særskilt regelverk om passasjerrettigheter ved internasjonal jernbanetransport, unntatt i den internasjonale jernbanekonvensjonen COTIF, bilag A, CIV, Enhetlige rettsregler for avtale om internasjonal transport av reisende på jernbanene, jf. lov 10. desember 2004 nr. 82, COTIF-loven. Den foreslåtte forordningen bygger på COTIF, CIV, men inneholder i tillegg områder som ikke er dekket av denne, slik som krav til informasjon til passasjerer, rettigheter for funksjonshemmede, krav om kompensasjon for indirekte tap, klageordninger m.v. Lovhjemmel må vurderes nærmere.

Sakkyndige instanser merknader

Forslaget har vært på bred høring i Norge. Forbrukermyndigheter og forbrukerorganisasjoner er positive til forslaget. Også operatørene og Jernbaneverket er positive til ønsket om å ivareta kundeperspektivet og kunderettighetene i et europeisk jernbanemarked. Imidlertid pekes det på at forslaget til dels virker å være lite gjennomarbeidet og mange bestemmelser virker uklare. Videre påpekes det fra flere høringsinstanser at kravene som blir stilt innenfor de ulike transportområdene må utformes på en slik måte at det ikke oppstår konkurransevridning. Forslaget er behandlet i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til annen gangs behandling til Rådet og Parlamentet. Det er uenighet i Rådet og Parlamentet om omfanget av forordningens virkeområde.

KOM (2004) 144 Forslag til forordning om kompensasjonsordninger ved kontraktsbrudd i godstransport med jernbane

Sammendrag av innhold

Kommisjonen fremmet 3. mars 2004 et forslag til forordning om kompensasjonsordninger ved kontraktsbrudd i godstransport med jernbane, COM (2004) 144, 2004/0050 (COD).

Forslaget er hjemlet i Romtraktaten, artikkel 71 (1). Forslaget skal vedtas etter samarbeidsprosedyren i Romtraktaten, artikkel 251.

Bakgrunnen for forslaget er et ønske om økt transport av gods med jernbane i Europa. I EU er det åpnet for økt konkurranse for internasjonal godstransport. Gjennom jernbanepakke II, som ble vedtatt våren 2004, vil hele det europeiske jernbanenettet bli åpnet for godstransport (fra 1. januar 2006 for internasjonal godstransport og fra 1. januar 2007 for nasjonal godstransport). Videre ble det i jernbanepakke II lagt opp til felles sikkerhetsregler og krav om interoperabilitet mellom de ulike jernbanesystemene. Disse tiltak vil lette muligheten for økt godstransport med jernbane. Imidlertid mener EU-kommisjonen at det også bør stilles krav til kvaliteten på den godstransport som utføres slik at kundene vil finne det attraktivt å bruke jernbanen. Derfor foreslår EU-kommisjonen et utkast til forordning om kompensasjonsordninger ved kontraktsbrudd i godstransport med jernbane.

De regler om kompensasjonsordninger i godstransport som finnes i dag er hjemlet i den internasjonale jernbanekonvensjonen COTIF, bilag CIM, enhetlige rettsregler for avtale om internasjonal transport av gods på jernbane. De minimumskravene som stilles i h.h.t. konvensjonen er imidlertid ikke av særlig relevans, da bl.a. erstatningsbeløpene er meget lave. Forslaget til forordning tar imidlertid utgangspunkt i CIM, men reflekterer bedre behovene i dagens transportmarked. Samtidig understrekes at avtalefrihet er viktig, slik at man i forordningen kun stiller noen minimumskrav om erstatning, kvalitetskrav, erstatningsnivå, infrastrukturforvalters ansvar og informasjon til kunder m.v.

Forslaget regulerer plikter for jernbaneforetakene og deres kunder til å definere kvalitetskrav for godstransport med jernbane, herunder kompensasjonsordninger. Forordningen skal gjelde for all nasjonal og internasjonal godstransport i EU. Forslaget skal også gjelde transport til og fra tredjeland i tilfelle det er inngått avtale med tredjeland som omfattes av forordningen.

Kvalitetskrav for godstransport med jernbane skal som nevnt ovenfor i utgangspunktet baseres på avtale mellom partene. Imidlertid må følgende krav være inkludert i kontrakten for at den skal være gyldig:

- a) enighet om tidspunkt for overlevering av gods, vogner etc mellom jernbaneforetak og godskunder
- b) ankomsttid og kompensasjon i tilfelle forsinkelser
- c) kompensasjon ved tap eller skade på gods
- d) kompensasjon i tilfelle jernbaneforetaket innstiller tog
- e) kompensasjon i tilfelle kunden kansellerer transportoppdraget
- f) partene skal bli enige om hensiktsmessige prosedyrer for å kontrollere at kvaliteten i kontrakten ivaretas.

Oppfyller ikke partene kontraktskravene kommer erstatningsreglene til anvendelse. F. eks. er erstatning for tap eller skadet gods satt til maksimum 75 Euro pr. kilo manglende masse. Dette kan imidlertid i visse tilfeller fravikes i kontrakt slik at maksimumsbeløpet blir større enn nevnt.

Erstatning for forsinkelse skal avtales i kontrakten. For "block trains" skal f.eks. erstatningen ikke være lavere enn 5 % eller være over 25 % av transportprisen. Kompensasjon i tilfelle manglende informasjon om forsinkelser skal ikke være lavere enn 5 % av transportprisen. Det er også inntatt bestemmelser om kompensasjon for indirekte tap. Denne skal ikke overstige 4 ganger transportprisen.

Partene skal enes om en prosedyre som skal brukes i tilfelle det oppstår uenighet om den inngåtte kontrakten.

I tilfelle infrastrukturforvalter er ansvarlig for forsinkelser er denne ansvarlig overfor jernbaneforetaket.

Ansvar iht. "ordinære" standardvilkår, som bl.a. skyld, force majeure eller omstendigheter som ikke kan unngås, omfattes ikke av utkast til forordning.

Merknader

I Norge finnes ikke særskilt regelverk om erstatning i forbindelse med godstransport mer jernbane, unntatt for internasjonal godstransport med jernbane i henhold til de regler som er nevnt i den internasjonale jernbanekonvensjonen COTIF, jf. lov 10. desember 2004 nr. 82 om internasjonal jernbanetrafikk og om samtykke til at Norge tiltrer Protokoll av 3. juni 1999 om endring av Overenskomst om internasjonal jernbanetrafikk (COTIF) av 9. mai 1980 (COTIF-loven).

Lovhjemmel må vurderes nærmere.

Sakkyndige instanser merknader

Forslaget har vært på høring til berørte myndigheter og organisasjoner i Norge. De fleste høringsinstanser mener at det bør vises tilbakeholdenhet med å regulere forhold som prinsipielt bør avtales direkte mellom parter i markedet.

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2004) 232 Forslag til direktiv om lisensiering av jernbaneforetak, kodifisering av direktiv 95/18/EF

Sammendrag av innhold

Bakgrunnen for kodifiseringen (samling av rettsregler i ett regelverk) er at Kommisjonen i 1987 besluttet at all EU-lovgivning som hadde blitt endret maksimalt ti ganger skulle kodifiseres. Formålet med en slik kodifisering er å unngå et svært fragmentert regelverk fordelt på for eksempel et opprinnelig direktiv og mange endringsdirektiv.

Når det gjelder kodifiseringen av direktiv 95/18/EC, foreslås dette foretatt for å samle et regelverk som av årsaker som er nevnt ovenfor er spredt i endringsbestemmelser.

Kodifiseringen medfører ingen endringer mht. substans.

Direktivet omhandler krav til jernbaneforetak for å få utstedt en lisens i medlemslandet. En slik lisens utstedt i et medlemsland vil gjelde i hele EU-området. Organ som usteder lisen må være uavhengig av jernbaneforetaket.

Merknader

Direktiv 95/18/EF er implementert i norsk rett, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1490 om lisens, sikkerhetssertifikat og om tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet, samt om sikkerhetsgodkjenning for å drive infrastruktur (lisensforskriften).

Sakkyndige instansers merknader

Forslag har ikke vært sendt på høring da det ikke inneholder noen realitetsendringer. Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

KOM (2005)190 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EF) nr. 881/2004 om opprettelse av et europeisk jernbanebyrå

Sammendrag av innhold

Kommisjonens forslag av 13. mai 2005 omhandler endringer i reglene om tilsetning og forlengelse av mandatperioden for administrerende direktør, artikkel 31 pkt. 3. Forlengelse av mandatperioden kan i følge forslaget kun gjøres etter en evaluering fra Kommisjonen og for maksimalt 4 år. En evaluering skal særskilt være basert på resultat og innsats fra den første mandatperioden samt på byråets oppgaver og forpliktelse i årene fremover. Begrunnelse for endringen er å harmonisere reglene for ledende personell i de europeiske byråene. Tilsvarende endringer gjøres i nærmere 20 andre byråer.

Merknader

For Norge har endringen liten praktisk betydning. Norge har som EØS-medlem ikke stemmerett i ERAs styre, og kan ikke delta i valget av administrerende direktør.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget sendes ikke på høring, da innholdet ikke er av særlig relevans for Norge.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel V Sjøtransport

KOM (2000) 802 Forslag til forordning om opprettelse av et fond for erstatning ved oljeforurensning i europeisk farvann og beslektede tiltak

Sammendrag av innhold

Forslaget er en del av EUs oppfølging av Erika-ulykken i 1999, som førte til en sterkere fokusering på maritim sikkerhet i EU. Det foreslås å opprette et europeisk fond for erstatning ved oljesøl fra oljetankskip, som supplerer det internasjonale system under FNs sjøfartsorganisasjon IMO. Ved utslipp som finner sted i europeisk farvann og hvor full erstatning ikke kan oppnås etter den internasjonale ordningen, skal det kunne utbetales erstatning fra det europeiske fondet. Det foreslås i tillegg at en gjennomgår dagens internasjonale system under IMO, og at det innføres regler om økonomiske sanksjoner. Kommisjonen bestemte at de ikke skulle gjøre noe mer med forslaget før utfallet av diplomatkonferansen i IMO om tilleggsfondet var klart. Flere EU-land er medlem av det internasjonale tilleggsfondet, og det er sannsynlig at EU vil trekke tilbake forslaget om et europeisk COPE fond (Fund for the compensation of oil pollution damage i European waters).

Merknader

De internasjonale regler om ansvar og erstatning er i dag gjennomført i Sjøloven, og det vil trolig være nødvendig med endring av denne dersom forslaget vedtas og inkluderes i EØS-avtalen. Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for norske myndigheter, men vil innebære at norsk industri vil måtte dekke ca 5% av utbetalingene fra fondet. Et forslag om et internasjonalt, frivillig tredjelag (tilleggsfond) ble ferdigbehandlet i Det internasjonale oljesølskadefondet IOPC Fund Assembly i oktober 2001. Utkastet til protokoll ble oversendt til IMO for diplomatkonferanse i 2003. Den 16. mai 2003 vedtok IMO en protokoll til Den internasjonale konvensjon av 27. november 1992 om opprettelse av et internasjonalt fond for erstatning av oljesølskade. Norge tiltrådte konvensjonen i mars 2004. Konvensjonen om tilleggsfondet trådte i kraft 3. mars 2005.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte kommentarer til forslaget.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 593 Forslag til direktiv om erstatningsansvar og krav til finansiell sikkerhet for skipseiere

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget tar sikte på å etablere felles europeiske regler om rederens ikke-kontraktsrettslige erstatningsansvar. Formålet er å innføre regler som på noen punkter er strengere enn det som gjelder etter de internasjonale konvensjonene om dette som er vedtatt i FNs sjøfartsorganisasjon IMO (International Maritime Organization), og som Kommisjonen finner utilfredsstillende. For det første mener Kommisjonen at det er uheldig at de internasjonale

konvensjonene om rederens erstatningsansvar gir rederen rett til å begrense sitt ansvar også i tilfelle av grov uaktsomhet. For det andre mener Kommisjonen at det ikke gjelder en bred nok forpliktelse for rederen til å ha ansvarsforsikring.

Direktivforslaget inneholder følgende:

1. Medlemsstatene skal pålegges å ratifisere 1996-protokollen til London-konvensjonen 1976 om begrensning av ansvaret for sjørettslige krav ("1996-begrensningskonvensjonen"), og pålegges videre å anvende alle reglene i den konvensjonen i forbindelse med rederens ansvar. Dette er ment å være et første skritt. Som et annet skritt, tar Kommisjonen sikte på at 1996-begrensningskonvensjonen skal reforhandles i IMO for å bli mer i tråd med EUs syn.
2. Skip hjemmehørende i stater som ikke er tilsluttet 1996-begrensningskonvensjonen skal underlegges strengere regler for rederen enn i den konvensjonen, ved at grov uaktsomhet på skipets side skal medføre at retten til ansvarsbegrensning bortfaller. Formålet med dette forslaget synes å være at Kommisjonen mener dette vil føre til at flere stater på verdensbasis vil tiltre 1996-begrensningskonvensjonen. Videre mener Kommisjonen at reglene i 1996-begrensningskonvensjonen om at rederen har rett til ansvarsbegrensning også i tilfelle av grov uaktsomhet, og bare mister denne retten ved forsettlig skadeforvoldelse, svekker reglenes preventive effekt.
3. Alle skip skal pålegges å ha en ansvarsforsikring tilsvarende et beløp som er minst det dobbelte av ansvarsgrensen under 1996-begrensningskonvensjonen. Medlemsstatene plikter å påse at skip under eget flagg har den pliktige forsikringen. Skip hjemmehørende i en medlemsstat skal videre forpliktes å ha forsikring til dekning av ansvaret for sjøfolk som etterlates, i tråd med IMO Resolution A 930(22). Medlemsstatene skal utstede forsikringssertifikater til skip under eget flagg, og kan utstede sertifikater til skip fra tredjeland.
4. Medlemsstatene plikter å sikre at ethvert skip fra tredjeland som går inn i den økonomiske sonen til medlemsstaten, har slik forsikring som kreves.

Merknader

Ad 1 - forslaget om å gjennomføre 1996-begrensningskonvensjonen

Norge er tilsluttet 1996-begrensningskonvensjonen, og har gjennomført reglene der i sjøloven kapittel 9. Reglene omhandler rederens rett til å begrense det samlede erstatningsansvaret etter en skipsulykke til et visst maksimumsbeløp. Bakgrunnen for dette tradisjonelle systemet med ansvarsbegrensning til sjøs knytter seg til måten sjøforsikringsmarkedet fungerer på. Det er ikke et formål med begrensningsreglene at de i praksis skal innebære at de skadelidte ikke får full erstatning. Meningen er at begrensningskonvensjonen i utgangspunktet skal innebære tilstrekkelig høye ansvarsgrenser. Likevel har man i noen spesielle tilfelle sett eksempler på at begrensningsbeløpet har vært for lavt, for eksempel i saken med "Green Ålesund".

Siden Norge allerede har gjennomført reglene i 1996-begrensningskonvensjonen, får det i utgangspunktet ikke betydning for norsk rett at denne konvensjonen gjennomføres i EU. Forslaget lider imidlertid av en vesentlig svakhet, sett fra de skadelidtes synsvinkel. Det tas i forslaget ikke høyde for at 1996-begrensningskonvensjonen tillater de kontraherende statene å gjøre et forbehold som unntar viktige typer krav fra konvensjonen, slik at man kan innføre høyere ansvarsgrenser. Dette gjelder krav i anledning hevning, fjerning, ødeleggelse eller uskadeliggjørelse av et skip som er sunket, strandet, forlatt eller blitt vrak, samt alt som er eller har vært ombord i skipet (inkludert bunkersoljen). I tillegg gjelder det alle krav i anledning fjerning, ødeleggelse eller uskadeliggjørelse av skipets last. Blant annet på bakgrunn av erfaringene i saken med "Green Ålesund", har Norge gjort et slikt forbehold. Ved endringslov til sjøloven 17. juni 2005 nr. 88 som trer i kraft 1.11.2006, innføres betydelig høyere ansvarsgrenser for slike krav enn i 1996-begrensningskonvensjonen. Med Kommisjonens forslag slik det nå lyder, ville man i den norske sjøloven antakelig måtte gå tilbake til å anvende de lavere ansvarsgrensene som følger av 1996-begrensningskonvensjonen her. Det vil være i strid med Kommisjonens formål om å bedre erstatningsdekningen etter sjøulykker, dersom forslaget skulle forhindre statene i å gjøre et slikt forbehold til 1996-begrensningskonvensjonen og operere med høyere ansvarsgrenser for krav som er omfattet av forbeholdet. Kommisjonen drøfter ikke dette i forslaget, og har muligens ikke vært oppmerksom på problemstillingen.

Ad 2 - forslaget om at skip fra stater som ikke er tilsluttet 1996-begrensningskonvensjonen skal underlegges andre og strengere regler om adgangen til å begrense sitt ansvar

I den norske sjøloven gjelder 1996-begrensningskonvensjonens regler uten hensyn til hvor skipet hører hjemme. Bakgrunnen for dette er at konvensjonsforpliktelsene ikke knytter seg til hvor skipet er flagget, men til hvor ansvarssubjektet (rederen) hører hjemme. Kommisjonens forslag her vil derfor være i strid med 1996-begrensningskonvensjonen, for såvidt gjelder ansvarlige fra en stat som er tilsluttet 1996-begrensningskonvensjonen, men som opererer med skip under flagg fra en stat som ikke er tilsluttet konvensjonen. Norge ville derfor her måtte bryte sine konvensjonsforpliktelser under 1996-begrensningskonvensjonen dersom Kommisjonens forslag ble gjennomført som foreslått.

Ad 3 - forslaget om en generell forsikringsplikt

I FN's sjøfartsorganisasjon IMO er følgende internasjonale konvensjoner vedtatt som inneholder krav til pliktig ansvarsforsikring:

Internasjonal konvensjon 27. november 1992 om erstatningsansvar for oljesølsskade ("CLC-konvensjonen"), som pålegger oljetankere en forsikringsplikt for oljesølsskade,

Internasjonal konvensjon 3. mai 1996 om erstatningsansvar for skade i forbindelse med transport av farlige og skadelige stoffer til sjøs ("HNS-konvensjonen"), som pålegger skip som fører slikt gods å ha en forsikring for skade forårsaket av skader stoffene forårsaker i forbindelse med sjøulykker,

Internasjonal konvensjon 23. mai 2001 om ansvar for forurensningsskade forårsaket av bunkersolje ("bunkersoljekonvensjonen"), som pålegger alle skip over 1000 bruttotonn å ha forsikring for ansvar for skade forårsaket av bunkersoljesøl opp til de gjeldende ansvarsgrensene i 1996-begrensningskonvensjonen, og protokollen 1. november 2002 til Atenkonvensjonen 1974 om transport av passasjerer og deres reisegods til sjøs ("2002-Atenkonvensjonen"), som pålegger passasjerskip å ha forsikring for skader på passasjerer.

Av disse konvensjonene er det foreløpig bare CLC-konvensjonen, som i norsk rett er gjennomført i sjøloven kapittel 10, som er i kraft. De øvrige konvensjonene nevnt over, som alle er undertegnet av Norge, vil antakelig tre i kraft innen få år, forutsatt at de blir ratifisert av EUs medlemsstater. På norsk side arbeides det med å forberede ratifikasjoner.

(I tillegg arbeides det i IMO med en konvensjon om vrakfjerning, som antakelig vil inneholde regler om en plikt for rederen til å ha forsikring for tap forårsaket av skipsvrak, herunder fjerningskostnader og lignende. Konvensjonen vil antakelig bare gjelde utenfor territorialfarvannet, men dette er enda usikkert.)

Når disse IMO-konvensjonene er trådt i kraft, vil alle de viktigste typene sjørettslig erstatningskrav utenfor kontrakt bli dekket av en internasjonal forsikringsplikt. (Et krav som muligens ikke vil være dekket av IMO-konvensjonene, kan være vrakfjerning innenfor territorialfarvannet, jf. over om dette.)

Det skal etter direktivforslaget utstedes et forsikringssertifikat til alle skip. Utstedelse av slike forsikringssertifikater vil antakelig kunne skje elektronisk, men vil likevel kunne medføre en administrativ byrde for myndighetene. For skip over 1000 tonn vil denne ekstra administrative byrden antakelig være av mindre betydning når bunkerskonvensjonen trer i kraft, fordi disse skipene uansett vil måtte ha et forsikringssertifikat i den forbindelse. Bunkerskonvensjonen unntar imidlertid skip under 1000 tonn fra forsikringsplikt. Grunnen til det er at man under forhandlingene om bunkerskonvensjonen mente det ville innebære en uforholdsmessig stor administrativ byrde i forhold til formålet, om man måtte utstede forsikringssertifikat til alle disse små fartøyene under 1000 tonn. Det vil på samme måte antakelig medføre en uforholdsmessig administrativ byrde om myndighetene må utstede forsikringssertifikater til alle disse små skipene på grunn av et EU-direktiv.

Når det gjelder de større skipene, som gjerne har sin ansvarsforsikring i en P&I-klubb, er det mulig at et slikt forsikringskrav som Kommisjonen foreslår, vil medføre visse økte kostnader. Erfaringer tilsier at for de mindre fartøyene, som ofte har sin forsikring utenfor P&I systemet, så vil en ny forsikringsplikt generelt kunne medføre betydelig økte premiekostnader.

En slik forsikringsplikt som Kommisjonen foreslår, vil være i strid med CLC-konvensjonen, HNS-konvensjonen, bunkerskonvensjonen, og den fremtidige vrakkonvensjonen, siden disse regulerer forsikringsplikten for ansvar utenfor kontrakt. For å unngå motstrid mellom direktivet og disse IMO-konvensjonene må det i direktivet derfor gjøres unntak fra forsikringsplikten for krav som er

omfattet av de konvensjonene, eller alternativt må direktivet bare gis anvendelse i forholdet mellom medlemsstatene. I artikkel 3 sies at direktivet ikke skal være til hinder for at medlemsstatene gjennomfører CLC-konvensjonen, HNS-konvensjonen og bunkerskonvensjonen, men det kan være uklart hva som ligger i dette, for eksempel om Kommisjonen likevel mener at direktivets krav skal gjelde i tillegg til de kravene som følger av de nevnte konvensjonene. Det er imidlertid neppe meningen fra Kommisjonens side at direktivet skal være til hinder for gjennomføringen av de nevnte konvensjonene. Kommisjonen arbeider for at medlemsstatene skal ratifisere disse IMO-konvensjonene, og har blant annet fremlagt et forslag til forordning om gjennomføring av 2002-Atenkonvensjonen. IMO-konvensjonene inneholder viktige elementer for skadelidte, som objektivt ansvar og, når det gjelder HNS-konvensjonen og CLC-konvensjonen, internasjonale erstatningsfond.

Et viktig spørsmål som ikke er drøftet i Kommisjonens dokument, er om medlemsstatene skal kunne akseptere forsikringssertifikater som er utstedt i en stat utenfor EU. Artikkel 9 i forslaget kan tyde på at det ikke er meningen at de skal kunne gjøre det, men det er usikkert om dette er meningen. Spørsmålet har betydelig praktisk betydning, fordi man ellers vil være avhengig av at medlemsstatene i EU har kapasitet å sjekke forsikringen og utstede forsikringssertifikater til alle skip fra stater utenfor EU, hvilket antakelig kan være noe problematisk.

Ad 4 - forslaget om at medlemsstatene skal sikre at alle skip som går inn i den økonomiske sonen må ha slik forsikring som kreves

Medlemsstatene plikter å kontrollere at alle skip som går inn i deres økonomiske sone har forsikring, og det legges opp til at skipene selv skal rapportere til kyststatens myndigheter at det har slik forsikring som kreves. Kontrollen vil antakelig medføre en administrativ byrde for norske myndigheter.

Etter direktivforslaget skal den pliktige forsikringen dekke et beløp tilsvarende det dobbelte av ansvarsgrensen etter 1996-begrensningskonvensjonen. Det er også en noe videre adgang til direktekrav mot forsikringsselskapet enn under IMO-konvensjonene som nevnes over, ved at bevisst fremkallelse av skadetilfellet (såkalt "wilful misconduct") på rederens side ikke er et forsvar for selskapet. Den alminnelige P&I forsikringen er i dag ikke beløpsbegrenset. Forslaget vil derfor muligens innebære at skipenes allminnelige forsikring vil bli beløpsbegrenset på en måte forsikringen ikke er i dag, med mindre skipene fortsetter å ha forsikring for høyere beløp. I så fall vil forslaget kunne virke mot sin hensikt når det gjelder formålet om å bedre forsikringsdekningen, for såvidt gjelder det overveldende flertallet av verdensflåten (95%) som i dag uansett har P&I forsikring.

Sammenfatningsvis kan man si at direktivet på noen punkter vil styrke de skadelidtes posisjon i forhold til reglene som ellers vil gjelde under 1996-begrensningskonvensjonen og de øvrige IMO-konvensjonene nevnt over. Dette gjelder for det første punktet om at rederen skal miste sin rett til ansvarsbegrensning ved grov uaktsomhet, og ikke, som i IMO-konvensjonene, først ved forsett. I tillegg er det mulig at vrakfjerning innenfor territoriet ikke vil bli omfattet av IMOs regelverk.

Regelen om at direktekrav mot forsikringsgiveren også gjelder der rederen bevisst har fremkalt skadetilfellet, vil også innebære en fordel. Disse fordelene vil i praksis neppe være av slik betydning at de vil oppveie for de ulempene som vil følge dersom direktivet blir vedtatt slik det lyder nå, og som er nevnt over.

KOM (2005) 589 Forslag til endring av direktiv om etablering av et felles europeisk trafikkovervåkings- og informasjonssystem

Sammendrag av innhold

Forslaget endrer direktiv 2002/59/EF som er en del av EUs tredje sjøsikkerhetspakke. Hensikten med direktivet er først og fremst å bedre sjøsikkerheten ved å effektivisere og harmonisere de europeiske statenes implementering av regler knyttet til trafikkovervåking, informasjonssystemer og nødhavner. Samt å tilrettelegge regelverket for fremtidig operasjonell og teknologisk utvikling.

Hovedbestemmelsene i endringsdirektivet:

Obligatorisk AIS på fiskefartøy som er lengre 15 meter. Forslaget utvider prinsippet vedtatt av International Maritime Organisation (IMO).

Forpliktelse for utskiper til å sørge for at det er mottatt deklarasjon for farlig og forurensende last før denne tilbys fraktet eller tatt om bord, med informasjon med kontaktopplysninger for henvendelser om lasten ved eventuell nødssituasjon.

Forpliktelsene for medlemsstatene å videreformidle informasjon om fartøy som utgjør en miljørisiko.

Varsling om isforhold, anbefalte ruter og isbrytertjenester.

Informasjonsplikt ved hendelser til sjøs for operatør, skipsfører og lasteier overfor myndighetene.

Utvidelse av de minimumsvilkår som stilles til planer for nødhavn for å sikre fartøy i nød.

Medlemsstaten skal utpeke et uavhengig organ med kompetanse til å vurdere nødssituasjoner for fartøy, samt ha beslutningsmyndighet til å bringe fartøyet til nødhavn. Hvilket organ som gis denne kompetansen skal offentliggjøres, herunder kontaktinformasjon for mottakelse og håndtering av nødvarsel. Medlemsstatene skal sende oversikt over nødhavner til Kommisjonen og nabostater.

Medlemsstatene plikter å etablere nasjonale systemer som kan håndtere informasjonsutvekslingen direktiv 2002/59/EC og endringsdirektivet pålegger. Systemene skal kunne kobles opp mot det elektroniske meldings- og informasjonssystemet for skipstrafikken, SafeSeaNet.

Kommisjonen skal sikre forvaltning av informasjon blir mottatt i henhold til direktivet, samt utvikle og drifte system for å samle og formidle informasjon som er relevant for sjøsikkerhet.

COSS-komiteen (Committee on Safe Seas and the prevention of Pollution from Ships) skal bistå Kommisjonen i arbeidet.

Merknader

Endringsdirektivet medfører behov for få endringer i norsk rett.

Regleverket må justeres for krav til AIS for fiskefartøy som er lengre enn 15 meter. Utvidelsene av kravet til innholdet i deklarasjon ved transport av farlig eller forurensende last må innføres, og det må vurderes nærmere om regelverket er i overensstemmelse med den utvidede opplysningsplikten for operatør, skipsfører og lasteier. Utvidelse av opplysningsplikten for fartøy som skal anses for å utgjøre en særskilt risiko forutsetter vedtakelse av fremlagt utkast til *"Directive on the civil liability financial guarantee of shipowners"* og deretter en vurdering av lovgivningen på området. Myndighetens kompetanse til å sette vilkår ved fartøys utrustning for å navigere i farvann med is vil bli regulert ved den nye skipssikkerhetsloven når denne trer i kraft.

Norge har en lang og sårbar kystlinje som blir benyttet av mange typer fartøy både til gjennomseiling og seiling til og fra forskjellige havner. Forslaget vil bidra til at Norge i enda større grad vil kunne ivareta sikkerheten og miljøet langs kysten i forhold til skipsfarten. Spesielt gjelder dette:

Innføring av AIS for fiskefartøy over 15 meter som seiler innenfor norsk territorialfarvann.

Pålegg til avskipere om å gi skipsfører fysisk-kjemisk informasjon om farlig eller forurensende last som skal transporteres, og pålegg om å oppgi kontaktopplysninger.

Harmonisering av reglene om nødhavn og strandsettingsplasser i Europa. Norge utarbeidet i 2004 en prosedyre som er harmonisert med IMO's retningslinjer for håndtering av nødstedte fartøyer.

Medlemsstatene skal sette opp nasjonale systemer som kan knyttes til det europeiske informasjonsutvekslingssystemet SafeSeaNet. Norge er med som en av premissleverandørene til det meldingssystemet. Et felles meldingssystem vil være og er av stor nytteverdi. Det bidrar til å få en bedre oversikt over bevegelsene av skipstrafikken og hvilke fartøy som fører farlig og/eller forurensende last (Hazmat).

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Forslaget antas å medføre få administrative og økonomiske konsekvenser.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget ble sendt på høring til berørte parter 1. februar 2006. Næringen er gjennomgående positive til endringsforslaget, men har uttrykt bekymring i relasjon til krav til den økonomiske byrden ved etablering av AIS om bord på fiskefartøy ned til 15 meter.

En endring av lengdegrensen for fiskefartøy som er pålagt obligatorisk AIS til 15 meter, medfører at ytterligere ca. 650 fartøyer blir pålagt å ha AIS. Den økonomiske konsekvensen av dette vil antagelig være størst for de minste fartøyene. For den europeiske fiskeflåten (fartøy på 15 meter eller større) innebærer endringsdirektivet en estimert totalkostnad på 23 mill Euro. Kostnader for installering av AIS på norske fiskefartøy er estimert til rundt 20.000 norske kroner per fartøy. Kostnadene ved å installere AIS om bord på fartøy har vist en synkende trend de senere år.

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 590 Forslag til direktiv om etterforskning av sjøulykker

Sammenheng av innhold

Forslaget til direktiv omhandler etterforskning av sjøulykker og har som formål å fremme sjøsikkerhetsarbeidet. Direktivforslaget bygger på tilsvarende regler gitt av FNs sjøfartsorganisasjon, International Maritime Organization (IMO), jf. *Code for the Investigation of Marine Casualties and Incidents, November 1997 (IMO Assembly Resolution A.849)* (IMO-koden). IMO-koden om undersøkelse av sjøulykker er for tiden under revisjon, og det er ikke endelig avklart hvordan nye IMO-regler vil bli og hvilke følger en ny IMO-kode eventuelt vil få for den endelige utformingen av direktivet.

Direktivforslaget inneholder blant annet regler om hvilke sjøulykker som skal undersøkes, hvem som skal ha hovedansvaret for undersøkelsene, og hvilke prosedyrer som skal følges. Dersom direktivet blir vedtatt, vil det være et minimumsdirektiv og medlemsstatene kan gi "additional measures", jf. art. 20.

Forslaget pålegger på visse vilkår medlemsstatene en plikt til å undersøke sjøulykker i samsvar med reglene i direktivet. Undersøkelsesplikten er knyttet til "serious or very serious marine casualties". Begrepene "serious or very serious marine casualties" skal forstås i samsvar med de tilsvarende begrepene i den gjeldende IMO-koden. Det vil i hovedsak si at ulykker med tap av skip eller menneskeliv eller med alvorlig forurensning som følge, samt ulykker som involverer brann, eksplosjoner, strukturelle skader som gjør skipet usjødyktig osv. skal etterforskes.

Etter forslaget har en stat plikt til å undersøke en sjøulykke som involverer skip som seiler under statens flagg, ulykker som skjer innenfor statens jurisdiksjonsområde eller ulykker som i vesentlig grad berører statens interesser.

Det foreslås at etterforskningen skal skje ved et permanent undersøkelsesorgan med etterforskere som har særlig kunnskap om arbeid med sjøulykker. Undersøkelsesorganet skal være uavhengig, særlig i forhold til statlige organer som har ansvar for sjøsikkerhetsarbeid. Selve etterforskningsarbeidet skal foregå uavhengig og uforstyrret av andre parallelle undersøkelser av ulykken. Hovedformålet er å kartlegge årsakene til ulykken. Undersøkelsene skal ikke knytte seg til fordeling av ansvar og skyld. Særlige berørte stater skal gis adgang til å delta i arbeidet. I saker der flere stater har plikt til å undersøke ulykken skal statene søke å enes om hvem som skal lede etterforskningen. Andre stater skal deretter avholde seg fra å utføre parallell etterforskning.

Undersøkelseskommisjonen skal inngi en rapport, og direktivforslaget inneholder detaljerte regler om hva rapporten skal inneholde. Rapporten skal sendes Kommisjonen. Medlemsstatene plikter å følge opp undersøkelseskommisjonens sikkerhetsanbefalinger.

Direktivforslaget legger opp til et samarbeid mellom statene og mellom den enkelte stat og Kommisjonen. Det skal etableres en informasjonsdatabase i regi av European Maritime Safety Agency (EMSA).

Merknader

Etter endringer i sjøloven ved lov 7. januar 2005 nr. 2 er det gitt nye regler om undersøkelse av sjøulykker i kapittel 18 avsnitt II (ikke i kraft). Reglene i sjøloven er basert på de samme prinsippene som IMO-koden. Det etterforskningssystemet det legges opp til i EU-direktivet hviler følgelig på de samme prinsipper som de nye reglene i sjøloven om etterforskning av sjøulykker, hvor det er lagt opp til at etterforskningen skal skje ved en uavhengig undersøkelseskommisjon. Enkelte tilpasninger i norsk rett vil likevel være nødvendig.

Direktivforslaget går noe lenger enn norske regler når det gjelder en stats plikt til å undersøke en ulykke, og hvilke ulykker som skal undersøkes. Undersøkelsesplikten etter sjøloven gjelder ulykker med norske skip der noen om bord er omkommet eller er kommet betydelig til skade, eller at sjøulykken involverer et norsk passasjerskip. Undersøkelseskommisjonen vil ikke ha plikt, men en rett, til å undersøke sjøulykker som for eksempel involverer utenlandske skip innenfor norsk jurisdiksjonsområde. Hvorvidt det skal gjennomføres en etterforskning vil da i utgangspunktet være opp til undersøkelseskommisjonens skjønn. Det er likevel forutsatt at undersøkelseskommisjonen skal undersøke flere ulykker enn de som omfattes av undersøkelsesplikten.

I tilfeller der den norske undersøkelseskommisjonen har plikt etter sjøloven til å gjennomføre en undersøkelse, kan ikke ansvaret for undersøkelsen overlates til en annen stat. Sjøloven § 482 tredje ledd tredje punktum åpner likevel for at ansvaret for undersøkelsen kan overlates til en særskilt kommisjon som er opprettet av flere berørte stater i fellesskap for å undersøke ulykken. Sjølovens regler om undersøkelsesrapport stiller mindre detaljerte krav til rapportens innhold enn reglene i direktivforslaget. Etter sjøloven er det i større grad opp til undersøkelsesmyndigheten å avgjøre rapportens innhold.

KOM (2005)000 Forslag til forordning om ansvaret for passasjerer ved ulykker til sjøs og på innlands vannveier

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning gjennomfører 2002-protokollen til Atenkonvensjonen 1974 om transport av passasjerer og deres reisegods til sjøs ("2002-Atenkonvensjonen"), som regulerer transportørens erstatningsansvar. 2002-Atenkonvensjonen inneholder strengere regler om ansvarsgrunnlaget, høyere ansvarsgrenser og nye regler om forsikringsplikt, og styrker derved passasjerenes erstatningsrettslige vern ved ulykker til sjøs betydelig i forhold til reglene i den opprinnelige Atenkonvensjonen av 1974.

2002-Atenkonvensjonen er fremforhandlet og vedtatt i FNs sjøfartsorganisasjon, International Maritime Organization (IMO), og Norge var en sentral pådriver i arbeidet med å få konvensjonen vedtatt.

Ansvarsreglene i 2002-Atenkonvensjonens skiller mellom "shipping incidents" (forlis, stranding, sammenstøt, kantring, eksplosjon, brann og feil med skipet) og andre typer av ulykker. Ved "shipping incidents" er ansvarsgrunnlaget ved død og personskade på passasjer objektivt opp til 250 000 SDR pr. passasjer. Over denne ansvarsgrensen er ansvaret subjektivt med omvendt bevisbyrde opp til den øvre ansvarsgrensen på 400 000 SDR pr. passasjer. Ved andre hendelser enn "shipping incidents" er ansvaret subjektivt opp til den øvre ansvarsgrensen på 400 000 SDR pr. passasjer. (Nasjonal rett kan bestemme at den øvre ansvarsgrensen skal være høyere enn 400 000 SDR.)

Transportøren plikter å ha forsikring for sitt ansvar under konvensjonen for et beløp tilsvarende 250 000 SDR pr. passasjer som skipet er sertifisert for. Skadelidte har et direktekrav mot assurandøren under denne forsikringen

2002-Atenkonvensjonen gjelder bare ved internasjonale passasjertransporter til sjøs. I forslaget til forordning foreslås at tilsvarende regler også skal gjelde for innenriks passasjertransport til sjøs og for transport av passasjerer på innenlands vannveier.

I forslaget til forordning foreslås i tillegg følgende regler som ikke følger av 2002-

Atenkonvensjonen:

- særregler om ansvaret ved skade på medisinsk utstyr og bevegelseshjelpemidler tilhørende passasjerer med redusert bevegelsesevne
- regler om at transportøren plikter å informere passasjerene om deres rettigheter
- regler om at de skadelidte skal ha rett til å motta et visst erstatningsbeløp på forskudd kort tid etter ulykken

Merknader

Norge er ikke tilsluttet den opprinnelige Atenkonvensjonen av 1974, men har likevel i sjøloven kapittel 15 gjennomført tilsvarende regler om ansvarsgrunnlaget som i 1974-Atenkonvensjonen. Etter sjøloven § 418 gjelder det i dag et uaktsomhetsansvar for bortfrakteren ved passasjerulykker til sjøs. Om skaden er inntruffet i forbindelse med forlis, sammenstøt, stranding, eksplosjon, brann eller feil ved skipet, gjelder det en omvendt bevisbyrde, slik at bortfrakteren må bevise at det ikke er utvist uaktsomhet. Ansvarsgrensen i sjøloven § 422 er 400.000 SDR pr. passasjer, hvilket er det samme beløpet som i 2002-Atenkonvensjonen. Reglene om passasjeransvar i sjøloven kapittel 15 gjelder uten hensyn til om det dreier seg om innenlandstransport eller om internasjonal transport.

En gjennomføring av 2002-Atenkonvensjonen i sjøloven kapittel 15 vil innbære at reglene om ansvarsgrunnlaget må skjerpes tilsvarende som i konvensjonen, ved at ansvaret for "shipping incidents" gjøres objektivt opp til en grense på 250.000 SDR pr. passasjer. Videre må det gis regler om obligatorisk ansvarsforsikring.

Atenkonvensjonen regulerer ikke den globale ansvarsgrensen for passasjerskader i sjøloven kapittel 9, (en ansvarsgrense for det samlede ansvaret etter en ulykke), som i dag er på 175.000 SDR pr. passasjer skipert er sertifisert for, jf. sjøloven § 175 første ledd. Det vil likevel være en naturlig konsekvens av 2002-Atenkonvensjonen at globabegrensningsbeløpet i sjøloven kapittel 9 økes noe, slik at globalgrensen blir mer i samsvar med den økte passasjerbeskyttelsen i 2002-Atenkonvensjonen.

En gjennomføring av 2002-Atenkonvensjonen vil medføre at norske myndigheter må foreta stikkprøvekontroller av at passasjerskip som går til norsk havn, har den pliktige forsikringen.

Dette vil innbære en noe økt administrativ byrde for skipskontrollen, men antakelig vil denne ikke være betydelig. Videre vil norske myndigheter (Sjøfartsdirektoratet) måtte utstede forsikringssertifikater til norske passasjerskip. Dette vil medføre en viss administrativ byrde, særlig om også innenriksfergene omfattes av plikten til å ha forsikringssertifikat.

For rederinæringen vil premiekostnadene antakelig øke noe som følge av forsikringskravet. Hvor mye avhenger blant annet av utviklingen generelt i det internasjonale forsikringsmarkedet og av om det inntreffer store ulykker med passasjerskip. For sjøforsikringsnæringen vil premieinntektene øke tilsvarende som rederienes premiekostnader øker. Samtidig vil kostnadene til reassuranse kunne øke. Det vil også være en mulighet for at skadeutbetalingene vil øke. Hvor mye vil avhenge av hvilke ulykker som inntreffer. Fra sjøforsikringsnæringens side er det uttrykt bekymring for at de nye kravene til obligatorisk ansvarsforsikring medfører så betydelig risiko, at det kan komme til å skape behov for strukturelle endringer i P&I-næringen (forsikringsselskaper som tilbyr ansvarsforsikring til skip).

For passasjerene vil reglene medføre en bedret erstatningsrettslig beskyttelse, ved reglene om strengere ansvarsgrunnlag og ved reglene om pliktig ansvarsforsikring med direktekrav mot transportøren. I Norge gjelder det som nevnt over, allerede en øvre ansvarsgrense på 400.000 SDR pr. passasjer. Der norsk rett regulerer forholdet, innebærer derfor ikke en gjennomføring av konvensjonen høyere ansvarsgrenser. (I Norden forøvrig er imidlertid den øvre ansvarsgrensen 175.000 SDR pr. passasjer.)

KOM (2005)190 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 1406/2002 om ansettelsesvilkår for ledelsen i EMSA

Sammendrag av innhold

Kommisjonens forslag av 13. mai 2005 omhandler endring og harmonisering av reglene om tilsetting og forlengelse av ansettelsestiden for ledende personell (president, administrerende direktør og underdirektør) i EUs 20 desentraliserte byråer.

De fleste av disse byråene ledes av en administrerende direktør som er ansvarlig overfor et styre. Det eksisterende regelverket for det enkelte byrå regulerer hvordan ansettelse av ledende personell skal skje, hvor lang tjenesteperioden er og vilkårene for om nåværende direktør skal få forlenget sitt mandat.

Kommisjonen har etter undersøkelser funnet ut at det blant EUs byråer er ulik praksis mht. hvordan ansettelse av ledende personell skjer. Kommisjonen foreslår derfor å harmonisere regelverkene. Derved oppnås det lik praksis for ansettelse og forlengelse av tjenestetiden for ledende personell i EUs desentraliserte byråer – med unntak av to byråer som på grunn av deres begrensede varighet ikke har behov for endringen. [1] Endringen innebærer at beslutning om forlengelse av tjenesteperioden for ledende personell skal være basert på en vurdering av innsats og resultater oppnådd i første tjenesteperiode, samt byråets behov for kontinuitet. Videre skal det tas hensyn til byråets plikter og oppgaver i den kommende perioden. Vurderingen av om sittende administrerende direktør og underdirektør skal få forlenget sitt mandat foretas av EU Kommisjonen. Fornyelse av mandatet skal kun skje én gang, og forlengelsen vil være begrenset til 5 år.

Merknader

For Norge har denne endringen av forordningen liten praktisk betydning. Dette fordi Norge ikke har stemmerett i EMSAs styre, og derfor ikke deltar i valget på slikt ledende personell. Dessuten følger det av EMSAs prosedyreregler at Norge ikke kan inneha direktørstillingen i EMSA.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet

KOM (2005)190 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 1321/2004 om om ansettelsesvilkår for ledelsen i de europeiske satellittbaserte navigasjonsprogrammene (GNSS)

Sammendrag av innhold

Kommisjonens forslag av 13. mai 2005 omhandler endring og harmonisering av reglene om tilsetting og forlengelse av ansettelsestiden for ledende personell (president, administrerende direktør og underdirektør) i EUs 20 desentraliserte byråer.

De fleste av disse byråene ledes av en administrerende direktør som er ansvarlig overfor et styre. Det eksisterende regelverket for det enkelte byrå regulerer hvordan ansettelse av ledende personell skal skje, hvor lang tjenesteperioden er og vilkårene for om nåværende direktør skal få forlenget sitt mandat.

Kommisjonen har etter undersøkelser funnet ut at det blant EUs byråer er ulik praksis mht. hvordan ansettelse av ledende personell skjer. Kommisjonen foreslår derfor å harmonisere regelverkene. Derved oppnås det lik praksis for ansettelse og forlengelse av tjenestetiden for

ledende personell i EUs desentraliserte byråer – med unntak av to byråer som på grunn av deres begrensede varighet ikke har behov for endringen. [1] Endringen innebærer at beslutning om forlengelse av tjenesteperioden for ledende personell skal være basert på en vurdering av innsats og resultater oppnådd i første tjenesteperiode, samt byråets behov for kontinuitet. Videre skal det tas hensyn til byråets plikter og oppgaver i den kommende perioden. Vurderingen av om sittende administrerende direktør og underdirektør skal få forlenget sitt mandat foretas av EU Kommisjonen. Fornyelse av mandatet skal kun skje én gang, og forlengelsen vil være begrenset til 5 år.

Merknader

For Norge har denne endringen av forordningen liten praktisk betydning. Dette fordi Norge på nåværende tidspunkt ikke deltar i GNSS supervisory authoritys styre, og derfor ikke deltar i valget på slikt ledende personell.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport hvor Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet, Justisdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Parlamentet og Rådet.

KOM (2005) 210 Forslag til forordning om flerårig budsjettforslag for tiltak i EMSA om oljevernberedskap som endrer forordning (EF) nr. 1406/2002

Sammendrag av innhold

Forslaget ble fremmet 25.05.2005. Rådet fremmet forslag 28.07.2005 hvor selve finansieringsdelen ble tatt ut med det formål å drøfte den prinsipielle siden av forslaget. Bakgrunn for forslaget er at EMSA er gitt utvidete oppgaver for så vidt gjelder bekjempelse av oljeforurensing, jfr. forordning 724/2004 som endrer 1406/2002. For å kunne ivareta EMSAs nye rolle foreslås det avsatt finansielle midler over en sjuårs-periode, dvs. 2007-2013. Budsjettforslaget er på totalt 154 millioner euro. Midlene skal dekke 3 områder: 1) innsamling av informasjon og lignende for så vidt gjelder tiltak innen oljeforurensing, 2) samarbeid og koordinering for Kommisjonen gjennom teknisk og vitenskapelig bidrag innenfor rammen av regionale avtaler; 3) operasjonell assistanse til medlemstatene innen prioriterte regioner gjennom bl.a. stand-by kystvaktskip.

Merknader

EMSAs nye oppgaver forutsetter økte bevilgninger. Norge deltar i EMSA. Forslaget vil få økonomiske konsekvenser i form av økt budsjett for EMSA.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte kommentarer til forslaget.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet

KOM (2005) 586 Forslag til direktiv om korrekt gjennomføring av flaggstatskrav

Sammendrag av innholdet

Forslaget er fremsatt som en del av den såkalt "tredje sjøsikkerhetspakken" fra Kommisjonen. Pakken inneholder i alt 7 forslag.

Hovedformålet med forslaget til direktiv er at medlemsstater korrekt skal gjennomføre internasjonale konvensjoner for å sikre at skip på internasjonal reise oppfyller relevante regler til skips sikkerhet og hindring av forurensning av det marine miljø. Kommisjonen foreslår en del tiltak for å nå denne målsettingen, bl.a. ved å stille kvalitetskrav til flaggstatsadministrasjonen og ved å utvikle harmoniserte fortolkningsregler. Forslaget bygger på IMO (International Maritime Organisation) koden res. A 847(20). Denne er ikke bindende for flaggstater internasjonalt. Kommisjonen ønsker å gjøre koden obligatorisk med gjennomføring av sertifisering av flaggstatene og med et kvalitetsikringssystem, som skal være gjenstand for revisjon.

Merknader

For Sjøfartsdirektoratet vil forslaget, hvis det blir vedtatt, medføre store administrative og budsjettmessige konsekvenser. Først i forbindelse med å få Sjøfartsdirektoratet ISO sertifisert. Det vil bli et omfattende arbeid med utarbeidelse og tilrettelegging av prosedyrer. Det vil også bli større oppfølging av skip i form av besiktelser.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte kommentarer til forslaget.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 587 om felles regler og standarder for classeselskap og inspeksjon av skip og om relevante aktiviteter i sjøfartsadministrasjoner

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget er å endre nåværende system for EUs godkjenning av classeselskap slik dette er etablert gjennom det såkalte klasseselskapsdirektivet, direktiv 94/57/EF, som endrer av direktiv 2001/25. Formålet er blant annet å forsterke kontrollsystemet av godkjente organisasjoner; harmonisere det eksisterende dobbeltsystemet for ordinær og begrenset godkjenning; endre sanksjonssystemet. Fokus ligger på classeselskapenes opptreden i forbindelse med sertifisering og inspeksjoner. Det stilles krav til deres regelverk og prosedyrer ved å innføre ISO-standarder.

Merknader

Forslaget vil medføre økte administrative oppgaver for Sjøfartsdirektoratet i form av flere revisjoner av classeselskapene. Forslaget anses i utgangspunktet som positivt da det bl.a. vil gi økt kvalitet på arbeidet utført av delegerte classeselskap, øke harmonisering classeselskapene i mellom, øke innsyn og kontroll av ROs arbeidsutførelse.

Noen bestemmelser er identifisert som problematisk av næringen og næringen samarbeider med Kommisjonen med sikte på å finne kompromissløsninger.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget ble presentert og behandlet 24. november 2006 i Spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet og Finansdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte merknader.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Direktivforslaget ble fremmet 23. november 2005 som en del av den tredje sjøsikkerhetspakken som inneholder totalt 7 forslag. Det er uvisst når direktivforslaget vil bli behandlet i Rådet. Parlamentet oppnevnte i april 2006 arbeidsgrupper med rapportør for de enkelte forslag. Det er ikke forventet at saken vil bli tatt opp av Rådet før Portugal overtar formannskapet.

KOM (2005) 588 Forslag til nytt europaparlaments- og rådsdirektiv om havnestatskontroll

Sammendrag av innhold

Forslaget er en reform av havnestatsregimet i tråd med Lisboa-strategien, med vekt på vekst og sysselsetting i maritim næring. Formålet med forslaget er å redusere operasjon av lav-standard skip og dermed gi en mer rettferdig konkurransesituasjon.

Forslaget konsoliderer og oppdaterer gjeldende rettsakter og åpner for innføring av et nytt mer risikobasert kontrollregime for utvalg av skip til havnestatskontroll gjennom komitologiprosedyren. Gjeldende krav til 25% kontroll av skipsanløp i EU erstattes med ett nytt hovedprinsipp hvor alle fremmede skip som anløper havn innen EU skal underlegges havnestatskontroll. Kontrollforpliktelsen for den enkelte stat beregnes på grunnlag av samlede anløp i EU og forutsetter økt samarbeid mellom medlemsstatene gjennom en ny felles informasjonsdatabase. Kontrollregimet er utarbeidet av Paris MOU (frivillig avtale om havnestatskontroll som omfatter 25 stater og 2 samarbeidsstater) i samarbeid med Kommisjonen.

Det innføres insitament ved redusert kontroll for gode skip. Regelverket skjerpes ved hyppigere kontroll av lav-standard skip, strengere kontroll av bl.a. sjøfolks arbeids- og levekår og utvidelse av reglene om nektelse av anløp til å gjelde alle typer skip. Kommisjonen vil publisere liste over lav-standard skip (Black list).

Det foreslås at administrasjonene kan foreta kontroll uansett tid på døgnet, og innfører felles kvalifikasjonskrav til havnestatsinspektører. Medlemsstatene pålegges løpende rapportering til Kommisjonen som kan foreta besøk i administrasjonene for å sikre effektiv gjennomføring av rettsakten.

Det foreslåtte direktivet opphever direktiv 95/25 om havnestatskontroll med endringsdirektiv.

Merknader

Det er viktig at endringsdirektivet under forhandlingene i EU ikke forandres slik at det medfører ulike kontrollordninger under Paris MOU og EUs direktiv, bl.a. for å kunne videreføre samarbeidet om havnestatskontroll med Russland og Canada.

Sakkyndige instansers merknader

Norge er generelt positiv til det nye kontrollregimet som er ment å imøtekomme problem for bl.a. nordlige stater til å oppfylle kontrollforpliktelsen ved at de fleste skip er kontrollert før de når våre farvann.

Industrien er generelt positiv til det nye regimet med vekt på virkemiddel mot lav-standard skipsfart og insitament for gode operatører. De mener imidlertid at det kun er informasjon om det konkrete skip som skal legges til for nektelse av anløp og havnestatskontroll, og ikke som foreslått data om skipets flagg og reder.

Status

Forhandlingene om nytt kontrollregime under Paris MOU er i hovedsak avsluttet og i prinsipp akseptert av Kommisjonen, mens den nye informasjonsdatabasen nå er til utarbeiding i samarbeid mellom EMSA og Paris MOU. Rettsakten var på agenda i transportrådsmøtet 8. juni 2006 og felles posisjon forventes i transportrådsmøtet 11. desember 2006.

KOM (2006) 111 Forslag til forordning om endring av forordning (EF) nr. 417/2002 om fremskyndet innfasing av dobbelt-skrog

Sammendrag av innhold

Kommisjonen fremmet 27. mars 2006 forslag til endring av forordning 417/2002. Gjennom forordning 417/2002 ble det forbudt å føre tungolje i enkeltskrogs oljetankskip til og fra havner i EØS-området, dog finnes muligheten til å føre tungolje i enkeltskrogs oljetankskip på medlemsstaters skip utenfor EØS-området i henhold til unntaket i artikkel 13H MARPOL 73/78. Formålet med endringen i forordningen er å forby medlemsstaters skip til å utnytte denne muligheten. Dette gjøres gjennom et tillegg (§ 3a) i artikkel 4 som forbyr alle medlemsstaters oljetankskip å føre tungolje hvis det ikke har dobbeltskrog, selv utenfor EØS-området.

Merknader

Forordning (EF) 417/2002 som endret gjennom forordninger 2099/2002, 1726/2003 og 2172/2004 er inkorporert i norsk regelverk gjennom forskrift 20. februar 2003 om fremskyndet innføring av krav om dobbeltskrogsdesign eller tilsvarende design for oljetankskip med enkeltskrog.

Gjennomføring av forslag vil kreve endringer i forskrift av 20. februar 2003 om fremskyndet innføring av krav om dobbeltskrogsdesign eller tilsvarende design for oljetankskip med enkeltskrog.

Forslaget forventes ikke å få administrative konsekvenser i Norge.

Forslaget vil kunne få negative konsekvenser for den del av rederinæringen som fører skip med norsk flagg og transporterer tungolje på enkeltskrogs oljetankskip. De må enten bytte til et ikke-europeisk flagg eller avhende det for opphugging. Dette vil kunne føre til at skipene flagges inn i registre som ikke har det samme høye nivået på tilsyn av skip som Norge og EU landene, noe som igjen kan føre til økt miljørisiko. Forordningens formål vil således ikke oppfylles. EFTA kommentar er overlevert Kommisjonen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet og Finansdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet. Forslag skal plenumbehandles i Parlamentet 11. desember 2006. Forslaget vil trolig bli behandlet av Rådet i desembermøtet.

Kapittel VI Sivil luftfart

KOM (2003) 524 Forslag til direktiv om regulering av bruk av luftfartøy som samsvarer med del II, kapittel 3, bind 1 av vedlegg 16 til konvensjonen om internasjonal luftfart, annen utgave (1988)

Sammendrag av innhold

Forslagets formål er en såkalt kodifisering av tidligere endringer i direktiv 92/14/EØF som regulerer bruk av luftfartøyer som samsvarer med kapittel 2 til vedlegg 16 til den såkalte Chicago-konvensjonen. Det vil si at alle endringer nå foreslås innarbeidet i ett samlet direktiv slik at regelverket skal bli enklere tilgjengelig. Forslaget innebærer ingen materielle endringer. Hovedformålet med direktiv 92/14/EØF er å begrense bruken av såkalte kapittel 2-fly, som støyer mer enn kapittel 3-flyene. Slike fly er fra 1.4.2002 ikke lenger tillatt på norske flyplasser.

Merknader

Bestemmelser om støy fra luftfartøy er nedfelt i forskrift av 19. juli 1993 nr. 4047 om begrensning av støy og utslipp fra sivile luftfartøy. Direktivet må gjennomføres ved endring i denne forskriften.

Forslaget innebærer ingen materielle endringer i norsk rett.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2004) 73 Endret forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart

Sammendrag av innhold

Endringsforslaget har som formål å innlemme innholdet i JAR OPS 1 seksjon 1 (Joint Aviation Requirements - driftsbestemmelser for ervervsmessig lufttransport - fly) ved å fastsette et nytt vedlegg III til rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 samt foreta nødvendige endringer i forordningen. JAR OPS 1 er et kompromiss inngått av JAA (Joint Aviation Authority). Norge er fullverdig medlem av JAA som er organisert som en samarbeidsorganisasjon, hvis regler (Joint Aviation Requirements – "JAR") forutsetter nasjonal gjennomføring. JAR OPS 1 inneholder driftsbestemmelser for ervervsmessig lufttransport, herunder kravene til å få godkjenning som et luftfartsforetak (AOC – Air Operator Certificates).

Merknader

Kommisjonen har i sitt endrede forslag foretatt endringer for å tilpasse JAR OPS 1 til EF-retten. Videre har det endrede forslaget tilrettelagt for en prosedyre som skal sikre at endringer som er foretatt eller planlegges foretatt av JAR-OPS 1 i JAA, vil bli innført i vedlegg III til rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 før vedlegget trer i kraft, slik at det kan bringes på linje med siste versjon i JAR-OPS. Subpart M i EU-OPS 1 vedrørende vedlikehold av luftfartøyer vil dog bare gjelde fram til september 2005 inntil vedlikeholdsbestemmelsene i kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003 vil tre i kraft.

Kommisjonen har utarbeidet utkast til bestemmelser om flyge- og hviletid for besetningsmedlemmer i et eget kapittel Q med den begrunnelse at det er foruroligende at det ikke finnes slike bestemmelser, da det har vesentlig betydning for flysikkerheten. Forslaget inneholder detaljerte bestemmelser om tjenesteperiode, beredskapsvakt, hvileperioder og begrensninger for den maksimale daglige flygetjenesteperiode på 13 timer. Det er også foreslått at etter tre års iverksettelse av bestemmelsene, skal EASA foreta en vitenskapelig og medisinsk vurdering av bestemmelsene i kapittel Q. Norge har allerede i dag gjennom EØS-avtalen gjennomført rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart. (Jf. Særskilt vedlegg nr. 2 til St. prp. nr. 40 (1993-94) bind 10A s. 370). Dermed er det forutsatt at Norge fortløpende gjennomfører JAR'ene.

Ved forskrift av 30.3.2001 nr. 382 om gjennomføring av driftskrav iht. JAR OPS 1 for ervervsmessig lufttransport med fly er JAR OPS 1 endringsutgave 1 av 1. mars 1998 gjennomført i norsk rett. I forskrift av 28.6.1979 nr. 3189 er det fastsatt slike bestemmelser for ruteflyging i Norge.

Sakkyndige instansers merknader

Det reviderte forslaget er oversendt Luftfartstilsynet for vurdering.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 429 Forslag til forordning om felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart

Sammenheng av innhold

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2320/2002 av 16. desember 2002 om fastsettelse av felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart, heretter kalt rammeforordningen, trådte i kraft i EU-landene 19. januar 2003. Forordningen ble utarbeidet som en følge av hendelsene knyttet til 11. september 2001. Kommisjonsforordning (EF) nr. 622/2003 av 4. april 2003 om fastsettelse av tiltak for gjennomføring av felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet inneholder detaljerte sikkerhetskrav. Det er vedtatt diverse kommisjonsforordninger for å utfylle rammeforordningen. Erfaringene over tid har vist at rammeforordningen er for detaljert, og at det er behov for en strukturell endring.

Forslaget til ny/revidert rammeforordning representerer derfor primært en opprydning og forenkling av forordningsteksten i nr. 2320/2002. F. eks. regler om operasjonelle og tekniske standarder er foreslått tatt ut av forordningen. Videre er uklarheter i forordningsteksten søkt endret. I forslaget er det imidlertid inntatt et kapittel om bl.a. bruk av "in-flight security officer", [1] dvs. bevæpnet politi, autoriserte vakter o.l. ombord i fly, og det representerer en substansiell utvidelse av forordningens virkeområde og en utvidelse av Kommisjonens kompetanse. For tiden er det ikke noe EU-lovgivning som regulerer forhold av denne karakter. Det legges til grunn i forslaget at det enkelte land avgjør om det skal innføres en slik ordning. I gjeldende rammeforordning er en "lufthavn" ethvert område i en medlemsstat som er åpen for kommersiell lufttransport. I forslaget er virkeområdet for forordningen utvidet til å gjelde alle lufthavner med sivil luftfart innenfor EU/EØS området.

Hovedregelen er at det skal være felles sikkerhetsstandarder i medlemslandene. Det er foreslått et viktig unntak. EU-kommisjonen kan (etter visse prosedyrer) gi retningslinjer som gir medlemsstatene mulighet for å operere med sikkerhetsstandarder basert på lokal risikovurdering. Slike alternative sikkerhetstiltak skal ev. kunne rettferdiggjøres ut i fra størrelsen på lufthavnen, eller grunner som gjelder "...the nature, scale or frequency of operations or of other relevant activities".

Det er foreslått hjemmel til å gi EU-Kommisjonen en viss myndighet mht å godta tredjelandssikkerhetsstandarder.

Det er videre foreslått at medlemsstaten skal ha straffebestemmelser som kan anvendes på overtredelser av reglene i forordningen. Bestemmelsene av denne karakter må være effektive, stå i forhold til overtredelsen og bidra til å forhindre gjentakelse.

I likhet med gjeldende rammeforordning omhandler ikke forslaget noe om hvordan sikkerhetstiltakene skal finansieres. Det er fortsatt overlatt til det enkelte land å bestemme finansieringsmåten.

[1] I forslaget til forordning er det gitt følgende definisjon: "...means a person who is employed by a State to travel on an aircraft of the air carrier licensed by it with the purpose of protecting that aircraft and its occupants against acts of unlawful interference"

Merknader

Norge har implementert EUs regelverk om sikkerhet i sivil luftfart, og det er nedfelt i forskrift av 30. april 2004 nr. 715 om forebyggelse av anslag mot sikkerheten i luftfarten..Diverse høringsinstanser har vært involvert under EUs arbeid med forslaget. Forslaget kan i stor grad sammenlignes med en ordinær lov som angir de overordnede rammer og prinsipper (rettslige standarder). Det er følgelig de fremtidige, utfyllende kommisjonsforordninger som vil ha betydning for hvordan regelverket i praksis vil bli. F. eks. når det gjelder lufthavner som i dag ikke er åpne for kommersiell lufttransport, vil forslaget få konsekvenser som vi foreløpig ikke har oversikt over - før det utfyllende regelverket foreligger. I forslaget til forordning legges det opp til at nasjonalstatene gis en stor grad av fleksibilitet til å fastsette sikkerhetstiltak - ut fra en lokal risikovurdering. Det kan være behov for å bygge opp kompetanse hos luftfartsmyndighetene til å foreta slik risikovurdering.

Sakkyndiges instansers merknader

SD sendte den 9. februar 2006 EUs daværende forslag til ny rammeforordning ut på høring, og det innkam merknader som fortsatt er relevante i lys av foreliggende utkast til rammeforordning. Justisdepartementet (JD) viste i sin høringsuttalelse av 29. mars 2006 til gjeldende praksis om bruk av "air marshals" ombord i fly, og la til grunn at forslaget ikke ville medføre endring i gjeldende norsk syn på bruk av "air marshals". JD har videre i sin høringsuttalelse (nr.2) av 30. mars 2006 oversendt brev av 29. mars 2006 fra Sysselmannen på Svalbard. Det vises til at virkeområdet for gjeldende forordning er foreslått endret, slik at alle lufthavner med sivil luftfart skal omfattes. På Svalbard er det flere landingsplasser for ikke-allmen bruk, og som er åpne for ervervsmessig luftfart. Det gjelder: Sveagruva, Ny Ålesund og Kapp Heer. Posten Norge AS (Posten) tok i sin høringsuttalelse av 30. mars 2006 utgangspunkt i gjeldende regelverk som pålegger postoperatørene omfattende krav til sikkerhetskontroll for post som skal med fly. For å kunne tilpasse seg de skjerpede sikkerhetskravene måtte Posten gjøre betydelige endringer i interne produksjonsprosesser. Sikkerhetskontrollen medfører at overføringstidene på flyplassene måtte forlenges. F. eks. kundenes innleveringsfrister ble fremskyndet. I tillegg kommer merkostnader ved gjennomlysning av posten. Posten er i prinsippet enig i formålet med endringsforslaget. Men, Posten går imot forslaget om å fjerne kapittelet om post, dvs. Posten går imot at postsektoren underlegges bestemmelsene for fraktsektoren. Dette synet har også Post Europ meddelt EU-Kommisjonen, da det er et syn som deles av europeiske postselskaper. Gjeldende regelverk tar hensyn til de reelle ulikheter mellom postsektoren og fraktsektoren – mht produksjonsprosessene og markedsmessig særtrekk. Postsektoren karakteriseres av masseforsendelser (bulkvolument) som består av enkeltvisesendinger, mens fraktsektoren transporterer individuelle varepartier. Postsendinger utgjør mindre risiko, jfr. at krav til sikkerhetskontroll ikke gjelder for brev av en viss tykkelse mm. I Sverige og Finland sendes innenlandsposten med egne postfly. I Norge er postfremføringen i langt større grad enn i andre europeiske land basert på flytransport. De nye kravene vil da særlig ramme postsektoren i Norge, dersom dagens bestemmelser for postsektoren ikke videreføres. For Posten vil det resultere i

reduisert servicenivå for kundene og økte produksjonskostnader. Hvis dagens regler videreføres, har Posten ingen innvendinger til forslaget.

Oslo Lufthavn (OSL) anførte i sin høringsuttalelse av 30. mars 2006 at foreliggende forslag ikke endrer realiteten mht de securitykrav som skal være implementert ved lufthavnene. OSL er medlem av Airport Councils International – Europe (ACI) og har via ACI's Security Committee gitt uttalelser i de tidligere faser av den reviderte forordningen. Norsk flyteknikerorganisasjon (NFO) påpeker i sin høringsuttalelse av 31. mars 2006 hvor vanskelig det er med regler som gjør at de som skal reparere fly ikke kan komme i kontakt med passasjerer. Det blir nærmest umulig å reparere et fly som er i drift med korte bakkestopp. NFO mener derfor at det er viktig at ansatte og nødvendig verktøy er sikkerhetsklarert på forhånd.

Finansdepartementet (FIN) uttalte i brev av 5. april 2006 at dersom forslaget vedtas, vil FIN gi eventuelle merknader først når forslaget skal gjennomføres i norsk rett, samt at det foreligger en beskrivelse av de økonomiske og administrative konsekvensene.

Konkurransetilsynet anførte i sin høringsuttalelse av 31. mars 2006 at utkastet ikke reiser konkurranserettslige spørsmål av betydning.

SHT, Transportbrukernes Fellesorganisasjon, Politidirektoratet, Barne- og likestillingsdepartementet og Forsvarsdepartementet hadde ingen merknader.

Status

Forslaget er til behandling i EU-Rådet/Parlamentet.

XXXXX Forslag til kommisjonsforordning om felles avgiftsregelverk flysikringstjenesten ("Single European Sky")

Sammendrag av innhold

Ifølge europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 550/2004 skal det utarbeides harmoniserte krav til gjennomføring av prinsippene i denne rettsakten ang. betaling for bruken av lufttrafikk-tjenesten m.v. Lufttrafikk-tjenesten kontrollerer luftrommet og bidrar til en sikker avvikling av flytrafikken. EU legger til grunn at lufttrafikk-tjenesten skal brukerfinansieres gjennom kostnadsrelaterte avgifter. Det skal være åpenhet rundt fastsettingen av avgiftene og rom for konsultasjoner med brukernes organisasjoner.

Lufttrafikk-tjenesten kan deles inn i underveistjenester, som styrer flytrafikken mellom lufthavnene, og tårntjenester, som styrer trafikken på og rundt lufthavnene. I Forslaget går kommisjonen inn for at undervegstjenestene skal finansieres gjennom en egen undervegsavgift, mens tårntjenestene skal kunne finansieres gjennom en egen tårnavgift eller via andre inntekter, inkludert kryssubsidier, så lenge dette ikke strider mot fellesskapsretten. Forslaget gir detaljerte regler for hvordan disse avgiftene skal beregnes.

Merknader

I Norge driver det heleide statlige aksjeselskapet Avinor 46 lufthavner. Med unntak av et mindre antall ikke-statlige lufthavner som driver sine egne tårntjenester, er Avinor også eneleverandør av lufttrafikk-tjenester til sivil og militær sektor. Avinors takstregulativ fastsettes av Samferdselsdepartementet gjennom en årlig forskrift.

I dag finnes det ikke noen egen tårnavgift i Avinors takstregulativ. Tjenestene finansieres i stedet gjennom andre inntekter i Avinor innenfor rammen av en omfattende kryssubsidiering fra bedriftsøkonomisk lønnsomme til bedriftsøkonomisk ulønnsomme lufthavner. Etter Samferdselsdepartementets vurdering er ikke denne finansieringsmodellen i strid med fellesskapsretten, og Kommisjonen har skriftlig bekreftet at modellen kan videreføres innen "Single European Sky". Det foreslåtte regelverket for undervegsavgiften er i stor grad en videreføring av dagens regelverk innen Eurocontrol, der Norge har vært medlem siden 1994, og skaper små problemer for Norge.

Forsvaret har i dag et generelt avgiftsfritak i Avinors takstregulativ. Forsvarets bruk av flysikringstjenester finansieres gjennom egne avtaler mellom Forsvaret og Avinor. Etter Samferdselsdepartementets vurdering kan dagens avtaleverk mellom Forsvaret og Avinor i all hovedsak videreføres innen "Single European Sky".

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget til rettsakt har ikke vært sendt på formell høring til berørte instanser, men Luftfartstilsynet og Avinor har deltatt i en internasjonal konsultasjonsprosess organisert av EUROCONTROL, samt at det har pågått en løpende koordineringsprosess mellom departementet og øvrige berørte instanser. Luftfartstilsynet og Forsvaret sitter som observatører på uformell basis i Single Sky-komiteén. Saken vil bli behandlet i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget fra Kommisjonen er godkjent av Single Sky-komiteén. Det vil trolig bli vedtatt før årsskiftet.

KOM (2005) 602 Forslag til rådsforordning om opprettelse av et såkalt "Joint Undertaking" som styringsorgan for SESAR-prosjektet

Sammendrag av innhold

Forslaget har som formål å opprette et styringsorgan for det såkalte SESAR-prosjektet ("Single European Sky Air Traffic Management Research") som har til hensikt å modernisere teknologien og systemene for styringen av flytrafikken i luften.

"Joint Undertaking" er en selskapskonstruksjon med deltagere fra offentlig og privat sektor. Partene i denne Joint Undertaking blir først og fremst EU og EUROCONTROL, dernest andre instanser som bevilger penger til programmet. Joint Undertaking får fullmakt til å bestemme over utviklingen av programmet og over bruken av bevilgningene som de mottar fra forskjellige instanser. Dette vil fungere som styringsorgan for *utviklingsfasen* av prosjektet.

På samme måte som "Single European Sky" har en svært høy politisk profil når det gjelder Kommisjonens arbeid på transportområdet når det gjelder etablering av nye rammebetingelser for flysikringsvirksomheten, så har SESAR-prosjektet en svært høy politisk profil mht. utvikling av fremtidig teknologi og mht. industriutvikling. Det dreier seg om svært store summer til utviklingsarbeid og et tilsvarende potensial mht. industriutvikling i fremtiden. Målsettingen er at det skal gi vesentlige gevinster for luftfartsbransjen og for samfunnet. (Evne til å håndtere 3 ganger så stor trafikk til 50% lavere kostnader pr. flyging, med 10 ganger så stor sikkerhetsmargin. 10% reduksjon av miljøeffekter fra flytrafikken. Dette skal bidra til økonomisk utvikling og vekst, og skape mange nye kvalifiserte arbeidsplasser. (Jfr. EUs "Lisboa-strategi" for økonomisk utvikling og skaping av arbeidsplasser.) SESAR blir sammenlignet med EUs GALILEO-prosjekt (ang. utvikling av et satellittnavigasjonssystem i konkurranse med det amerikanske GPS) mht. viktighet og omfang.

SESAR-programmet er delt opp i flere faser. Den første - *definisjonsfasen* - skal vare i ca. 2 år (2006-2007). Deretter kommer *utviklingsfasen* - 2008 – 2013. Til slutt kommer *gjennomføringsfasen* (2013 – 2020), der innføringen av ny teknologi skal tas i bruk i stor skala. Men dette vil også skje underveis, etter hvert som mer effektiv teknologi og systemløsninger blir klar til bruk.

De nye teknologiene og systemløsningene som utvikles gjennom SESAR vil bli danne grunnlaget for europeiske og internasjonale standarder, og gjennom regelverket i Single European Sky rettsaktene vil de bli innarbeidet som obligatoriske krav innenfor EU. Det er svært viktig for Europa at disse standardene blir anerkjent som internasjonale standarder, bl.a. gjennom ICAO.

Derfor er det forutsatt at man skal holde nær kontakt med tilsvarende arbeid som er satt i gang i USA.

Definisjonsfasen og utviklingsfasen forutsetter offentlig finansiering. Definisjonsfasen er fullfinansiert av EU og EUROCONTROL, med 50% hver. Totalt € 60 mill. Kostnadene for utviklingsfasen er skissert til ca. € 300 mill pr. år, hvorav EU og EUROCONTROL forutsettes å bevilge € 100 mill hver pr. år. Tilskuddet fra EU vil bl.a. komme fra EUs Rammeprogram for forskning og utvikling. Resten (€ 100 mill pr. år) forutsettes dekket ved bidrag fra interesserte parter som ønsker å ta aktivt del i programmet, og evt. gjennom en egen avgift på brukerne av flysikringstjenestene. (Dvs. flyselskaper m.v.) De omtalte 'interesserte parter' kan være private aktører fra industri og FoU, og det kan være offentlige aktører fra land utenfor EU. Flere land har allerede meldt sin interesse.

Merknader

Norge må ta stilling til hvordan vi skal engasjere oss i SESAR, og hvilken rolle offentlige og private instanser skal spille. I Norge finnes betydelig kompetanse på området Air Traffic Management, og vi har flere bedrifter som er ledende innenfor sitt felt. For at de skal klare å beholde en slik posisjon i fremtiden er det avgjørende at de kan ta del i utviklingsarbeidet som vil finne sted i tilknytning til SESAR. Det er for øyeblikket uklart hva som skal til mht. formell tilslutning til programmet og/eller nevnte Joint Undertaking for å sikre at norske interesser blir ivarettatt. En mulighet er at norske interessenter (private eller offentlige) søker medlemskap i Joint Undertaking, og betaler tilskudd til prosjektet i den forbindelse. Når det gjelder GALILEO har Norge ikke søkt medlemskap i tilsvarende Joint Undertaking, men Norge forhandler om deltagelse i GALILEO, og det er bevilget et beløp over statsbudsjettet som norsk tilskudd til prosjektet i utviklingsfasen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er oversendt Luftfartstilsynet og Avinor for vurdering. I tillegg er det etablert kontakt med et nyopprettet forum for norske bedrifter som har særlig kompetanse og interesser innenfor dette feltet. Forslaget er ennå ikke behandlet i Spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet. Spørsmålet om å innarbeide rettsakten i EØS-avtalen er under vurdering. En mulighet er å behandle den på samme måte som rådsforordningen om "Joint Undertaking" for styring av GALILEO-prosjektet. Dvs. at rettsakten tas inn Protokoll 31 i EØS-avtalen (ang. samarbeid utenfor "de fire friheter") uten at dette utløser noen forpliktelser til finansielt bidrag fra EFTA-landene. Slike bidrag vil da i tilfelle bli avtalt mellom hvert enkelt EFTA-land og EU, som et ledd i en avtale angående direkte deltagelse.

KOM (2005) 579 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning 1592/2002 om felles regler på for sivil luftfart og om opprettelse av et europeisk byrå for flysikkerhet (EASA)

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget er i første rekke å utvide EASAs kompetanse til også å omfatte drift av luftfartøyer, sertifisering av flygebesetninger og forhold knyttet til 3. lands luftfartøyer, da EASA i dag kun har kompetanse innenfor områdene teknisk sertifisering og vedlikehold av luftfartøyer m.v.

Forslaget består av endringer til selve EASA-forordningen, nye vedlegg til forordningen med bl.a. forslag til overordnede regler (såkalte "Essential Requirements") for sertifisering av flygebesetninger og drift av luftfartøyer samt forslag til endringer i vedlegg II. (Sistnevnte er en liste over kategorier av luftfartøy som ikke omfattes av EASA-forordningen.) Forordningen vil

senere bli fulgt opp gjennom mer detaljerte regler (såkalte "Implementing Rules", her også omtalt som "IR".)

Nærmere om forslaget vedr. drift av luftfartøyer

Angående drift av luftfartøyer, foreslår Kommisjonen at Fellesskapet skal ha kompetanse for luftfartsoperasjoner - uansett om den er ervervsmessig eller ikke. Hva gjelder ervervsmessig luftfartsvirksomhet foreslås regler om sertifisering av operatører i tråd med dagens nasjonale regelverk. Nærmere regler om dette vil bli gitt i form av IRer, og vil bygge på eksisterende felles-europeiske regler. Nasjonale luftfartsmyndigheter skal håndheve regelverket, herunder utstede sertifikater til nasjonale operatører. EASA skal på sin side utstede godkjenninger til utenlandske operatører og EU-operatører, dersom nasjonale luftfartsmyndigheter i dette landet ber EASA om dette. Videre skal EASA kunne utstede direktiver knyttet til operative forhold, samt dispensere fra regelverket. Hva gjelder ikke-ervervsmessig luftfartsvirksomhet foreslås det differensierte regler avhengig av luftfartøyenes kompleksitet. Slik luftfarts-virksomhet vil ikke kreve sertifikat, kun en form for egenerklæring om at luftfartøyet er i samsvar med regelverket dersom den utføres med komplekse luftfartøyer.

Nærmere om forslaget vedr. sertifisering av flybesetninger

Angående sertifisering av piloter, foreslår Kommisjonen at Fellesskapet skal ha kompetanse, uansett om disse pilotene er involvert i ervervsmessig luftfartsvirksomhet eller ikke. Hva gjelder piloter i ervervsmessig luftfartsvirksomhet foreslås det innført regler om kvalifikasjonskrav for sertifikat, herunder godkjenning av flyskoler og sertifisering av "syntetisk treningsutstyr" (simulatorer). Dette er også i tråd med dagens regelverk. Nærmere regler om dette vil bli gitt i form av IRer, og vil bygge på eksisterende felles-europeiske regler. Nasjonale luftfartsmyndigheter skal håndheve regelverket overfor og sertifisere nasjonale subjekter (organisasjoner, syntetisk treningsutstyr og personer), mens EASA vil forestå dette overfor 3. lands subjekter.

Hva gjelder piloter i ikke-ervervsmessig luftfartsvirksomhet foreslås det igjen differensierte sertifikatregler, avhengig av luftfartøyets kompleksitet og/eller det luftrom de flyr i. Slike piloter vil enten måtte inneha et sertifikat som vil bygge på dagens regelverk eller et nytt amatørflyversertifikat. Kvalifikasjonskravene for det sistnevnte sertifikat, herunder de medisinske kravene, foreslås satt lavere enn kravene for tilsvarende flysertifikat i dag. Videre foreslås det at utstedelse av slike sertifikater kan gjøres av uavhengige "Assessment bodies". Nærmere regler for piloter i ikke-ervervsmessig luftfartsvirksomhet, herunder akkreditering av "Assessment bodies", vil bli gitt i form av IRer. Selve akkrediteringen av slike organ foreslås lagt både til EASA og til det enkelte nasjonale luftfartsmyndighet, slik at det enkelte organ kan velge hvem som skal akkreditere det.

Hva gjelder kabinbesetning foreslås det at slikt personale skal inneha en attestasjon, som dokumenterer at disse oppfyller nærmere bestemte kvalifikasjonskrav. Til orientering inneholdt ikke det tidligere forslaget fra EASA kvalifikasjonskrav for slikt personale.

Nærmere om forslaget vedr. forhold knyttet til 3. lands luftfartøyer

Hva angår luftfartsvirksomhet utført av 3. lands operatører, foreslår Kommisjonen at disse skal underlegges det samme regelverket, herunder de samme operasjonelle krav for bruk av luftrommet, som EU-operatører. I den forbindelse foreslås det også at 3. lands operatører involvert i ervervsmessig luftfartsvirksomhet må kunne attestere etterlevelse av regelverket. Kontroll med dette, og utstedelse av et sertifikat til 3. lands operatører, vil bli lagt til EASA. Det blir pekt på at arbeidet med å utstede attestasjon/sertifikat til utenlandske operatører vil effektiviseres ved inngåelse av bilaterale avtaler med hjemlandet til vedkommende operatør om gjensidig anerkjennelse av sertifikater m.v. For øvrig foreslås det her at ansvaret for EUs såkalte SAFA-direktiv [1] blir overført til EASA, herunder at direktivet blir omgjort til en IR.

Nærmere om andre elementer i forslaget

- Det foreslås at "Qualified entities", som utfører sertifiseringsoppgaver på vegne av EASA eller nasjonale luftfartsmyndigheter, skal akkrediteres av EASA. Videre foreslås det at Kommisjonen

kun skal fatte beslutninger om nasjonale avvik, der disse ikke er i samsvar med EASA-forordningen og/ eller underordnet regelverk.

- Det foreslås å etablere et " Executive Board ", som skal virke som et arbeidsutvalg innenfor dagens styre ("Management Board") – bl.a. med fullmakt til å vedta strategiske retningslinjer knyttet til Byråets oppgaver, organisering og funksjoner samt forberede og kontrollere gjennomføringen av styrets beslutninger. Dette er i tråd med et forslag fra Kommisjonen til en avtale mellom EU-institusjonene angående en felles overordnet styringsstruktur for EU-byråene.

Merknader

Norge ble medlem av EASA 1. juni 2005. Fra samme tidspunkt trådte EASA-forskriften i kraft. Denne forskriften gjennomførte bl.a. EASA-forordningen i norsk rett. I tillegg ble ytterligere to forskrifter vedtatt. Disse to forskriftene gjennomfører de såkalte Implementing Rules innenfor områdene sertifisering og vedlikehold. Forslaget vil innebære at EASA-forskriften må endres.

St. prp. nr. 44 (2004-2005), om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 179/2004 av 9. desember 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1592/2002 om felles regler for sivil luftfart og om opprettelse av et europeisk byrå for flysikkerhet (EASA) behandlet Norges forhold til EASA. I St. prp. pkt. 8 går det frem at " Det forventes at ansvarsområdet til EASA vil bli utvidet til å gjelde virksomheten på lufthavnene og i lufttrafikkjenesten, luftfartsoperasjoner og sertifisering av flybesetninger. Ved en tilsvarende utvidelse av EØS-regelverket vil de eventuelle konstitusjonelle spørsmål en slik utvidet myndighet reiser, også bli vurdert. "

Det foreliggende forslag vil, i all hovedsak, innebære en ansvarsfordeling mellom EASA og nasjonale luftfartsmyndigheter, der EASA vil få ansvaret overfor 3. lands subjekter mens nasjonale luftfartsmyndigheter vil få ansvaret overfor nasjonale subjekter. Dette er i samsvar med den ansvarsfordeling som allerede er etablert i forordning 1592/2002 mellom EASA og nasjonale luftfartsmyndigheter når det gjelder sertifisering og vedlikehold av luftfartøyer.

Administrative, økonomiske, budsjettmessige og rettslige konsekvenser

Konsekvenser for norske luftfartsaktører

Forslaget vil trolig innebære begrensede konsekvenser for norske luftfartsaktører, da det i første rekke vil være de mer detaljerte "implementing rules" som vil stille de særskilte krav som aktørene må etterleve. Fra Kommisjonen er det blitt presisert at disse vil bygge på JAAs regelverk, som Norge allerede har gjennomført i medhold av luftfartsloven.

Forutsatt at forslaget om et amatørflygersertifikat blir vedtatt kan dette innebære større valgfrihet og lavere kostnader knyttet til en eventuell flygerutdanning. Dette kan kanskje igjen bidra til økt rekruttering til flygeryrket. På den annen side er det en viss bekymring for at forslaget kan få negative sikkerhetsmessige konsekvenser og konsekvenser for kundegrunnlaget til dagens norske flyskoler.

Konsekvenser for Luftfartstilsynet og andre offentlige instanser

Forslaget vil trolig innebære begrensede konsekvenser for Luftfartstilsynet, med unntak av forslaget om et amatørflygersertifikat. I utgangspunktet legges opp til den ansvarsfordeling som allerede eksisterer mellom EASA og de nasjonale luftfartsmyndighetene innenfor området vedlikehold, der de nasjonale myndighetene er ansvarlig for å utstede godkjenninger og sertifikater ovenfor nasjonale aktører iht. eget gebyrregelverk. Hvis forslaget om et amatørflygersertifikat blir vedtatt vil dette innebære administrative og økonomiske konsekvenser for Luftfartstilsynet. Tapte gebyrinntekter for Luftfartstilsynet vil trolig være i størrelsesordenen 4 millioner kroner. Dette tallet må imidlertid justeres mot lavere personalkostnader, som følge av tapte arbeidsoppgaver og mindre behov for personell.

Sakkyndige instansers merknader

EASAs diskusjonsdokument fra 2004 og EASAs forslag til endring av EASA-forordningen fra 2005 har begge vært sendt på høring. I forbindelse med EASAs diskusjonsdokument mottok Luftfartstilsynet kun materielle kommentarer fra Flyselskapenes Landsforening. Kommentarene fra Foreningen var i det vesentligste i tråd med Luftfartstilsynets syn. I forbindelse med EASAs forslag til endring av EASA-forskriften mottok Luftfartstilsynet kun svar fra Justisdepartementet, Moderniseringsdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Ingen av instansene hadde merknader til forslaget. Luftfartstilsynet har vært, og er fortsatt, i mot å introdusere et nytt sertifikat med lavere krav enn dagens krav til amatørflygersertifikat.

[1] Direktiv 2004/36 om sikkerhet forbundet med tredjelands luftfartøyer som benytter Fellesskapets lufthavner. Kalles også "SAFA-direktivet". (SAFA: "Safety of foreign aircraft".)

Status

Forslaget til endring av EASA-forordningen ble lagt fram av Kommisjonen i november 2005. Forslaget er til behandling i EUs organer. Behandlingen kan ta lang tid - bl.a. fordi det er et omfattende og komplisert forslag, og fordi spørsmålet om kompetansefordeling mellom medlemsland og Kommisjonen kan vise seg kontroversielt. Forslaget skal vedtas av Rådet og Europaparlamentet, mens mer detaljert regelverket ("implementing rules") vil bli vedtatt senere av Kommisjonen – etter behandling i EASA-komiteen (komitologiprosedyre).

KOM (2005) 190 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning nr. 1592/2002 vedrørende "terms of office" for ledende personell i EASA

Sammendrag av innhold

Kommisjonens forslag av 13. mai 2005 omhandler endring og harmonisering av reglene om tilsetting og forlengelse av ansettelsestiden for ledende personell (president, administrerende direktør og underdirektører) i EUs 20 desentraliserte byråer.

De fleste av disse byråene ledes av en administrerende direktør som er ansvarlig overfor et styre. Det eksisterende regelverket for det enkelte byrå regulerer hvordan ansettelse av ledende personell skal skje, hvor lang tjenesteperioden er og vilkårene for om nåværende direktør skal få forlenget sitt mandat.

Kommisjonen har etter undersøkelser funnet ut at det blant EUs byråer er ulik praksis mht. hvordan ansettelse av ledende personell skjer. Kommisjonen foreslår derfor å harmonisere regelverkene. Derved oppnås det lik praksis for ansettelse og forlengelse av tjenestetiden for ledende personell i EUs desentraliserte byråer – med unntak av to byråer som på grunn av deres begrensede varighet ikke har behov for endringen. Endringen innebærer at beslutning om forlengelse av tjenesteperioden for ledende personell skal være basert på en vurdering av innsats og resultater oppnådd i første tjenesteperiode, samt byråets behov for kontinuitet. Videre skal det tas hensyn til byråets plikter og oppgaver i den kommende perioden. Vurderingen av om sittende administrerende direktør og underdirektør skal få forlenget sitt mandat foretas av EU Kommisjonen. Fornyelse av mandatet skal kun skje én gang, og forlengelsen vil være begrenset til 5 år.

Merknader

For Norge har denne endringen av forordningen liten praktisk betydning. Dette fordi Norge ikke har stemmerett i EASAs styre, og derfor ikke deltar i valget på slikt ledende personell.

Status

Forslaget skal vedtas gjennom medbestemmelsesprosedyren etter EF-traktatens artikkel 251. (skriftlig prosedyre.)

Kommisjonen sendte forslaget til Parlamentet og Rådet 13. mai 2005. Første høring i Europaparlamentet ble avsluttet uten foregående debatt. EP vedtok visse substansendringer i Kommisjonens forslag. Kommisjonen godtok ikke endringene. Rådet har ennå ikke (april 2006) fattet noe vedtak i saken.

Forslag til forordning om overføringsprotokoller som skal brukes i meldingsutveksling mellom enheter i lufttrafikkjenesten

Sammendrag av innhold

Forordning gir utfyllende bestemmelser til forordning (EF) nr. 552/2004 (interoperabilitetsforordningen under Single European Sky) for å sikre interoperabilitet (samvirkingsevnen) i det europeiske lufttrafikkstyringsnettverket.

Både hjemmelsforordningen (forordning (EF) nr. 552/2004) og Kommisjonsforordningen har som formål å ivareta flysikkerheten ved å sikre interoperabilitet mellom ulike systemer, komponenter og tilhørende prosedyrer som benyttes av de ulike lufttrafikkjenesteenhetene i Europa. Frem til nå har kravene som sikrer interoperabilitet i liten grad vært formelt forankret i lov/forskrift, selv om en viss grad av interoperabilitet har vært oppnådd gjennom Eurocontrols arbeid.

Forordningen omhandler overføringsprotokoller som skal brukes i utveksling av informasjon mellom enheter i lufttrafikkjenesten i forbindelse med overlevering fra én enhet til en annen av gjennomgående trafikk. Innføringen av forordningen må sees i sammenheng med at eksisterende teknologi videreutvikles og ny teknologi tas i bruk (særlig internett, IP/IPAX) ved sending av data/informasjon i lufttrafikkjenesten, slik at man får et felles nettverk for dette formålet i Europa.

Forordningen forutsetter at Eurocontrol, når det gjelder forhold som fordrer operasjonell koordinering mellom flysikkerhetstjenestetilbydere, kan bes om å utarbeide nærmere fellesskapsspesifikasjoner ("Community Specifications") som blir en form for "soft law" ved at dersom disse følges, er det forutsatt at kravene i forordningen er oppfylt.

Merknader

Forslaget til forordning er hjemlet i forordning (EF) nr. 552/2004 vedrørende interoperabilitet i det europeiske lufttrafikkstyringsnettverket (interoperabilitetsforordningen under Single European Sky), Artikkel 3.

Det er ikke klart hvilke administrative og økonomiske konsekvenser forordningen medfører for aktører i norsk luftfart. Regelverket antas i første rekke å ha betydning for utøvelsen av Avinor og Forsvarets virksomhet. Avinor og Forsvaret har hovedsaklig sammenfallende interesser hva angår utformingen av forordningen. I forbindelse med prosessen under behandlingen av regelverket i "Single Sky Committee" har Luftfartstilsynet hatt en løpende dialog med Avinor og Forsvaret. Konsekvensene for produksjonsgrupperinger innenfor ATM-utstyr og systemer som direkte må innrette utvikling og produksjon etter nye rammevilkår er ikke kartlagt. Forordningen kan innarbeides i norsk rett som en forskrift med hjemmel i luftfartsloven.

Sakkyndige instansers merknader

Luftfartstilsynet har ikke spisskompetanse på dette området, men ønsker snarest mulig å få etablert en overordnet kompetanse på dette området. Vi støtter oss derfor til de faglige anbefalinger fra blant annet Eurocontrol om at forordningen vil kunne bidra til å bedre

flysikkerheten, og finner at eventuelle administrative og kostnadsmessige ulemper i utgangspunktet vil oppveies av dette. På denne bakgrunn har Luftfartstilsynet vært positiv til norsk tilslutning til forordningen.

Vedlegg XV Statsstøtte

Forslag til endringer i kommisjonsforordning (EF) nr. 69/2001 av 12. januar 2001 om anvendelse av EF-traktatens art 87 og 88 på bagatellmessig støtte

Sammendrag av innhold

Med hjemmel i rådsforordning (EF) nr. 994/1998 om unntak fra notifikasjonsplikten i art 87 EF (tilsvarer art 61 EØS) for enkelte former for offentlig støtte, har Kommisjonen utarbeidet utkast til gruppeunntak for bagatellmessig støtte (deminimis). Utkastet til kommisjonsforordning om anvendelse av reglene for bagatellmessig støtte (deminimis) endrer kommisjonsforordning 69/2001 om samme tema.

Forordningen er gjennomført i norsk rett som forskrift, jf. forskrift om gjennomføring av EØS-regler om unntak fra notifikasjonsplikten for enkelte former for offentlig støtte av 5. desember 2003 nr. 1429 § 2. Kommisjonsforordning 69/2001 åpner for bagatellmessig støtte på inntil € 100.000 over en periode på tre år til virksomheter i alle sektorer som er omfattet av EØS-avtalen, med unntak for støtte til eksportrelatert virksomhet og transportstøtte.

Endringene som forslås innebærer blant annet at beløpet for bagatellmessig støtte økes fra € 100.000 til € 200.000 over en periode på tre år. Kommisjonen begrunner forslaget til heving av beløpsgrensen med å ta hensyn til utviklingen i inflasjonen og BNP-vekst i EU siden forrige justering av beløpet for bagatellmessig støtte.

Kommisjonen foreslår videre at bagatellmessig støtte skal begrenses til såkalte transparente former for støtte. Det vil si at støtte kun kan tildeles som deminimis når det er mulig å beregne nøyaktig støtteelement (brutto tilskuddsekvivalent) i forkant av tildeling og uten at det er nødvendig å gjøre en risikovurdering. Det gis konkret veiledning i regelverket på når lån, kapitaltilførsler, risikokapital og garanti kan anses å være transparent støtte. Forslaget innebærer en begrensing i forhold til dagens regler som åpner for deminimis i enhver form så lenge beløpet er under € 100.000 over en treårsperiode.

Kommisjonsforordning 69/2001 gjelder i utgangspunktet for alle sektorer, men ikke for aktiviteter relatert til produkter referert i vedlegg I til Romatraktaten (dette samsvarer i stor grad med de produktene som er unntatt fra EØS-avtalens virkeområde jf art 8 EØS). Det er heller ikke tillatt å gi bagatellmessig støtte til transportsektoren og eksportrelaterte aktiviteter. Det foreslås at bagatellmessig støtte nå kan gis til transportsektoren, men ikke til veitransportsektoren. Flere medlemsland har vært kritiske til denne forskjellsbehandlingen av veitransportsektoren. Kommisjonen skal derfor se nærmere på mulighetene for at veitransportsektoren i større grad kan nyte godt av bagatellmessig støtte-regelverket før de vedtar den endelige versjonen av forordningen i desember 2006.

Forordning 69/2001 sier ingen ting om bagatellmessig støtte til andre sensitive sektorer som for eksempel stål og syntetiske fibere. Forbud mot bagatellmessig støtte til disse sektorene er heller ikke nevnt i utkast til ny forordning, eller i egne sektorregelverk. Disse kan dermed fortsatt motta slik støtte.

Som i de gjeldende reglene vil den nye kommisjonsforordningen pålegge medlemslandene å holde detaljerte oversikter over i hvilken grad forordningen anvendes, slik at medlemslandene er i stand til å besvare spørsmål fra Kommisjonen/ESA vedrørende enkelttildelinger under ordningen for å kontrollere om reglene om bagatellmessig støtte praktiseres i samsvar med bestemmelsene.

Oversikter over individuelle tildelinger av bagatellmessig støtte skal beholdes i 10 år etter at støtten ble tildelt. På skriftlig forespørsel skal medlemsstaten innen 20 arbeidsdager gi Kommisjonen/ESA informasjon som setter dem i stand til å kunne vurdere om støtten er forenlig med forordningen.

Det foreslås å innføre en ny overvåkingsbestemmelse som pålegger støtteyder eksplisitt å skriftlig informere støttemottaker om hvilken støtte som ytes og hvilke vilkår som gjelder for slik støtte. Denne skriftlige informasjonen skal inneholde detaljerte eksplisitte referanser til forordningen. Støtteyder må også få skriftlig bekreftelse fra støttemottaker om eventuell annen bagatellmessig støtte det gjeldende foretak har mottatt i de tre foregående budsjettår, inkludert budsjettåret den bagatellmessig støtten tildeles i.

Forslag til endring av rådsforordning (EF) nr. 994/98 om anvendelsen av artikkel 92 og 93 i traktaten på visse former for horisontal offentlig støtte

Sammendrag av innhold

Rådsforordning (EF) 994/98 delegerer kompetanse fra Rådet til Kommisjonen når det gjelder myndighet til å bestemme hvordan reglene om offentlig støtte skal anvendes i praksis, og spesielt hvilke typer støtte som kan unntas notifikasjonsplikten i artikkel 87 EC (tilsvarer EØS-avtalen artikkel 61). Med hjemmel i rådsforordning 994/98 har Kommisjonen utarbeidet flere forordninger om gruppeunntak. Disse forordningene er implementert i norsk rett gjennom forskrift om gjennomføring av EØS-regler om unntak fra notifikasjonsplikt for enkelte former for offentlig støtte av 5. desember 2003 nr. 1429.

I gjeldende rådsforordning 994/98 artikkel 5 er Kommisjonen pålagt å presentere en rapport til Parlamentet og til Rådet om anvendelsen av forordningen. Utkast til denne rapporten er nå publisert.

Det foreslås i rapporten at Kommisjonens hjemler i rådsforordning 994/98 utvides. Medlemslandene fikk mulighet til å kommentere denne rapporten på møte i Rådgivende komité 9. november 2006, det var meget få kommentarer.

Som en oppfølging av rapporten er det publisert et utkast til rådsforordning som endrer rådsforordning 994/98. Det skisseres mulige nye områder Kommisjonen kan gi gruppeunntak på. Dette er støtte til kultur og til konservering av nasjonal kulturarv, støtte for å reparere skader oppstått som følge av naturkatastrofer, støtte til produksjon, foredling og markedsføring av landbruksprodukter og støtte som har en sosial karakter i transportsektoren.

Utover dette foreslås det endringer til hvordan Kommisjonen må rådføre seg med Rådgivende komité for statsstøtte før vedtakelse av forordninger. Det foreslås at det skal være færre obligatoriske møter i Rådgivende komité før hver regelendring for å få en mer effektiv prosess. Det bør brukes mest tid på kompliserte regelverk, mens enklere endringer ("minor amendments") og forlengelser bør behandles raskere. Kommisjonen legger også opp til mer elektronisk saksbehandling, og publisering på Kommisjonens nettsider fremfor i Official Journal. Et annet forslag til endring er at årsrapportering, fra medlemsland til Kommisjonen, om anvendelse av gruppeunntak skal skje elektronisk. Dette er allerede innført for Norges del overfor ESA.

Merknader

Kommisjonens intensjoner om å endre rådsforordning 994/98 er en oppfølging av State Aid Action Plan: Less and better targeted state aid: a roadmap for state aid reform 2005 - 2009 (SAAP) fra 7. juni 2005. Behovet for endring utdypes i utkastet til den nevnte rapporten om anvendelsen av rådsforordning 994/98.

Utkastet til revidert rådsforordning 994/98 vil gi Kommisjonen økt kompetanse til å vedta gruppeunntak. Det er ikke ventet at Kommisjonen vil få kompetanse til å vedta gruppeunntak vedrørende nye og andre typer støtteordninger enn det som i dag kan godkjennes etter regelverket om offentlig støtte. Det materielle handlingsrommet til norske myndigheter er derfor ikke ventet å utvides. Utkastet til endring kan først og fremst få prosessuell betydning for norske myndigheter.

Dersom Kommisjonen benytter seg av nye kompetansehjemler kan det lette det administrative arbeidet for norske myndigheter ved at færre støtteordninger må notifiseres til og godkjennes av ESA i forkant av tildeling.

En endring av rådsforordning 994/98 vil ikke få rettslige konsekvenser i Norge. Når

Kommisjonen vedtar nye gruppeunntak etter denne rådsforordningen vil gruppeunntakene imidlertid tas inn i norsk rett gjennom forskrift.

Sakkyndige instansers merknader

Spesialutvalget for offentlig støtte og referansegruppen for offentlig støtte er orientert om saken, og bedt om å komme med eventuelle innspill før 2.11.06.

Status

Det er ventet at Kommisjonen vil vedta forslaget til rådsforordning som endrer rådsforordning 994/98 i begynnelsen av desember 2006. Rådet vil behandle og antagelig vedta den nye rådsforordningen i løpet av/mot slutten av 2007.

Forslag til forordning om forlengelse av anvendelsesperioden for eksisterende gruppeunntak

Sammendrag av innhold

Rådsforordning (EF) nr. 994/98 delegerer kompetanse fra Rådet til Kommisjonen når det gjelder myndighet til å bestemme hvordan reglene om offentlig støtte skal anvendes i praksis, og spesielt hvilke typer støtte som kan unntas notifikasjonsplikten i artikkel 87 EF (tilsvarer EØS-avtalen artikkel 61).

Med hjemmel i rådsforordning 994/19 har Kommisjonen utarbeidet flere forordninger om gruppeunntak. Disse forordningene er implementert i norsk rett ved forskrift om gjennomføring av EØS-regler om unntak fra notifikasjonsplikt for enkelte former for offentlig støtte av 5. desember 2003 nr. 1429.

Kommisjonen ønsker å samle eksisterende og nye gruppeunntak i ett såkalt supergruppeunntak. De eksisterende gruppeunntakene utløper 31.12.06. I påvente av vedtakelsen av et supergruppeunntak foreslår Kommisjonen å forlenge de tre eksisterende gruppeunntakene til 30.06.08. Dette inkluderer gruppeunntak for støtte til små og mellomstore bedrifter (kommisjonsforordning nr. 364/2004 og kommisjonsforordning nr. 70/2001), støtte til opplæringsstøtte (kommisjonsforordning nr. 363/2004 og kommisjonsforordning nr. 68/2001) og støtte til sysselsettingsstøtte (kommisjonsforordning nr. 2204/2002). Disse tre gruppeunntakene er tatt inn i den nevnte forskrift av 5. desember 2003 nr. 1429.

Merknader

Det foreslås å forlenge det eksisterende regelverket om gruppeunntak for små- og mellomstore bedrifter, opplæring og sysselsetting halvannet år t.o.m 30.06.08. Det er ventet at de eksisterende gruppeunntakene vil videreføres i et nytt supergruppeunntak, og det foreligger således ingen signaler fra Kommisjonen om at eksisterende gruppeunntak ikke vil bestå i fremtiden. Det er viktig med konsistent regelverk, og inntil det foreligger et supergruppeunntak er det av betydning at de eksisterende gruppeunntakene videreføres. Norske myndigheter er positive til foreliggende utkast.

De eksisterende gruppeunntakene forlenges med halvannet år. Dette gir norske myndigheter anledning til å tildele midler under disse regelverkene i 2007 og 2008. Dette vil trolig ikke få økonomiske konsekvenser for Norge da støtteordninger under gruppeunntakene likevel ville bli godkjent av EFTAs Overvåkingsorgan (ESA) i henhold til EØS-avtalen artikkel 61 (3). Endringen innebærer at forenklet prosedyre for gruppeunntak (ikke krav om forhåndsnotifisering til ESA) forlenges. Støtteordninger som faller under gruppeunntakene kan dermed settes i verk uten større administrative kostnader.

De materielle reglene er de samme enten de eksisterende gruppeunntakene forelenges eller de samles i et supergruppeunntak. Dersom gruppeunntakene ikke forelenges, opphører de. Dette betyr ikke at denne typen offentlig støtte forbys, men støttegivere måtte da forholde seg til andre prosessuelle regler: notifikere støtten til og få en forhåndsgodkjennelse av ESA.

Gruppeunntakene har vært brukt relativt aktivt i Norge. Støttegivere har funnet prosedyrene for gruppeunntak arbeidsbesparende og nyttig. Fornyings- og administrasjonsdepartementet mener derfor at det er fornuftig å videreføre de eksisterende gruppeunntakene halvannet år.

Forlengelsen av de tre gruppeunntakene vil medføre en endring av forskrift av 5. desember 2003 nr. 1429.

Sakkyndige instansers merknader

Spesialutvalget for offentlig støtte og referansegruppen for offentlig støtte er orientert om saken, og gitt mulighet til å kommentere den foreslåtte forlengelsen.

Status

Forslaget forventes vedtatt av Kommisjonen i desember 2006.

Vedlegg XVII Opphavsrett

KOM (2004) 582 endelig – Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 1998/71/EF om beskyttelse av design

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 14. september 2004 frem forslag om å endre direktiv 1998/71/EF slik at reservedeler som brukes for å reparere synlige deler av et sammensatt produkt ikke skal kunne gis designbeskyttelse, f.eks. karosseri deler på biler. Bakgrunnen for forslaget er et ønske om harmonisering og økt konkurranse med sikte på reduserte priser på reservedelsmarkedet. Direktiv 1998/71/EF inneholder i dag enkelte særregler om designbeskyttelse av reservedeler, bl.a. åpner direktivet for at medlemsstatene kan beholde eventuelle regler som avviker fra direktivet på dette området og enkelte regler som medfører at muligheten for å få designbeskyttelse for reservedeler er mindre enn for andre produkter.

Merknader

Etter den norske designloven er beskyttelsestiden for reservedeler 5 år, mens den for andre produkter er inntil 25 år. I forslaget til designloven av 2003 gikk regjeringen inn for en beskyttelsestid for reservedeler på 15 år, men dette ble redusert til 5 år under Stortingsbehandlingen. Dersom Kommisjonens forslag går uendret gjennom må designloven endres slik at det ikke lenger kan oppnås designbeskyttelse for reservedeler som brukes til å reparere synlige deler av et sammensatt produkt.

Sakkyndige instansers merknader:

Forslaget har blitt vurdert av Spesialutvalget for immaterialrett hvor Finansdepartementet, Justisdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert. Spesialutvalget anser forslaget for å være EØS-relevant.

Status

Forslaget er under behandling i Rådet og Parlamentet. Det har ikke vært noen utvikling i saken siden 2005.

Vedlegg XVIII Helse og sikkerhet på arbeidsplassen, arbeidsrett og lik behandling av kvinner og menn

KOM (2004) 279 endelig - Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om iverksettelsen av prinsippet om like muligheter for og likebehandling av kvinner og menn i arbeidsliv og yrke

Sammendrag av innhold

Kommisjonen fremmet 21. april 2004 forslag om et nytt likestillingsdirektiv som sammenslår flere eksisterende direktiver om likestilling. Det vil si at likebehandlingsdirektivet (76/207/EØF), likelønnsdirektivet (75/117/EØF), direktivet om yrkesbaserte trygdeordninger (86/378/EØF), bevisbyrdedirektivet 97/80/EF og alle endringsdirektiver slås sammen til et nytt direktiv. Hjemmel for direktivet er Amsterdamtraktaten artikkel 141 (4), og må vedtas av både Rådet og Europaparlamentet etter medbestemmelsesprosedyren.

Formålet med forslaget er å modernisere og forenkle EU-regelverket om likestilling. Det nye direktivet vil gjøre regelverket mer tilgjengelig og brukervennlig. I tillegg vil virkeområde for enkelte bestemmelser bli presisert og foreliggende rettspraksis fra EF-domstolen bli gjennomført i det nye direktivet. Direktivforslaget innebærer således både opprydding og noen materielle endringer.

Merknader

Alle de nevnte direktiver som skal samordnes, utgjør en del av EØS-avtalen. Norge vil derfor i stor grad allerede være bundet av endringene. Norsk lovgivning er i hovedsak i samsvar med direktivforslaget. Forslaget innebærer noen materielle endringer i forhold til de tidligere direktivbestemmelsene, men endringene er likevel av en slik karakter at det samlede direktivet antagelig vil være innenfor norsk rett. Ett eksempel på et område som har vært diskutert om vil innebære materielle endringer, er bestemmelsen om lik lønn for arbeid av lik verdi. Det foreslås at bestemmelsen skal forstås slik at den tar høyde for Domstolens praksis om at likelønnsprinsippet under visse forhold ikke bare er begrenset til de situasjoner hvor menn og kvinner utfører arbeid for samme arbeidsgiver.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2005) 246 Forslag til endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/88/EF om visse aspekter ved organisering av arbeidstiden (arbeidstidsdirektivet)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen vedtok 22. september 2004 et forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endringer av direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilretteleggelse av arbeidstiden (arbeidstidsdirektivet). Dette forslaget ble sendt til Europaparlamentet og Rådet 22. september 2004.

Bakgrunnen for Kommisjonen forslag er dels at direktivets artikkel 19 og 22 (1) krever at bestemmelsene skal tas opp til fornyet vurdering innen 23. november 2003, og dels en

konsekvens av EF-domstolens tolkninger av direktivet som blant annet kommer til uttrykk i Simap (C-303/98) og Jaeger (C-151/02) dommene.

Artikkel 19 gir partene adgang til å fastsette en gjennomsnittsberegningsperiode på inntil ett år for beregningen av den ukentlige maksimale arbeidstiden på 48 timer. Myndighetenes tilsvarende adgang er begrenset til 6 måneder. Artikkel 22 er den såkalte opt-out bestemmelsen som gir adgang til å unnlate å anvende begrensningen på 48 timer for den maksimale ukentlige arbeidstiden. Bruk av opt-out bestemmelsen forutsetter blant annet at den enkelte arbeidstaker gir sitt samtykke til dette, og at vedkommende ikke lider noen skade dersom de ikke er villige til å gi slikt samtykke.

Det følger av EF-domstolens uttalelser i Simap og Jaeger dommene at all den tid arbeidstakeren står til disposisjon for arbeidsgiver på arbeidsstedet skal regnes som arbeidstid i forhold til direktivets rammer, uavhengig av om arbeidsperioden består av lange perioder uten aktivt arbeid. Videre uttaler EF-domstolen at i de tilfeller der den daglige hvileperioden fravikes på vilkår at arbeidstakerne skal gis "kompenserende hvile" (artikkel 3), må den kompenserende hvilen komme umiddelbart etter at det er arbeidet utover direktivets normalramme.

Kommisjonens forslag innebar en større fleksibilitet i adgangen til å regulere inaktivt arbeid og fravike kravet til daglig og ukentlig arbeidsfrie perioder. Det ble foreslått at også myndighetene ved lov/forskrift skulle få tilsvarende adgang som partene til å fastsette en gjennomsnittsberegningsperiode for den maksimale ukentlige arbeidstiden på ett år.

Kommisjonen foreslo også en rekke begrensninger i opt-out bestemmelsen, og krav om at den skulle vurderes på nytt etter fem år, med sikte på en eventuell utfasing av bestemmelsen.

Europaparlamentet avgav uttalelse til de foreslåtte endringene ved sin førstegangsbehandling av forslagene 11. mai 2005. På bakgrunn av Europaparlamentets behandling har Kommisjonen 31. mai 2005 kommet med et nytt forslag til endringer i direktivet. Den nye forslaget inneholder enkelte endringer og presiseringer av det første forslaget.

I det foreliggende forslaget åpnes det i artikkel 19 opp for at det også ved lov/forskrift kan fastsettes en gjennomsnittsberegningsperiode for den ukentlige arbeidstiden på inntil ett år. Medlemslandene skal i så fall treffe de nødvendige tiltak for å sikre at arbeidsgivere i god tid informerer og hører arbeidstakerne, og/eller deres representanter om innføring av en slik referanseperiode. I tillegg kreves at arbeidsgiver treffer nødvendige tiltak som skal forebygge eller avhjelpe all risiko for helse og sikkerhet som er knyttet til en slik referanseperiode.

Når det gjelder opt-out bestemmelsen i artikkel 22 foreslår Kommisjonen at medlemslandene for en periode på høyst tre år fra direktivets iverksettelse kan unnlate å anvende begrensningen på 48 timer for den maksimale ukentlige arbeidstid (artikkel 6), dersom unntaket følger av avtaler inngått av partene i arbeidslivet eller ved nasjonal lovgivning. Medlemslandene kan ut fra vilkårene i arbeidsmarkedet, be Kommisjonen om å få forlenget denne perioden. Det stilles ingen nærmere krav til hva Kommisjonen skal legge vekt på i sin vurdering av en slik søknad, men Kommisjonen skal begrunne sin avgjørelse.

Kommisjonen foreslår videre begrensninger i opt-out bestemmelsen for å sikre at arbeidstakers samtykke til å arbeide utover 48 timer i uken blir mer reelt. Det foreslås at arbeidsgiver ikke kan be om en slik avtale ved tiltredelse eller i prøvetiden, og at en slik avtale bare kan gjøres gjeldende for ett år av gangen. Med mindre det åpnes for noe annet i tariffavtalen kan en slik avtale ikke resultere i en arbeidstid som overstiger 55 timer noen enkelt uke.

Senest tre år etter iverksettelsen av direktivet skal Kommisjonen legge frem en rapport for Europaparlamentet, Rådet og EUs økonomiske og sosiale komité om gjennomføringen av bestemmelsene i direktivet, og da særlig artikkel 19 og 22. Kommisjonens tidligere forslag som tok sikte på å fase ut bestemmelsen, er fjernet i det foreliggende forslaget.

Det foreslås i artikkel 2 å definere begrepene "on-call time", "workplace" og "inactive part of on-call time". Det foreslås at de inaktive periodene av on-call time (perioder der arbeidstaker står til rådighet for arbeidsgiver på arbeidsplassen, men ikke utfører oppgaver), ikke skal anses som arbeidstid med mindre det ved lov eller tariffavtaler fastsettes noe annet. Det foreslås imidlertid at de inaktive periodene ikke kan regnes med ved beregningen av den daglige (artikkel 3) og ukentlige (artikkel 5) hvileperioden.

I artikkel 17 (2) foreslås det en presisering som åpner for at den kompenserende hvilen kan komme innen en rimelig periode. Hva som skal anses å være en rimelig periode fastsettes ved lov eller tariffavtaler.

I artikkel 2b foreslås det en ny bestemmelse som pålegger medlemsstatene å oppfordre arbeidslivets parter til å inngå avtaler som gjør det enklere å forene arbeidsliv og familieliv. Medlemslandene skal sørge for at arbeidsgiver i god tid informerer arbeidstakerne om endringer i organiseringen av arbeidstiden. Arbeidstakerne kan be om endringer i organiseringen av arbeidstiden, og arbeidsgiver plikter å vurdere en slik anmodning ved å ta hensyn til både arbeidsgiver og arbeidstakers behov for fleksibilitet. Kommisjonen foreslår videre enkelte presiseringer i preambelen til direktivet.

Merknader

Lov av 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) åpner i § 10-12 (4) opp for at fagforening med innstillingsrett kan inngå tariffavtale som tillater en gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid utover 48 timer (opt-out). Tilsvarende mulighet er det åpnet opp for i midlertidig forskrift av 24. juni 2005 nr. 686 om arbeidstid i institusjoner som har medleverordninger (medleverforskriften), fastsatt med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 10-12 (6). Både arbeidsmiljøloven § 10-12 (4) og medleverforskriften må endres dersom Kommisjonens forslag til endringer i opt-out bestemmelsen blir vedtatt. Fordi det er uklart hva som skal til for å få Kommisjonens/EFTA Overvåkingsorgans (ESAs) samtykke til å benytte opt-out bestemmelsen utover tre år fra direktivets vedtagelse, vil det også være uklart hvorvidt forslaget innebærer at dagens opt-out mulighet i realiteten vil bli begrenset til tre år. Imidlertid er dagens adgang til å arbeide utover 48 timer i gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid i hovedsak benyttet ved ulike former for passivt arbeid. Konsekvensene av forslaget vil derfor bli begrenset når det samtidig åpnes opp for en mer fleksibel regulering av passivt arbeid uten at det nødvendiggjør bruken av opt-out bestemmelsen.

Sakkyndige instansers merknader

Kommisjonens første forslag (22. september 2004) har vært på høring hos arbeidslivets parter. Arbeidstakerorganisasjonene var generelt skeptiske til Kommisjonens forslag som de mener gikk for langt. Arbeidsgiversiden var imidlertid mer positive til Kommisjonens forslag, men enkelte var skeptiske til de foreslåtte innstramningene i opt-out bestemmelsen. Det er orientert om forslaget i spesialutvalget for fri bevegelse av personer, arbeidsrett, helse, miljø og sikkerhet.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Vedlegg XIX Forbrukervern

KOM (2001) 398, KOM(2003) 68, KOM(2004) 651 og KOM (2005) 456 EUs arbeid med utvikling av kontraktsretten

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 11. juli 2001 frem en meddelelse, KOM (2001) 398, for Rådet og Parlamentet om europeisk kontraktsrett. Formålet var å finne ut om eksisterende forskjeller i nasjonal kontraktsrett skaper vanskeligheter for det indre marked, og i tilfelle hvilke løsninger som vil være egnet for å overkomme slike vanskeligheter. Kommisjonen ønsket å kartlegge hvorvidt det er behov for fellesskapstiltak, og eventuelt i hvilken form et slikt initiativ bør komme.

Med sikte på å videreføre prosessen la Kommisjonen 12. februar 2003 frem en såkalt handlingsplan, KOM (2003) 68, for Rådet og Parlamentet. Emnet for handlingsplanen er den overordnede målsetningen om en mer ensartet europeisk kontraktsrett. I planen oppsummerer Kommisjonen høringen om meddelelsen fra juli 2001 og skisserer veien videre. Det primære

siktemålet med dokumentet er å legge grunnlaget for en videreføring av en bred debatt om europeisk kontraktsrett. Kommisjonen legger i planen opp til:

- at man skal arbeide for å forbedre kvaliteten på gjeldende EU-rett på kontraktsrettens område, herunder sette i gang arbeid med utarbeidelse av en felles referanseramme for prinsipper og terminologi samt foreta en gjennomgang av eksisterende EU-regelverk,
- at det skal arbeides for å fremme utarbeidelse og bruk av standardvilkår i det indre marked og
- at behovet for et sektornøytralt instrument på kontraktsrettens område skal vurderes nærmere.

Kommisjonen la 11. oktober 2004 frem en meddelelse, KOM (2004) 651, for Rådet og Parlamentet, om det videre arbeid på dette området. Arbeidet vil følge to spor. For det første tar Kommisjonen sikte på å utarbeide en felles referanseramme, med felles prinsipper, definisjoner og modellregler. Referanserammen vil i første rekke kunne være til hjelp for å forbedre kvaliteten på eksisterende og fremtidig EU-lovgivning. Arbeidet med referanserammen vil i førstehånd skje i et nettverk av forskere, men Kommisjonen vil underveis trekke medlemsstatene inn i arbeidet, i form av en ekspertgruppe. For det andre tar Kommisjonen sikte på å gjennomgå åtte direktiver som regulerer forbrukerforhold, hvorav seks inneholder kontraktsrettslige regler. Dette gjelder direktivene om dørsalg, pakkereiser, urimelige vilkår i forbrukeravtaler, timeshare, fjernsalg, prismerking, forbud og forbrukerkjøp. Formålet er blant annet å avdekke uklarheter og ufullstendigheter i, og motsetninger mellom, de ulike direktivene for å oppnå en sterkere og mer ensartet forbrukerbeskyttelse i medlemslandene.

Kommisjonen la i september 2005 frem sin første årlige fremdriftsrapport, KOM (2005) 456. Her redegjøres for fremdriften innenfor arbeidet med en felles referanseramme for europeisk kontraktsrett og gjennomgangen av utvalgte sektordirektiver.

Når det gjelder arbeidet med en felles referanseramme for europeisk kontraktsrett, arbeider en bredt sammensatt forskergruppe med å identifisere og utarbeide felleseuropeiske kontraktsrettslige prinsipper, definisjoner og modellregler. Arbeidet er organisert slik at ulike arbeidsgrupper tar for seg utvalgte rettslige emner. Det er løpende kontakt mellom forskerne i prosjektet og nasjonale referansegrupper bestående av praktikere. Forskergruppens utkast til referanseramme for europeisk kontraktsrett er planlagt ferdigstilt og fremlagt innen utløpet av 2007. I tillegg er det opprettet en ekspertgruppe med representanter fra medlemslandene som møtes jevnlig for å diskutere arbeidene forskergruppen og referansegruppen legger frem.

Når det gjelder gjennomgangen av utvalgte sektordirektiver, er Kommisjonen i ferd med å foreta en analyse av hvordan direktivene er gjennomført i de enkelte medlemslandene. Samtidig er en gruppe forskere og praktikere i gang med å utarbeide en komparativ analyse av direktivene og gjennomføringen i nasjonal rett. Gruppen skal foreslå forbedringer og forenklinger av regelverket med sikte på å oppnå bedre innbyrdes sammenheng mellom direktivene og for øvrig fjerne hindringer for et velfungerende indre marked. Også her er det opprettet en ekspertgruppe med representanter fra medlemslandene. Ekspertgruppen skal fungere som et konsultasjonsforum og bistå i koordineringen av arbeidet med en felles referanseramme for kontraktsretten. Kommisjonen har publisert flere dokumenter, herunder et konsultasjonsdokument om timesharedirektivet 1. juni 2006, en meddelelse om prismerkingsdirektivet 21. juni 2006 og en meddelelse om fjernsalgsdirektivet 21. september 2006. Videre planlegger Kommisjonen å sende en grønnbok på høring i desember 2006. Forskergruppens rapport ventes fremlagt i begynnelsen av 2007.

Merknader

Arbeidet er fremdeles på et så tidlig stadium at det er vanskelig å vurdere hvilke lov- eller forskriftsendringer som kan bli nødvendige. Dersom arbeidet med en felles referanseramme for europeisk kontraktsrett munner ut i et direktiv eller en forordningstekst som utpensler generelle kontraktsrettslige regler, er det imidlertid grunn til å tro at Norge må foreta en rekke lovendringer.

Gjennomgangen av utvalgte sektordirektiver omhandler direktiver som allerede er inntatt i EØS-avtalen og er gjennomført i norsk rett. Dersom arbeidet resulterer i direktivendringer, kan det bli nødvendig for Norge å foreta lovendringer.

Sakkyndige instansers merknader

EUs arbeid med utvikling av kontraktstretten vurderes og følges opp av Justisdepartementet. Arbeidet med en felles referanseramme for europeisk kontraktsrett følges opp av Justisdepartementet, som sammen med Barne- og likestillingsdepartementet deltar i Kommisjonens ekspertgruppe. Gjennomgangen av utvalgte sektordirektiver følges opp i samarbeid mellom Barne- og likestillingsdepartementet og Justisdepartementet. Justisdepartementet har gjort berørte institusjoner og organisasjoner oppmerksom på arbeidet i EU og på muligheten for å ytre seg overfor Kommisjonen. Det er opprettet kontakt med nordiske kolleger, samt med personer i det norske universitetsmiljø som arbeider med spørsmål knyttet til temaet. Norge har gitt innspill i felles EFTA-uttalelser høsten 2001 og våren 2003. Det var ikke aktuelt å gi uttalelse til meddelelsen fra 2004, idet denne kun sa noe om hvordan Kommisjonen ville arbeide videre. Det var heller ikke aktuelt å gi uttalelse til fremdriftsrapporten fra 2005, ettersom arbeidene i de enkelte prosjektene fremdeles er sine innledende faser. Når det gjelder Kommisjonens konsultasjonsdokument om timesharedirektivet og meddelelse om fjernsalgsdirektivet, har Barne- og likestillingsdepartementet gjort berørte organisasjoner og institusjoner oppmerksom på disse, samt muligheten til å uttale seg. Det samme gjelder muligheten til å delta på en workshop om timeshare som ble avholdt i juli 2006.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg XX Miljø

Kapittel I Generelt

KOM(2004)516 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Fellesskapet (INSPIRE)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 23. juli 2004 fram forslag til direktiv om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Fellesskapet, KOM(2004) 516. Forslagets rettslige grunnlag refererer til traktatens miljømål, jf. artikkel 174. Forslaget relaterer seg ikke til spesifikke internasjonale avtaler. Kommisjonen har angitt forslaget å være EØS-relevant.

Direktivet vil gi en rettslig ramme for etablering og drift av en infrastruktur for geografisk informasjon i Europa (INSPIRE). INSPIRE skal sikre tilgang til offentlig forvaltet geografisk informasjon over hele Europa. Med geografisk informasjon menes for eksempel informasjon om natur, samferdsel, bebyggelse, befolknings- og miljøforhold. Forslaget fokuserer på behovene innenfor miljøpolitikken, men kan som en enhver generell geografisk infrastruktur også utnyttes innenfor andre sektorer.

INSPIRE skal bygge på de enkelte lands nasjonale geografiske infrastrukturer. Geografiske data fra ulike etater og forvaltningsnivå skal kunne sammenstilles og gjøres tilgjengelig på tvers av administrative grenser og organisatoriske skiller. Dette forutsetter at det blir etablert felles standarder og tjenester for elektronisk søk og uttak av geografiske data. INSPIRE skal bane vei for en gradvis harmonisering av geografisk informasjon mellom medlemsstatene, men er i seg selv ikke et program for innsamling av ny informasjon.

Når direktivet er vedtatt, vil den videre rettsutviklingen, herunder den videre harmonisering og detaljering av regelverket, bli delegert kommisjonen etter komitologiprosedyren.

INSPIRE er forutsatt gjennomført gradvis i løpet av en 6-års periode fra direktivet trer i kraft.

Merknader

INSPIRE føyer seg i utgangspunktet til gjeldende norsk politikk, jf. St. meld. nr. 30 (2002-2003) "Norge digitalt" et felles fundament for verdiskaping.

INSPIRE vil innebære at nasjonal harmonisering heretter må tilpasse seg et felles europeisk regelverk. I tillegg etablerer direktivforslaget en forpliktende tempoplan som kan få budsjettmessige konsekvenser for offentlig virksomhet.

Norge kan trekke fordel av en utstrakt nasjonal standardisering på området. Direktivet kan antakelig gjennomføres som forskrift med mindre endringer i miljøinformasjonsloven eller plan- og bygningsloven, men spørsmålet må utredes nærmere.

Forslaget antas ikke å medføre administrative konsekvenser av betydning.

Kommisjonen begrunner forslaget med at dette gir både miljømessige og bredere samfunnsgevinster, inkludert gevinster for privat sektor. Bare de rene miljøgevinstene er tallfestet til mellom 230 og 600 mill. kr pr. år per medlemsstat. Kommisjonen antar at kostnadene for offentlig virksomhet i gjennomsnitt vil beløpe seg til i gjennomsnitt 30-45 mill. kr pr. år per medlemsstat. Det er grunn til å regne med at hovedtyngden av disse kostnadene allerede er innarbeidet i budsjettene for norske organers vedkommende.

Sakkyndige instansers merknader

Miljøverndepartementet sendte høsten 2004 ut en orientering om direktivforslaget på høring til departementene, miljøvernetatene og berørte fagmiljøer. Hovedinntrykket fra høringen var positivt. INSPIRE er et viktig tiltak for å gjøre geografisk informasjon tilgjengelig i samfunnet. Norge ligger godt an for å kunne følge opp direktivet forutsatt at "Norge digitalt" etableres som planlagt. Det er knyttet usikkerhet til hvordan deler av direktivet vil slå ut, bl.a. i hvor langt direktivet vil gå i harmonisering av ulike datasett.

Rettsakten behandles i spesialutvalget for miljø, og er funnet foreløpig relevant og akseptabel for Norge.

Miljøverndepartementet og Statens kartverk er representert i den videreførte ekspertgruppen, og norske eksperter deltar i flere regelverksutformingsgrupper. "Norge digitalt" er påmeldt som høringsforum og Statens kartverk som høringsetat. I tillegg har SFT kontakt gjennom det europeiske miljøbyrået (EEA). Andre fageter har kontakt gjennom faglige paraplyorganisasjoner på europeisk nivå, bl.a. Statens kartverk og NGU.

Det er opprettet en norsk gruppe for koordinering og informasjonsutveksling med representanter fra Miljøverndepartementet, Statens forurensingstilsyn og Statens kartverk. Informasjon er tilgjengelig via Internettsidene til Statens kartverk.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2006) 0636 Forordning om forbud mot eksport av kvikksølv og krav til lagring av overskuddskvikksølv

Sammenheng av innhold

Kommisjonen la frem forslag til forordning om forbud mot eksport og trygg lagring av metallisk kvikksølv 26. oktober 2006. Regelverksutviklingen er et ledd i oppfølgingen av EUs kvikksølvstrategi.

Kommisjonens forslag innebærer forbud mot eksport av kvikksølv fra EU fra 1. juli 2011. Forbudet er et ledd i EUs arbeid med å redusere global eksponering av kvikksølv. Eksportforbudet vil redusere globalt tilbud av kvikksølv og således redusere utslipp av metallet til miljøet. Forordningen påkrever at kvikksølv som ikke lenger brukes i klor-alkaliindustrien eller produseres ved andre industrielle prosesser som rensing av naturgass og utvinning skal lagres trygt idet eksportforbudet inntreffer i 2011.

Det foreslås at Kommisjonen skal organisere utveksling av informasjon mellom medlemsstater og den mest involverte industrien (klor-alkali). Denne informasjonsutvekslingen skal brukes bl.a. til å

utforske behovet for å utvide eksportforbudet til å omfatte kvikksølvforbindelser og kvikksølvholdige produkter, for å utvide lagringskravene til å gjelde metallisk kvikksølv også fra andre kilder og for å utvide tidsaspektet for lagring i fasiliteter spesielt dedikert og utstyrt for midlertidig lagring av metallisk kvikksølv.

Merknader

Eksportforbudet er hjemlet i artikkel 133 ECT. Lagringskravene og påfølgende informasjon og rapporteringskrav er hjemlet i artikkel 175 ECT.

Norge har vært pådriver for bl.a. eksportforbud og krav til lagring av overskuddskvikksølv i forbindelse med utvikling av EUs kvikksølvstrategi. Det har fra Norges side vært ønskelig at eksportforbudet skulle omfatte også kvikksølvforbindelser og kvikksølvholdige produkter. Forordningsforslaget er derfor noe mindre ambisøst. Forholdet til norsk regelverk og politikk skal vurderes nærmere.

Sakkyndige instansers merknader

Forordningen er foreløpig ikke forelagt sakkyndige instanser.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet

Kapittel II Vann

KOM(2005)505 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av en ramme for Fellesskapets tiltak innenfor havmiljøpolitikken

Sammendrag av innhold

Forslaget til direktiv er prosessuelt og overordnet. Det inneholder ikke konkrete miljømessige krav til økonomiske aktiviteter, men kun krav til medlemslandenes forvaltningssystemer for havområdene. Direktivet gjelder havområdene utenfor grunnlinjen under nasjonal jurisdiksjon, herunder territorialfarvannet og den 200 n. mils eksklusive økonomiske sonen (EEZ). Det kan være noe uklart om havområdet over kontinentalsokkelen omfattes i den grad den går lenger ut enn EEZ.

Hovedpunktene i direktivet gjelder:

- Mål om å sikre "god miljømessig status" i europeiske havområder innen 2021
- Komitologiprosedyre for fastsettelse av mer konkrete miljøkvalitetsmål/indikatorer/standarder som til sammen representerer "god miljømessig status"
- Krav om å utvikle regionale marine strategier for de ulike regionale havområdene (Marine Regions - havregion) i perioden 2009-2016
 - En av havregionene er det Nord-østlige Atlanterhav
 - Havregionen kan deles opp ytterligere i subregioner samsvar med en særskilt liste hvor norske havområder ikke er særskilt nevnt
- Strategiene skal omfatte utredninger av miljøtilstand og påvirkningsfaktorer, overordnede mål og miljøkvalitetsmål/indikatorer samt et overvåkningsprogram. Innen 2016 skal strategiene inneholde en tiltaksplan. Tiltak skal iverksettes innen 2018
- Tiltak vedrørende fiskeri og radioaktivitet omfattes ikke, idet det vises til EUs felles fiskeripolitikk og EURATOM-avtalen. Påvirkning av havområdet fra fiskerier og bruk av radioaktiv materiale omfattes imidlertid av kravene til utredning av miljøtilstand og påvirkningsfaktorer og av de miljøkvalitetsmål som skal etableres
- Prosedyre for unntak fra krav der "god miljømessig status" ikke kan oppnås gjennom nasjonale virkemidler
- Kommisjonen skal etter behov standardisere overvåkning og vurdering av miljøtilstanden

- Koordinering på regionalt nivå gjennom eksisterende organisasjoner (OSPAR, HELCOM etc.)
- Notifisering og godkjenning gjennom Kommisjonen av hele og deler av strategiene
- Prosedyre for oppdatering av strategiene

Merknader

Direktivet foreslås hjemlet i EF-traktaten 175(1).

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget behandles i spesialutvalget for miljø, der Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Finansdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert og er ansett som foreløpig relevant og akseptabel.

SFT inviterte 2. desember 2005 på sine nettsider om synspunkter på direktivforslaget, med frist for innspill 3. februar 2006. SFT mottok svar fra Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Norges Fiskarlag, LO og Thore Stoveland. LO ønsker foreløpig ikke å kommentere direktivforslaget, mens NIVA og Norges Fiskarlag gir uttrykk for at direktivet vil kunne gi positive resultater for miljøet i norske havområder.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2003)550 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om beskyttelse av grunnvann mot forurensning

Sammendrag av innhold

Bakgrunnen for nytt grunnvannsdirektiv er EUs rammedirektiv for vann (direktiv 2000/60/EF) artikkel 17 som forutsetter at det skal utarbeides et eget datterdirektiv for grunnvann. Grunnvannsdirektivet skal utfylle rammedirektivet for vann og andre relevante direktiver (som f.eks. Deponi-, Drikkevanns- og Nitratdirektivene). Forslaget til direktiv gir kriterier for vurdering av god kjemisk tilstand for grunnvann, samt kriterier for "identifikasjon og reversering av vesentlige og vedvarende stigende tendenser i konsentrasjonen av forurensende stoffer i grunnvann".

Grunnvannsdirektivet skal også integrere kravene i kommisjonens eksisterende grunnvannsdirektiv (direktiv 80/68/EØF), som iht. rammedirektivet for vann faller bort i 2013. Hovedmålet med grunnvannsdirektivet er å forhindre og kontrollere forurensning av grunnvann. Dette gjøres ved at det etableres felles EU-kvalitetsstandarder for nitrater og pesticider. Videre skal medlemsstatene etablere terskelverdier for stoffer som bidrar til at grunnvannsforekomster blir karakterisert som "i faresonen", herunder for syv naturlig forekommende og to syntetiske stoffer fastlagt av EU. Det stilles krav om at negative utviklingstrender i forurensningssituasjonen skal identifiseres og reverseres og om tiltak for å forhindre og begrense forurensning fra punktkilder og diffuse kilder.

Administrative ordninger, herunder unntaksmuligheter, rullering av tiltaksprogram og forvaltningsplaner, samt krav til overvåking, følger av rammedirektivet for vann.

Merknader

Direktivforslaget foreslås hjemlet i EF-traktaten artikkel 175 (1)

Prosessen med å utarbeide forslag til nytt grunnvannsdirektiv startet i november 2001, og Kommisjonen vedtok 19. september 2003 sitt forslag til direktiv. EU-parlamentet avsluttet første høring 28. april 2005 og sendte sine endringsforslag til Rådet. Rådet stemte over saken 24. juni

2005 og en kompromisstekst ble vedtatt ved flertallsbeslutning. Kommisjonen støtter kompromissteksten. Rådets felles holdning ble formelt vedtatt 23. januar 2006, og saken er nå oversendt Parlamentet til annen høring.

Gjeldende norsk regelverk og politikk på området

Norge har gjennomført det eksisterende grunnvannsdirektivet (direktiv 80/68/EØF) ved en henvisningsforskrift hjemlet i forurensningsloven, jf. forskrift av 1. juni 2004 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 17 Utslipp av farlige stoffer til vann. I praksis forvaltes grunnvann i SFT på enkeltsaksnivå ved at SFT stiller vilkår i utslippstillatelser som regulerer/hindrer forurensning av grunnvann.

Rettslige konsekvenser:

Det antas ikke å være behov for lovendring til gjennomføring av direktivet. Forskrift til gjennomføring av direktivet kan hjemles i eksisterende lovgivning, herunder forurensningsloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Konsekvensene må vurderes i lys av kravene i rammedirektivet for vann, ettersom administrative ordninger, overordnede miljømål og krav til overvåking følger av dette direktivet.

Innføring av nytt grunnvannsdirektiv forventes sammen med kravene i rammedirektivet for vann å gi positive miljøeffekter i form av en mer helhetlig forvaltning av grunnvann både med hensyn til kvalitet og kvantitet. Direktivet kan bli en ny drivkraft til å rydde opp i forurensning som tilføres grunnvannsforkomstene fordi direktivet stiller krav om bedre oversikt over forurensningssituasjonen og sanering eller risikokontroll av både historiske og nye forurensningskilder.

Sakkyndige instansers merknader

SFT har hatt Kommisjonens direktivforslag av 19. september 2003 på nasjonal høring. SFT mottok kommentarer fra Folkehelseinstituttet, LO, Statsbygg, Sosial- og helsedirektoratet, Landbruksdepartementet, NORVAR, NVE, Forsvarsbygg, Jordforsk, NIVA og NGU. Generelt er alle instanser positive til forslaget til nytt grunnvannsdirektiv.

Flere uttalelser forutsetter samordning med gjennomføringen av rammedirektiv for vann. Dette understrekes av Landbruksdepartementet, NORVAR og NVE, som også eksplisitt sier at direktivet må knyttes til forurensningslovgivningen.

Sosial- og helsedirektoratet peker på problemet med avisingsvæske og grunnvann. De anser at tilsyn med slike forurensninger må inkluderes når det stilles opp kriterier for vurdering av grunnvannets kjemiske status. Folkehelseinstituttet påpeker at effekter av plantevernmidler i grunnvannet er for lite kjent.

I påvente av endelig vedtak har arbeidsgruppen (Working Group C on groundwater) under den felles gjennomføringsstrategien for rammedirektivet for vann forberedt det arbeidet som vil komme når direktivet foreligger, nemlig å utarbeide dokumenter/veiledere bl.a. for kjemisk tilstand og trender; overvåking; og fastlegging av terskelverdier for forurensning. Avhengig av faglig tema har NGU, NVE, SFT m.fl. deltatt på møtene fra norsk side.

Forslaget har vært til behandling i spesialutvalget for miljø, og funnet foreløpig relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM/2006) 397 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om miljøkvalitetskrav innen vannpolitikken og endring av direktiv 2000/60/EF

Sammendrag av innhold

Bakgrunnen for at Kommisjonen nå har lagt fram et forslag til datterdirektiv om prioriterte stoffer under vannrammedirektivet er de føringene som er lagt i rammedirektivets artikkel 16 ("Strategier mot vannforurensning"). Det sies her bl.a. at Kommisjonen skal legge fram forslag til liste over prioriterte stoffer, forslag til felles utslippsbegrensninger innenfor felleskapsområdet og forslag til harmoniserte miljøkvalitetsstandarder for vann, sediment og biota. Disse forslagene skal så behandles av Rådet og Parlamentet med tanke på å fastsette et felles regelverk for medlemslandene.

En liste over 33 prioriterte stoffer er allerede vedtatt av EU gjennom europaparlaments- og rådsvedtak 2455/2001/EF av 20. november 2001. Kommisjonen har også vurdert å ta inn bestemmelser om felles utslippsbegrensninger i det nye datterdirektivet, i tråd med rammedirektivets føringer om dette, men konkluderte med at dette ikke er hensiktsmessig. I stedet anbefales det at det bør være opp til myndighetene i de enkelte landene å sørge for at vannkvalitetsstandardene overholdes ved eventuelt å iverksette nødvendige tiltak.

Det viktigste gjenstående punktet er således å utarbeide et forslag til miljøkvalitetsstandarder, og dette er derfor hovedelementet i det framlagte forslaget til datterdirektiv.

Hovedelementet i forslaget til datterdirektiv er som nevnt ovenfor de foreslåtte miljøkvalitetsstandardene (Environmental Quality Standards) for de prioriterte stoffene, heretter kalt "EQS-verdier". Vannrammedirektivet krever at medlemslandene skal ha som mål å oppnå "god vannstatus" i alle vannforekomster innen utgangen av 2015, og de foreslåtte EQS-verdiene vil inngå blant kriteriene som skal brukes for å avgjøre om dette målet oppnås.

Merknader

I forslaget til direktiv er det dessuten foreslått at 12 av de prioriterte stoffene får status som "Priority Hazardous Substances", og dermed blir omfattet av en målsetting om at alle utslipp i medlemslandene skal stanses innen 2025, jf rammedirektivets artikkel 4(l)(a)(iv). Dette tilsvarer det såkalte generasjonsmålet for miljøgifter som først ble formulert på nordsjøkonferansen i Esbjerg i 1995, og som senere er tatt opp som mål i det bindende OSPAR-samarbeidet og vedtatt som nasjonalt resultatmål i norsk kjemikaliepolitikk.

For de øvrige stoffene på prioritetslista (21 stoffer), som ikke er definert som PHS, gjelder en målsetting om at utslippene skal reduseres kontinuerlig, jf rammedirektivets artikkel 4(l)(a)(iv).

Det er foreslått at medlemslandene skal kartlegge tilførsler av alle stoffer som omfattes av direktivforslaget (både prioriterte stoffer og stoffer listet opp i part B i Annex 1) til nedbørfeltene i løpet av ett år innenfor perioden 2007-2009.

Det er foreslått at EQS-verdier for henholdsvis årlig gjennomsnittskonsentrasjon og maksimalkonsentrasjon i vannforekomstene for alle stoffer som er listet opp i direktivet.

Vannprøver skal tas slik at de er representative for vannforekomsten.

Nær utslippskilder kan det defineres overgangssoner der det tillates overskridelser av EQS-verdiene, såkalte "transitional areas of exceedance". Medlemslandene skal imidlertid søke å redusere størrelsen på disse sonene over tid, bl.a. ved å gjennomgå tillatelser iht IPPC-direktivet på nytt.

I tillegg til EQS-verdier for overflatevann, er det foreslått EQS-verdier for biota (vannlevende organismer) for de tre stoffene metylkvikksølv, heksaklorbenzen og heksaklorbutadien. Iht til vannrammedirektivet skulle kommisjonen i utgangspunktet også ha lagt fram forslag til EQS-verdier for biota og sediment for de andre stoffene på lista, men dette har av flere grunner foreløpig ikke latt seg gjøre.

Det er tatt et spesielt forbehold om at de foreslåtte EQS-verdier for nikkel og bly vil kunne bli endret når den pågående risikovurderingen av disse stoffene er avsluttet.

Det er foreslått at det nye datterdirektivet skal erstatte de gamle datterdirektivene under 74/464/EØF som omhandler utslipp av farlige stoffer til vann, d.v.s. 82/176/EØF, 83/513/EØF, 84/156/EØF, 84/491/EØF og 86/280/EØF, med virkning fra 22.12.12.

Det er også foreslått at vedlegg X i vannrammedirektivet (2000/60/EF) blir erstattet av vedlegg II i datterdirektivet. Dette innebærer i praksis at prioritetslisten tas inn som en del av selve vannrammedirektivet.

Fristen for å implementere datterdirektivet i medlemslandenes lovverk er foreslått satt til 18 måneder etter ikrafttredelse.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget behandles spesialutvalget for miljø der relevante departementer er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet

Kapittel III Luft

KOM(2005)447 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om luftkvalitet og renere luft for Europa

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget er en oppfølging av forslag til tematisk strategi for luftforurensning, og er en del av "Clean Air for Europe" (CAFE-programmet). Direktivforslaget innebærer en endring av rammedirektivet for luftkvalitet 96/62/EF, og datterdirektivene 1999/30/EF, 2000/69/EF, 2002/3/EF, samt rådsbeslutning 97/101/EF (jf. EØS-komitebeslutning nr. 76/1998, nr.138/2001, nr. 97/2001, nr. 175/2002, og nr. 97/1998).

Direktivforslaget innebærer en forenkling av EUs eksisterende bestemmelser for lokal luftkvalitet, først og fremst gjennom en sammenslåing og revisjon av nevnte direktiv. Direktiv 2004/107/EC om tungmetaller og PAH vil bli inkludert i sammenslåingen på et senere tidspunkt. I tillegg foreslås nye krav knyttet til de mindre partiklene, PM_{2.5}. Det foreslås å gi medlemslandene mulighet til å søke om utsettelse av oppfyllelse av tidsbestemte krav til luftkvalitet, og det stilles nye krav til rapportering av tiltaksplaner, overvåkningsprogram og kvalitetssikring av luftkvalitetsvurderinger. Det tas sikte på at direktivet skal tre i kraft 31/12-2007.

Nye krav knyttet til PM_{2.5}:

- 1) Kommisjonen foreslår å innføre et juridisk bindende "konsentrasjonstak" (concentration cap) for partikler PM_{2.5} for beskyttelse av menneskets helse. Partikler av størrelse PM_{2.5} er mindre enn de som er regulert i dag (PM₁₀). Bakgrunnen for fokus på PM_{2.5} er at disse partiklene sannsynligvis utgjør en større helserisiko, og er en bedre indikator for antropogene bidrag til svevestøv enn PM₁₀. Konsentrasjonstaket er foreslått som årsmiddelverdi på 25 mikrogram/m³, som ikke skal overskrides innen 2010 og gjelde overalt.
- 2) Kommisjonen foreslår en forpliktelse til å redusere den generelle eksponeringen for PM_{2.5} uttrykt som en målsetting basert på en prosentvis reduksjon av gjennomsnittlig bybakgrunnsnivå i løpet av en treårsperiode. Det første treårsgjennomsnittet skal regnes fra årene 2008, 2009 og 2010. Det foreslås en reduksjon på 20% som skal oppnås innen 2020 og reduksjonen er foreløpig formulert som en målsetting. Fem år etter direktivets ikrafttredelse vil kommisjonen revidere bestemmelsene knyttet til PM_{2.5}, særlig med tanke på å etablere juridisk bindende reduksjonsmål knyttet til eksponering.

Grenseverdiene for svoveldioksid, karbonmonoksid, partikler (størrelse PM10), bly, benzen og nitrogendioksid/nitrogenoksid beholdes slik de er regulert per i dag. Grenseverdien for PM10 for 2005 beholdes, mens den indikative verdien for PM10 i 2010 utgår. Målvardiene og langtidsmålet for bakkenær ozon beholdes i sin nåværende form.

Kommisjonen foreslår mulighet til å søke om utsettelse for oppnåelse av visse grenseverdier i direktivet med opp til fem år (fleksibilitetsordning). Det forutsetter at planer og programmer for utslippsreducerende tiltak viser at grenseverdien vil bli nådd med ny frist. Det samme vil gjelde for grenseverdier som skulle oppnås innen 2005, men som på grunn av for eksempel klimatiske eller spredningsmessige forhold ikke er nådd. Disse fristene kan utsettes til 31/12-2009.

Kommisjonsforslaget innebærer også nye krav til overvåkning av PM2.5. Overvåkningskravene blir lik eksisterende krav knyttet til bl.a. PM10. I tillegg vil det bli krav om målinger og kjemisk analyse av PM 2.5 på bakgrunnsstasjoner. Det skal være en stasjon per 100.000 km². Kommisjonen legger vekt på at det økte måleomfanget vil bedre kunnskapen om partikler, og dermed bidra til å bedre modellapparatet. Dette vil på sikt medføre at beregninger kan erstatte målinger og dermed medføre besparelser på måleprogrammene.

Eksisterende rapporteringsforpliktelser under de ulike direktivene og rådsbeslutning 97/101/EF vil på sikt bli effektivisert og samkjørt gjennom dette direktivet. Kommisjonen vil basere all fremtidig rapportering på elektronisk form, med utgangspunkt i rammeverket til INSPIRE. Dette er foreløpig ikke en del av direktivet. Eksisterende bestemmelser vil derfor gjelde inntil videre. Forslaget innebærer en forenkling og modernisering av rapporteringskravene som trolig vil minske den administrative byrden for medlemslandene.

Direktivet har vært til første behandling i Parlamentet og Rådet. Parlamentet avsluttet sin første lesing 26. september 2006. Det ble enighet om å regulere PM2.5 i to faser, først en fase med en ikke-bindende målsetting (target value) fra 2010, og så fastsettelse av en bindende grenseverdi når direktivet skal revideres i 2015. EU-parlamentet ønsker altså ingen fastsettelse av en bindende grenseverdi på nåværende tidspunkt. Videre ønsket Parlamentet å gi ytterligere muligheter for utsettelse av oppnåelse av grenseverdier. Parlamentet foreslår at den prosentvise reduksjonen for PM2.5 (eksponeringsreduksjon) skal differensieres mellom medlemsstatene i forhold til deres konsentrasjonsnivå.

Rådet fattet politisk enighet om direktivet 23. oktober 2006. Rådet vedtok å utsette fristen for innfrielse av en ny juridisk bindende grenseverdi for PM2.5 på 25 mikrogram/m³ med fem år, fra 2010 til 2015. Det ble imidlertid foreslått etablert en målsettingsverdi (target value) som skal gjelde allerede fra 2015. Denne målverdien er lik grenseverdien som skal gjelde fra 2015, dvs 25 mikrogram/m³. Medlemslandene kan søke om tre år utsettelse for overholdelse av grenseverdien for PM10 etter ikrafttredelse av direktivet.

Merknader

Gjeldende norsk regelverk og politikk på området:

Direktivene som nå foreslås samlet i ett direktiv er implementert i Norge gjennom forurensningsforskriftens kap. 7 om lokal luftkvalitet. Kommisjonsbeslutning 97/101/EF er implementert gjennom årlige oppdrag til NILU om rapportering av data gjennom EIONET. Norge har også fastsatt nasjonale mål for stoffene NO₂, PM10, SO₂ og benzen. Disse er gjennomgående noe strengere enn EU's grenseverdier.

Rettslige konsekvenser i Norge:

Direktivet vil medføre endringer i eksisterende lovverk, kap. 7 i forurensningsforskriften. Dette vil gjelde de deler av direktivet som er nye i forhold til de gamle direktivene. Dette er først og fremst det nye konsentrasjonstaket for PM 2,5 fra 2010, mål for reduksjon av gjennomsnittlig eksponering for PM 2,5 fra 2010 og frem til 2020, mål og krav til målinger/rapportering knyttet til PM2,5, samt ev. innføring av en mulighet til å utsette frister for overholdelse av grenseverdier. Gjennom endring av forskriften forventes rettsakten å få rettslige konsekvenser for kommunene og anleggseiere.

Økonomiske og administrative konsekvenser i Norge:

Ut fra prinsippet om forurenser betaler vil direktivet ha økonomiske konsekvenser for flere bykommuner, Statens vegvesen og noe industri. Også SFT vil bli berørt. I første omgang vil dette bli knyttet til det økte overvåkingsprogrammet. Kostnadene vil omfatte etablering og drift av målinger og måleutstyr, inkl. kvalitetssikring og rapportering. Berørte kommuner vil i tillegg få økte administrative kostnader knyttet til oppfølgingen av kravene.

Betydning for helse:

Innføring av konsentrasjonstaket for PM_{2,5} fra 2010 betyr i første omgang ingen reell skjerpelse i forhold til eksisterende PM₁₀-krav. Bakgrunn for dette er at kommisjonen har satt konsentrasjonstaket på 25mg/m³ som årsgjennomsnitt ut i fra eksisterende kunnskap om vektforholdene mellom PM₁₀ og PM_{2,5} konsentrasjoner i Europa og at det er forutsatt at dette konsentrasjonstaket ikke vil medføre ytterligere tiltak og økonomisk belastning i forhold til å oppnå grenseverdiene for PM₁₀ fra 2005. Implementering av det foreslåtte konsentrasjonstaket fra 2010 vil derfor ikke medføre ytterligere reduksjon av PM_{2.5} konsentrasjoner utover de som vil være et resultat av overholdelse av PM₁₀ kravene. De helsemessige virkninger vil derfor ikke bli vesentlig påvirket. Ved en implementering og gjennomføring av målet for 20 % reduksjon av gjennomsnittlig eksponering for PM_{2.5} fra 2010 og frem til 2020, vil det imidlertid oppnåes en ikke ubetydelig helsegevinst. I tillegg vil kunnskapsnivået knyttet til svevestøv bli bedret gjennom etablering av et mer omfattende overvåkningssystem. Dette vil gi større mulighet til å vurdere målrettede tiltak enn tidligere.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten har vært forelagt spesialutvalget for miljø der relevante departementer er representert. Forslaget anses som foreløpig relevant og akseptabelt. I tillegg har forslaget vært forelagt referansegruppen for miljø der berørte interessegrupper er representert (blant annet miljøorganisasjoner, arbeidslivsorganisasjoner, direktoratene og relevante forskningsinstitusjoner). Foreliggende direktivforslag har ikke vært på høring. Direktivforslaget er omtalt på MDs hjemmesider og det er blitt informert om direktivforslaget i Bedre Byluftforum der bl.a. kommuner og samferdselsmyndigheter deltar.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2005)459 Begrensning av klimaeffektene fra luftfartssektoren

Sammen drag av innhold

Flytrafikken representerer et raskt voksende bidrag til klimagassutslippene, men internasjonal luftfart er ikke omfattet av forpliktelsene under Kyotoprotokollen på grunn av vanskeligheter med å komme til enighet om hvordan ansvaret for utslippene skulle fordeles. Partene i Kyotoprotokollen ble i stedet enige om å arbeide med utslippsreduksjoner gjennom ICAO ("International Civil Aviation Organization"). ICAO har stilt seg positive til kvotehandel, men arbeidet har foreløpig ikke resultert i konkrete tiltak for å redusere klimagassutslipp fra fly. På denne bakgrunn har EU lansert en strategi for å redusere klimagassutslippene fra lufttransport innen EU-området. Det tas sikte på å fremme et forslag til endring av kvotedirektivet som vil innebære at luftfartssektoren innlemmes i kvotesystemet for handel med klimagasser. Kommisjonen offentliggjorde i september 2005 en meddelelse ("Commission Communication") om begrensning av de skadelige klimaeffektene fra luftfartssektoren. Kommisjonen gjennomgikk i meddelelsen en rekke alternativer for å redusere klimagassutslippene fra fly. Det konkluderes med at det er mest kostnadseffektivt å inkludere luftfart i EUs kvotehandelssystem.

Etter offentliggjøringen av meddelelsen opprettet Kommisjonen en arbeidsgruppe med medlemmer fra medlemsstatene samt andre interessenter ("stakeholders"). Norge var ikke representert her. Arbeidsgruppen offentliggjorde en rapport med sine funn i april 2006 (etter fire møter). Arbeidsgruppen diskuterte detaljene i et kvotehandelssystem for fly, blant annet spørsmål om hvordan klimaeffektene fra fly bør beregnes, hvordan kvoteallokering skal finne sted, hvilke enheter som skal være kvotepliktige og hvilke flyvninger som skal inkluderes. Rapporten har ingen tydelige konklusjoner fordi den bare består av referater fra de fire møtene.

I miljørådsmøtet i desember 2005 ga ministrene uttrykk for sterk støtte til planene om å utvide kvotesystemet slik at det også omfatter utslipp fra luftfart. Rådet ba Kommisjonen legge frem et konkret lovforslag innen utløpet av 2006. Rådet vil at alle flyvninger fra europeiske flyplasser omfattes, og at det sikres likebehandling mellom europeiske flyselskaper og selskaper fra tredjeland. Rådet mener også at alle klimaeffektene fra luftfart må omfattes av kvoteplikt, ikke bare CO₂-utslippene. Rådet mener dessuten at kvoteplikten bør knyttes til flyselskapene. Europaparlamentet uttalte seg i juni 2006 om hvordan klimaeffektene fra luftfart bør reduseres. Parlamentet gikk med stort flertall inn for å opprette et eget, lukket kvotesystem for luftfarten. Parlamentet viser til at utslippene fra luftfart må reduseres på mest mulig kostnadseffektiv måte, og at innlemming i kvotesystemet bør være én del av en omfattende virkemiddelpakke for å redusere utslippene. Hvis det i stedet for et eget, lukket system skal opprettes en kvotehandelsport mellom det eksisterende kvotesystemet og et eget kvotesystem for luftfart, så må handelen gjennom denne porten begrenses. Hvis kvotesystemet for luftfartssektoren eventuelt skal innlemmes helt i det eksisterende kvotesystemet, så bør det i det minste være en prøveperiode med et separat system for luftfart i perioden 2008-12. Parlamentet uttaler at alle flyvninger til og fra EU-flyplasser bør være kvotepliktige, og om mulig, også interkontinentale flyvninger som krysser EUs luftrom. Parlamentet mener at kvotetildelingen bør gjøres på EU-nivå ved salg. Parlamentet ber også om at Kommisjonen foreslår alternative virkemidler for å dekke klimaeffektene fra luftfart som ikke skyldes utslipp av CO₂. Parlamentet mener det bør søkes innført avgifter på bruk av flybensin i alle flyvninger mellom EU-flyplasser, og viser til betydningen av å oppnå resultater i de pågående reforhandlingene av de bilaterale luftfartsavtalene som hindrer avgiftslegging av internasjonale flyvninger.

Flere interessegrupper, primært næring, har kommet med rapporter som konkluderer med at innlemmelse av luftfartssektoren i det eksisterende kvotesystemet vil påvirke kvoteprisen i vesentlig grad. Miljøvernorganisasjoner og det britiske miljøverndepartement har uttalt at innlemmelse av luftfartssektoren neppe vil ha noen påvirkning på kvoteprisen. Beregningene av innvirkningen på kvoteprisen avhenger av hvilke forutsetninger som legges til grunn, blant annet hvor stor tildeling luftfartssektoren får, og hvor mange flyvninger som inkluderes.

USA har uttalt at amerikanske flyvninger må holdes utenfor kvotesystemet og at kvoteplikt for amerikanske fly vil bryte med Chicagokonvensjonen.

Merknader

Norge har CO₂-avgift på innenlandsk bruk av flybensin. Denne avgiften er på 53 øre pr. liter bensin eller ca. 200 kroner pr. tonn CO₂-ekvivalenter. Norge tar ikke sikte på ensidig å innføre kvoteplikt for luftfartssektoren. Norge avventer utviklingen i EU. Dersom kvotedirektivet tas inn i EØS-avtalen og dersom luftfart blir tatt med i kvotedirektivet, vil også norske flyselskaper bli kvotepliktige i samsvar med bestemmelsene i direktivet.

Regjeringen er opptatt av å få etablert tilstrekkelige virkemidler knyttet til utslipp fra fly. Vi arbeider også for at klimagassutslipp fra internasjonal luftfart blir omfattet av forpliktelsene under Kyotoprotokollen. Regjeringen vil også arbeide for å kreve inn avgifter på bensin brukt til internasjonal luftfart, men avgiftslegging av slik bensin er for tiden forhindret av en rekke bilaterale luftfartsavtaler.

Kommisjonen tar sikte på å fremme et forslag om innlemming av luftfart i kvotesystemet samtidig med revideringen av det eksisterende kvotedirektivet. De seneste opplysningene (april 2006) tyder på at det kan drøye ut i 2007 før et konkret forslag presenteres. Luftfartssektoren vil i teorien kunne inkluderes i kvotehandelen allerede i 2008, men alt tyder på at luftfart først inkluderes i kvotehandelen etter utløpet av 2012. Dersom kvoteplikten for luftfart utformes som et separat kvotesystem som bare delvis tilknyttes det eksisterende kvotesystemet, vil det i

utgangspunktet også være teknisk mulig å innlemme luftfart i midten av Kyoto-perioden 2008-2012. Dersom luftfart gjøres til en integrert del av det eksisterende kvotesystemet, frarådes innlemmelse midt i kvoteperioden av hensyn til prisdannelsen i kvotemarkedet.

Sakkyndige instansers merknader

Kommisjonens initiativ til å begrense klimaeffektene fra luftfartssektoren ble presentert for spesialutvalget 7. desember 2005 og 26. april 2006 og på EU/EØS-referansegruppen for miljø 19. april 2006.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kapittel V Avfall

KOM(2005)667 Forslag til nytt rammedirektiv for avfall

Sammendrag av innhold

Forslaget til nytt rammedirektiv for avfall er en revisjon av det eksisterende rammedirektivet for avfall, rådsdirektiv 75/442/EØF av 15. juli 1975. Formålet er å forenkle og modernisere regelverket. Direktivet om farlig avfall (91/689/EØF) foreslås innlemmet i det nye rammedirektivet, og direktivet om spillolje (75/439/EØF) foreslås opphevet. Regler om spillolje er tatt inn i forslaget til nytt rammedirektiv. Forslaget legger videre opp til en forenkling og klargjøring av definisjonene i avfallsregelverket. Avfallsdefinisjonene er ikke foreslått endret, men det er foreslått å klargjøre definisjonene av gjenvinning og gjenbruk, og å innføre en definisjon av materialgjenvinning. Forslaget bygger på en målsetning om livssyklusstenking og kostnadseffektivitet i avfallspolitikken. Avfallspolitikken ses i sammenheng med naturressursstrategien (KOM(2005)670). Avfallshierarkiet opprettholdes som det styrende prinsippet. Det nye rammedirektivet introduserer videre krav om nasjonale programmer for forebygging av avfall. Det er foreslått at Kommisjonen skal fastsette kriterier for når avfall slutter å være avfall. Slike kriterier vil kun bli etablert for noen utvalgte avfallstyper, for eksempel kompost, som har lav miljørisiko og potensiell miljønytte. Kriteriene vil bli utformet på et senere tidspunkt.

Merknader

Direktivforslaget er hjemlet i EF-traktaten artikkel 175.

Følgende punkter i forslaget antas å få følger for gjennomføring av direktivet i Norge:

Forslaget inneholder en definisjon av energiutnyttelse ("recovery"), som innebærer at forbrenning av avfall bare skal regnes som energiutnyttelse når det forbrennes med en energieffektivitet som er større enn 0,60 for anlegg eldre enn 2009, og 0,65 for anlegg med tillatelse etter 1. januar 2009. I utslippstillatelser til norske forbrenningsanlegg er det stilt krav om 50 % energiutnyttelse. Gjennomsnittet ligger på 70-75 %. Den foreløpige vurderingen er at de fleste norske anlegg trolig vil klare kravet i direktivet om 60/65 % energiutnyttelse. Dette må uansett vurderes nærmere for hvert enkelt anlegg.

Kriteriene Kommisjonen skal fastsette for når avfall opphører å være avfall vil trolig få konsekvenser for Norge, særlig i forbindelse med eksport og import. Det er imidlertid vanskelig å fastslå hva konsekvensene blir før kriteriene er fastsatt.

Direktivforslaget fastslår at farlig avfall skal skilles ut fra andre typer avfall, dersom avfallstypene er blandet. Dette skal gjøres av virksomhet med særskilt tillatelse. Dersom bestemmelsen skal tolkes strengt, kan det få økonomiske konsekvenser i Norge ved at det for eksempel blir mer kostnadskrevende å rive et bygg, når kun virksomheter med særskilt tillatelse kan brukes. Det er imidlertid vanskelig å vurdere konsekvensene fullt ut på dette stadium, fordi det er usikkert hvordan bestemmelsen vil bli tolket.

Det innføres krav om at myndighetene skal føre et register over alle virksomheter som samler inn eller transporterer avfall, eller formidler avfallsbehandling uten å ha tillatelse etter art. 19 i

direktivforslaget. Norge hadde tidligere et eget avfallsregister som ble lagt ned fordi man mente Statistisk Sentralbyrås (SSB) registre over avfallsanlegg var tilstrekkelige. Den foreløpige vurderingen er at SSBs registre trolig vil være tilstrekkelige også etter det nye rammedirektivet, men det er grunn til å vurdere dette nærmere.

Det stilles krav om at landene innen tre år etter ikrafttrekken skal etablere program for avfallsforebygging. Dette er nytt i norsk sammenheng, og vil få konsekvenser. Etablering av et eventuelt statlig miljøforetak som blant annet vil arbeide med avfallsforebygging, vil kunne fylle dette kravet.

Ifølge forslaget skal landene sikre at spillolje blir samlet inn og forsvarlig håndtert. I det gamle spilloljedirektivet ble regenerering av spillolje til ny baseolje favorisert, noe Norge fikk unntak fra. Den foreslåtte nye regelen er i tråd med ordningen i Norge, og vi ser positivt på at spillolje nå er foreslått behandlet som annet farlig avfall.

Kommisjonen skal etablere en komité til å bistå i sitt arbeide med å følge opp rammedirektivet. Dette anses som positivt for Norge, fordi vi får mulighet til å påvirke det videre arbeidet på alle punkter der det sies at Kommisjonen skal utarbeide mer detaljerte regler.

De øvrige bestemmelsene i forslaget anses stort sett å være i tråd med norsk regelverk, og vil i liten grad innebære rettslige konsekvenser for Norge. På enkelte områder kan det imidlertid være behov for mer detaljert regulering, blant annet når det gjelder krav til nasjonale avfallsplaner. Det presiseres at det kun er gjort foreløpige vurderinger av hvilke konsekvenser forslaget vil få for norsk rett.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget behandles i spesialutvalget for miljø der berørte departementer er representert, og er foreløpig ansett som relevant og akseptabelt. Forslaget har også vært forelagt referansegruppen for miljø, der berørte interessegrupper er representert (blant annet miljøorganisasjoner, arbeidslivsorganisasjoner, direktoratene og relevante forskningsinstitusjoner).

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Vedlegg XXI Statistikk

KOM (2005) 88 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om fellesskapets statistikk om struktur og aktivitet knyttet til foretak med utenlandske eierinteresser

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å etablere et felles rammeverk for produksjon av statistikk vedrørende strukturen og aktiviteten til foretak med utenlandske eierinteresser. Med utenlandske eierinteresser menes enten et foretak i rapporteringslandet som er kontrollert av et foretak utenfor landets grenser, eller et foretak utenfor rapporteringslandet som er kontrollert av et foretak som ligger i rapporteringslandet. Kontroll vil være tilfelle dersom et foretak eier mer enn 50% av aksjekapitalen eller stemmeberettiget kapital i et annet foretak.

Bakgrunnen for den nye forordningen er økt globalisering som påvirker internasjonal handel og struktur. Det er derfor nødvendig med statistikk for at EU skal kunne utforme sin politikk, både med hensyn på det indre markedet, men også utad bl.a. til hjelp i GATS-forhandlinger (General Agreement on Trade in Services).

Det er også tidligere samlet inn statistikk over foretak med utenlandske eierinteresser i regi av Eurostat og OECD, men disse er ikke ansett for å være egnet til det formålet EU har. Den nye forordningen vil nå samordne datainnsamlingen og gi et felles rammeverk for produksjon av statistikk over utenlandske kontrollerte foretak.

Forordningen er delt i to moduler:

1) Inngående eierinteresser, dvs. statistikk over foretak som ligger i det rapporterende landet, men som er kontrollert av et foretak utenfor det rapporterende lands grenser.

2) Utgående eierinteresser, dvs. statistikk over foretak som ligger i et annet land enn det rapporterende landet, men som er kontrollert av et foretak i det rapporterende landet.

1) Statistikk over inngående eierinteresser

Det skal rapporteres ulike økonomiske kjennetegn, dvs. antall foretak, omsetning, produksjonsverdi, bruttoprodukt, kjøp av varer og tjenester, personalkostnader, bruttoinvesteringer, antall ansatte og FoU-størrelser. Disse variablene skal land- og næringsfordeles. Det skal det rapporteres i hvilket land den ultimate eieren ligger i, dvs. eierskap kan gå over flere ledd og her er de ute etter det øverste leddet, dvs. den endelige eieren. Det har vært gjennomført pilotstudier på frivillig basis over flere år, men Norge har ikke hatt anledning til å delta, grunnet mangel på ressurser.

Tall skal oversendes innen 20 måneder etter utgangen av første referanseår, dvs. det året denne forordningen blir vedtatt. Landene kan gis en overgangsperiode på inntil fire år i forhold til første referanseår for å kunne gjøre tilpasninger til nasjonal statistikk.

2) Statistikk over utgående eierinteresser

Det skal rapporteres ulike økonomiske kjennetegn, dvs. antall foretak, omsetning, bruttoprodukt, personalkostnader, antall ansatte, eksport og import av varer og tjenester, samt bruttoinvesteringer. Disse variablene skal land- og næringsfordeles. Statistikk over utgående eierinteresser vil i sin helhet være pilot studier og vil være frivillig å levere i første omgang. Norge har ikke deltatt i piloten.

Detaljer når det gjelder iverksettingen av forordningen blir gjort gjennom en komitologiprosedyre, der statistikkprogramkomiteen vil fungere som en komité i forhold til Kommisjonen.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget, men har ikke hatt anledning til å delta i den pågående piloten. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

Statistisk sentralbyrå har ikke oversikt over multinasjonale selskap, og må bruke ressurser både på å få kartlagt populasjonen og på den løpende rapporteringen. Estimerer tilsier at det må benyttes omtrent 0,5 - 1 årsverk for å få på plass statistikk over inngående eierinteresser.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk Sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 112 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om etablering av et felles rammeverk for bedriftsregister for statistiske formål og opphevelse av rådsforordning (EØF) nr. 2186/93

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å etablere et felles ramme for bedriftsregistre for statistiske formål til erstatning for rådsforordning (EF) nr. 2186/93, som er tatt inn i vedlegg XXI til EØS-avtalen. Slike statistiske bedriftsregistre er et viktig grunnlag for blant annet å koordinere undersøkelser, for konstruksjon av statistiske enheter og for studier av avgang og tilgang av enheter i registret. Forordningen innfører ulike definisjoner når det gjelder blant annet foretak, lokal enhet og foretaksgruppe. Videre beskriver forslaget hvilke enheter registeret skal omfatte og hvilke datakilder som skal benyttes. Det er også gitt en spesifisering av hvilke variable som i utgangspunktet skal være knyttet til de enkelte enheter. Det er også beskrevet krav til oppdatering og hvilke data som skal oversendes Kommisjonen (Eurostat). Forordningen vil legge grunnlaget for utveksling av konfidensielle data mellom landene for å sikre kvaliteten på

informasjon om multinasjonale selskaper. Slik informasjon skal behandles som konfidensiell etter de regler som gjelder. Landene skal også oversende detaljerte data for de enkelte foretak knyttet til flernasjonale foretaksgrupper til Kommisjonen (Eurostat).

Detaljert iverksetting av forordningen vil skje gjennom en komitologiprosedyre der statistikkprogramkomiteen fungerer som komité i forhold til Kommisjonen.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

Data om konsernknytninger og direkteinvesteringer er planlagt å innhentes med Aksjonærregisteret som kilde. For å dekke kravene om multinasjonale linker forutsettes at utenlandske aksjonærer er entydig registrert i Aksjonærregisteret. Ellers vil det være en manuell oppgave å innhente disse. Noe som vil medføre krav om ekstra ressurser. De andre kravene vil ikke medføre signifikante merkostnader for Statistisk sentralbyrå.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk Sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 375 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om Fellesskapets statistikk om migrasjon og internasjonalt vern

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å etablere felles regler for innsamling og bearbeiding av statistikk om flyttinger til og fra landene, statsborgerskap og fødeland for personer som er bosatt i landene og administrative og formelle prosedyrer og prosesser i medlemslandene med hensyn til flyttinger, statsborgerskap, asylbehandling og andre former for kontroll av ulovlig innvandring. Bakgrunnen for forslaget er behov for bedre og mer standardisert informasjon om internasjonale flyttinger og asylsøkere og behandlingen av disse, knyttet til etableringen av et felles område innen EU for bevegelser av personer og for frihet og sikkerhet. Kommisjonen vedtok i 2003 en aksjonsplan (KOM (2003) 179 endelig) som fastsatte mål for statistikk på dette området på kort og middelslang sikt. Foreliggende forslag følger opp denne aksjonsplanen for å sikre en formell basis for denne statistikken.

Forordningen har en artikkel om statistikk som skal samles inn knyttet til internasjonale flyttinger, bosatt befolkning og ervervelse av statsborgerskap. Videre er det en artikkel om statistikk knyttet til internasjonalt vern som omfatter bl.a. tall for personer som har søkt om beskyttelse og resultatet av behandlingen av slike saker. Det er også artikler om statistikk over personer stoppet ved grensen eller oppdaget som ulovlig immigrert, om bosettingstillatelser og om tilbakeflyttinger. Det forutsettes at landene bruker ulike tilgjengelige kilder for å skaffe til veie disse tallene; administrative kilder, personregistre, tellinger og utvalgsundersøkelser.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

De administrative og økonomiske konsekvensene er under utredning.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk Sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 366 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om statistikk om varetransport på innlands vannveier

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å definere et sett av felles regler for statistikk om varetransport på innenlands vannveier. Statistikk om varetransport på innenlands vannveier har til nå vært samlet inn under Direktiv 80/1119/EEC fra 17. november 1980. Denne dekker derimot ikke det nåværende statistikkbehovet, og vil bli erstattet med denne forordningen som utvider omfanget av statistikken og forbedrer effektiviteten. Blant andre endringer skal transport av containere nå inkluderes i statistikken.

Medlemsstater der det årlige totale volumet av transportert gods, det vil si gods innenlands, gods utenlands og transittgods, på innenlands vannveier overstiger en million tonn har rapporteringsplikt.

Den første observasjonsperioden skal begynne 1. januar 2007. Overføring av statistikk skal foregå så raskt som mulig, og ikke senere enn fem måneder etter observasjonsperiodens utløp. I de tre første årene forordningen gjelder kan tid for overføring utvides til åtte måneder etter observasjonsperiodens utløp.

Den nye forordningen vil erstatte Direktiv 80/1119/EEC fra og med 1. januar 2007.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

Administrative og økonomiske konsekvenser er ingen, siden næringen i Norge er for liten til å måtte rapportere. Det er 33 aktive foretak i næringen per februar 2006, der de fleste driver passasjerfrakt eller annen virksomhet som ikke er omfattet av statistikken.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 566 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om ilandføring av fiskeprodukter i medlemsstatene

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å sikre at medlemslandene oversender harmoniserte data om mengden og verdien av landinger av fiskevarer i deres områder. Dataene skal brukes til analyser av markedet for fiskevarer og til mer generelle økonomiske analyser av situasjonen i fiskeriene.

Forordningen skiller seg fra den nåværende lovgivning på tre hovedområder. For det første skal en oversende data en gang i året i stedet for en gang i måneden. De månedlige data som har blitt oversendt inntil seks måneder etter referansemåneden, har vist seg å ha begrenset nytte i forbindelse med den daglige forvaltningen av markedet, mens årlige data kan anvendes til analyser av markedet på mellomlang og lang sikt. En overgang til en årlig oversendelse vil også

begrense arbeidsbyrden for de nasjonale myndigheter som skal foreta oversendelsen. For det andre skal dataene fordeles på fartøyets flagg (nasjonalitet), mens den nåværende lovgivning krever at dataene grupperes etter kategoriene EU-fartøy, EFTA-fartøy og tredjelandsfartøy. Denne endringen vil kunne gi mulighet for mer detaljerte analyser av markedet uten å øke arbeidsbyrden for de nasjonale myndigheter i noe vesentlig grad. Til sist åpner forordningen for økt fleksibilitet i forbindelse med bruk av stikkprøver for å estimere de totale landinger.

Merknader

Fiskeridirektoratet og Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det vil ikke være behov for lov- eller forskriftsendringer for å implementere de endringer som er foreslått. Alt nødvendig datamateriale er allerede tilgjengelig.

Forslaget vil innebære minimale administrative og økonomiske konsekvenser. Etter en mindre omlegging av dagens tekniske løsninger for å innfri de endrede kriterier i dataoversendelsen, ventes det at endringene totalt sett medfører en redusert arbeidsbelastning, som følge av overgang til årlige sendinger.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk sentralbyrå og Fiskeridirektoratet, som finner det relevant og akseptabel. Overgang til fordeling på enkeltnasjoner i stedet for de nåværende gruppene ser vi vil kunne øke informasjonsverdien av dataene. En er også enig i vurderingen av at månedlig oversendelse gav liten tilleggsverdi for dette datamaterialet. I tillegg har en fått gjennomslag for økt detaljgrad i forbindelse med beskrivelsen av fiskeproduktene som inngår i dataene, noe som gjør at det nå er bedre egnet til å få frem produkter som er relevante for Norge. Slik situasjonen er nå, vil Norge ikke ha behov for å benytte seg av åpningen for estimering av landingene. Norge vil ha tilgjengelig faktiske opplysninger om alle landinger foretatt i våre områder.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 625 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om produksjon og utvikling av statistikk om utdanning og livslang læring

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å sikre utviklingen av sammenlignbar statistikk og indikatorer innenfor området utdanning, opplæring og annen livslang læring, ved å etablere et rammeverk for allerede pågående datainnsamlinger, og fremtidige forutsigbare innsamlingsbehov. Et unntak er den opplæringen som foregår i regi av bedrifter og foretak, som allerede er dekket av en egen forordning (Regulation (EC) No 1552/2005 of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on statistics relating to vocational training in enterprises).

Forslaget er hjemlet i artikkel 285 (1) i traktaten som gir grunnlag for å iverksette tiltak for innsamling av statistikk.

Forslaget er inndelt i tre delområder (artikkel 3)

- Statistikk om utdanningssystemene
- Voksnes deltakelse i livslang læring (Adult education survey)
- Annen statistikk om utdanningsfeltet som ikke er dekket av de to første områdene.

Disse områdene er beskrevet i egne vedlegg når det gjelder formål, omfang, tema som skal dekkes og periodisitet.

Det forutsettes at detaljert verksetting skjer gjennom komitologi (Artikkel 6), der de mer presise spesifikasjonene blir fastlagt og tilpasset, samt detaljeringsgrad og tidsfrister. Forslag til kommisjonsforordninger vil formelt behandles i Statistikkprogramkomiteen der Norge og andre EFTA/EØS land er representert på direktørnivå, og med full talerett og der standpunkter blir notert.

Merknader

Det vil ikke være behov for lov- eller forskriftsendringer. Data som skal rapporteres blir allerede, eller kan bli samlet inn av SSB med hjemmel i statistikkloven, uten behov for endringer i lov eller forskrifter. SSBs kilder vil være enten data fra offentlige administrative registre der hvor slike finnes og de inneholder de nødvendige variablene, eller via tilleggsmoduler til eksisterende utvalgsundersøkelser hvor relevant målgruppe er inkludert. Nye undersøkelser kan bli aktuelt, spesielt for AES (Adult Education Survey), men ellers er intensjonen å unngå nye, store undersøkelser.

For de delene av rettsakten som berører data som allerede samles inn, vil deler av disse databehovene allerede være knyttet direkte eller indirekte opp mot andre eksisterende rettsakter innenfor statistikk samarbeidet. Noen eksempler er opplysninger om igangværende og avsluttede utdanningsaktiviteter for elever/studenter (Arbeidskraftsundersøkelsen, AKU) og offentlige institusjoners utgifter (Nasjonalregnskapet).

Ansvaret for datarapporteringene vil som i dag i sin helhet ligge hos SSB. Slik sett vil det ikke være noen administrative konsekvenser av forslaget. I den grad det er snakk om innhenting av nye data som nå ikke samles inn vil forslaget kunne gi økt krav til datarapportering. I utgangspunktet vil SSB da forsøke å benytte eksisterende offentlige administrative kilder hvis de inneholder den nødvendige og relevante informasjonen av god nok kvalitet. Men i de tilfeller hvor administrative kilder ikke benyttes, vil det kunne bli behov for egne spesialundersøkelser hvor respondentene selv (som regel eleven/studenten) kan bli pålagt oppgaveplikt. Omfanget av dette er foreløpig vanskelig å fastslå, fordi det også vil avhenge av de detaljerte kravene som kommer i form av kommisjonsforordninger.

Det er foreløpig ikke beregnet noen økonomiske konsekvenser av forslaget. Men det som synes klart er at fremtidige AES-undersøkelser gjennomført etter dagens retningslinjer, vil kreve relativt betydelige ressurser noe som vil kreve prioritering i forhold til andre statistikkprodukter. EU vil bidra med penger for å dekke deler av kostnadene ved neste gjennomføring. Eurostat sitt bidrag antas basert på tidligere erfaringer å bli på mellom 50 % og 67 % av totale kostnader. Resten av kostnadene ved undersøkelsen må dekkes på nasjonalt nivå, enten over SSBs ordinære budsjett, over budsjett for internasjonalt samarbeid, eller ved bidrag fra andre.

Sakkyndige instansers merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget i Working Group of Education and Training Statistics og i statistikkprogramkomiteen (SPC). Norske kommentarer fra SSB til Eurostat har vært formidlet til de ulike delene av forslaget.

Område 1: Statistikk om utdanningssystemene

Målsetningen med reguleringen av dette området er å sikre sammenlignbar statistikk om utdanningssystemene innenfor EU/EØS. Norge har støttet forslaget på dette området i forbindelse med diskusjon av forslaget i nevnte arbeidsgrupper. Dette området vil inkludere hva som er siste avtale mellom UNESCO Institute of Statistics (UIS), OECD og EU (Eurostat), kjent som UOE-rapporteringen, jf. Artikkel 6-3(a). Denne rapporteringen omfatter data om bl.a. igangværende utdanningsaktiviteter, avsluttede utdanningsaktiviteter, og data om personell og kostnader i sektoren.

SSB har påpekt ovenfor Eurostat at det er viktig å ta hensyn til at for stadig flere land (deriblant Norge) vil kilden for de statistiske data som leveres til Eurostat i hovedsak stamme fra administrative dataregistre. Slike registre vil ofte ha fordelen en større dekningsgrad på den statistiske enheten enn utvalgsundersøkelser (som regel personer), men samtidig ulempen med at endringer i spørsmål og definisjoner ikke vil være like enkelt. Dette fordi vi ikke kan pålegge registereierne å endre sine registre i henhold til de krav som stilles til statistikken, vi kan bare anbefale. Hvis registereierne ikke frivillig gjør nødvendige endringer i sine registre, kan dette medføre et behov for tillegg i andre utvalgsundersøkelser eller mindre spesialundersøkelser, se punkt under gjeldende norsk rett.

Område 2: Voksnes deltakelse i livslang læring

Norge har så langt signalisert at vi ikke kan godta gjeldende utkast på dette delområdet. Dette området vil dekke fremtidige gjennomføringer av Adult Education Survey (AES), en undersøkelse hvor målsetningen er å fremskaffe statistikk om både voksne som deltar og voksne som ikke deltar i livslang læring. Norge (Kunnskapsdepartementet og SSB) har investert mye i en utvidet LLL-modulen i Arbeidskraftsundersøkelsen (AKU). AES vil kunne gi noe av de samme svarene som LLL-modulen, men omfatter også datainnsamling innenfor mange andre områder (bl.a. deltakelse i kulturaktiviteter). AES består også av både obligatoriske spørsmål, og en del frivillige spørsmål.

LLL-modulen i AKU blir i utgangspunktet pålagt ca hvert 5 år. KD har for Norge finansiert en utvidet modul, både i omfang og hyppighet. Gjennomføringen av AES anses å være svært ressurskrevende og for Norge sin del lite formålstjenlig ved siden av LLL-modulen i AKU. SSB vil i utgangspunktet ikke ha egne ressurser til å kunne gjennomføre en pålagt undersøkelse i den størrelsen som foreslås. KD har også inntil nylig vært skeptiske til å omprioritere nasjonale midler fra LLL-modulen til AES de årene det vil være et slikt behov. På nasjonalt nivå vil KD på nytt vurdere nødvendig finansiering på området, samtidig som det i forbindelse med utformingen av kommisjonsforordningen må forsøkes å påvirke slik at den obligatoriske delen av undersøkelsen ikke blir større enn nødvendig, for dermed å holde kostnadene ved undersøkelsene nede.

Eurostat gjennomfører for tiden første utgave av AES basert på gentlemen's agreement. Norge deltar ikke i denne runden. Erfaringene fra denne undersøkelsen vil også danne grunnlaget for fremtidige undersøkelser, som da kan bli pålagt. Ut fra gjeldende forslag antas neste gjennomføring av AES tidligst å finne sted i 2011.

Område 3: Annen statistikk på utdanningsfeltet

Norsk oppfatning av dette delområdet er at det er for diffust definert. Norge har derfor foreløpig ikke kunnet godta gjeldende forslag. Med bruk av ord som "other" og "such as" er det usikkerhet om grensen for relevans fra et utdanningsperspektiv for at en undersøkelse kan bli definert inn under den foreslåtte tekst. I forslaget nevnes områder som forskning, økonomisk vekst, arbeidsmarked, fattigdom og sosial inkludering som relevante. Det er SSBs inntrykk at flere andre land har ytret den samme bekymringen i en nylig gjennomført kommentarrunde blant EU-landene. På SPC-møtet i mai 2005 foreslo da også SSB at kun eksisterende statistikk-kilder skal brukes for å samle inn ny statistikk innenfor dette delområdet. Dette for å unngå en for stor økning i rapporteringsbyrde og rapporteringskostnader. Forslaget nå forutsetter at data i de fleste tilfellene skal være fra eksisterende datakilder.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2005) 653 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) som endrer rådsforordning (EF) nr. 2223/96 når det gjelder overføring av tall fra nasjonalregnskapet

Sammenheng av innhold

Formålet med forordningen er å revidere rapporteringsprogrammet for nasjonalregnskapstall innen rammen av ESA95 til EU/Eurostat. Det opprinnelige rapporteringsprogrammet er blitt 10 år gammelt og i løpet av den tiden har politiske prioriteringer og brukerbehov endret seg etter skiftende trekk i økonomien. Gjennomgang av programmet startet i 2003, viktige brukere av nasjonalregnskapstall ble kontaktet og nasjonalregnskapsmiljøet ble konsultert om hvilke muligheter som var til stede. Ut av prosessen med å finne en rimelig balanse mellom nye brukerbehov og tekniske beskrankninger med å frambringe nye tall, ble resultatet et forslag som skulle avløse Annex B i ESA95 forordningen fra 1996 (Rådsforordning nr. 2223/96). Forslaget integrerer fortsatt ikke all overføring av data til ESA 95. Flere tabeller blir fortsatt overført basert på separate lover (Kommisjonsforordning nr. 264/2000 (tabell 25), Europaparlaments- og rådsforordning nr. 501/2004 (tabell 27), Rådsforordning nr. 1222/2004 (tabell 28) og Europaparlaments- og rådsforordning nr.1161/2005 (tabell 8).

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer. Tre Eurostat arbeidsgrupper har vært involvert på områdene nasjonalregnskap, finansregnskap og regionalstatistikk, ved siden av å ha blitt behandlet på høyere hold i CMFB-komiteen og SPC (Statistical Programme Committee).

Forordningen vil gi bedre tilgjengelighet av nasjonalregnskapsdata, som også vil bedre kvaliteten på nasjonalregnskapsdata på europeisk nivå og dermed føre til positiv virkning på økonomiske og sosiale data i sin alminnelighet.

Det understrekes også at det reviderte publiseringsprogrammet er et ledd i det generelle arbeidet med å harmonisere nasjonalregnskapet internasjonalt.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk sentralbyrå og i særdeleshet i Seksjon for nasjonalregnskap, som finner det relevant og akseptabelt, men med visse kritiske merknader. Disse ble framført i august 2004 i form av mulige krav om unntak/overgangsordninger for Norge på spesifikke poster og tabeller i programmet. Generelle punkter var FISIM allokeringen (som imidlertid gjennomføres ved hovedrevisjonen desember 2006), trygdeforvaltningen som integrert del av statsforvaltningen (vanskelig å få spesifisert hver for seg) og eksport og importdata til og fra EU-institusjonen (som Norge ikke har statistikk for). Unntakskrav kunne ellers relatere seg til flere av tabellene og spesifikke poster der (om lag ti av tabellene kan ha innslag som er problematiske, men i stor grad dreier det seg om detaljinnslag). Tabell 6 om konto for finanstransaksjoner er et mer fundamentalt problem å dekke, men Norges Bank har rapportert data med en annen innfallsvinkel enn den som er mulig i Statistisk sentralbyrå fra de finansielle sektorbalanser (balanseendringer istedenfor transaksjoner).

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2006) 11 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) om det europeiske systemet for integrert statistikk om sosial omsorg

Sammendrag av innhold

ESSPROS - European System of Integrated Social Protection Statistics - omfatter beregning av utgifter til sosial beskyttelse. Statistikken skal si noe om de sosiale ordningene i et land (i privat eller offentlig regi) som retter seg mot områdene sykdom/helse, uførhet, alderdom, etterlatte, familie/barn, arbeidsledighet, boligytelser og sosial ekskludering ikke klassifisert andre steder. I Norge omfatter statistikken informasjon fra statsregnskapet inkl. folketrygden, andre stats- og trygderegnskap (inkl. Statens pensjonskasse SPK), kommunale- og fylkeskommunale regnskaper, helseforetakene samt Kommunal landspensjonskasse (KLP). Alle regnskapene innhentes av SSB for videre bearbeiding og koding i forhold til nasjonalregnskapets standarder.

Utgiftene rapporteres totalt og fordelt på ulike ordninger (bl. a. folketrygden, SPK, KLP, helseforetakene og div. andre ordninger). Ytelser og rettigheter under de ulike ordningene er også beskrevet med henvisning til lovverket som regulerer ordningene. Antall pensjonsmottakere rapporteres etter kjønn og totalt.

Utgiftstallene i ESSPROS benyttes også til rapportering til NOSOSCO - Nordisk Sosialstatistisk Komité.

Formålet med forordningen er å få mer pålitelig og sammenlignbar statistikk for EU og EØS-landene på området sosial beskyttelse. SSB har levert data siden 1980. Fra og med årgangen 2002 er nasjonalregnskapets kodeverk implementert i statistikkproduksjonen. Forordningen vil formalisere en tidligere "gentlemen's agreement" om rapportering, og vil også medføre enkelte utvidelser i rapporteringen.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

Av administrative og økonomiske konsekvenser vil forordningen innebære en utvidelse av rapporteringen til et mer detaljert nivå på enkelte områder (f.eks. nettoytelser og fordeling av trygdemottakere etter ordning). Det er enkelte detaljer i tabellene som ikke kan spesifiseres ut i fra det datagrunnlaget som nå foreligger.

Beregning av nettoytelsene til sosial beskyttelse vil bygge på rapportering av beregning av skatt på sosiale utgifter som Finansdepartementet skal beregne til OECD. Finansdepartementet følger opp denne rapporteringen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2006) 39 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning (EF) som etablerer den statistiske klassifiseringen av økonomiske aktiviteter NACE Rev. 2 og endrer rådsforordning (EØF) nr. 3037/90 og visse EF forordninger på spesifikke områder

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å revidere den statistiske standard for klassifisering av økonomiske aktiviteter (NACE Rev. 1). Forslaget tar høyde for den økonomiske utviklingen i de seneste 15 årene og den gjennomgripende revisjon av andre internasjonale næringsstandards mm. som pågår parallelt.

Merknader

Statistisk sentralbyrå (SSB) har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer for å innføre den nye standarden i Norge. SSB er ansvarlig for de nasjonale tilpasninger som må gjøres i vår nasjonale næringsstandard - Standard for næringsgruppering (SN2002). Dette arbeidet pågår i kontakt med berørte departementer og andre offentlige og private interessenter.

De administrative og økonomiske konsekvenser er særlig knyttet til omkoding av alle enhetene i Enhetsregisteret og til tilpasninger i bruken av opplysninger om næringskode. Omkodingsarbeidet blir meget omfattende. For ca. halvparten av alle enheter må det benyttes informasjon utover dagens næringskode. Arbeid pågår for å utnytte tilgjengelig informasjon fra ulike kilder mest mulig effektivt. Separat innhenting av tilleggsinformasjon direkte fra en del enheter blir likevel nødvendig. I en viss periode (2008 og 2009) vil også dobbelkoding av enheter med gammel og ny kode være nødvendig.

Konsekvensene vil også bli store for bruken av kodene. Det gjelder særlig for all næringsfordelt statistikk laget av SSB. Det vises også til administrative kontrollrutiner o.l. og til støtteordninger eller avgiftsfritak basert på næringsstandard.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

KOM (2006) 66 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om strukturstatistikk for næringslivet

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å gi en omarbeiding av den eksisterende forordningen nr. 58/97 om statistikk over foretaksstrukturer, som er tatt inn i EØS-avtalen. Den forordningen er endret og tilpasset gjennom flere senere forordninger. Det har derfor vært ansett hensiktsmessig å lage en omarbeidet versjon, som samtidig kunne ivareta nye behov. Målet har også vært å bidra til forenkling og minimering av oppgavebyrde for å kunne dekke nye behov.

Den nye forordningen vil gi et utvidet rammeverk for innsamling, bearbeiding, overføring og analyse av statistikk om næringslivets struktur, aktivitet og konkurransedyktighet.

Utvidelsene tar utgangspunkt i styrking av statistikk for tjenesteytende næringer og statistikk over nyetableringer og avgang av foretak.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer. Administrative og økonomiske konsekvenser er beskjedne.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk Sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet

KOM (2006) 135 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning for etablering av felles regler for å fremskaffe basisinformasjon om kjøpekraftspariteter og for beregning og formidling av disse

Sammendrag av innhold

Formålet med forordningen er å etablere felles regler for å skaffe fram det datagrunnlag som trenges for å produsere kjøpekraftspariteter (KKP-er) for alle EØS-land, samt for beregning og formidling av slike.

KKP-er er omregningsfaktorer som er nødvendige i internasjonale sammenlikninger der en ønsker å sammenlikne økonomiske størrelser som for eksempel bruttonasjonalprodukt (BNP) eller konsum per innbygger. Slike økonomiske størrelser er i utgangspunktet uttrykt i hvert enkelt lands valuta og prisnivå. Dette fører til at land med høyt prisnivå vil få sin posisjon overvurdert i forhold til land med lavt prisnivå, og omvendt. Bruk av KKP-er som omregningsfaktorer i stedet for nominelle valutakurser sikrer at tallene for hvert enkelt land uttrykkes *i et felles prisnivå og en felles (beregningsteknisk) valuta*. Dette er nødvendig for å sikre sammenliknbarhetene mellom landene.

Et eksempel på institusjonell bruk av KKP-er er beregningen av støtte over EUs strukturfond. Slik støtte tildeles regioner der *prisinivåjustert bruttoregionalprodukt per innbygger* ligger under 75 prosent av gjennomsnittet i EU. Her benyttes KKP-ene nettopp som prisnivåjusteringsfaktorer. En tilsvarende bruk av KKP-er finner vi i andre internasjonale sammenlikninger der en ønsker å nøytralisere virkningen av at landenes prisnivå er forskjellig. KKP-er brukes også sekundært i rene analyser av prisnivåforskjeller mellom land.

KKP-ene er resultatet av et internasjonalt statistisk samarbeid som omfattes av EØS-avtalen. Kvaliteten på resultatene for et gitt land avhenger av at samtlige medlemsland lever opp til høye standarder for kvalitetssikring. Det stilles derfor strenge krav til felles forståelse av konsepter og metoder. Forslaget til forordning regulerer Kommisjonens og medlemslandenes forpliktelser i forbindelse med innhenting av data, i hovedsak gjennom prisundersøkelser i landene og innrapportering av allerede eksisterende data, samt beregningsopplegg og publiseringspraksis. Opplegget som skisseres i forslaget er blitt gradvis implementert over flere år, slik at det nå primært er snakk om en kodifisering av eksisterende praksis.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsendringer. Siden innholdet i forordningen *de facto* allerede er implementert, har det ingen ytterligere administrative eller økonomiske konsekvenser.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært vurdert av Statistisk Sentralbyrå, som finner det relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

KOM (2006) 565 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning for endring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftsundersøkelse i Fellesskapet

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning knytter seg til rådsforordning (EF) nr. 577/98 om arbeidskraftsundersøkelsene (AKU), som er tatt inn i Vedlegg XXI til EØS avtalen. Det foreslås en endring slik at variabellisten for undersøkelsen, skal utvides med "lønn i hovedjobben". Dette blir en obligatorisk variabel. Samtidig fjerner man en mer omfattende, men frivillig variabel, om inntekt.

Forslaget slik det foreligger, sier at man godtar data om lønn fra administrative registre og at man i slike tilfeller kan rapportere data innen 18 måneder og ikke innen de tidsfristene som ellers gjelder.

Merknader

Statistisk sentralbyrå (SSB) har deltatt i forberedelsene på flere måter. SSB har deltatt på møte i Working group for Labour Market Statistics og videre gjennomført et utviklingsprosjekt med EU-støtte, for å teste ut bruk av data fra administrative registre. Med bruk av administrative data, vil utgiftene bli relativt beskjedne, og kan håndteres innen SSBs ordinære budsjettamme. Forslaget har ingen administrative konsekvenser.

Sakkyndige instansers merknader

Statistisk sentralbyrå har argumentert for at man kan bruke data fra administrative registre. SSB mener dette kan gi data av minst like god kvalitet og i tillegg får man lavere oppgavebyrde, og SSB finner derfor det foreliggende forslaget relevant og akseptabelt

Status

Forslaget er til behandling under forliksprosedyren mellom Rådet og Europaparlamentet.

Vedlegg XXII Selskapsrett

KOM (2003) 730 Forslag til endringer i 2. selskapsdirektiv om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 58 annet ledd for å verne selskapsdeltakernes og tredjemanns interesser når det gjelder stiftelsen av åpne aksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital, med det formål å gjøre slike garantier likeverdige (77/91/EØF)

Sammendrag av innhold

2. selskapsdirektiv (77/91/EØF) er et av de mest sentrale direktivene på selskapsrettens område og regulerer kapitalforhold i allmennaksjeselskaper. Direktivet gir regler knyttet til selskapets stiftelse, kapitalnedsettelse og kapitalforhøyelse, erverv av egne aksjer og utbytte. Endringsforslaget tar sikte på å øke selskapenes konkurranseevne og effektivitet, uten å redusere vernet til minoritetsaksjonærer og kreditorer. Forslaget går i hovedsak ut på å innføre enklere regler om tingsinnskudd, regler om tvungen innløsning av aksjer ("squeeze out rights" og "sell out rights"), enklere regler for selskapers erverv av egne aksjer og selskapsfinansierte aksjeerverv, enklere regler for rettet emisjon og enklere regler for kapitalnedsettelse når det gjelder varsel til kreditorene.

Merknader

I Norge er 2. selskapsdirektiv gjennomført i allmennaksjeloven, samtidig som enkelte av reglene også er gitt anvendelse for aksjeselskaper, jf. for eksempel asl./aasl. §§ 9-2 flg.

Dersom forslaget til endringer i direktivet blir vedtatt, må det norske regelverket på området endres. Det vil imidlertid i stor grad kun være tale om mindre endringer og tilpasninger.

Sakkyndige instansers merknader

Justisdepartementet har vurdert forslaget som EØS-relevant og akseptabelt. Saken blir behandlet i spesialutvalget for selskapsrett.

Status

Parlamentet godtok forslaget ved første høring i mars 2006.

Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om overføring av selskapers registreringssted – nytt 14. selskapsdirektiv

Sammendrag av innhold

Kommisjonen forbereder et forslag til et 14. selskapsrettsdirektiv om overføring av selskapers registreringssted, og lanserte i 2004 en internettkonsultasjon hvor man ba om svar på en rekke spørsmål i tilknytning til det planlagte direktivforslaget. Undersøkelsen er offentlig og tilgjengelig på Internett på følgende adresse:

http://europa.eu.int/comm/internal_market/company/seat-transfer/2004-consult_en.htm

Det følger av gjeldende selskapsrettslige regler som er utviklet i EU gjennom domstolspraksis, at man innenfor EØS ikke kan opprettholde krav om at selskaper som har hovedsete i Norge, også skal være registrert som norsks selskap og skal følge reglene i de norske aksjelovene. Dette knytter seg til den frie etableringsretten. Et selskap kan etter reglene om dette velge å registrere seg for eksempel i England, og bare registrere seg som filial av det engelske selskapet i Norge, selv om all virksomhet utøves utelukkende i Norge. Dette er de såkalte "NUF" selskaper (norskregistrert filial av utenlandsk foretak). Slike selskaper følger altså ikke de norske selskapslovene, men registreringslandets.

I dag er det slik at dette først og fremst er noe som benyttes når selskaper etablerer seg for første gang. Det er i dag ikke mulig å flytte registreringen av et allerede norskregistrert selskap ut til et annet land. Man må da først oppløse det norske selskapet, og etablere et nytt selskap i utlandet.

Formålet med forslaget til et nytt 14. direktiv er å gjøre det mulig for selskaper å flytte sin registrering fra ett land til et annet, uten at selskapet må oppløses. Dette for å legge forholdene bedre til rette for utøvelsen av den frie etableringsretten. Også allerede etablerte selskaper vil da kunne velge hvilken stats selskapsrettslige regler de vil underlegges gjennom å velge et annet registreringssted.

Merknader

Justisdepartementet har i høringsbrev 18. mars 2004 oppfordret instanser som har synspunkter på direktivforslaget, om å gi uttrykk for sitt syn direkte til Kommisjonen gjennom den omtalte internettkonsultasjonen. Resultatet av Kommisjonens undersøkelse er publisert på følgende adresse:

http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm.

Det er kommet inn relativt få svar til Justisdepartementet i saken. Justisdepartementet besvarte Kommisjonens konsultasjon ved brev 31. mars 2006, og ga i brevet uttrykk for støtte til arbeidet med 14. direktiv.

Justisdepartementet deltar på Norges vegne i en arbeidsgruppe under Kommisjonen ("The company law experts group") som har drøftet forslaget til direktiv.

Slik økt mobilitet som forslaget tar sikte på, antas generelt å være hensiktsmessig for næringslivet i Europa, men reiser også noen nye problemstillinger. En viktig problemstilling er virkningen for de ansattes medbestemmelsesrett, når selskapet flytter sin registrering til et land som ikke har de samme reglene om dette som opprinnelseslandet. En annen problemstilling for et lite land i utkanten av Europa, som Norge er, kan være nye utfordringer når det gjelder å ta hensyn til at utviklingen av selskapsretten bør skje i en retning som støtter opp om at selskaper beholder sin norske registrering, og derved fortsetter å forholde seg til de norske selskapslovene, for eksempel når det gjelder krav til selskapets styrer. En tredje problemstilling er samspillet mellom selskapsretten og annen lovgivning som har nær sammenheng med selskapsretten, men som ikke følger prinsippet om registreringslandets rett.

Sakkyndige instansers merknader

Justisdepartementet har vurdert forslaget som EØS-relevant. Det er for tidlig å si om det vil være akseptabelt for Norge, da det ennå ikke er avklart på hvilken måte direktivet vil påvirke arbeidstakernes medbestemmelsesrett i selskaper som berøres av direktivet. Saken vil bli behandlet i spesialutvalget for selskapsrett.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

KOM 2005(685) Forslag til direktiv om aksjonærers utøvelse av stemmeretten i selskaper som er registrert i en medlemsstat og hvis aksjer omsettes i et regulert marked og om endring av direktiv 2004/109/EF

Sammendrag av innhold

Formålet med direktivforslaget er å legge forholdene bedre til rette for at aksjonærer som befinner seg i et annet land enn der generalforsamlingen holdes, kan delta og avgi stemme. Forslaget inneholder derfor ulike forslag som har til formål å fjerne hindre for slik grensekryssende stemmegivning. I tillegg tas det sikte på å etablere en viss minimumsstandard for aksjonærrettigheter på generalforsamlingen mer generelt.

Det foreslås blant annet:

- krav om at innkalling av aksjonærene til generalforsamlingen skal skje med minst 30 dagers varsel, samt nærmere krav til innkallingen,
- regler om aksjonærenes rettigheter på generalforsamlingen når det gjelder å sette saker på dagsordenen, å legge frem resolusjonsforslag og å stille spørsmål,
- forbud mot såkalt "share blocking" (det vil si et krav om at aksjer "blokkes" i en viss periode som et vilkår for at aksjeeieren gis rett til å avgi stemme på generalforsamlingen),
- regler om at nasjonal rett kan bestemme at det som et vilkår for å delta på generalforsamlingen skal kreves at personen innen en bestemt dato forut for generalforsamlingen er kvalifisert som aksjonær (en såkalt "record date"-ordning),
- regler om at de selskapene som ønsker det, skal kunne tillate aksjonærene å delta på generalforsamlingen ved elektroniske midler (uten fysisk å være til stede),
- regler som legger tilrette for at aksjeeiere kan avgi sin stemme ved fullmakt, på avstand (elektronisk eller pr. post el.l.), eller gjennom instruksjoner til en eventuell mellommann som sitter med aksjene i sitt eget navn, samt

- regler om fremgangsmåten telling av stemmene på generalforsamlingen samt krav om at resultatet av avstemningen skal publiseres på selskapets internettside.

Merknader

Langt på vei er forslagene i direktivet i samsvar med reglene i allmennaksjeloven, men på noen punkter vil lovendringer bli nødvendig, blant annet som følger:

Fristen for innkalling til generalforsamling i allmennaksjeselskaper er i norsk rett minst to uker, jf. allmennaksjeloven § 5-10 annet ledd. Direktivets forslag om en måneds frist vil derfor medføre at denne fristen må forlenges.

I direktivforslaget foreslås en generell rett til å stille spørsmål muntlig på generalforsamlingen eller skriftlig forut for denne, og selskapet er forpliktet til å gi svar. Aksjonærene i norske allmennaksjeselskaper har rett til å få behandlet spørsmål på generalforsamlingen som er meldt til styret i tide til å tas med i innkallingen, eller innen to uker før generalforsamlingen skal holdes, jf. allmennaksjeloven § 5-11. Videre kan aksjonærene kreve at ledelsen (styret, bedriftsforsamling og daglig leder) gir tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av årsregnskapet, årsberetningen, selskapets økonomiske stilling og saker som er forelagt generalforsamlingen til avgjørelse, jf. allmennaksjeloven § 5-15. Med dette oppfyller norsk rett allerede i hovedsak direktivforslagets regler om retten til å stille spørsmål, men det kan nok bli aktuelt å innta enkelte presiseringer i lovteksten.

Norsk rett inneholder ikke regler om såkalt "shareblocking", og dette er derfor ikke relevant for Norge.

Etter allmennaksjeloven § 5-3 kan selskapet bestemme i vedtektene at aksjonærer som vil delta på generalforsamlingen, skal meddele dette til selskapet innen en bestemt frist, som ikke utløper tidligere enn fem dager før møtet. Dette er en tilsvarende ordning som en slik "record date" som direktivforslaget åpner for. Det er likevel tvilsomt om § 5-3 kan beholdes uten endringer.

Direktivforslaget vil antakelig innebære at regler om en slik "record date" eventuelt må lovfestes, og ikke lenger kan overlates til det enkelte selskapenes vedtekter. Allmennaksjeloven § 5-3 må i så fall oppheves, eventuelt for å erstattes med en generell lovregel om en "record date", om en slik generell regel anses ønskelig.

Den norske allmennaksjeloven krever fysisk deltakelse på generalforsamlingen. Direktivforslagets regler om at selskapene skal kunne tillate elektronisk deltakelse på generalforsamlingen vil derfor nødvendigvis gjøre en lovendring. Det samme gjelder direktivets regler om stemmegivning med post på forhånd.

I norsk rett har aksjeeierne rett til å møte på generalforsamlingen ved fullmektig. Vilkåret er at fullmektigen legger frem en skriftlig og datert fullmakt, jf. allmennaksjeloven § 5-2.

Direktivforslagets regler om rett til å stemme ved fullmektig medfører intet behov for lovendringer. Allmennaksjeloven tillater utenlandske aksjeeiere å la en forvalter føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for eieren selv, jf. allmennaksjeloven § 4-10. En slik forvalter har ikke stemmerett for aksjene. Etter direktivforslaget skal en slik forvalter ha rett til å stemme for aksjene etter aksjeeierens instruksjoner, altså uten formell fullmakt. Dette er ikke i samsvar med de norske reglene om forvalterens rolle, og vil eventuelt kreve lovendring.

Utformingen av direktivforslagets regler om mellommenns adgang til å stemme på generalforsamlingen, sett i sammenheng med utformingen av forslaget artikkel 2 c (ii), som definerer visse mellommenn som aksjeeier, kan reise spørsmål om direktivforslaget pålegger medlemsstatene å tillate bruk av forvalterregistrering. Norsk rett tillater ikke forvalterregistrering for norske aksjonærer. Om direktivet skulle medføre at de norske reglene om dette ikke kunne opprettholdes, ville dette være problematisk. Departementet har drøftet spørsmålet med Kommisjonen, blant annet på et møte i EFTA-arbeidsgruppen om selskapsrett. Kommisjonens har gitt uttrykk for at det ikke har vært meningen at direktivet skal pålegge statene å tillate forvalterregistrering generelt. Det vil si at man fra norsk side fortsatt vil kunne forby forvalterregistrering for norske aksjonærer.

Direktivforslagets regler om telling av stemmer og kravet til publisering av avstemningsresultatet på internett vil også kreve visse tilpasninger i loven. Etter allmennaksjeloven skal resultatet av avstemningen være tilgjengelig for aksjonærene gjennom protokollen, jf. allmennaksjeloven § 5-16.

Forutsatt at de norske reglene som forbyr norske aksjonærer å benytte seg av forvalterregistrering kan opprettholdes, vil forslaget ikke få administrative eller økonomiske konsekvenser for det offentlige. For norske selskaper vil forslagene heller ikke få omfattende administrative eller økonomiske konsekvenser. Regelen om å tillate selskapene å legge til rette for elektronisk deltakelse på generalforsamling vil antakelig medføre at mange norske børsnoterte selskaper vil velge åpne for dette. Den nødvendige elektronisk tilretteleggingen vil antakelig innebære enkelte administrative tilpasninger. Også andre regler vil kreve mindre administrative tilpasninger, for eksempel kravet om å legge resultatet av avstemningene på generalforsamlingen ut på selskapets hjemmeside på internett, men uten å medføre noen betydelig administrativ byrde.

Et lovkrav om en såkalt "record date" vil kunne medføre administrative konsekvenser av en viss betydning for selskapene og for aksjonærene, som eventuelt vil måtte vurderes nærmere om en slik ordning skulle innføres i norsk rett. (Direktivet bare åpner for en slik ordning, og pålegger den ikke.)

Status

Forslaget er til behandling i Parlamentet og Rådet.

Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM (2004)477 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om utviklings- og driftsfasen av et europeisk program om satellittradionavigasjon

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget er å sikre den offentlige finansieringen av utbyggings- og driftsfasene til Galileo gjennom opprettelsen av en egen budsjettlinje på Fellesskapsbudsjettet med avsetning av det forventede finansielle behov på 1 milliard euro i perioden 2007 – 2013.

Galileoprogrammet skal få på plass et verdensomspennende satellittbasert navigasjonssystem for sivile formål. Det har betydelige teknologiske, politiske og økonomiske konsekvenser.

Markedet for denne teknologien vokser med 25 pst. årlig, og det forventes skapt 100 000 arbeidsplasser som følge av Galileo.

Norge deltar gjennom den europeiske romorganisasjonen ESA i Galileos utviklingsfase. Norge har bedt EU om forhandlinger om en bilateral samarbeidsavtale om Galileo slik at Norge kan delta i utviklingsfasen av Galileo også på EU-siden. En avtale forventes å være ferdigforhandlet i løpet av 2006. Dersom Norge skal delta i utbyggings- og driftsfasene til Galileo må dette gjøres gjennom et tillegg til den kommende bilaterale samarbeidsavtalen med EU.

Merknader

I framtiden vil Galileo og GPS være de viktigste navigasjonssystemene. Systemene vil være uavhengige men compatible slik at mottakerne kan ta inn begge signalene. To selvstendige systemer vil gi økt sikkerhet. Dette er viktig både for kritiske navigasjonsoperasjoner (eksempelvis blindflyging, landing, havneanløp, posisjonering av boreskip og -plattformer) og for systemer som synkroniseres ved hjelp av nøyaktig tid fra satellittnavigasjonssystemer (eksempelvis kraftforsyningen og betalingssystemer).

Med stort territorium, spredt befolkning og økende økonomisk aktivitet i områder med røft klima, mørketid og ekstremt vær er satellittbasert navigasjon spesielt godt anvendbart for Norge. Norge har særlige interesser i forhold til utformingen av Galileo og dekningen i nordområdene, der GPS har dårligst dekning. Ivaretagelse av disse interessene kan best gjøres gjennom deltakelse i utbyggings- og driftsfasene av Galileo.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for transport der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Justisdepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM (2005) 119 endelig Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om Det syvende rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la den 6. april 2005 frem sitt forslag til EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling for perioden 2007-2013. Rammeprogrammet består av fire særprogrammer: "Cooperation", "Ideas", "People" og "Capacities", samt et program for EUs felles forskningssenter (Joint Research Centre (JRC)). "Cooperation" representerer den største aktiviteten og består av 10 tematiske områder, hvorav ett er nytt, nemlig "Security". "Ideas" er også et helt nytt tiltak, og omfatter etablering av et nytt grunnforskningsråd på europeisk nivå. "People" viderefører Marie Curie-ordningene for forskermobilitet, mens "Capacities" omfatter bl.a. støtte til infrastruktur, SMB, utvikling av kompetanse i regioner og internasjonalt samarbeid.

Rammeprogrammet vil få en totalramme på omlag 54 mrd. euro for perioden 2007-2013. De EØS-relaterte delene av rammeprogrammet vil bli på ca. 50 mrd. euro. Det 6. rammeprogrammet (2002-2006) har hatt en ramme på 16,5 mrd. euro. Kommisjonen begrunner en økt satsing med forskningens sentrale betydning for Lisboa-målene om økt vekst og sysselsetting i Europa.

Merknader

Med basis i EØS-avtalen har Norge vært fullverdig deltaker i EUs rammeprogram for forskning siden 1994. Spørsmålet om deltakelse i det 7. rammeprogrammet vil ventelig forelegges Stortinget mot slutten av 2006 eller begynnelsen av 2007. Deltakelsen vil ikke kreve lovendring i Norge.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget til rammeprogrammet er behandlet i EØS-spesialutvalget for forskning. Basert på innspill fra Norges forskningsråd og konsultasjoner i EØS- spesialutvalget, er det fra norsk side er det gitt fire skriftlige uttalelser til Kommisjonen og Rådets arbeid med rammeprogrammet, som alle er forankret i utvalget.

Status

Utkast til beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen er overlevert Kommisjonen.

KOM(2006) 234 Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om etablering av EUs andre folkehelseprogram 2007-2013

Sammendrag av innhold

Omtalen nedenfor er laget med bakgrunn i Kommisjonens forslag, som ennå ikke er behandlet i Rådet.

Totalbudsjettet for programperioden 2007-2013 er 365,6 mill €. Programmet har fokus på tre hovedområder: 1) helseberedskap 2) utarbeide og spre helseopplysning 3) helsefremmende arbeid – økt velstand/velvære og solidaritet.

Programmet skal gi støtte til prosjekter i henhold til kunngjøring (calls for proposals). Beløpene det kan søkes om, vil bli spesifisert i de årlige arbeidsprogrammene. Det er allerede under dagens program opprettet en programkomité med representanter for de deltakende landene, som skal utarbeide årlige arbeidsprogrammer. Den eksisterende programkomiteen vil trolig videreføres. Norge deltar på møtene i programkomiteen med talerett, ikke stemmerett. Under punkt 1 faller a) å beskytte borgerne mot helsetrusler og b) bedre borgernes sikkerhet. Under punkt 2 faller a) bidra til sunn, aktiv aldring og utjevne ulikheter og b) fremme en sunnere livsstil ved å bekjempe helsedeterminanter. Under punkt 3 faller a) utveksling av kunnskap og "best practice" og b) samle, analysere og spre helseinformasjon. Prioriterte mål vil bli identifisert hvert år for å bidra til at programmet bruker midlene på noen få prioriterte tiltak tilpasset politisk kontekst og behov som måtte oppstå. Denne dreiningen knytter fremtidige aktiviteter nærmere opp mot EUs overordnede mål; "prosperity, solidarity og security", og vil prøve å utnytte synergier med andre politikkområder fremhevet av Europaparlamentet.

Merknader

For deltakelsen i første folkehelseprogram (2003-2008) var Norges totale forpliktelse på 7 497 000 euro (ca. 60 mill. kr), og utbetalingene de siste år har vært fordelt slik:

2004: 1 382 000 euro (ca. 11 mill. kr)

2005: 990 000 euro (ca. 7,9 mill. kr)

2006: 302 000 euro (ca. 2,42 mill. kr)

Siste år av første programperiode (2007) vil "overlappe" med første år av andre programperiode, hvilket innebærer at totalrammen for deltakelsen i første programperiode reduseres i forhold til totalforpliktelsen nevnt ovenfor.

Basert på de beregninger EFTA-sekretariatet har foretatt ut fra EU-kommisjonens reviderte budsjett for programmet, antas den totale forpliktelsen for norsk deltakelse i andre folkehelseprogram å komme på 9,04 millioner euro (ca. 72,3 mill. kr) fordelt på sju programår. I forbindelse med Norges deltakelse i første folkehelseprogram ble det etablert en referansegruppe bestående av representanter for fagetater knyttet til de åtte styringsgruppene for delprogrammene under folkehelseprogrammet. I forbindelse med opprettelsen av det nye programmet planlegger Helse- og omsorgsdepartementet å videreføre samme ordning.

Sakkyndige instansers merknader

Saken behandles i Spesialutvalget for helse, der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

KOM(2006) 235 Forslag til europaparlaments- og rådsbeslutning om et fellesskapsprogram for forbrukerpolitikk (2007-2013)

Sammendrag av innholdet

Forslaget opererer med to hovedmålsettinger for forbrukerpolitikken:

1. Å sikre et høyere nivå på forbrukerbeskyttelsen, særlig gjennom bedret kunnskap og informasjon om forbrukerforhold, bedre konsultasjoner, og bedre representasjon for forbrukerinteresser
2. Å sikre effektiv anvendelse av forbrukerbeskyttelsesregler, særlig gjennom samarbeid mellom myndigheter og organisasjoner som er ansvarlig for gjennomføring og håndheving av regelverk, og gjennom informasjon, utdanning og løsning av forbrukertvister.

Det vil ikke lenger bli gitt støtte til såkalte "specific projects" (forskning/utredning/kunnskapsframskaffing) som enkeltpersoner og institusjoner til nå har kunnet søke på. Bakgrunnen for dette er at man har funnet at ordningen gir lite utbytte sett i forhold til innsatsen. Forslaget viderefører ellers i store trekk de eksisterende aktiviteter og innsatsområder. Satsing på opplæring av NGO'er særlig i de nye medlemslandene vil bli videreført. Det blir fortsatt brukt

betydelige ressurser på nettverket for europeiske forbrukerkontorer (som driver med informasjon og assistanse til forbrukere bl.a. i tvister over landegrensene), der Norge er aktivt med gjennom kontoret "ForbrukerEuropa". I det nye programmet skal mye av det administrative og operative arbeidet settes ut til en egen avdeling i EUs byrå for helse, som skal være under styring fra Kommisjonen.

Forslaget til nytt forbrukerprogram (det tredje) etterfølger programmet fra 2004-2007. Det nye programmet er forkortet med ett år slik at det følger langtidsbudsjettperioden, og er basert på de økonomiske rammene i dette.

Forbrukerprogrammet er redusert i forhold til Kommisjonens opprinnelige forslag, som følge av reduksjon i budsjettet. De nye rammene tilsier en videreføring på noe under dagens nivå. Antallet tiltak er blitt redusert og de resterende rasjonalisert.

Merknader

Beslutningen vil bli gitt med hjemmel i EF-traktaten art. 153.

Status

Det ble oppnådd politisk enighet i Konkurranssevnerådet 25. september 2006, og forslaget ventes vedtatt i desember 2006.

KOM (2006) 261 Forslag til rådsforordning om endring av rådsforordning 1321/2004 om etablering av styringsstrukturer for de europeiske satellittbaserte radionavigasjonsprogrammene

Sammendrag av innhold

Formålet med forslag til rådsforordning 261/2006 er å sikre at Galileo Supervisory Authority kan overta ansvaret for den resterende del av utviklingsfasen til satellittnavigasjonssystemet Galileo når Galileo Joint Undertaking slutter å operere pr. 31.12.2006.

Rådsforordning 876/2002 som opprettet Galileo Joint Undertaking inneholder bestemmelser om at Galileo Joint Undertaking skal operere til utviklingsfasen av Galileo er over. På nåværende tidspunkt ligger det an til at det vil skje ved utgangen av 2008. Rådsforordning 1321/2004 opprettet Galileo Supervisory Authority som skulle være ansvarlig for utbyggings- og driftsfasen av Galileo. Ettersom Galileo Supervisory Authority allerede er opprettet og vil være operativt ved utgangen av 2006, foreslår Europakommisjonen at Galileo Joint Undertaking legges ved utgangen av 2006 og overfører sine oppgaver og eiendeler til Galileo Supervisory Authority. Dette vil hindre en duplisering av organisasjon og ressurser.

Galileo Supervisory Authoritys mandat må som følge av dette endres til å kunne være ansvarlig for å fullføre utviklingsfasen av Galileo gjennom å overta Galileo Joint Undertakings oppgaver og eiendeler.

Det er videre et behov for å endre forordningen, slik at den også åpner for at Galileo Supervisory Authority kan bedrive forskningsaktiviteter.

Galileo er viktig for navigasjon og sikkerhet i nordområdene og for industriutvikling. Norge ønsker deltakelse og innflytelse for å sikre tilfredsstillende dekning i nordområdene, tilgang til systemets krypterte signaler og industrikontrakter. Norges bidrag finansielt, industrielt og faglig spesielt innen maritim, petroleums- og polar anvendelse av satellittnavigasjon er verdifullt for Galileo og EU.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget ble behandlet i spesialutvalget for transport 24.11.2006 der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Justisdepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet og Finansdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte merknader.

Norge deltar i utviklingsfasen av Galileo gjennom European Space Agency (ESA) og er i forhandlinger med EU om en avtale om deltakelse også på EU-siden. Som følge av dette har Norge vært observatør i Galileo Joint Undertaking. Norge er ikke gitt plass som observatør i Galileo Supervisory Authority. Norge har i ESA og overfor EU bedt om observatørstatus.

Status

Kommisjonen fremmet forslaget den 2. juni 2006. Forslaget ble behandlet i Parlamentet 12. oktober 2006. Saken er nå til behandling i Rådet.

KOM (2006) 351 Forslag til rådsforordning om endring av statuttene til Galileo Joint Undertaking – tillegg til rådsforordning 876/2002

Sammendrag av innhold

Formålet med forslag til rådsforordning 351/2006 er å sikre at Galileo Joint Undertaking kan slutte å operere pr. 31.12.2006.

Rådsforordning 876/2002 som opprettet Galileo Joint Undertaking inneholder bestemmelser om at Galileo Joint Undertaking skal operere til utviklingsfasen av satellittnavigasjonssystemet Galileo er over. På nåværende tidspunkt ligger det an til at det vil skje ved utgangen av 2008. Ettersom et Galileo Supervisory Authority allerede er opprettet og vil være operativt ved utgangen av 2006, foreslår Europakommisjonen at Galileo Joint Undertaking kan legges ned ved utgangen av 2006 og overføre sine oppgaver til Galileo Supervisory Authority. Dette vil hindre en duplisering av organisasjon og ressurser.

Statuttene til Galileo Joint Undertaking inneholder samtidig en feil benevnning gjennom bruk av ordet kapital, noe som tilsier at midlene kan tilbakebetales når Galileo Joint Undertaking opphører å eksistere. En mer korrekt betegnelse er ordene midler eller bidrag, som er i tråd med de faktiske forhold ved at Galileo Joint Undertakings eiendeler vil bli overført til Galileo Supervisory Authority, og at det derfor ikke er kapital som kan tilbakebetales når Galileo Joint Undertaking opphører.

Det er videre et behov for å endre statuttene slik at de åpner for ytterligere bidrag for å finansiere utviklingsfasen av Galileo. Til slutt er det også nødvendig å endre statuttene slik at de beskriver den korrekte prosedyren for å endre Galileo Joint Undertakings statutter.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget ble behandlet i spesialutvalget for transport 24.11. 2006 der Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og Kystdepartementet, Justisdepartementet, Miljøverndepartementet og Finansdepartementet og Utenriksdepartementet er representert. Det fremkom ingen særskilte merknader.

Status

Kommisjonen fremmet forslaget 29. juni 2006. Forslaget ble behandlet i Parlamentet 24. oktober 2006. Forslaget er nå til behandling i Rådet.

KOM (2006) 479 Forslag til anbefaling fra Kommisjonen til Parlamentet og Rådet om innføringen av Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (EQF)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la 5. september 2006 frem revidert forslag om å etablere europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring EQF, Com (2006) 479 Final. Kommisjonens forslag går ut på at EQF skal omfatte hele det formelle utdanningsløpet samt uformell og ikke-formell kompetanse og bestå av et sett felles referansepunkter relatert til læringsutbytte, i en struktur med 8 nivåer.

Hovedhensikten med det overordnede europeiske rammeverket er å legge til rette for at de nasjonale kvalifikasjonssystemene skal bli lettere å sammenligne og dermed gi økt mobilitet blant elever, studenter og arbeidstakere.

Det anbefales at nasjonale kvalifikasjonssystemer relateres til EQF innen 2009. Det fremstilles ikke som en nødvendighet at de enkelte land utformer nasjonale kvalifikasjonsrammeverk for å foreta denne sammenligningen, men det pekes på at utviklingen av nasjonale kvalifikasjonsrammeverk vil øke mulighetene for et velfungerende europeisk system. Videre er anbefalingen at vitnemål og andre relevante dokumenter som beskriver kvalifikasjoner, skal ha en klar referanse til et EQF-nivå fra 2011.

Det foreslås at læringsutbytte brukes ved definisjoner og beskrivelser av kvalifikasjoner, og at realkompetansevurdering praktiseres i henhold til de felles prinsipper som Rådet sluttet seg til i mai 2004.

Det foreslås at hvert land setter opp et nasjonalt senter som skal støtte og koordinere forholdet mellom det nasjonale kvalifikasjonssystemet og EQF.

Det foreslås å etablere en EQF rådgivningsgruppe under EU-kommisjonen med representanter fra de nasjonale EQF-sentrene for å sikre koordinering og oppfølging av arbeidet på europeisk nivå.

EU-kommisjonen vil følge utviklingen og rapportere etter 5 år til Parlamentet og Rådet om erfaringer og resultater og, om nødvendig, foreslå endringer.

Merknader

Forslaget er EØS-relevant, og Norge har deltatt i det forberedende arbeidet.

EQF utvikles og gjennomføres på frivillig basis og vil ikke medføre juridiske forpliktelser.

Når det gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i tilknytning til regulerte yrker, er det kvalifikasjonsdirektivene som får anvendelse for statene i EØS-området.

Status

Forslaget er videresendt til Rådet og Europaparlamentet for videre behandling der. Det er ikke sannsynlig at en felles anbefaling vil foreligge før i 2007.